

yeni demokrasi

EKİM 88

SAYI: 15 YIL: 2

Aylık siyasi dergi

Fiyatı: 1500 TL. (KDV) dahil

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ

**İYİ BİR DÖNEME
GİRMİŞ BULUNUYOR**

BASIN AÇIKLAMASI

Türk egemen sınıfları 5 vakit demokrasi yemini ediyorlar; siyasal özgürlüklerden, demokratik haklardan bahsediyorlar. Baskının, işkencenin, milli zulmün olmadığını izleyen nağmelerle haykırıyorlar. Sosyal adaletten dem vuruyorlar. Ama gerçekler ise tam tersini konuşuyor. Hâlâ siyasal düşüncelerinden dolayı binlerce insanın cezaevlerinde tutulduğunu, "Sosyalist Basının Susturulmak İstendiğini", azgın baskı ve işkencenin günlük bir uygulama olduğunu, katmerli sömürü ve talanın devlet himayesinde palazlandığını, demokrasinin kimin için demokrasi olduğunu, siyasal özgürlüklerin kimlere tanındığını bizler çok iyi biliyoruz ve halkımız da çok iyi biliyor.

Referandum atmosferi içinde anti-demokratik uygulamaların ayyuka çıktığı ülkemizde egemen sınıfların demokratik güçlere hayat hakkı tanımadığı açık tablodur. Aylık sosyalist dergilerin üzerindeki anti-demokratik, gerici baskıların yoğun bir şekilde gündemde tutulduğu, en basit demokratik haklara bile düzenin tahammül edemediği günümüzde, Irak Kürdistan'ındaki soykırımı protesto ve gelişmeleri kamuoyuna duyurmak için Ankara'da 5 dergi temsilcisi (Emeğin Bayrağı, Yeni Demokrasi, Medya Güneşi, Yeni Aşama, İşçi Dünyası) bir basın toplantısı düzenliyorlar. Polis, basın toplantısı yapılacak olan yere daha önceden giderek, gelenlere de basın toplantısının yapılmayacağı ve basın toplantılarının panale dönüşmesinden dolayı da bu basın toplantısını yaptırılmayacaklarını açıklıyorlar. Sonuçta polis ortak basın açıklamasının okunabileceğini söylüyor. Basın açıklamasını okuyan arkadaşı akabide almak istiyor. Buna SHP milletvekillerinden Ahmet Türk ve Adnan Ekmen'in de müdahalesiyle arkadaşın alınması engelleniyor. Aynı gün dergi temsilcisi arkadaşlarımız Irak Kürdistan'ındaki soykırımı protesto amacıyla Irak Konsolosluğu önüne koydukları çelenk sonucu gözaltına alınıyorlar. Gözaltına alınan arkadaşlarımız; Yeni Demokrasi'den Reşat Çetinbaş, Emeğin Bayrağı'ndan Hatice Onat, Yeni Aşama'dan Nadir Nadi Usta ve bir de Metin Faruk Tamer arkadaşlarımız 7 gündür yoğun işkence altında bulunmaktadır. Yeni Aşama dergisinin sahibi ve Yazışları Müdürü olan Nadir Nadi Usta'nın hem yoğun bir işkenceye maruz kaldığı ve hem de şeker hastası olduğundan hayatından da endişe duymaktayız. Akabinde bugüne kadar görülmedik bir şekilde Yeni Aşama'nın bürosu basılarak tüm abone ve belgelere el konulmuş, burayı ziyaret esnasında da Emeğin Bayrağı'ndan Hâşim Kılınç, Ali Rıza Budak ve adını belirleyemediğimiz 3 insan da alınarak, büro kapatılmıştır. Tüm bunlar göstermektedir ki, ülkemizde demokrasinin ne menem bir demokrasi olduğu, hukukun ise rafa kaldırıldığı, orman kanunlarının uygulandığı ve hiçbir demokratik kişi ve kuruluşun ses çıkardığı açık bir gerçektir. Çok basit bir demokratik hak olan bu protesto olayı sonucu gözaltına alınan arkadaşlarımızın alınma gerekçeleri gösteri ve yürüyüşleri yasına muhalefet olarak algılansa da, protestonun demokratik bir hak olduğu, nasıl ki kutlamalar için çelenk gönderiliyor veya bırakılıyorsa, protesto için de çelenk bırakılması suç olamaz. Aksi durum bize Türk devletinin orman kanunlarıyla yönetildiği ve Irak'taki Saddam rejiminin katliamlarını böylece ortak olduğunu ispatlamaktadır. Arkadaşlarımızın alınmasını, bürolara kurulan karakolları sosyalist basın üzerindeki baskıların bir parçası olarak değerlendiriyor ve protesto ediyoruz.

Yine son günlerde Emek Dünyası'nın Gaziantep'te düzenlediği referandumla ilgili panel sonrası gözaltına alınan Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Sait Üner, M.Emin Sert, Yılmaz Ekşi ve adını bilemediğimiz bir bayanın gözaltına alınmasını, M.Emin Sert'in tutuklanmasını protesto ediyor ve kınıyoruz. Yine Toplumsal Kurtuluş dergisinin sorumlu Yazışları Müdürü'nün bir yazısından dolayı Ankara'da gözaltına alınmasını Sosyalist Basın Üzerindeki baskıların hangi boyutlarda olduğunu, artık burjuva anlamda da basın özgürlüğünden, düşünce özgürlüğünden, örgütlenme özgürlüğünün ve hiçbir demokratik hakkın tanınmadığının pratik bir göstergesidir. Tüm demokrat, devrimci, sosyalist, aydın, avukat, sendikacı, öğrenci ve basın mensuplarını duyarlı olmaya, sessiz kalmamaya çağırıyoruz.

YENİ DEMOKRASİ, YENİ AŞAMA, EMEĞİN BAYRAĞI, YENİ ÖNCÜ, EMEK DÜNYASI, İŞÇİ DÜNYASI, MEDYA GÜNEŞİ, TOPLUMSAL KURTULUŞ, DEMOKRAT ARKADAŞ, GÜNEŞE ÇAĞRI.

İÇİNDEKİLER

Başyazı - Rus Proletaryasını Bekleyen Görevler	4
25 Eylül Referandum Sonuçları ve Gelecek	6
Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi İyi Bir Döneme Girmiş Bulunuyor	
Celal Talabani ile Söyleşi ...	10
Faşist Saddam Diktatörlüğünün Katliamları Lanetlendi	15
Kürt Sorunu Karşısında Sovyet Politikası Üzerine Bir Analizin Elemanları	16
Madalyonun Ters Yüzüyle Birlikte Kuzey-Irak'taki Soykırımı 'Dur' Demek!	20
Türkiye'den Haberler	26
Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyası, Anti-Faşist Kitle Gösterisine Dönüşüyor	29
"Ferman"lar, "1 Ağustos Genelgesi" ve Başkaları	30
Niçin Kafa Yoralm Bir Bilene Soralım	36
Kitleselleşme ve Kadrolaşma Üzerine	37
Kendiliğinden Gelme İşçi Hareketleri ve Proleter Devrimci Siyasi Mücadele ...	39
Röportaj:	
Hayatın Gerçekliği	42
Yenilgi Dönemlerindeki İdeolojik Saflaşmalar Üzerine ..	46
Oblomov ve Oblomovculuk Üzerine Notlar	50
Hindistan'ın Hassas Gerçeğini Öğreten Bir Özeleştirisi	55
Yeni Çözüm'ün Çözümüzlüğü	59
Yalnızca Tarihsel Bir İlgî Kaynağı Olarak Troçkizm ve Stalin	60

Sınıf mücadelesinin keskinleşerek yükselmesine paralel olarak egemen sınıflarda saldırılarını daha da yoğunlaştırıyorlar. Son dönemlerde yaşadığımız olaylar bunlara en somut örneği teşkil etmektedir. Dergimiz Yeni Demokrasi'nin Ankara Büro temsilcisi Mehmet Ali Çakıroğlu ve Reşat Çetinbaş arkadaşlarımızla birlikte Emegün Bayrağı Ankara Muhabiri Hatice Onat, Yeni Aşama Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Nadir Nadi Usta, İşçi Dünyası Ankara Muhabiri Metin Faruk Tamer, Irak konsolosluğu önüne Güney Kürdistan'daki soykırımı protesto amacıyla koydukları siyah çelenkten dolayı gözaltına alınmış, 15 gün yoğun işkencelerden sonra "Kürt'çülük propagandası" yaptıkları gerekçesiyle tutuklanmışlardır. Bu 15 gün boyunca işkenceci DAL ekibi tarafından sorgulanmışlar, taziyikli su, askı, askıda elektrik, sandalyede elektrik, lastik içinde elektrik, falaka, kaba dayak gibi işkencelere maruz kalarak illegal bir örgüte üye olduklarını kabul ettirmeye çalışmışlardır. Bu denli pervasız işkenceler basın çalışanlarına yöneliktir, diğerlerinin halini bırakalım... Son olarak da yeni açılan Kars Büro temsilcimiz Şah İsmail İtik de, yeni açılan büromuzu tanıtmak amacıyla Kars Mücadele Gazetesi'nde yazdığı bir yazısından dolayı gözaltına alınıp, aynı gün serbest bırakılmıştır. Yabancıcı olmadığımız bu tür uygulamalar, artık günlük bir hal almıştır. % 35 oyla koltuk değnekleriyle ayakta duran Özal hükümeti, devrimci-demokrat muhalefeti bastırmak ve ezmek için elinden geleni ardına koymamakta, hak-hukuk tanımamakta, yoğun saldırılarını sürdürmektedir. Tüm bu saldırıların kaynağı zorla ayakta tutmaya çalıştıkları düzenleridir. Bu sistemin alternatifi ciddi bir şekilde dergimiz ve diğer dergiler tarafından ortaya konulduğu müddetçe, bu sistemin dişlileri kendi alternatifine karşı amansız davranacak ve ateş hattında amansız mücadeleler yaşanacaktır. Hiç kuşku yok ki bu saldırılar arttıkça devrimci mücadele de yükselecektir. Yeni Demokrasi mücadelesi engellenemeyecek, Sosyalist Basın Susturulamayacaktır. Bu mücadeleyi yükseltme ve yaygınlaştırmada en önemli unsur geniş halk kitlelerinin ve kamuoyunun desteğini almaktır. Bugün dergimizin tirajı 11.000'lerdedir. Bu küçümsenecek bir rakam değildir elbette. Ama bu tiraj yeterli de değildir bizim için. Bunu daha da yükseltmek, herşeyden önce de varolan okuyucumuzla dergimiz arasındaki bağı güçlendirmek, pekiştirmek bir zorunluluktur. Kaldı ki, dergimizin yaşaması ve güçlenmesi okuyucularımızın aktif desteğine, katkılarına ve bağış, abone vb.'ne bağlıdır. Burada tekrara gerek yoktur ki, dergimizin okuyucusundan başka dayanabileceği hiç bir güç yoktur. Dergimiz, okuyucularının verdiği desteğe bağlı olarak gelişip güçlenecek ve saldırıları bertaraf edebilecektir. Bundan dolayıdır ki, egemenler okuyucularımıza yönelik de tertipler düzenlemekte, saldırmaktadırlar.

Bu sayımızda kapak konumuz Güney Kürdistan'daki ulusal Kurtuluş mücadelesinin bugün içinde bulunduğu durum incelenmekte, olumlu ve olumsuz yanları tahlil edilmekte, gelişmenin yönelimi tahlil edilmeye çalışılmaktadır. Türkiye'de yaşanan Güney Kürdistan'daki soykırımı protesto olayları ve tutuklamaları ilgili olarak, egemenlerin demokratik güçlere yönelik topyekün saldırıları dergimiz sayfalarında dile getirilmektedir. 25 Eylül Referandum sonuçları değerlendirilerek, tespit edilen taktikler üzerinde durulmaktadır. Başyazımız, Sovyetler'deki Gorbaçov'un tasfiyelerinden önce kaleme alınmış olduğundan, tasfiye öncesine kadar olan gelişmeler incelenmekte ve devrimci bir gözle tahlil edilmektedir. Dostlukla...

Umut Yayıncılık ve Basım San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Murat Tunç
Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş - İstanbul
Tel: 528 09 33
Ankara Bürosu:
Necatibey Cad. No: 80/12
Maltepe - Ankara
Kars Bürosu:
Kazım Karabekir İş Hanı
Kat. 2 No. 217 Kars

Dizgi:
Maraton Dizgievi
Baskı:
Yeni Doğu Veb Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.

Hesap No:
Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN

Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:
Arka Kapak/SB : 400.000 TL.
Kapak İçleri/SB : 300.000 TL.
Tam Sayfa/SB : 240.000 TL.
1/2 Sayfa : 120.000 TL.
1/4 Sayfa : 60.000 TL.

Abone Koşulları :
6 Aylık : 9.000 TL.
1 Yıllık : 18.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:
6 Aylık 30 DM - 15 \$
1 Yıllık 60 DM - 30 \$

Rus Proletaryasını Bekleyen Görevler

Gorbaçov'un reformları, sınıfların ve milliyetlerin yüksek perdeden konuşmasına ve mücadelesine yol açacak diyorduk. Manzaraya iyi bakın. Proletaryanın, ezilen ulusların ve aydınların canlanışına, bahar iklimine iyi dikkat edin. İktidardaki bürokrat burjuvazinin kanatlarına, tezlerine, ilişki ve çelişkilerine, yönelimlerine, gerçek ve sahte taktiklerine tahlilci bir ruhla dikkat edin. Değişik tarihi ve toplumsal şartlarda ortaya çıkan değişik türde reform vardır. Reform vardır ki kitleleri uyuşturur, aldatır serap gibi, milyonların spartaküsvari hesaplaşma şevkini dumura uğrattır. Reform vardır ki, alt ve üst sınıfların maddi ve manevi hayatında hiçbir etki ve iz bırakmadan silinip gider. Reform vardır ki, milyonların üstü küllenen ürkütücü öfkelerini bir projektör gibi karanlığa ve eylem alanına çıkarır.

Hatırlarsınız aylarca önce Tatarlar Moskova'da yığınlar halinde meydana çıktılar. Çok doğal bir talepleri vardı. Kırk yılı aşkın bir sürgün hayatına artık son verilmesi, yurtlarına dönme özleminin bir gerçek haline getirilmesi... "Glasnost" ve "Perestroyka" Moskova meydanında derhal güvenlik kordonuna dönüştü. Kremlindeki kanatların kılcal damarları teyakkuza geçti. Brejnevi muhalefet, bu "kırım artıklarının küstâhlığı" nı Gorbaçov kanadına karşı bir baskı ve saldırı aracı haline getirmeye çalıştı. Daha sonra bunu Ermenilerle Azerilerin Karabağ konusundaki kitlesel boy gösterileri izledi. Ermeniler de aslında normal bir talepte bulunuyorlardı. Ermenilerin Karabağ'da nüfusun çoğunluğunu oluşturduğunu, Karabağ'ın doğal olarak Ermenistan'ın bir parçası haline geldiğini ve bir parçası olması gerektiğini öne sürüyorlardı. "Glasnost" ve "Perestroyka" bu kez de Ermenistan'da sokağa dökülen ve greve giren yüzbinlerin çevresinde "güvenlik çemberi" ne, tepesinde ise helikopterlere dönüşüyordu. Gorbaçov, Kremlin'den Ermeni ulusunun güçlü kitlesel hareketine, haksız bir pozisyonda olumsuz cevap veriyordu. Geçen aylarda ise Baltık ulusların Estonya, Lettorya ve Litvanya'nın hareketine tanık olduk... Litvanya'nın ikinci büyük kenti Kounas'ta 50 bin kişinin, Lettorya'nın başkenti Riga'da 40 bin,

Estonya'nın başkenti Talin'de ise 8 bin kişinin gösteri yürüyüşünde, "özerklik" ya da "bağımsızlık" şiarını attığını öğrendik. Bu küçük uluslar aynı zamanda, Rus kökenli göçmen akınıyla eritilmek istendiklerini ileri sürüyorlar. Estonya'da ulusal gösterilere önderlik eden bürokrat burjuva ulusçu kadrolar, hareketi bir program çevresinde toparlamak ve örgütlü, daha kitlesel bir karaktere sokmak için, "Estonya Ulusal Bağımsızlık Partisi" kurmak için harekete geçiyorlar. Öte yandan Çekoslovakya işgali bizzat Moskova'da kitlesel gösterilerle kınanıyor. Suskunluk, bağrındaki derin anlamı, yırtılarak açığa vuruyor.

Çözülmemiş ulusal problemler kendilerini er veya geç açığa vurur, geniş yığınlara malolurlar. Modern revizyonizm, geçmişten kalmış, şu ya da bu nedenden dolayı çözülmemiş küçük ulusal problemlerin ve rahatsızlıkların alanını, milli baskı ve eritme politikasıyla daha da genişletti. Büyük Rus ulusal ağalığının, küçük ulusları yönlendirme, onları, kibir zirvesinden seyretme, bilinçli bir politikayla eritme tavrı, bu ulusların dünyalarında güvensizliğe, sadece modern revizyonist iktidara karşı değil, aynı zamanda sosyalizme karşı da güvensizliğe ve soğukluğa yol açtı. Bu politika, bu küçük uluslarda, yığınları, bürokrat-burjuva ulusçu güçlerin ve ruhban tabakaların etkisine daha açık hale getirdi. Kaunas'ta 50 bin kişinin ulusal tepkilerini, ellerinde mumlarla ayın biçiminde açığa vurmalarını böyle açıklayabiliriz. Bu yığın-sal tepkileri kışkırtmayla açıklayamayız. Bu hareketlerin kaynağında çözülmemiş ulusal problemler yatıyor ve burjuva ulusçu önderliğine rağmen ona haklılık karakteri kazandırıyor. Haklı ulusal hareketleri, kışkırtma mantığıyla açıklayanlar genellikle gericilerdir, egemen ulus şovenistleridir. Birakalım gerici sınıfları, sınıf bilinçli proletarya dahi, şu ve ya bu nedenden dolayı eğer bazı ulusal problemleri tam çözümüne kavuşturmazsa, yarım kalan bu problemler bir yerde gelir kendilerini dayatırlar. Proletarya ya hatasını kavrayarak onu çözmek zorunda kalır, ya da bu dayatma karşısında haksız bir konuma düşer.

Glasnost'un bugünkü şampiyonları, hak-

larını haykıran yığınların karşısına yeni poli-
siye tedbirlerle çıkıyorlar. Parti Prezidyumu
güvenlik güçlerine geniş yetkiler veren bir ka-
rarnameyi kaşla göz arasında çıkardı. Bu ka-
rarnameye göre, KGB emrindeki yarı askeri
milis birlikleri, arama emri olmaksızın evle-
re ve işyerlerine girme, arabalara ve iletişim
araçlarına el koyma yetkileriyle donanıyor.
Demokratik Birlik adlı grubun liderlerinden
Yuri Mityunov, tepkisini şöyle açığa vuruyor:
"Yarı askeri birliklere barış zamanında ola-
ğanüstü yetkiler veriliyor. Bu, yalnızca sıkı-
yönetim altındaki ülkelerde görülen bir şey.
Gorbaçov hukuk devletinden söz etmişti.
Ama Stalin zamanında bile anayasayı açıkça
çığneyen yasalar yoktu." Kitle baskısının da
etkisiyle reformlar tepeden geliyor. Tepeden
gelen bu reformlar kitle hareketinin canlanı-
şını hızlandırıyor. Bu canlanış ise egemen sını-
f arasındaki tartışmaları ve çelişkileri kırış-
tırıyor.

Bugün bürokrat burjuva sınıf içinde, ciddiye
alınacak üç akım söz konusudur. Ligaçev,
Gorbaçov ve Afanasyev'de ifadesini bulan üç
akım. Ligaçev, devlet aygıtında reformlara
karşı direnen, insiyatifini ve imtiyazlarını za-
yıflatmak istemeyen bürokrat burjuvazinin
kaşarlanmış, yığınlardan tamamen kopmuş
en katı kesimini, Brejnevci kodamanları ve
aynı zamanda modern Oblomov'ları, Onegin
ve Peçorin'leri temsil ediyor. Devlet aygıtın-
da ve Partide bunlar önemli bir güç oluşturu-
yorlar. Perestroyka dönemine damgasını
vuran ve yıldızı parlayan ekonomistlerden Ot-
to Latsis, "Yenilikler en başta onyediy milyon
kişilik kocaman bir bürokratlar ordusunun
direnışıyle karşı karşıya" diye konuşuyor.
Kuşkusuz bu abartılı bir değerlendirmedir.
Asıl direniş, merkezi büyük bürokratlardan
geliyor. Bu bürokrat burjuvalar batılı aydın-
ların deyimiyle, "fabrikalarını, köylerini, tarımsal
kollektiflerini kişisel çiftlikleri olarak
görüyorlar." Mahalli bürokratların, teknokratların
insiyatifinin artmasına, merkez kaç
eğilimlerinin güçlenmesine karşı çıkıyorlar.
Her şeyin kendi mutlak egemenlikleri altın-
da olmasını istiyorlar. Mahalli bürokrat bur-
juvalar, merkezi bürokrat burjuvaların mutlak
insiyatifi altında el-pençe divan duran bir
bende gibi çalışmalıdırlar. Fakat mevcut ekonominin
bürokratik kösteklerden kurtularak özgürleşmesi eğilimi,
Brejnevci modern burjuvazinin bu arzusunu suya
düşürüyor. Ve bizzat merkezi büyük bürokrat burjuvazinin
içinden Gorbaçov kanadını çıkarıyor. Klasik
kapitalizmde olduğu gibi modern devlet kapitalizminde
de, sermayenin sürekli büyümesi, onun korunmasının
temel koşuludur. Yatırılmış bulunan sermaye,
değerin kendisini genişletmesi ise teknolojiyi belirliyor.
Batı karşısında yoğun ve kaçınılmaz bir rekabete
giren Rus ekonomisi teknolojiye atılım yapar
ona ulaşamıyor. İster istemez dikkatini ekonominin
bağrındaki problemlere yöneltiyor. Kuşkusuz bu
problemler sadece teknolojik gerilikten kaynaklanmıyor.
Sermayenin

güçlü özgürleşme arzusu, bürokratik köstek-
lerle karşılaşılıyor. Sosyalist yolun yok oldu-
ğu bir yerde, meydan tek bir büyüme alter-
natifine kalıyor: Sermayenin dizginsiz, özgür
ve cesur atılımına... İşte Gorbaçov'u, bu özgürleşme
ve atılım arzusu çıkarıyor tarih sahnesine.

Körpe kurt ruhunu, hırsı ve iştahı, şevki ve
canlılığı temsil eden modern Stoltz'lar ordusundan
oluşuyor Gorbaçov'un tabanı. Bu tabanın bir bölümünün
sözcülüğünü Afanasyev'ler yapıyor ve ayrı bir kanat
gibi hareket ediyorlar. Bunlar, reformların en geniş ve
korkusuz bir tarzda uygulanmasını savunuyorlar.
Bunlara göre Sovyet tarihi, hayatla çatışan ve esaslı
kötü olan bir tarihtir. Bunlara göre, Stalin'in yolu,
Gorbaçov'un iddia ettiği gibi -dış koşulların zorlamasından
dolayı, Lenin'in ekonomik ilkelerinin uygulanmadığı-
zorunlu bir yol değildi, karşı-devrimci bir yoldu.
O, NEP'i ortadan kaldırmakla suç işlemiş, partiyi,
Beria, Yagoda ve Yezhov gibi cellatlardan oluşan
bir ortaçağ şövalye tırıkatına çevirmiştir. Yine bunlara
göre Stalin, kollektifleştirme hareketiyle köylülüğü
inkâr etmiş, proletaryanın bu sınıfla ittifakını
dinamitlemiştir. Bundan dolayı Stalin dönemi,
bardağın yarısı bal, yarısı katran olan bir dönemdi.
Bu dönemin kışla sosyalizmi inkâr edilmeli,
bunun yerine demokratik bir sosyalizm savunulmalıdır.

Afanasyev'lerin kanadı, hem sosyalizme hem de
katı devlet kapitalizmine karşı çıkıyor. NEP mirasına
dört elle sarılan bu kanat, modern devlet kapitalizminin,
kapitalist batı ekonomisinin faziletleriyle, özellikle
teşebbüs ruhunu canlandıran, prensipleriyle tepeden
tırnağa yenilenmesini istiyor. Gorbaçov gibi
temkinli değil, cesur ve daha cesur olmayı savunuyor.
Batının kararlı sözcülüğünü, ondan biraz daha
modern olan düşünce kavgasını yapan bir kanattır bu.

Bu durum karşısında devrimci proletaryanın
tutumu ne olacaktır. Proletarya her şeyden önce
Rusya'da sınıf mücadelesinin genişleyip derinleşmesine
hizmet edecek adımlara karşı çıkmamalıdır. Bu
adımların niteliğini, amaçlarını ve hangi sınıfa
ait olduğunu da kitlelere açıklamalıdır. Devrimci
proletarya, bürokrat burjuvazinin sıkı kontrolü
altında bulunan sarı devlet sendikalarına karşı
özgür sınıf sendikacılığını ve grev hakkını savunmalıdır.
Devrimci proletarya, tüm halka, çeşitli sınıf ve
katmanlara düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün
tanınmasını savunmalıdır. Devrimci proletarya,
ulusal baskı ve erime politikasına, büyük ulus
soyuzuna karşı çıkmalı, bu baskılara karşı
yönelen ulusal hareketleri -bu hareketlerin
bağrındaki gerici ögelere işaret etmek kaydıyla-
desteklemelidir. Devrimci proletarya, bürokrat
burjuvazinin oligarşik ya da sosyal-faşist diktatörlüğüne
karşı hareket geçecek büyük muhalefetin bir
kesimine özgürlük, diğer kesimine ise

Devamı 25. sayfada

25 EYLÜL REFERANDUM SONUÇLARI VE GELECEK

12 Eylül döneminde, merkezci kliğin diğer egemen sınıf kliklerinin siyasal hakları da dahil, tüm haklarında budamaya gitmesi ve zayıflatmaya çalışmasından beri, sömürücü klikler arasındaki çatışma 1983 genel seçimlerinden bu yana hızını korumakta ve giderek de üst boyutlara çıkmaktadır.

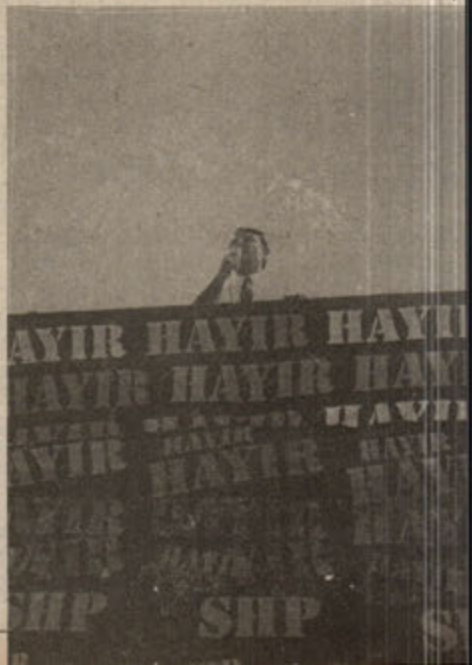
Ali Ekber Selim

Hakim sınıfların giderek derinleşen aralarındaki çelişkinin önemli raundlarından biri durumunda olan 25 Eylül referandumunu sonuçlandı. 12 Eylül döneminde, merkezci kliğin diğer egemen sınıf kliklerinin siyasal hakları da dahil tüm haklarında budamaya gitmesi ve zayıflatmaya çalışmasından beri, sömürücü klikler arasındaki çatışma 1983 genel seçimlerinden bu yana hızını korumakta ve giderek de üst boyutlara çıkmaktadır. Bu kıyasıya süren çıkar dalaşına ezilenler de alet edilmektedir. 25 Eylül referandumu da bu çatışmaların köşe taşlarından birisiydi. Meydanlarda ellerindeki tüm kozları kullanarak, birbirlerinin kirli çamaşırlarını ortaya döken egemen sınıf temsilcileri, referandum sonuçlarını da kendi açılarından değerlendirmektedirler. Sözüm ona hepsi memnun. Memnun olmayan görüldüğü kadarıyla hakim sınıflar arasında yok. Lakin ezilenler sömürülenler içerisinde aldatılmanın, kandırılmanın sonuçlarını gördükçe kendiliğinden bir uyanış yaşanmaktadır. Düzene muhalefet, dev-

rimci alternatif arayışları giderek artmaktadır. 25 Eylül referandumundan memnun olmayan kesimler ise emekçi halk kitleleridir. Burjuva boyalı basınında bile verdikleri oyların alay konusu olması, sanki bir değer taşıymıyormuş gibi -ülkemizde sıkça yaşadığımız askeri faşist diktatörlüklerle zaten malumumuz-% 35 çıkan 'evet'lerden % 35 soygun, % 65 çıkan 'hayır'lardan da % 65 soygun mizahları gazete sütunlarını doldurmaktadır.

Hakim sınıf partilerinin referandum meydanlarında halkı kandırmak için döktükleri ter ve harcadıkları paralar, yaptıkları reklamlarla birbirlerine fark atmaya çalışmaları, sonuçta kitleleri siyaset sahnesine daha yoğun olarak çıkarmaktadır. Herşeyden önce de birbirlerinin kirli çamaşırlarını devrimcilerden daha iyi ortaya dökmeleri seçim ortamının bizce en olumlu yanını teşkil etmektedir. Elbette dansıklı dövüşükleri de bir gerçektir. Fazla ileri gitmedikleri, tüm kirli çamaşırları açıklamadıkları da bir gerçektir. Örneğin; burjuva feodal muhalefet Özal'ın biraderlerine ve çevresine sağladığı usulsüz krediler, Malat-

ya'lı işadamları için özel olarak çıkardığı "terlik ihracatı" kararname ve bundan elde edilen milyarlarca vurgun, hayali ihracatçıları bizzat Özal'ın "muha-

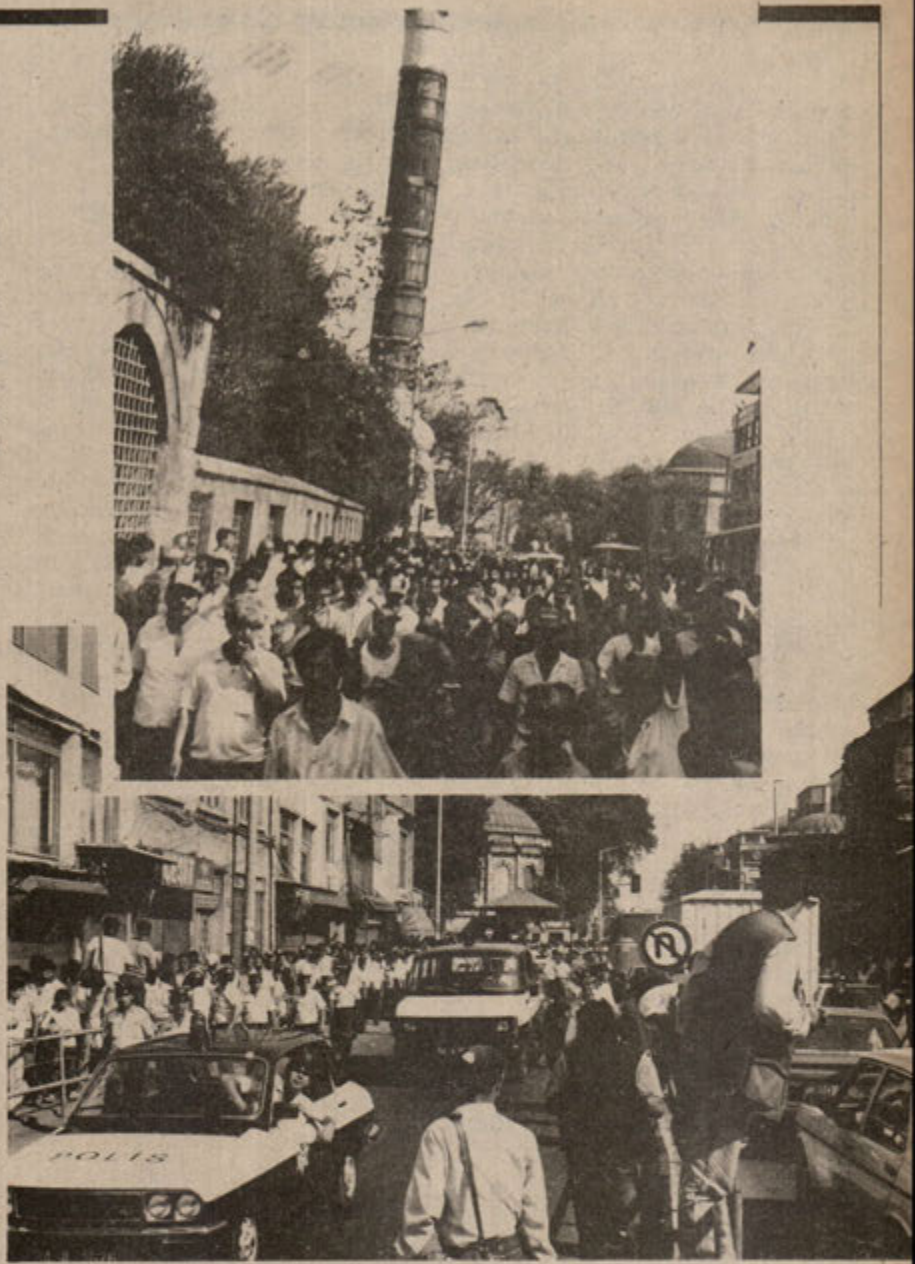
lefezin yalanı" diyerek koruması, altın kaçakçılığında bizzat payının olduğunun açığa çıkması bunlardan bazıları...

25 Eylül referandumu kan emici egemen sınıf kliklerinin hesaplaşma arenası olurken, halkı ezmenin ve bir kere daha aldatmanın da bir aracı olmuştur. Zaten egemen sınıflar açısından sorun, hiçbir zaman halkın refah düzeyini yükseltme, demokratik hak ve özgürlükleri savunma olmamıştır.

25 Eylül referandumu kan emici sınıf kliklerinin hesaplaşma arenası olurken, halkı ezmenin ve bir kere daha aldatmanın da bir aracı olmuştur. Zaten egemen sınıflar açısından sorun, hiç bir zaman halkın refah düzeyini yükseltme, demokratik hak ve özgürlükleri savunma olmamıştır. Onlar için önemli olan hangi kliğin iktidara gelmesidir. Böylece iktidara gelen klik sömürden daha fazla pay alacaktır. Demirel ve İnönü'nün Özal kliğine bu denli ateş püskürmesi, birbirlerini 'hain' ilan etmelerinin altında, kendi kliğinin sömürden daha az pay alması ve devletin olanaklarından Özal kliği kadar yararlanamamalarıdır. Çünkü hükümeti eline geçiren klik her zaman yağurdun kaymağını yemiştir. Diğer sömürücü kliklere daha az kaymak yedirirler. İşte bunların "demokrasi" aşklarının esas nedeni budur.

Referandum sonuçları Özal için bir yenilgidir. Ama demagoji yaparak yenilgi olmadığını söylemektedir. Oysa halkın % 65'i Özal'a karşıdır. Özal genel seçimde aldığı % 36'lık oya göre sorunu değerlendiriyor. Halkın çoğunluğu Özal'ı reddetmesine rağmen, güven oyu aldığını söylemesi, burjuva sahtekarlığından başka bir şey değildir. Faşizmin olduğu bir ülkede Özal'ın böyle davranması çok normal. Çünkü faşizm burjuva demokrasisine bile tahammül edemez. Özal'ın yaptığı da budur. Egemen sınıfların 'demokrasiden' bol bol dem vurmalarının halkı kandırmaktan başka bir şey olmadığı bir kere daha ortaya çıktı. Çünkü onların kabul ettiği demokrasi, kendileri için demokrasidir. Halk için ise sömürü ve zulümdür. Burjuva-feodal muhalefetin bugün feryadı figan eylemesi iktidarda olmadığı içindir. Yarı iktidara geldiklerinde kendileri de Özal'ın aldığı tavri aynen alacaklardır. Bundan hiç kimsenin şüphesi yoktur.

Özal'ı hükümette tutan esas olgu seçim yasasıdır. Egemen sınıflar, öyle bir

seçim sistemi getirdiler ki, % 32 oy alan bir parti tek başına hükümet olabiliyor. 12 Eylül faşizminin bir amacı da seçim sistemini değiştirmek ve genel oyların 3/1'ini alan bir egemen sınıf partisinin hükümet olmasını sağlamaktı. Nitekim merkezci kliğin desteğini de alan Özal, bu yasayı gerçekleştirdi. Avrupa ülkelerinde bile böyle bir seçim sistemi yoktur. Halkın üçte bir oyunu alan bir partinin tek başına hükümet olması (parlamentar çoğunluğu sağlaması) mümkün değildir. Bu ancak faşizmin olduğu ülkelerde olabilir. Şili, Türkiye, Polonya, Mısır, Irak vb. gibi ülkelerde bu tür şeyler egemen sınıfların halkın gözünün içine baka baka uygulayacağı yöntemlerdir. Çünkü baskı politikası her zaman ön plandadır.

Özal ve ANAP'ın 1987 Kasım genel seçimlerinde aldığı oy oranı % 36 idi. Bu

Devletin tüm olanaklarını ve TRT'yi tamamıyla kendi çıkarları için kullanarak, kendisi giderse 12 Eylül öncesine döneleceği ve yeniden askeri darbenin olacağını propagandasını yapması ve en son güven oyu alamazsa istifa edeceği, istifa ettiği takdirde de yeni bir krizin başlayacağı demagojisiyle halkın geri kesimlerinde önemli bir etki yarattı.

referandumda bir puan eksikliği ile % 35 aldı. Hayat pahalılığının, işsizliğin, dış borçların artması ve tüm anti-demokratik uygulamalara karşı ANAP'ın bir puan kayıpla işi kurtarmasının bir çok nedenleri var. Devletin tüm olanakları-

ni ve TRT'yi tamamiyle kendi çıkarları için kullanarak, kendisi giderse 12 Eylül öncesine döndüleceği ve yeniden askeri darbenin olacağına propagandasını yapması ve en sonu güven oyu alamazsa istifa edeceği, istifa ettiği takdirde de yeni bir kriz başlayacağı demagojisiyle halkın geri kesimlerinde önemli bir etki yarattı. Ayrıca şehirlerdeki orta büyüklükteki esnafın yanı sıra kırsal kesimdeki küçük eşraf tabakasını yeniden Özal'ın yanına itti. SHP ve DYP, Özal karşısında ciddi bir alternatif izlenimini ANAP'ın tabanına veremediler. Bunların yanında Özal'ı ABD, Avrupalı emperyalistler ve Rus sosyal emperyalistleri de açıktan desteklediler. Çünkü Özal'ın hükümette kalmasını kendi çıkarlarına uygun görüyorlardı. Bugün hâlâ diğer burjuva partilerini güvenilir bulmuyorlar. Ancak Özal yıprandığında onu kirli bir mendil gibi çöplüğe fırlatmaktan da çekinmezler. Çünkü Özal şu anda emperyalistlerin en iyi uşağıdır. IMF ve ABD'nin sözünden çıkmıyor. RSE'nin desteklemesinin nedeni ise, en iyi ekonomik ve siyasi ilişkiyi Özal döneminde kurdular. SHP ve DYP ise RSE'ine bu güvenceyi verebilmiş değiller. RSE kendi uşakları (sosyal faşist TBKP'nin) daha uzun zaman iktidara gelemeceklerini bildikleri için açık çeklerini şimdilik Özal yönetimine vermeyi kendi çıkarlarına uygun gördüler.

ML'lerin ve bazı devrimci-demokrat güçlerin, referandumu boykot etmesi, boykotun çeşitli biçimlerini uygulamaya koymasına rağmen oranın bu denli yüksek olmasının bunun dışında da çeşitli nedenleri var.

Özal, sosyalistlerin, devrimci ve demokratların etkilediği kitlelerden oy alamadığı gibi, teşhir olmuşluğunu "oy vermezseniz çekilirim" tehdidiyle bu kesimde pekiştirmiştir. Emekçi halkın çoğunluğu "çekil de senden de kurtulalım" diye tepkilerini dile getirmişlerdir. Ancak, sosyalist, devrimci ve demokratlara uygulanan yoğun baskılar nedeniyle, onların daha geniş kitleleri etkilemesi de fiili olarak engellenmektedir. Sosyalistlerin propagandaları yasak olduğu gibi, yapılan propagandalar da karakollarda bitiyordu. O nedenle devrimci, Marksist-Leninist propaganda çok zayıf kaldı. Bu durum referanduma katılma oranının yüksek olmasında da etkili oldu.

Referanduma katılım oranı % 88. Bu oran aşağı yukarı '1982 Anayasası' oylamasından beri kendini korumaktadır. ML'lerin ve bazı devrimci-demokrat

güçlerin, referandumu boykot etmesi, boykotun çeşitli biçimlerini uygulamaya koymasına rağmen oranın bu denli yüksek olmasının bunun dışında da çeşitli nedenleri var. Birincisi, sandık başına gitmeyenlere 12.500 TL gibi bir para cezasının konmasıdır. Bu miktar günümüzde pek yüksek bir meblağ olmakla birlikte, dar gelirli yoksul insanların sarsmaktadır. 12 Eylül'den sonra getirilen bu ceza, halkı zorla sandık başına götürmenin bir biçimidir. Bunda başarılı olduklarını da söyleyebiliriz. Bunun yanında ML'lerin ve devrimcilerin 12 Eylül faşizminin yoğun saldırıları karşısında ağır bir yenilgi almaları sonucu hâlâ zayıf ve toparlanamamış olmaları, geniş kesimleri etkilememeleri nedeniyle, geniş yığınların reformizmin ve sosyal demokrat görünümü burjuva-feodal muhalefetin etkisinde olmasındandır. Ancak 1982 yılından bu yana yapılan referandum ve seçimlere katılmama oranı hep aynı düzeyde kalmıştır. Bu referandumda beşyüzbin kadar artmıştır. Bu da ML'lerin ve devrimcilerin başarı hanesine yazılmalıdır. Bu oran daha fazla olabilirdi. Ancak referanduma katılmamayı savunan kesimlerin bu konuda ortak eylembirliği yapmamasının da etkisi olmuştur. Oysa bu konuda eylembirliğinin koşulları vardı. Ve ortak propaganda halk üzerinde daha olumlu etki yaratabilirdi. Bu konuda aynı tavır içinde olan ML'ler ve devrimci-demokrat kesim daha güçlü propaganda ve toplantılarla, bildiri ve çeşitli yayınlarla etkinliklerini arttırabilirlerdi. Bu konuda ML'lerin hatası vardır. Diğer devrimci kesimle ortak eylembirliğini zorlamalıydılar. Diğer devrimci grupların bazılarındaki ise hâlâ grupçuluk hakimdir. Devrimciler arasındaki eylembirliğinin devrime getireceği kazanımları kavramış değillerdir. Bundan sonra bu konuya eğilmek ve önemini kavramak şarttır. Önümüzde yerel seçimler vardır. Ortak adaylar ve bazı devrimci demokratların desteklenmesi gündeme getirilebilir. (Bu konudaki görüşlerimizi esas olarak gelecek sayılarımızda açıklayacağız.)

Boykot taktiği, katılımın fazla olmasına rağmen doğru bir taktikti. Ayrıca ML'ler para cezası ve zorla sandık başına götürülme, gitmeyenlere işkence ve tehditlerde bulunulması, dahası Özal'a hayır diyen köylülerin meydan dayığına çekilmesi sonucu seçime katılanlara boş oy verme çağrısı da kısmen olumlu sonuç vermiştir.

1982 Anayasası oylamasından bu yana görüldü ki, ML'lerin ve devrimci demokratların etkilediği seçmen sayısı 3-4 milyon arasındadır. Para cezalarına ve her türlü baskıya rağmen 3-4 milyon arası seçmen seçimlere katılmamaktadır. Bu olumlu bir gelişmedir.

Referandumda reformistler ve modern revizyonistler ise her zaman olduğu gibi yine burjuva muhalefetin kuyruğuna takıldılar. Kitleleri burjuva muhalefetin peşine takmaya çalıştılar. Çünkü onlar için önemli olan kendilerinin de parlamento sıralarında bir yerlerinin olmasıdır. Modern revizyonistlerin efendileri RSE, Özal'ı desteklerken kendileri Özal'a karşı muhalefetin safında yer aldılar. RSE Türkiye'deki uşaklarını böylece zor durumda bırakmış oldu. Tabii ki bu uşaklar RSE'nin bu tavrını tabanlarına, "devletler arası politika" diye yutturmaya çalışacaklardır.

Boykot taktiği, katılımın fazla olmasına rağmen doğru bir taktikti. Ayrıca ML'ler para cezası ve zorla sandık başına götürülme, gitmeyenlere işkence ve tehditlerde bulunulması, dahası Özal'a hayır diyen köylülerin meydan dayığına çekilmesi sonucu seçime katılanlara boş oy verme çağrısı da kısmen olumlu sonuç vermiştir. Bir milyona yakın seçmen boş oy vermiştir. Boykot taktiğinin, geniş bir kesim tarafından olumlu karşılanmaması, bu taktiğin yanlışlığını göstermez. Aksi takdirde kitle kuyrukçuluğuna düşülmüş olacağı gibi, devrimci taktiğin tesbiti en geniş yığınların durumuna göre tesbit edilmiş olur. Bu da ML hareketi en geri kitlelerin düzeyine indirgeyeceği gibi, burjuvazinin belli bir kanadının yedeği durumuna sokar. Modern revizyonizmin ve reformizmin bu referandumda düştüğü durum tam da budur. Birinci Dünya Savaşı'nda, Bolşevikler "savaşa karşı" propaganda yaparlarken, kitleler tarafından linç ediliyorlardı. Ancak, savaş uzayıp kitleler Bolşevikler'in doğru söylediklerini görünce, Bolşevikler'in peşinden gitmeye başladılar. Bolşevikler taktiklerini, geniş kitleler karşı çıkar diye değil, halkın yararına olan bir taktik tespit ederek, Çarı ve savaş yanlılarını teşhire yöneldiler. Bugün bizim taktiğimiz de bunun gibidir.

Referandum halkın yararına bir şey getirmeyecekti ve getirmemiştir de. Ancak referandum ortamı düzeni teşhir ve tecrit etmede kısmen de olsa işe yaradı. "Hayır'da hayır var diyen" revizyonistlerin aksine, egemen sınıf kliklerinin birbirlerinin kirli çamaşırlarını ortaya kendilerinin bizzat dökmesi, halk için bir kazanç olmuştur.

Egemen sınıflar arasındaki çelişki bundan sonra daha da keskinleşecektir.

Çünkü muhalefet % 35'lik bir oyla Özal'ın hükümette kalmasını hazmedemeyecektir. Bunun anti-demokratik olduğunu kitlelere anlatmaya çalışarak kamuoyunu kendi peşlerine takmaya çalışacaklardır. Bu nedenle referandum sonuçlarının çelişkileri kısmen zayıflatılacağını söylemek objektif olmaz. Muhalefet kanatları erken genel seçim sorununu sürekli gündemde tutacaktır. Ayrıca Özal hükümetinin uyguladığı ekonomik politikası sonucu da halkın durumunun her geçen gün kötüleşmesi, ekonomik ve siyasi bunalımın artmasını burjuva muhalefet kendi hanesine bir kazanç sayarak oy potansiyellerini arttırmaya çalışacaklardır.

İşverenler, Özal'a referandumu gündeme getirdiği için kızgınlar. Çünkü zamlar uygulanamaz oldu. Ama bundan sonra büyük zamların uygulanması kaçınılmazdır.

Özal'ın bundan sonra da politikasında bir değişiklik olmayacaktır. Yerel seçimlere birkaç ay kalana kadar zam fırsatına aynen devam edecektir. Etmek zorundadır da. Çünkü ekonomi tıkanma aşamasına gelmiştir. İşverenler, Özal'a referandumu gündeme getirdiği için kızgınlar. Çünkü zamlar uygulanamaz oldu. Ama bundan sonra büyük zamların uygulanması kaçınılmazdır.

Bunun yanında enflasyonist politika devam edecektir. Emisyon hacmi daha da genişleyecektir. Son banka faizlerinin artışı bankalardaki mevduatların yükselmesine yöneliktir. Aksi takdirde daha fazla para basımı gündeme gelecektir. Bu da enflasyonun yükselmesine neden olacaktır. Demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanması ve baskılar aynen sürecektir. Bunlara bağlı olarak, devrimci durumdaki yükselme ivme kazanmaya devam edecektir. İşçi grevleri artacak ve önümüzdeki günlerde öğrenci hareketleri daha da gelişecektir. Yani toplumsal muhalefetteki gelişmeler artarak devam edecektir.

Referandum sonuçları, ML'lere çalışmalarını ve örgütlenmelerini daha da hızlandırmayı emretmektedir. Ajitasyon ve propagandayı daha geniş yığınlara ulaştırmanın yöntemleri üzerine kafa yorulmalıdır. Esas ve önemli olan da, esas mücadele biçimi bir bölgede değil bir kaç bölgeye yaymanın ve geliştirmenin yoğun çabasına girmelidirler.

Erken genel seçimlerin ciddi şekilde gündeme gelmesi, ancak yerel seçimler sonundaki egemen sınıfların alacakları oy oranı belirleyecektir. Bu nedenle bütün egemen sınıf partileri yerel seçimle-

re hazırlanmaya hız vereceklerdir. Özal'ın yerel seçimler için seçim yatırımları, egemen sınıfların ekonomisini daha kötü bir duruma sokacaktır.

Referandum sonuçları, ML'lere çalışmalarını ve örgütlenmelerini daha da hızlandırmayı emretmektedir. Ajitasyon ve propagandayı daha geniş yığınlara ulaştırmanın yöntemleri üzerine kafa yorulmalıdır. Esas ve önemli olan da, esas mücadele biçimini bir bölgede değil, birkaç bölgeye yaymanın ve geliştirmenin yoğun çabasına girmelidirler. Çünkü yakın gelecek güzel şeylere gebe dir. Kitle hareketlerindeki yükselme daha üst boyutlara sıçrayacaktır. Uygulanan ekonomi-politika bunun işaretidir. Kırsal alanlardaki mücadelenin daha fazla geliştirilmesi ve birden fazla bölgeye yayılması, kitlelerin devrimci potansiyelini geliştirecektir. ML'ler bu potansiyellerini iyi değerlendirmek zorundadırlar. Bunun yanında kitle örgütlerindeki örgütlenme ve çalışmaya özel bir önem vermelidirler. Milyonların güçlü kolları havaya kalkmadıkça, egemen sınıflar tarihin çöplüğüne atmak mümkün değildir. Bu nedenle kitleleri örgütlemek için kırsal alanlardaki ısrarlı mücadelenin yanında demokratik hak ve özgürlüklerin kazanımları doğrultusundaki mücadeleyi de bugün geliştirmeliyiz. Kitlelerin bu taleplerini devrimin genel siyasal çıkarları doğrultusunda kullanarak mücadeleyi geniş yığınlara maletmesini bilmeliyiz. ■

RUHİ SU ANILDI!

Ruhi Su, ölümünün 3. yılında dostları ve geniş bir halk kitlesinin katılımıyla mezarı başında anıldı. Ruhi Su'nun mezarı bile korku veriyordu gericilere. Sağlığında ellerinden geleni artlarına koymayanlar, acizliklerini mezarını kundaklamak ve

kurşunlamakla bir daha gösterdiler. Ama neyi değiştirebilirler ki... Ruhi Su'yu öldüremezler, yok edemezler, halkın beyninden söküp alamazlar. Her ölüm yıldönümünde yüzlerce insan tarafından mezarı başında anılmakta Ruhi Su. Anma

törenine konuşmacı olarak katılan Timur Selçuk, Ruhi Su'nun Anıt mezarına yöneltilen saldırının 1988 Türkiye'sindeki durumun bir sonucu olduğunu ve anıttaki kurşun izlerinin 1988 Türkiye'sini yansıttığı açısından olduğu gibi korunması gerektiğini söyledi...

Adalat Ağaoğlu ise yaptığı konuşmada, Ruhi Su'nun ulusal müziğimizin oluşturulması yolundaki çabalarına değindi. Anadolu Kültür Derneği ile Anadolu Kültür Araştırma ve Yayınlaştırma Derneği tarafından yapılan ortak çağrıda ise, özellikle kültür alanındaki demokratik kitle örgütlerine, demokratik kültürü oluşturmaya çalışan devrimci, demokrat sanatçılara sahip lenilmeye ve üzerlerindeki her türlü baskı ve yasağı kaldırmaya yönelik ortak çalışma yapma çağrısında bulunuldu. Anma töreni Dostlar Korosu'nun söylediği Ruhi Su türkülerıyla son buldu.

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ

İYİ BİR DÖNEME GİRMİŞ BULUNUYOR

Kürt'lerin hem manevi, hem de maddi güç bakımından en çok kayıp verdiği dönemler, dış güçlere bel bağlayarak savaştığı dönemler olmuştur.

Haydar Ali Dönmez

Geçtiğimiz aylarda dünya, Kürt'lerin dramını konuştu ve hâlâ da konuşuyor. Görünüşte Kürt'lerin durumu fecaat arz ediyor. Saddam ordularıyla Irak Kürdistan'ını işgal ediyor, kimyasal silahlarla Kürt'leri kitleler halinde kırıyor, köylerinden göçe zorluyor ve canını kurtaranlar Türkiye Kürdistan'ına sığınıyor. Görünüşte Kürt'lerin durumu umutsuzdur. Biz çok önceleri İran-İrak savaşının Kürt direnişi aleyhine olduğunu belirtmiştik. Bu savaşın ikinci yarısında,

vaş onları halkların gözünde, yabancı bir istilacının destekçileri konumuna düşürüyordu. Kürt direniş tarihi, Kürt'lerin hiçbir güce dayanmadan savaştığına ve bu savaşlarla büyük itibarlar kazandığına defalarca işaret ediyor. Daha bu yüzyılda Şeyh Mahmut'un İngiliz emperyalizmine karşı direnişi, Türkiye Kürt'lerinin Türk'lerle birlikte İngiliz, Fransız emperyalizmine ve işbirlikçilerine karşı direnişi, Molla Mustafa Barzani'nin altmışlı yıllardaki ünlü direnişleri vs. Kürt tarihinin parlak sayfalarıdır. Kürt'lerin hem manevi, hem de maddi güç bakımından en çok kayıp ver-

giderek kısmen yitirdi. İlişki de bel bağlamayı, yani bir yabancı güce dayanmayı birbirinden ayırmalıyız.

Biz İran-İrak savaşı Kürt'lerin aleyhindedir dediğimizde, birçok insan karşı çıkıyordu. Burjuva önderlik bu gibi durumlardan son derece pragmatik, kısa vadeli, ilkesiz ve kaba bir anlayışla yararlanmaya, kolaycı bir ruhla kısa zamanda her şeye rağmen parsa toplama-ya öncelik verdiği için direnişin uzun vadeli çıkarlarını tehlikeye sokuyor. Kolay kazandığın mevzileri kolay kaybedersin. İran tanklarının ve topçusunun yoğun ateşi altında ilerlemek nisbeten kolaydır;

yani İran'ın, Irak'ı işgal etmeye başladığı dönemde Kürt'ler, Irak Arap halkının ve diğer Arap halklarının gözünde, işgalci bir devletin işbirlikçileri konumuna düşmüşlerdi. Kuşkusuz Kürtler haklı bir zeminde savaşıyorlardı. Ama güç ilişkileri, pozisyonlar ve mevcut sa-

diği dönemler, dış güçlere bel bağlayarak savaştığı dönemler olmuştur. Barzani altmışlı yıllarda kendi güçlerine dayanarak savaşıyor, hem manevi, hem de maddi bakımdan önemli kazanımlarla ilerliyordu. Ama Şah'a bel bağladığı anda bu kazanımlarını tehlikeye soktu ve

ama en sağlıklı ve dayanıklı yol, Kürt tüfegiyle, esas olarak kendi güçlerine dayanarak ilerlediği yoldur. Kürt'lerin çökülince yıkılacakları, yani dayanacakları bir payandaya ihtiyaçları yoktur. Burjuva önderlik böyle bir payandaya sürekli ihtiyaç duyuyor. Ve böyle bir pa-

yandanın ucunu görür görmez hemen-
ceci sarılıyor ona. Bu onun en zayıf ya-
nıdır.

Iran-Irak savaşı süresince Kürtler ken-
di milli hakları uğruna, büyük fedakar-
lıklara katlandı, onulmaz acıları ve kı-
rımları tattı. Bu savaşta Kürt'lerin izle-
yebilecekleri taktik hat ne olabilirdi. İkili
bir taktik izlenebilirdi. İran istilasına
karşı çıkmak, İran'ı Kürdistan toprak-
larına girmeme konusunda uyarmak,
girmesi halinde ise onu direnişle kar-
şılama. Bunun yanında, İran-Irak sa-
vasında yani bu gerici savaşta herhangi
bir tarafın destekçisi durumuna düşme-
den Kürdistan'da fırsat kollama ve güç
toplama politikasını izlemek. Bu polit-
kayı izlerken İran'ın Irak istilasını doğ-
rudan, ya da dolaylı kolaylaştırarak
davranışlardan kaçınmak. Saddam bu-
gün Kürdistan'a saldırırken Irak Arap
halkını, "hainlere, işgalcilerin işbirlik-
çilerine karşı savaşıyorum" demagojisi-
le pasifize ediyor. Uzun süreli bir Kür-
distan savaşında, Irak cuntalarının,
Arap kitlelerinin psikolojisini, homur-
tusunu ordu içindeki mırıldanmaları cid-
diye aldıklarını biliyoruz. Saddam'ın bu-
günkü pervasızlığı, önemli ölçüde, isti-
layı kırmanın verdiği avantajdan ve
Kürtler hakkındaki ağır suçlamanın ve
demagojinin kitlelerin ruhunda anlam
kazanmasından kaynaklanıyor.

Birikim ve kazanımlar,
onuç yıl öncesine naza-
ran daha ileridir. Kürt or-
dusunun, Kürt halkı ve
dağlarıyla kaynaşması
daha ileridir. Kürtler bu
savaş boyunca dış ilişki-
lerini geliştirmeye önem
verdiler. Gerek bölgede
artan Kürt etkinliği, ge-
rekse Kürt diplomasisi-
nin dar kabuklarını kır-
maya başlayarak açılım
politikasına daha çok sa-
vılmasından dolayı bir-
çok ülke, Kürt direnişini
ciddiye almaya ve ağır
değiştirmeye başladı.

Bugünkü önderliğin savaş boyunca
böyle bir hat izlemesi şaşırtıcı değildir.
Proletaryanın geniş ufkü, uzun vadeli
hesapları, hayatın ve kaçınılmaz akışın
meramını anlamadaki ustalığı nerede?
Ama böyle bir taktik yukarıda belirtti-

CELAL TALABANI İLE SÖYLEŞİ

ALİ HAYDAR DÖNMEZ: Bugün
dünyada durum nedir? Devrimin, ba-
ğımsızlık savaşlarının durumu nedir? Sa-
vas tehlikesi açısından durum nedir? Önce
öz olarak bu konudaki görüşlerinizi
öğrenmek istiyorum.

CELAL TALABANI: Bugün dünya-
da bir durgunluk var. Gerileme deme-
yeyim ama bir durgunluk sözkonusu-
dur. Devrim ve bağımsızlık savaşları
geçmişe nazaran gerileme değil ama bir
durgunluk içindedir. Eski sömürgecili-
ğin ortadan kaldırılması durgunlukta
payı olan bir unsurdur. Vahşi bir baş-
kaya karşı güçlü bir direniş sözkonusu-
du. Bu durgunluğu ben normal karşılı-
yorum. Hiçbir şey hep yükselerek, dü-
müz, pürüzsüz gelişmez. Toplumsal iler-
leyiş, devrim zikzaklı, inişli-çıkışlı yani
dengesiz gelişir. 1848 ile Paris Komünü
arasında bir durgunluk vardı. Bu dur-
gunluğu Paris Komünü ve onun etkile-
ri izledi. Ayrıca büyük devletler arasın-
da bir yumuşama da vardır. Bunu gör-
meliyiz.

A.HAYDAR DÖNMEZ: Sizce han-
gi çelişme öndedir ve belirleyici bir rol
oynuyor?

TALABANI: Tarihte belirleyici rol
oynayan temel çelişmedir. Bugün de be-
lirleyici rol oynayan temel çelişmedir.
Bugün, şu, önemle kendisini hissettiriyor.
Devrim kendisine yeni taktikler bulma-
lıdır. Devrim kendisini ilerletecek yeni-
likleri keşfetmelidir.

A.H.DÖNMEZ: Dünyadaki duruma
ilişkin sohbeti fazla derinleştirmemize
bilmem gerek var mı? Bu açıklama ge-
nel bir fikir veriyor. Dünyanın önemli,
kritik bir bölgesine, körfeze, İran-Irak
Savaşı'na ve Kürdistan'a gelelim. Sava-
şın sona ermesini Kürt direnişi açısından
nasıl değerlendiriyorsunuz? İyi mi oldu,
kötü mü?

TALABANI: Savaşın sona ermesi
Kürtlerin güçlüklerini artırmıştır. Savaş
sırasında Irak ordusunun bir bölümü
üzerimize geliyordu. Şimdi tümünü se-
ferber edecek. İki cepheye savaşıyordu,
şimdi tek cepheye savaşacak. Biz barışa
karşı değiliz. Bu iki ülke arasında barış
anlaşmasına da karşı değiliz. Ama biz
bölgede gerçek bir barıştan yanayız. Bu
iki ülke arasında imzalanacak bir barış
anlaşması, savaşta bölgede sona erdirmeye-
yecek. Çünkü Kürtler'i dışlayan bir
anlaşmadır bu. Kürtler savaşa devam
edecek. Kürtlerle de barış anlaşması ya-
pılmalıdır. Milli haklarımız için yıllar-
dır doğuşen bir milletiz. Bizim bir eli-
mizde Kalaşnikof, diğer elimizde ise zey-
tin dalı vardır. Milli haklarımızı alınca-
ya kadar doğuşeceğiz. Bugün FKÖ bi-
zimle Irak arasında aracılık yapmak ist-
iyor. Irak'ın tavrı ne olacak? Biz milli
haklarımızdan taviz vermeksizin bölge-
de gerçek bir barışın kurulmasından yan-
ayız ve bu perspektifle hareket edece-
ğiz.

A.H.DÖNMEZ: Devletlerin çatışması
şeklinde cereyan eden bölge savaşları ba-
ğımsızlık savaşlarının aleyhine oluyor
çoğunlukla. İran-Irak savaşı, dikkatle-
ri Kürt direnişinden bu savaşa kaydır-
mıştır. Savaş, savaşan ülkelerdeki Kürt-
ler'in, daha doğrusu bu iki ülkede bu-
lunan Kürtler'in birliğini daha da zede-
lemiş, Kürdistan'ın değişik bölümlerinde
uygulanan değişik siyasetlerin çatış-
masını da getirmiştir. Kürtlere, savaşan
ülkelerden herhangi birinin uzantısı, ya
da vurucu gücü görünümünü vermişler-
dir. Herhangi bir devlete dayanmadan
savaşmak çok önemlidir. Kürtler'in en
güçlü olduğu dönemler, altmış yıllarda
olduğu gibi kendi güçlerine dayanarak
savaştığı dönemler olmuştur. Molla
Mustafa Barzani, kendi güçlerine da-
yanarak doğuştuğunda güçlüydü. Ne za-
man ki Şah'a dayanmaya kalkıştı, işte

ğimiz gibi bir taktik izleme yeteneğinden tamamen mi yoksunuz bugünkü önderlik? Nice burjuva önderliklerin ince ya da şaheser taktiklerle döğüştüğüne tanık olmuyor muyuz?

Görüntüde Kürt'lerin durumu umutsuz ve kötüdür. Gerçekte ise Kürt'ler iyi bir döneme girmiş bulunuyorlar. Sad dam ana yollardan geçerek sınıra dayandı. Bazı önemli noktalara bayrak ve kakol dikti. Ama bu kof bir kuvvet gösterisinden başka bir şey değildir. Çünkü dağlara, köylere ve stratejik geçitlere egemen olan Kürt'lerdir. Kürt'ler düzenli ve yarı-düzenli birliklerden yeniden gerilla birliklerine geçtiler. Evet, şimdi Kürt'ler iyi bir döneme girmiş bulunuyorlar. Görünüşe aldanmamalıyız. Kürt'lerin durumu iyidir. Dünya eskiden İran-Irak savaşını konuşuyordu. Şimdi artık Kürt direnişi ön plana çıkacak. Bu durumu, büyük Barzani'nin 75'deki yenilgisine benzetenler fena halde yanılıyorlar. Mustafa Barzani'nin yenilgisinde Peşmerge birlikleri, komutanları kendilerini vuracak derecede moral ve fiziki yıkıma maruz kalarak etkinliğini yitirdi. Şimdi ise içte, sekiz yıllık çetin savaş şartlarından pişmiş zinde güçler var. Zayıf da olsa bir cephe var; ve bu cephenin birlikleri, kendilerini hızla yeni savaş şartlarına ve taktiklerine göre uyarlıyorlar. Birikim ve kazanımlar, on üç yıl öncesine nazaran daha ileridir. Kürt ordusunun, Kürt halkı ve dağlarıyla kaynaşması daha ileridir. Kürt'ler bu savaş boyunca dış ilişkilerini geliştirmeye önem verdiler. Gerek bölgede artan Kürt etkinliği, gerekse Kürt diplomasisinin dar kabuklarını kırmaya başlayarak açılım

o zaman kaybetti. Şah'ın bir dönüşü direnişi dumura uğrattı.

TALABANİ: Bu anlayış, son Irak-İran savaşı açısından düşünersek siyasi bakımdan doğrudur. Ben sorunu askeri açıdan ele aldım. Irak eskiden güçlerinin yüzde kırkıyla bize saldırıyordu, şimdi yüzdeyüzüyle saldıracak. Bu aleyhte bir durumdur. Biz kendi güçlerimize dayanıyoruz. Bu bir ittifak sorunudur. Savaşın bu iki devletin anlaşma durumunda, İran'da ve Irak'ta Kürtler'e yüklenecüklerinin de bilincinde hareket ettik her zaman. Her yenilgide belirleyici olan iç çelişkidir. 75 yenilgisini yaratan, önderliğin izlediği politikadır.

A.H.DÖNMEZ: Türk basını Kürtler'in sıkıştığını, peşmergelerin silahları ve aileleriyle birlikte Türkiye'ye sığınmış olduğunu, sığınanların onbeşbini açtığını yazıyor. Yekiti'nin egemen olduğu bölgelerde son durum nedir?

TALABANİ: Türk basını durumu abartıyor. Cephe ve Peşmerge, Kürdistan'da kahramanca direniyor. Peşmerge Türkiye'ye kaçmayı değil, mevzilerinde inatla direnmeyi tercih ediyor. Bildiğim kadarıyla Türkiye'ye sığınan 150 ailedir. Düşman kimyasal silah kullanıyor, tüm gücüyle saldırıyor. Ama biz halkımıza dayanıyoruz. Bu bizzat halkın direnişidir ve haklıdır. İşte bizim gücümüz, yenilmezliğimiz burdadır. Güçlükler içinde olduğumuz doğrudur. Ama bu normaldir, şartırcı değildir. Kürtler güçlüklerle ilk kez tanışmıyorlar.

TALABANİ: Biz ulusların kendi kaderini tayin hakkı diyoruz. Bu temel ilkenin kayıtsız şartsız tanınması uğruna savaşıyoruz. Bu ilke tanındıktan sonra, buna saygı gösterildikten sonra, bunun biçiminin ne olacağına biz karar veririz, başkaları değil. Bağımsızlık mı olur, özerklik mi olur, yoksa daha değişik bir biçim mi olur, buna Kürt milleti karar verecektir. Biz şimdi temel ilkenin, çok değişik mücadele biçimleriyle tanınmasını sağlamaya çalışıyoruz.

A.H.DÖNMEZ: Sizin ABD'ye giderek oradaki hükümet çevreleriyle ilişkiye geçmeniz, görüşmeler yapmanız, gerek Türk, gerekse Kürt solunun bazı kesimlerinde kuşku yarattı, hatta yer yer eleştirilere neden oldu. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

TALABANİ: Benim ABD yetkilileriyle görüşmeme en büyük tepkiyi Türk hükümeti gösterdi. ABD'nin bizi ciddiye alması, bizimle diplomasi kurallarına uygun ilişkiler içine girmesi Türk hükümetini çileden çıkardı. Bizi her devlet ciddiye alıyor ve almak zorundadır. En çok ciddiye alan devletlerden birisi de Türk devletidir. Çünkü direnişi zengin bir milletiz, silahlı bir milletiz. Biz kimsenin iç işlerine karışmıyoruz. Diplomasi Türk hükümetinin tekelinde değildir. Bizim kiminle, hangi devletle, ne tür ilişkilere gireceğimize başkaları karar verecek? Türk devletinin çeşitli devletlerle diplomatik ilişkilerine biz karışıyor muyuz? En tabii hakkımıza ateş

A.H.DÖNMEZ: Yekiti bildiğim kadarıyla savaş döneminde bağımsızlık şiarıyla döğüşüyordu. Bu yeni dönemde de aynı şiarla mı hareket edecek?

püşkürüyorlar. Savaş içindeyiz, her savaşın bir diplomasisi vardır. Ama bu diplomaside sakalımızı kimseye kaptırmayacağız. Bağımsızlığımızdan, ulusal

politikasına daha çok sarılmasından dolayı birçok ülke, Kürt direnişini ciddiye almaya ve ağız değiştirmeye başladı. Bugünkü şartlarda İran'ın Kürt direnişiyi ilişkilerini tamamen keseceğini söyleyemeyiz. İran-İrak arasındaki düşmanlık derindir. Ve halihazırda mollalar, yenededikleri düşmanın, Kürt direnişiyi uzun bir dönemde yıpranmasını çıkarlarına daha uygun görüyorlar. Ve bir dönem el altından Kürt'lere destek vereceklerdir. Ama buna rağmen Kürt'ler, İran istilasının destekçileri görünümünden, savaşın sona ermesinden dolayı kurtulmuşlardır; ve şimdi daha iyi konumdadırlar.

Saddam İran istilasını kırmanın verdiği büyük avantajla, kaçınılmaz olarak, Kürt'lere yüklenecekti. Kürt'lerin düzenli ordularını dağıtmak, onları güçlükler içine düşürmek, sonra da onları tümüyle değil, bir bölümüyle, -onları, özellikle içte birbirine düşürmek amacıyla- uzlaşma masasına oturmak... Taktik budur. Bu taktik uzun vadede sökmeyecektir. Saddam, Kürt'lerin geçmişten daha güçlü olduğunu ve İran'ın el altından bunları desteklemeye devam edeceğini çok iyi biliyor. Saddam, uzun süreli bir cephe savaşından sonra, Irak ordusunu, Irak Kürdistan'ında sürüncemeli bir gerilla savaşıyla cebelleşmeye sokmanın getireceği külfetleri ve riskleri çok iyi biliyor. Öte yandan, Irak Arap kitlelerinin, uzun bir cephe savaşından sonra, Kürdistan'daki bir savaşı hoş karşılamayacağını da iyi biliyor. Dünya kamuoyunun dikkatinin bu bölgede Kürt direnişi üzerinde şimdi daha çok yoğunlaşacağını da farkındadır o. Evet, birçok bakımdan açmazlar içindedir. Öte yandan, istilayı kırmanın avantajlarından dolayı tüm Kürt cephesiyle hemen uzlaşma masasına oturmayı da uygun görmemektedir. İşte size iki ucu belalı bir değnek. Zaman düzenli ordudan değil, gerilladan yanadır.

Kitlesel kıyımlara sevenler ve bunu kolaylaştırmaya soyunanlar, bir anda ortalığı "kardeşlik", "misafirperverlik", "insancılık" demeçleriyle festivale çevirdiler. ANAP hükümeti bu durumu, yaklaşan referandum için puan toplamanın bir fırsatı olarak değerlendirdi.

gururumuzdan taviz vermeksizin yürüyeceğiz diplomaside. Kimseden korkmuyoruz. Kendimize güvenimiz tamdır ve herkesle görüşmeye açığız. Bir zamanlar Saddam Hüseyin görüşme teklifinde bulundu, gittim görüştüm. Dün Amerika'yla görüştüm, yarın Sovyetler'le görüşeceğim. Önümüzdeki aylarda Moskova'ya gideceğim. Kimbilir, Türkiye'de belki o zaman da Doğu Perinçek Sovyet işbirlikçiliğiyle suçlayacak beni.

A.H.DÖNMEZ: Durum eskisi gibi değil, suçlayacağımı sanmıyorum.

TALABANİ: Bildiğimiz yolda yürümeye kararlıyız. Yolumuzu bazı sol kesimlerin eleştiri ve suçlamalarına göre tayin edemeyiz. Ben Özal'la da görüşmeye açtım, müsaade etseler Ankara'ya da uçarım. Mao'yu iyi kavramışsan bilirsin. Dostlarıyla dostluk ilişkilerini daha da pekiştireceksin, sallantılı müttetiklerinin güvenini kazanacaksın, tarafsızlığının tarafsızlığını kendi lehine bozmaya çalışacaksın. Düşmanlarının bir bölümünü ise tarafsızlaştırmanın yollarını arayacaksın. Bu işte devrimci siyaset sanatıdır.

A.H.DÖNMEZ: Bravo bu noktada Mao'yu iyi kavramışsın. (Gülüyor. Yardımcılarından birini göstererek konuşuyor.)

TALABANİ: Bu gördüğün eski Mao'culardandı. Benim eskiden İran'da çok çok Mao'cu arkadaşım vardı.

A.H.DÖNMEZ: Ben de dahil olmak üzere bazıları sizi, izlediğiniz hareketli, esnek politikaya bakarak Kürtlerin Arafat'ı olarak değerlendiriyor. Bu konuda ne diyorsunuz?

TALABANİ: Arafat yakın dostumdur, hakkında pek konuşmak istemiyorum. Ancak bu görüşe katılmıyorum. Arafat'ı ve beni doğuran şartlar farklıdır. Biz kendi topraklarımız üzerinde ordulaşmışız. Kuruluşumuz farklıdır. Savaş sırasında dost ile düşmanı iyi ayırmak gerekiyor. Bunlar birbirine karıştırılmamalıdır. Strateji, taktik gibi ele alınmamalıdır. Taktik stratejinin parçasıdır, ona hizmet etmelidir. Bu hususta bunları söyleyebilirim.

A.H.DÖNMEZ: Siz, sosyalist olarak adlandırdığımız ülkelerle kapitalist ülkelere diplomasinin aynı kriterleriyle mi yaklaşıyorsunuz? Genel yaklaşım ve niyet aynı mıdır?

TALABANİ: Normal diplomatik kriterleri uygularız. Ama belirli farklılıklar da vardır. Çünkü bizimle onlar arasındaki ilişkide dostluk ögesi daha faz-

ladır. Geçmişte bize karşı işledikleri hataların da farkındayız. Biliyorum, siz onları sosyalist olarak görmüyorsunuz. Ben sizin gibi düşünmüyorum. Alt yapıları sosyalisttir. Sosyalizmde sapmalar olur. Kötü sosyalizm de olabilir. Sapma içinde olan bir sosyalizm de olabilir. Mao Sovyetler'e 69'a kadar Sosyalist dedi. Bugün Çin'de sosyalisttir. Ama Mao dönemiyle şimdiki Çin arasındaki farkı da görüyorum. Bana göre Teng, Mitterand kadar sosyalisttir. Sosyalizmi petrol ve dolarla değiştirmek gerekiyor. Biz ayrım gözetmeksizin hepsiyle ilişkiden yanayız. Bağımsızlık davamızın çıkarlarına uygun ilişkilerdir bunlar da. Müsaadenizle birkaç soru da ben sormak istiyorum. PKK ile bir anlaşma imzaladığınızı biliyorsunuz. Bildiğim kadarıyla bu anlaşmadan sonra PKK kimseye saldırmadı. Bu anlaşmadan sonra, PKK'nın Türkiye'de Türk solu na herhangi bir saldırısı oldu mu?

A.H.DÖNMEZ: Hatırlamıyorum, sanırım olmadı.

TALABANİ: Peki PKK ile Türk solu arasında bir yakınlaşma yok mu?

A.H.DÖNMEZ: Doğu Perinçek'in Mao'cu olduğuna katılmıyorum. Bugün Türkiye'de bir tek Mao'cu hareket var, o da TKP-ML'dir. Kürdistan'da zaten biliyorsunuz varlık gösteren iki silahlı güç söz konusudur bugün, PKK ve TKP-ML. Doğu Perinçek bugün propaganda alanında etkindir, etkin dergilere sahiptir.

TALABANİ: Derginin tirajı ne kadardır?

A.H.DÖNMEZ: İyi bilemiyorum ama sanırım yirmi ya da otuzbinden aşağı değil.

TALABANİ: Türkiye çok çok önemli bir ülke. Perinçek'in Kürdistan sorununa karşı tavrı nedir?

A.H.DÖNMEZ: Baskıya karşıdır. Özerklikten yanadır.

Talabani sorularını burada keserek, yanındaki arkadaşlarıyla Kürtçe konuşmaya başladı. Güldü, sonra dönerek:

TALABANİ: Benim sorularım bu kadardır, siz buyrun sorularınıza devam edebilirsiniz.

A.H.DÖNMEZ: Benim de sorularım bitti. Bu söyleşi için çok teşekkür ederim, son olarak bir diyeceğiniz var mı?

TALABANİ: Bu sohbet için çok memnun oldum. Türk devrimcilerine selamlarımı ve başarı dileklerimi derginiz aracılığıyla iletirseniz sevinirim. □

Gelelim Kürt'lerin yığınlar halinde Türkiye'ye sığınması karşısında Türk egemenlerinin tavrına: Türk Karun'ları, sözde Kürt yenilgisi karşısında büyük sevinç duydular. Egemenlerin tavrını en iyi, onların baş kaleşörü olan Coşkun Kırca açığa vurdu. Amerikancı, merkezci kliğin bu hamalı, Kürt'ler henüz yığınlar halinde sığınmadan, Türk ordusunun sınırda sıkı güvenlik tedbirleri alarak, kimyasal silahlardan kaçan "Sergerdeler" in hiçbirini içeri sokmaması gerektiğini yazdı. "Sergerdeler" in kadın ve çocuklarıyla birlikte zehirli gazlar içinde kıvrılarak gebermeleri Kürt çapul hareketinin yok oluşunu kolaylaştırıcaktı. Bu tamamen yüce çıkarlara uygundu. Nitekim Milli Güvenlik Kurulu'nun ilk toplantısında çıkan karar, hiç kimseyi içeri almama idi. Fakat durum, Türk egemenlerinin istediği gibi olmadı. Kürtler büyük kitleler halinde, kimyasal silahların yarattığı can havliyle sınırını zorlayarak içeri girince onları zorla geri atmanın risklerini göze alamadılar. Birincisi dünya kamuoyunun gözünde

güç duruma düşeceklerdi. İkincisi, çeşitli milliyetlerden Türkiye halkının ve diğer milliyetlerden halkların tepkisini üzerlerine çekeceklerdi. Üçüncüsü, burjuva muhalefet bu durumu, merkezci kliğe ve ANAP'a karşı bir saldırı aracı haline getirecekti ve ayrıca parlamentodaki Kürt milletvekilleri olayı gündeme getirecek, bu vesileyle, yeni bir Kürt sorunu tartışmasına yol açacaklardı. Bu durum karşısında kumanda merkezi ve ANAP hükümeti hemencecik çark etti ve sığınmacıların kabulü olayını, dünya ve Türkiye kamuoyu nezdince bir propaganda malzemesi olarak kullanmaya başladı. Kitlesele kırıklara sevinenler ve bunu kolaylaştırmaya soyunanlar, bir anda ortalığı "kardeşlik", "misafirperverlik", "insancılık" demecleriyle festivale çevirdiler. ANAP hükümeti bu durumu, yaklaşan referandum için puan toplamanın bir fırsatı olarak değerlendirdi.

Coşkun Kırca, devletin dili olarak, gelen Kürt'ler hakkında ne yapılması gerektiğini de açıklıyor. Ona göre, İran'

la konuşularak bu "sergerdeler" İran'a teslim edilmelidir. İran kabul etmezse, bunlar sınırın bir kesitinden zorla İran'a sokulmalıdır. Sömürgecilerin ruhunu, milli zulmün gizli dünyasını ne güzel yansıtır bu görüşler. Orta Doğu'da her devlet gericiğin amansız bir kale-sidir. Ama bunların içinde de iki tanesi ön plana çıkarıyor. Birisi İsrail'dir, diğeri ise söylemeye hiç gerek yok. Nil kıyısında oturan sağırın şahsultanı da hi biliyor onu.

Batılı emperyalistler, Kürt direnişine şimdi çok daha ilgiyle yaklaşıyor. Direnişin radikalleşmesini, ya da muhtemel bir Rus şemsiyesi altına girmesini önlemek için, Türk, Irak ve İran devletleri-ne çeşitli tavsiye ve önerilerde bulunuyorlar. Onlar bu tip ulusal sorunlara uzun çıkarları açısından yaklaşıyorlar. Hemen hiçbir emperyalist, Kürt tüfeğinin adını kavramazlıktan gelmiyor. Bu inadın, eninde sonunda ulusal haklar vahasına varacağını biliyor. Bunun için bu direnişe karşı cepheden tavır takınmıyor. Emperyalistler tarihten öğrenerek ve taktiklerini yenileyerek ilerliyorlar. Amerikan Kongresi'nin, Avrupa Parlamentosu'nun raporlarına bakın. Bu raporlar, Kürt'ler üzerindeki baskıların kaldırılmasına, onların -aynı devlet sınırları içinde kalmak şartıyla- bazı milli hakların tanınmasına ilişkin görüş ve önerilerle doludur. Kürt tüfeği ısrar ettikçe raporlar hem sayfa olarak artıyor, hem de gündemi zorluyor.

Önümüzdeki dönemde Irak Kürdistan'ında özellikle iki şey üzerinde yoğunlaşacak dikkatimiz. Gerilla savaşı ve Saddam'ın Kürt'leri içerden bölme çabaları. Saddam iki büyük Kürt örgütünden özellikle Talabani'nin KYB'sini uzlaşma masasına çekmek için çaba sarfedecek. Talabani ile uzlaşabilecek mi? Bakalım bunu zaman gösterecek. Eğer uzlaşabilirse, gerilla etkinliğini Irak Kürdistan'ının kuzeyine hapsedmiş ve cepheyi içten bölmüş olabilecek bir dönem için. Bununla birlikte şartlar Saddam'a, tüm Kürt cephesiyle uzlaşma masasına oturmayı gün geçtikçe daha çok dayatıyor. Gerilla savaşı ne kadar yaygınlık ve ateş yoğunluğu arz ederse Saddam tüm Kürt'lerle uzlaşmaya ya da hiç değilse geçici bir soluklanma dönemine o kadar çok ihtiyaç duyacak. Ama her halükarda Kürt'ler iyi bir döneme girmiş bulunuyorlar. Ve bunu en iyi kavrayan da Irak devletiyle Türk devletidir.

Çatırtı iyidir. Kürt cephesinde henüz proletaryanın çatırtısı duyulmuyor. Mevcut durum, bir dönem daha duyulmayacağını gösteriyor. Kimbilir en güzel Medya şafağına belki de bir ön şafaktan geçerek gireceğiz. ■

FAŞİST SADDAM DİKTATÖRLÜĞÜNÜN KATLIAMLARI LANETLENDİ!

İran-İrak savaşının aldığı yeni boyutla birlikte, Irak askeri gücünün tümünü Güney Kürdistan'da yığmaya başladı. Akabinde ise, kimyasal silahlarla, hardal, siyanür ve gaz bombalarıyla kitlesel bir kırıma girişti. Amaç, Irak Kürdistan'ındaki KDP, KYB ve diğer güçlerin yürüttüğü Ulusal Kurtuluş Mücadelesini bastırmak ve yok etmektir. Bu mücadelenin bastırılabilmesi içinse her yol mübah. Bu durum karşısında duyarlı sosyalist, devrimci, demokrat kişi ve kuruluşlar harekete geçti, olayı lanetlemeye, protesto etmeye başladılar. Devrimci, demokrat ve sosyalist olmanın en temel koşullarından olan, yani varlık koşulunun bir gereği olarak dergimiz Yeni Demokrasi de dahil olmak üzere bir dizi aylık yayın organı da bu durum karşısında sessiz kalamayacağına bilinciyle harekete geçti. İlk elden İstanbul'da harekete geçen Yeni Demokrasi, Emegün Bayrağı, Yeni Çözüm, Medya Güneşi, Yeni Öncü, Gençlik Dünyası, Emek Dünyası, Çağdaş Yol, Yeni Açılım vb. dergiler İstanbul Irak Başkonsolosluğu önüne birer siyah çelenk bırakarak protestolarını dile getirdiler. Daha önceleri Yeşil Parti, DEMKAD, İstanbul SHP İl Başkanlığı gibi benzeri kuruluşlar da aynı şekilde siyah çelenk bırakarak protestolarını dile getirmişlerdi. Ve tüm bu siyah çelenk bırakan kuruluşlar polisleri aynı aynı tavırla yüz yüze geldiler. Tüm bırakmalarda gözaltı, tartaklama, işkence yaşandı.

Akabinde dergiler BİLSAK'ta ortak bir BASIN TOPLANTISI düzenleyerek olayın boyutları ve gelişimi hakkında tek tek görüşlerini dile getirdiler. Basın toplantısı hem basın mensupları ve hem de kitlelerce yoğun ilgi gördü. Bu basın toplantısının akabinde korsan bir gösteri yaşıyordu aynı gün. Korsan gösteride Saddam faşistinin fotoğrafı yakılıyor, sloganlar atılıyor, el ilanları dağıtılıyordu. Korsan gösteri, "Kahrolsun faşist Saddam Diktatörlüğü", "Kürdara Azadi", "Güney Kürdistan'daki Katliama Son" sloganları ile bitiyordu. Bu durum, soykırımın en geniş kitlelerce de

lanetlendiğinin bir göstergesiydi.

Ankara'da ise, gelişmeler daha farklı yaşıyordu. Polis protesto etkinliklerine başından müdahale ediyordu. Dergimiz Yeni Demokrasi'nin de içinde yer aldığı Emegün Bayrağı, Medya Güneşi, Yeni Aşama ve İşçi Dünyası dergi ve gazeteleriyle birlikte Saddam diktatörlüğünün yürüttüğü soykırımı lanetlemek ve protesto seslerini kamuoyuna duyurmak amacıyla düzenledikleri basın toplantısı engelleniyordu. Okunan ortak basın açıklamasının akabinde, polis okuyan insanı almak için olmadık yollara baş vuruyordu. Basın toplantısının akabinde 4 dergi temsilcisinin Ankara Irak Başkonsolosluğu önüne bırakılmaları çelenkle birlikte dergimiz Ankara Muhabiri Reşat Çetinbaş, Emegün Bayrağı Ankara Muhabiri Hatice Onat, Yeni Aşama Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Nadir Nadi Usta, İşçi Dünyası Ankara Muhabiri Metin Faruk Tamir gözaltına alınıyorlardı.

Sosyalist, devrimci, demokrat basın üzerindeki baskıların hangi boyutlarda olduğunu da somut bir göstergesi olan bu olay sonrası gelişmeler, Yeni Aşama Bürosu'nun basılarak 30'un üzerinde insanın büroda sorgulanmasına, burayı ziyaret esnasında Emegün Bayrağı Genel Yayın Yönetmeni Haşim Kılıncı ve Ali Rıza Budak, Kemal Baş isimli iki insanın da gözaltına alınmasına neden oluyordu. Bununla da yetinilmemiş, Yeni Aşama bürosundaki tüm abone, yazı, arşiv ne varsa el konularak bir kamyonla emniyete götürülmüş, giderken de kapıyı mühürlemeyi unutmamışlardı. Gözaltına alınan bu üç arkadaş 3 gün sonra serbest bırakılıyordu. Hâlâ ilk alınan 4 arkadaşın akibeti ne öğrenilebilmiş, ne de serbest bırakılmışlardı. Aradan bir hafta geçmiş olmasına rağmen, dergimiz Ankara temsilcisi Mehmet Ali Çakıroğlu'nun da evi basılarak gözaltına alınıyordu. Bu arkadaşımızın alınma gerekçesi ise -tam olarak bilinmemekle birlikte- evinde çelenk hazırlanmış olmasından dolayı imiş.

Ankara'da olaylar bitmek bilmiyor-

du. Polis öğrencilere yönelik de ciddi bir operasyon başlatmış, bunu dergilerle de birleştirmeye çalışılmıştı. Bu operasyonlarda Yeni Çözüm Ankara muhabirleri de gözaltına alınıyorlardı. Onlarca insan sözüm ona "şüphe" ile alınıp günlerce işkencede tutulduktan sonra serbest bırakılıyorlardı.

Akabinde gözaltına alınan Dergimiz Yeni Demokrasi Ankara Temsilcisi Mehmet Ali Çakıroğlu, Ankara Muhabirimiz Reşat Çetinbaş, Emegün Bayrağı Ankara Muhabiri Hatice Onat, Yeni Aşama Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Nadir Nadi Usta, İşçi Dünyası Ankara muhabirlerinden Metin Faruk Tamer çıkarıldıkları Ankara DGM başkanlığınca "Kürtçülük" propagandası yatığı gerekçesiyle tutuklanarak Ankara Kapalı Cezaevine gönderiliyorlardı. Hani ülkemizde siyasi suçlu yoktu, hani ülkemizde işkence yoktu, hani ülkemizde baskı yoktu... Hani basın özgürlüğünden, demokrasiden, insan hak ve hürriyetlerinden bahseden iktidarın, muhalefetin bilcümle büyüklükleri nutukları nerede kaldı... Tüm bunlar, sosyalist basına yönelik gerici saldırıların bir devamı ve yeni bir halkasını teşkil etmektedir.

Henüz bunlar yeterli değil... Artık biz de olanları saymaktan, takip etmekten yorulduk... Ama onlar yorulmadı, yorulmazlar da... Toplumsal Kurtuluş'un Yazı İşleri Müdürü Telemiz Ak Ankara'da gözaltına alınıyordu. Daha önceleri Emek Dünyası'ndan M.Emin Sert Gaziantep'te tutuklanıyor, yöneticileri ise sorgudan geçiriliyordu. Medya Güneşi'nin İstanbul merkez bürosu basılıyor, 6 çalışan gözaltına alınarak doğrucu Gayrettepe 1. Şubenin izbe hücrelerine götürülüyorlardı. Yeni Çözüm'ün İzmir Bürosu basılıyor, büro temsilcisi ve 5 insan daha gözaltına alınıyordu.

Yine bitmedi daha... İstanbul Şişli Kültür Merkezi basılıyor, saatlerce insanlar dernekte alkonuyor ve 16 aydın insan gözaltına alınıyordu. Akabinde Şişli Kültür Merkezi Derneği de kapatılıyordu. TAYAD'ın bürosu ateşe verilerek kundaklanıyor, yapılan girişimler bile engelleniyordu.

Gelişmeler şunu göstermektedir: Devrimci, demokratik mücadele güçlendikçe ve yükseldikçe düzenin jopu, dipçigi, işkencesi, hücresi, zindanı, DGM'si, savcısı, polisi herşeyi ama herşeyi devreye girecek, mücadele engellenmek istenecek, bastırılmaya, yıldırılmaya, pasifize edilmeye çalışılacaktır. Ama nerede zorla, baskıyla, işkenceyle özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi bastırılmıştır, yok edilmiştir. Gösterilebilir mi... Hayır! Gösterilemez... Taa ki güneşi fethetmek için fethi gerçekleşinceye kadar... bu sürecek... ■

KÜRT SORUNU KARŞISINDA SOVYET POLİTİKASI ÜZERİNE BİR ANALİZİN ELEMENLARI

Bu sayımızda, Irak Kürdistan'ı aydınlarından S.Othman'ın bir inceleme yazısına yer veriyoruz. Yazı, "STUDIA KURDICA"dan alınmıştır.

Siyamend Othman

Herşeyden önce şunu hatırlatmak gerekir ki, Rus'ların Kürt'lerle ilgilenmesi ve Kürt'ler arasındaki kıpırdanmalar Bolşevik Devrimi ile başlamaz. 1917'den önce, bir yüzyıl boyunca, Rus Çarları Kürt'lerle ilgili politikalarını -pek iyi tanınmamış da olsa- ciddiye almışlardır. Kürt'lerle ilk temaslarının 19. yüzyılın başlarına kadar uzandığı söylenebilir. Sonraları Rusya'nın Türkiye'ye karşı ardarda giriştiği savaşlarda yürüttüğü stratejisinde daima Kürt'lere ek(annexe) bir rol verilmiştir.

Osmanlı Kürt'lerinin çoğunluğunun Sultan'ın yanında yer almasına rağmen, Rus Ordusu 1829'da bir Kürt alayı çıkarmış, bundan bir süre sonra, Kırım Savaşı'nda, benzer başka olaylar oluşturmuştur.⁽¹⁾ 1877-1878 Rus-Türk savaşı sırasında ise kimi Kürt aşiretlerinin gerek Sultan'a duydukları öfkeden, gerekse de Rus altınlarının cazibesinden Rus Çarının hizmetine girdikleri görülmektedir.⁽²⁾

Asrın sonlarına doğru, Kürt'lerin sempatisini kazanma yolundaki Çarlık girişimleri giderek daha da yoğunlaşmıştır. Örneğin 1889'da aralarında Cafer Ağa, Şikaklar, Bedirhan sülalesinden Abdül Rezzak ve Hakkari'den Seyit Taha bulunmak üzere birçok Kürt aşiret reisi Rus Çarı 2. Nikola tarafından Rusya'yı ziyaret etmeye davet edildiler. Doğaldır ki Rus çarlarının Kürt'lere gösterdiği bu ilginin özgecillekle (altimiste) bir

ilgisi yoktu. Çarlar yayımlacı amaçlarına ulaşmada Kürt'leri muhtemel bir araç olarak görüyorlardı.

Ancak 20. yüzyıl başlarında Rus Çarlarının Kürt'lerle ilgili tavırlarında bir değişiklik görüldü. Birinci Dünya Savaşı'nda Ruslarla müttefikleri arasında sürdürülen gizli pazarlıklar, bu dönemde Rusya'nın topraklarını genişletme emeline ulaşmak için uluslararası anlaşmalara güvendiğini ve dolayısıyla da Kürt'lerle iyi ilişkiler kurma arzusunda eskisine göre bir azalma olduğunu ileri süren görüşe belirli bir geçerlilik kazandırmaktadır. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Rusların Kürt'lere karşı tutumu da bunu doğrular niteliktedir: 1916 Ağustos'unda, Rusların Laigon'da Türklere karşı kazandıkları zaferden sonra Rus birlikleri (ki azımsanmayacak ölçüde Ermenilerden oluşuyordu) Güney Kürdistan'ı zapt ederek Revanduz şehrinde yaş ve cinsiyet farkı gözetmeksizin 5000 civarında Kürt'ü katletmişlerdir⁽³⁾.

Güney ve Kuzey Kürdistan'dan nihayet geri çekilirken de tüm çekilme hattı boyunca "yakılmış toprak" politikası uygulayarak arkalarında yıkıntı halinde ıssız ve bomboş bir Revanduz kenti bırakmışlardır.

1917'de Rusya'da Çar'ın devrilmesi ve aynı yılın Ekim'inde iktidarın Bolşeviklerce ele geçirilmesi, sözü geçen politikayı sekteye uğratmış ve bu ülkenin Kürt'lere karşı tutumunun tarihinde farklı bir dönem başlatmıştır.

Bugün Ortadoğu, süper güçlerin aktif olarak çalıştığı bölgelerden biridir. Bölgenin jeopolitik yapısında önemli öğelerden birini oluşturan Kürdistan ve halkı şu ya da bu şekilde stratejik bir ilgi uyandırmaktadır. Dolayısıyla bugün Sovyetler'in Kürt'lere karşı tutumunu

süper güçler arası yumuşama (detant) veya çelişki optiği içinde ve aynı zamanda da Ortadoğu'daki Sovyet politikasının bir yönü (aspect) olarak incelemek gerekir.

Ortadoğu'daki Sovyet stratejisini derinliğine tartışmak burada kısaca açıklamak istediğimiz konunun kapsamına girmiyorsa da sorununuz olan Sovyetler'in, Kürdistan'ı paylaşmış çeşitli devletlerle olan ilişkilerini kavrayabilmek için yine de değinmek gerekir.

1963 Şubat'ından Kasım'ına kadar, BAAS rejimi altındaki Irak Kürt'lerine karşı girilen hunharca kıyımları sürekli olarak ifşa ettikten ve hatta Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne Irak devletinin Kürt politikasını mahkum eden bir önerge verecek kadar ileri gittikten sonra Sovyetler Birliği aniden yön değiştirmiş, 1964 Şubat'ında: Nikita Kruşçev, Başkan Arif'in Barzani ile yaptığı anlaşmaları "Irak Cumhuriyeti'nin dünya önünde itibarını güçlendirecek"⁽⁴⁾ cinsten bir ileri adım olarak selamlamıştır (ki bu anlaşmalar Kürt'lerin haklarının pek azını garanti altına alıyordu)⁽⁵⁾. Bu tavir değişikliğini Sovyetler'in bir barış arzusu ya da kan dökülmesine duydukları bir tepki olarak nitelenmek, siyasi eğilimi ne olursa olsun bir gözlemci için çok güçtür. Aslında bu olayın arkasında Sovyet-İrak ilişkilerinde o süre içinde ortaya çıkan yeni gelişmeler yatar: 1963'te (Şubat-Kasım arasında) BAAS rejimi Sovyetler Birliği'ne karşı açıkça düşmanca bir tavir içindedir. Aynı yılın özellikle Şubat, Mart ve Nisan ayları boyunca Irak'lı komünistlere karşı bir terör kampanyası yürütür⁽⁶⁾. Öte yandan 1963 Kasım'ında askeri bir darbe ile Irak'ta iktidarı ele geçiren, Nasırcılığıyla tanınan Abdüsselam Arif ateşli bir anti-komünist olmasına rağmen Sovyetler nezdinde daha iyi bir

durumdadır. Arif'in başkanlığı döneminden özellikle de Nasır'ın düzenlediği Mısır'daki Arif-Kruşçev karşılaşmasından sonra Irak-Sovyet ilişkilerinde düzelmeye görülür. Bir önceki iktidar döneminde kesilmiş olan, Irak'a Sovyet silahlarının satışı yeniden başlar. Hatta Sovyetler'ce "anti-kapitalist gelişme" yolunda bir rejim olarak nitelendirilen Arif iktidarı, böylece, Sovyetler'in ideolojik desteğini dahi alır. Sovyetler'in Irak karşısındaki bu tutumu, Irak Komünist Partisi içinde Partinin siyasi devlet örgütü içinde erimesini öneren (Mısır ve Cezayir'de olduğu gibi) ve "Ağustos 1964 çizgisi" olarak nitelendirilen çizginin (hizbin) ortaya çıkmasından bağımsız değildir.

Burada yine, 1963 BAAS ve daha sonra 1968'de iktidara gelen rejim sırasında Sovyetler'in Irak karşısında değişik tutumları büyük ölçüde bu hükümetlerin her biriyle aralarındaki ilişkiye bağlı olarak açıklanabilir. Birinci BAAS hükümeti, Sovyetler'e karşı belirli bir düşmanlık sürdürürken, ikincisi özellikle 1970'den sonra, Amerikan copunun gölgesindeki Şah'ın tehdidi karşısında gözünü bir biçimde Sovyetler'e yöneltmiştir. Örneğin 1917 Nisan'ında bir fosfat madeni, bir kimyevi gübre fabrikası, bir boru hattı, bir petrol rafinerisi ve iki hidro-elektrik santralini finanse etmek üzere Sovyetler Birliği Irak'a % 2.5 faizli kredi vermiştir⁽⁷⁾. Aynı yılın Haziran ayında, yıllık üretimi 18 milyon ton brüt petrole ulaşan Kuzey Rumeli bölgesindeki petrol çıkarma işlemlerinin geliştirilmesi projesine Sovyet yardımını öngören teknik anlaşma imzalanmıştır⁽⁸⁾. İktisadi işbirliğini siyasi anlaşmalar izler: 1972 Nisan'ında Alexi N.Koşigin Başkan El Bekir ile sonra uzatılabilecek nitelikte 15 yıllık dostluk anlaşması imzalar⁽⁹⁾. Bunun yanında Sovyet yanlısı Irak Komünist Partisi'nin iki üyesi Ömer Abdullah ve Mükerrrem Talabani BAAS kabinesine girerler. Nihayet 1973 Temmuz'unda Sovyetçi Irak Komünist Partisi ve BAAS partisinin imzasıyla "Ulusal İleri Cephe" oluşur. Kürt'lere karşı 1974-75'de girişilen ve en ihtiyatlı tahminlere göre binlerce Kürt'ün öldüğü savaştan, ne Sovyetler Birliği'nin, ne de Irak Komünist Partisi'nin parmaklarını dahi kıpırdatmadıklarını belirtmek gerekir.

Bugün Irak'taki BAAS rejimi, Suudi Arabistan ve Ürdün'ü hemen bir adım arayla izlemekte ve onlarla birlikte Amerikan borusunu çalmaktadır. Dolayısıyla bugün Sovyetler Birliği'nin yeniden Kürt'lerle ilgilenmeye başlamasında ve Irak Komünist Partisi'nin Kürt dağlarına, "Irak'a Demokrasi ve Kürt'lere

Özerklik" için savaşmaya silahlı müfrezeler göndermesinde şaşılacak bir taraf yoktur⁽¹⁰⁾.

Buraya kadar Sovyetler Birliği'nin, Kürt politikasını, genel siyasetinin bütününü kesin bir uyum içinde yürüttüğünü ve amacının avantajlarını artırıp dezavantajlarını en aza indirmek olduğunu vurgulamaya çalıştık. Bu siyaset genel olarak iki amaç taşır: Kürdistan'ı paylaşmış ülkelerde batı etkisini azaltmak, ya da yok etmek, böylece kendi etkisini kurmak.

Daha ilerlemeden önce önemli bir noktaya parmak basmak gerekir. Sovyetler'in Kürt politikasının tüm diğer politikaları gibi Sovyet yönetiminin kendisinin geçirdiği siyasi ve ideolojik değişikliklerden doğrudan etkilendiği konusunda hiç şüphe yoktur. Sovyetler Birliği'nin karmaşık tarihsel sürecinin, geniş yorumunun, bizim ne ilgi alanımız, ne de imkanımız içinde olmadığını, söylemeye gerek yoktur. Ancak, "Sovyet revizyonizmi" üzerinde halen devam eden tartışmalarda bir taraf tutmaksızın, Sovyetler Birliği'nin dış politikasının özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında açıkça hegemonyacı bir nitelik taşıdığını gözlemek mümkündür. 2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında oluşan ve yakın zamanda açığa çıkan kendi gücüne ve itibarına güveni, Ekim Devrimi'ni izleyen tarihsel dönemi, son dönemden ayıran, tarihsel ve siyasal durumun iyi bir göstergesidir. Her şeyden önce aşağıdaki açıklamaların genel ve varsayımsal olduğunu, Sovyetler Birliği'nin Kürt politikası üzerine bir tez geliştirmenin, daha derin araştırmalar ve olaylar ve aralarındaki ilişkilerin daha tam bir analizini öngördüğünü uygulamak gerekir.

Pratikte Sovyetler Birliği üç seçenekte karşı karşıyaydı⁽¹¹⁾.

1- Kürt'lerle ilgilenmemek ve Kürt'lerin özelemlerine ya kayıtsız kalmak, ya da Kürt'lerin hoşnutsuzluğunu Kürdistan'ı paylaşmış ülkelerin bir iç sorunu olarak kabul etmek.

Öyle görülmektedir ki, belirli ölçüde Ekim devrimini izleyen ilk on yılda kabul gören bu ilk seçenektir. Sovyetler Birliği 1920'de Doğu'da ulusal sorunu tartışmak için toplanan Bakü konferansında Kürt'lere hiç değinmez.

Bu dönemde bağımsız bir Kürt devletinin kuruluşunun savaş sonrası anlaşmalarının bir parçası olarak görüldüğü hatırlanırsa (1920 Sevr Andlaşması) bu tavır şaşırtıcı gelir. Üstelik Bolşevik hükümetin müslüman halklarla ilgili "Doğunun Müslüman İşçilerine Çağrı" adını taşıyan bildirisi 12 kadar milliyete sesleniyorsa da Kürt'lerden hiç söz etme-

mektedir. Müslüman olmayan fakat Kürt'lerle eş durumda olan Ermenilere ise bir paragrafta değinilmektedir.

Bolşevikler'in Kürt'lerle ilgili izlenmesi gereken çizgi konusunda kararsız oldukları görülmektedir. Kürt hareketinde görülen, birlik yoksunluğu onları endişelendirmektedir. Hemen savaş sonrasında Kürt'ler arasında otantik bir ulusal hareketin gelişmesine şans tanınamaktadır. 1940'ların başında Stalin'in "Marksizm ve Milli Mesele" adlı kitabında saptadığı ölçülere göre, Kürt'lerin bir millet oluşturup oluşturmadıkları tartışmasının, Irak komünistleri arasında hâlâ devam ettiğini gözlemek ilginçtir.

Bolşevikler'in, Kürt'lerin özelemleri karşısındaki kayıtsızlığını 1921'e kadar şüphe ve karışıklıkla açıklamak mümkün ise de Sovyet devletinin ilk on yıllık iktidarının geri kalan altı yılındaki tavır başka etkenlere bağlıdır.

Azerbeycan ve Ermenistan'ın bir bölümünün ve Gürcistan'ın Sovyetler Birliği'ne katılması sayesinde güney sınırındaki karşı devrimci tehdidi bertaraf eden Bolşevikler, Türkiye ve Batı İran ile sınırlarını yeniden saptadılar.

Trans-Kafkasya yönündeki genişlemelerini sürdürerek 1921'in başında Kürdistan'ın kuzey uzantısında denetimlerini sağlamlaştırdılar. Ancak müttefiklerin devam eden müdahaleleri karşısında Sovyet devletinin güvenliği, güney sınırında dönemin en güçlü devleti Büyük Britanya imparatorluğunun nüfuzunu engelleyebilmesine bağlıydı. Bu nedenle Türk ve İran devletleriyle uzlaşma yolları aranarak 1921'de ikisiyle de ayrı ayrı dostluk anlaşmaları imzalandı. 1921'den önce Sovyet devleti Kürt'lere desteğini ilan edebilecek durumda iken Türkiye ve İran ile imzalanan anlaşmalardan sonra bu seçenek politika dışı kaldı. (Ki zaten böyle bir destek görülmedi.) Bir başka etken de Bolşevikler'in takındığı tavır önemli ölçüde belirlemişti. Öyle görülmektedir ki, o dönemde Sovyetler Birliği'nde, Kürt yöneticileri konusunda, bunların sadece karşı devrimci olmayıp, aynı zamanda İngiliz politikasının bilginli maşaları oldukları konusunda resmi bir inanç vardı. Fischer bu konudaki Sovyet düşüncesini şöyle özetler: "Moskova o dönemde Büyük Britanya'nın siyasetinin bağımsız ya da yarı bağımsız bir Kürt devleti kurulmasına yöneldiğini, ya da İngilizler'in her halükarda Kürt'leri Ortadoğu'daki kendi emelleri doğrultusunda ve Türkiye-İran devleti arasına uyumsuzluk tohumları ekmek için kullandıklarını düşünüyordu. Daha genel olarak Moskova, İngiliz ajanları-

nın tüm Ortadoğu ülkelerinde, hükümetleri üzerinde baskı yapabilmek için isyankar aşiretleri kullandıkları ve Londra siyasetinin bu yolla amacına ulaştığına inanmıştı.”(12).

Önde gelen Sovyet uzmanlarından M.L. Veltman (M.Palovick) Sovyet Ermenistanının değerlerini açıklarken şu görüşü ileri sürer. “Ermenistan’da bir Sovyet devrimi... İngilizler’in bize karşı kullanmak üzere oluşturmayı planladıkları tampon Kürt devleti planlarına son verecektir.”(13).

Sovyet yönetiminin Kürt’lerin özlemlerini desteklemek niyetinde olmadığına inanmak için bir neden daha var. Türkiye’deki Kemalist rejimle ilişkileri süresince Sovyet yönetimi, sürekli diplomatik ilişkilerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açık seçik tanımlanmış, bir yanda Türkiye, öte yanda İran ve Ermenistan arasında adil olarak belirlenmiş, açık ve net olarak tanımlanmış sınırlar saptanmasını sağlayacağı umudunu ifade etmiştir(14).

Bağımsız bir Kürt devletinin varlığı -o sıradaki karşılıklı ç’urumları nedeniyle- Türkiye, İran ve Ermenistan arasında bir sınır çizgisinin oluşmasını olanaksız kılar. Her halükarda İran hükümeti gibi Türk hükümeti de Kürt ayrılıkçılığını reddediyordu. Bolşevikler, 1920 anlaşmasını imzalamakla Kürt milliyetçi hareketine her türlü desteği kendilerine yasaklamışlardı. Ancak 1920’lerin sonunda Sovyet-Türk, Sovyet-İran ilişkilerinde, diğer yanda da İngiliz-Kürt ilişkilerinde ortaya çıkan değişiklikler Sovyetler’i Kürt’lere karşı tavırlarını düzeltmeye iter. İleride bu noktayı daha yakından inceleyeceğiz.

Bolşevik yönetimin ilk on yılında bu birinci seçeneği olanaklı kılan koşulların hiçbir zaman yeniden oluşmayacağı çok şüphelidir.

2- Sovyetler Birliği, Kürt’leri yok sayacağına, bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasına aktif desteği verebilirdi. Kısmi de olsa bu yola başvurduğu bir dönem vardır: 1946’da İran’da kurulan Mahabat Kürt Cumhuriyeti; bu olaydaki, Sovyet desteğini olanaklı kılan koşulları incelemek yararlıdır.

1941’de, İran’daki İngiliz-Rus savaşı, aşiretlerin yaşadığı bölgelerde, aşiretler üzerindeki Fars otoritesini yıkmıştı. Kürt bölgesindeki bu savaşın en ciddi sonuçlarından biri de Rus ilerlemesi karşısında geri kaçan İran ordularının bıraktığı silah ve cephaneyi Kürt’lerin ele geçirmesi idi(15). Bu durumun hükümetle Kürdistan aşiretleri arasındaki güç ilişkisini önemli ölçüde değiştirdiğini söylemeye bile gerek yoktur.

Rıza Şah’a ciddi kızgınlıkları olan İran’lı Kürt’lerin birden bire kendilerini silahlarla donatılmış ve merkezi iktidardan kurtulmuş olarak buluvermeleri bu ülke milliyetçileri için imkanlarla dolu bir durum yaratmıştı. İran’ın müttefikler tarafından işgalinin bir diğer sonucu da Kürt topraklarının üç ayrı bölgeye ayrılması idi. Bir Rus bölgesi, bir İngiliz bölgesi, bir de Kürt’lerin kendilerinin yönettiği iki diğer bölge arasında kalan alan. Her üç bölgede de Kürt’lerin Farslarla ilişkilerini koparmaya yönelindikleri görülüyordu. Rus’lar, Kuzeydoğu İran’a gelmez, Kürt’ler onlara yakınlık göstermede hiç zaman kaybetmemişlerdi(16). Büyük Britanya ve Rusya özellikle İran’da ve (Barzani’lerin hükümete karşı isyan halinde olduğu) Irak Kürdistan’ında var olan Kürt sorununun aynı ölçüde farkındaydılar.

Türkiye’nin Kürt sorunu karşısında duyarlılığı herkesçe malumdur. Alman ajanlarının İran, Irak ve Suriye’de Kürtler arasındaki hoşnutsuz unsurları kışkırttığı anlatılıyordu(17). Dolayısıyla durum çok nazikti. Savaşın başında, çok kritik yıllarda, Almanlar Kuzey Kafkasya’yı ele geçirmeyi başardıklarında, İngiltere ve Rusya, Türkiye’nin ve Almanya’nın yanında savaşa girmesine yol açacak hiçbir şey yapmamaya çaba gösteriyorlardı. Bu iki gücün savaşın ilk yıllarında Kürt’lerden uzak kalmalarının nedeni budur. Savaşın sonra, Sovyetler’in Kürt politikası, belki tarihinde en önemlisi olacak anlamlı bir dönüşüm geçirir. Üç etken bu dönüşümü olanaklı kılmıştır:

I- Savaşa girdiğinde ikinci derecede önemli bir güç olan Sovyetler Birliği savaşın büyük güç statüsüyle ve müttefik müttefik topluluğunun saygı değer bir üyesi olarak çıkar. Aynı anda İngiltere ise Sovyetler’in şiddetli yükselişine karşı koymak için gerekli kaynak ve nüfusunu kaybetmiştir.

II- Sovyetler Birliği, Türkiye ve İran arasındaki ilişkiler açıkça bozulmuştur. (Sovyetler Birliği’nin artık Irak’la ilişkileri yoktur). Bu durumda, Kürt’lere karşı izlediği politikada artık özgür görülyordu.

III- Son olarak, Kürt ulusal hareketi, kendisini Sovyetler’e karşı politikasında çok iyi bir duruma getirecek önemli değişimler geçiriyordu. Savaş esnasında Sovyetler Birliği, Kürt’ler arasında geleneksel seçkinlerin tutuculuğundan kopmuş yeni bir milliyetçi kuşağın ortaya çıkışını gözden kaçırmadı.

Böylece 22 Haziran 1946’da genç Kürt Demokrat Partisi’nin başkanı Qazı Muhammed, Mahabad’ın merkezindeki

Çarçıra meydanında hatırı sayılır kalabalık bir topluluk önünde, özerk Kürt Cumhuriyetinin kurulduğunu ilan ettiğinde Sovyetler Birliği bunu desteklemekte tereddüt etmedi. Sovyetler daha da ileri gittiler. 1945 baharında Sovyet birliklerinin, İran’daki hareketleri Sovyet hükümetinin yeni alanları ele geçirmeye hazırlandığı yönündeki varsayımları güçlendirir. 19 Mayıs 1945’te Sovyet hükümeti, Türkiye ile 1925’te yapılan anlaşmadan artık memnun olmadığını bildirdi. Aynı ay içerisinde, bir müddet sonra Türkiye’nin kuzey ve doğu sınırları boyunca birliklerini yerleştirerek diğerlerine oranla Kürdistan’ın en büyük porsiyonunu almış, Türkiye’ye bir dizi notalar verdi. Sovyetler’in kendi hesaplarında Kürt’leri etkilemek istedikleri açıktır. Sovyetler daha da ileri gittiler: İran Kürt’lerine Türkiye ve Irak Kürt’lerinin de onlara katılmakta gecikmeyecekleri konusunda verdikleri müteaddit güvenceleri boş vaad olarak telakki edemeyiz. Bunların sık sık tekrarlanması, en azından Sovyet siyasetini saptayanların büyük bir Kürdistan kurma olanağını gözönünde bulundurduklarını gösterir. İkinci Dünya Savaşı’nı izleyen ilk yıllarda, Sovyetler’in Ortadoğu’daki toprak iddiaları da bu yeni tutumunu açıklamaya katkıda bulunabilir. Yine Sovyet ordularının 1945 ilkbaharında İran’daki hareketlerini de Sovyet hükümetinin yeni topraklar zaptetmeye hazırlandığı hipotezini güçlendirmektedir. 19 Mart 1945’te Sovyet hükümeti Türkiye’yle 1925’te imzaladığı anlaşmayla yetinmeyeceğini ilan etti. Aynı ayın ortalarında Sovyetler Birliği ordularını Türkiye’nin kuzey ve doğu sınırlarına yığıp Türk hükümetine bir dizi nota verdi, özellikle Kürdistan’ın önemli bir bölümünü talep etti. Sovyetler’in Kürt’leri hesaplarına kattıkları aşıkardır.

Fakat olaylar Sovyet tasarılarının seyrini değiştirmekte gecikmedi. Bu bölgede Büyük Britanya’nın yerini almakta olan ABD’nin aktif olarak desteklediği Türkiye, Sovyet baskılarına direndi ve batılı güçlerin koalisyonunun İran üzerindeki baskıları da giderek arttı. Tamamen açıktır ki, Sovyetler Birliği Batı ile bir silahlı çatışmaya kadar gitmeyi arzu etmiyordu. Bu nedenle Sovyet yardımıyla kurulmuş olan Kürt ve Azerbeycan Cumhuriyetlerini bir “baskı aracı olarak kullanıp İran hükümetlerini petrol alanında bazı çözümleri kabul etmeye mecbur etmek”(18) alternatifine sarıldı. Sovyet hükümetleri uzun bir zamandan beri Kuzey İran petrolünü işletmeye ilgi duyduğunu ifade ediyordu. Ama savaş yılları boyunca bu umutlarından vazgeçmek z’runda kalmıştı! Fakat 1946’da

Sovyet nüfuzuna dayalı bir İran hükümeti bu tasarıları tekrar gündeme getirdi. 4 Nisan 1946'da imzalanan bir anlaşmayla Kuzey İran petrol kaynaklarını işletmek için bir İran-Sovyet karma şirketi kuruldu. Aynı yılın Mayıs ayında Sovyet orduları İran'dan çekildiler, bir kaç ay sonra, Mahabad Cumhuriyeti yıkılıyordu ve yöneticisi Qazi Muhammed Fars otoriteleri tarafından idam ediliyordu. Bugün Ortadoğu hükümetlerinin onayıyla bir Kürt devletinin kurulmasını beklemek imkansızdır ve Kürt'ler Batılı güçlerin sempatisinden de yararlanamaz, çünkü bu güçlerin müttefikleri Türkiye'yi zayıflatıp, NATO'nun savunma sisteminde bir gedik açacak ayrılıkçı bir harekete iyi bir gözle bakmaları beklenemez. Sovyetler'de, Kürtler lehinde bir kararı ancak "böylesi bir siyasetin SSCB'nin bölgedeki hedeflerinin gerçekleşmesine katkısının, alternatif diğer çözümlere göre avantaj ve mahzurlarının derin bir tahlilden sonra"⁽¹⁹⁾ alabilirler.

"Yeni bir Yalta", yani Ortadoğu'nun jeopolitik haritasının yeniden düzenleneceği şayiaları her ne kadar Kürt milliyetçilerinin umutlarını teşvik edip "onların Sovyetler Birliği'ne yaklaşmasına"⁽²⁰⁾ neden olduysa da mevcut şartlarda ve öngörülmeven durumların baş göstermesi dışında Sovyetler Birliği'nin böylesi bir siyasetin doğuracağı risklere katılması çok az muhtemeldir.

3- En çok muhtemel görünen seçenek 1927'den günümüze kadar (işaret ettiğimiz kısa dönemin dışında) izlenen siyasettir. Bu aslında daha önceki iki seçenek arasında bir uzlaşmadır. Uygulanmasına 1927'de başlanmıştır.

O yıl SSCB'nin Kürt hareketi karşısında hangi tavrı almasının daha uygun olabileceği konusunda önemli bir tartışma oldu. Üç yıl sonra önemli bir Sovyet görevlisinin, Batıya geçişi bu yeni Sovyet siyasetinin perde arkasında neler olduğunu dışardan gözlemeyi sağladı. SSCB'nin doğu stratejisine ilişkin raporunda Gepeu (sonradan KGB adını alıyor) Doğu işleri bölümü'nün eski şefi George Agabekov şunları yazıyor: "Kürt aşiretleri, Irak ile Kafkasya arasındaki bölgelerde yaygındırlar. Büyük Britanya-Rusya arasında olması muhtemel savaş halinde bu aşiretlerin tavrı başlıca taraflar için hayati önem arzeder... Bu bakımdan Sovyetler Birliği daha 1927'de Kürdistan'ın Sovyetler'de bulunan küçük bir parçasında özgür bir devlet oluşturmayı önerdi. Fakat Dışişleri komiserliği İran ve Türkiye ile gerilim yaratma niteliği olan bu önerilere muhalif olduğunu bildirdi. Bu durumda şu plan kabul edildi: Önce çok dik-

katli bir şekilde aşiret adamlarını inceleyecek ve reislerinin sempatisini kazanacaktık. Sonra yöreye bir ajan şebekesi yerleştirecektik. Bu hazırlayıcı çalışma beceriyiz, özenle yapılacaktı ve Kürt'leri bizimle düşmanlarımıza karşı bize yardım edeceklerini taahhüt eden gizli bir anlaşma imzalamaya ikna etmek mümkün olabilecekti."⁽²¹⁾

O zamana kadar gerek Azerbeycan, gerekse de Ermenistan'da devlet otoritelerince ihmal edilen Sovyetler Birliği Kürt'leri yeni bir önem kazandılar. Bir Sovyet kaynağı geçmişte işlenen hataları kabul edip Kafkasya Cumhuriyetlerinin Kürt'lere uygun bir maddi ve kültürel refah sağlamayı başaramadıkları gibi, işin düğüm noktası "Kürt'lerin Sovyetler'in Ortadoğu'daki uzun vadeli siyasetleri çerçevesindeki önemini de kavrayamadıklarını"⁽²²⁾ bildirdi. Sovyetler Birliği'nde Kürt'ler arasında güçlü bir edebi ve kültürel hareket yaratmak için alınan tedbirler bu yeni tavrı ifade etmektedirler. Yeni bir modern latince alfabe oluşturuldu, (sonradan onun yerine Kirilik alfabe kullanılacak) ve 1934 Temmuz'unda Erivan'da Kürdoloji kongresi toplandı.

Bu yeni politika çoğu kez oldukça incedir. Sovyetler'in Ortadoğu'daki çıkarlarını ilerletmeye olanak sağlamakta ve bunun Kürt halkını yöneten hükümetlerle ilişkilerini zedelemeyen, Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri ile de ciddi bir çatışma riskini göze almadan yapabilmektedir. Bu siyasetin pahası son derece düşük, potansiyel kârları da önemlidir. Resmîyetle Sovyet hükümeti her ne kadar bazen Kürt'lerin uğradıkları adaletsizlikleri "tasvip etmediğini" ve haklarına, Kürdistan'ı aralarında bölüşen devletlerce saygı gösterilmesi "umudunu" ifade ediyorsa da, bağımsız bir Kürt devletine taraftar değildir. SSCB'nin Kürt'lerle ilgili resmi bildirimleri "insanlık" adına yapılmakta, siyasal sorunlara değinmekten kaçınılmaktadır. Gerektiğinde böylesi beyanlarda bulunup Kürt milliyetçilerine davalarında güçlü bir koruyucu bulmuş oldukları umudunu vermek mümkündür. Bu arada, Sovyet hükümetinin, Ortadoğu hükümetleriyle dostluk ilişkilerini de sürdürülebilmesi mümkündür.

Şimdiye dek, bu siyaset iyi işlemiş görünüyor. Sovyetler Birliği'nin bu seçenekte devam edecekleri görünüyor. Bu şekilde, o, bir kenara ittiği seçeneklerin başlıca yararlarını koruyacağı ummaktadır: İran, Irak, Türkiye ve Suriye hükümetlerinin düşmanlıklarına meydan vermektan kaçınmak ve aynı zamanda en ucuz bir pahalayla Kürt sorununu istismar etmenin verebileceği avantajları dermek. □

DİPNOTLAR-

(*) Iraklı Kürt. Paris, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales'da, "Contribution a l'etude de l'histoire de Parti Democratique du Kurdistan d'Irak, 1946-1970" adlı doktora tezini hazırladı. Yayınladığımız makale, daha önce "Critique Socialiste" dergisinde Fransızca olarak yayınlanmıştır.

(1) Rus-Türk savaşlarında Kürt'lerin rolü üzerine yapılan bütünlüklü bir çalışma için bakınız: G.Avarianov, Kurdi V.Vollnash Rossi, Tiflis, 1900.

(2) Karşılaştırmız: "Kurdu", Bolshia Sovetskaya Ensiklopedia, 1937, s.531-35; ve yine, F.V. Greene, The Russian Army and its campaigns in Turkey in 1877-78, New-York, s.384-85.

(3) Major Kenneth Mason, "Central Kurdistan", The Geographical Journal, 4.London, s.331.

(4) Bu anlaşma konusunda, Kürt milli hareketi içerisindeki anlaşmazlıklar, muhalefet eden Talabani eğilimi ile tarihsel bölünmeyi ortaya çıkardı.

(5) An-Nida (Lübnan Komünist Partisi yayın organı), 16 Şubat 1964.

(6) Irak komünistlerine karşı bu dönemdeki BAAS kıymının detaylı bir dökümü için, bkz. Hanna Batu, The Old Social Classes and the Revolutionary Movement of Irak, New-Jersey, Princeton University Press, 1978, s.974-94.

(7) An Nahar, Beyrut, 9 Nisan 1971.

(8) A.g.e. 25 Haziran 1971.

(9) Bu anlaşma konusunda daha detaylı bilgi için bkz. Hanna Batu, a.g.e., s.1108.

(10) Irak Komünist Partisi'nin resmi sloganı.

(11) Sovyetler'in Kürt'lerle ilgili tutumları üzerine zengin bilgi veren bir çalışma için bkz. Wilson N.Howell, The Soviet Union and the Kurde, A study of National Minority Problems in Soviet Policy, Doktora tezi, Virginia Üniversitesi 1965. Bu makaleninkini çağrıştıran bazı konular tamamıyla değişik bir bakışla Howell tarafından incelenmiştir. Bkz. "Soviet Policy Alternatives in Kurdistan", s.277-85.

(12) Fischer, The Soviet Union in World affairs, a history of relations between the Soviet Union and the rest of the World. Cilt 2. London, Ed.J. Cape 1930, P.612.

(13) N.L. Weltman (M.Pavlovick), "Sovietsskaia Rossiia i angio Françuskie intigruiia Vostoke", Kommunistcheskii International, no. 14, 6 Kasım 1920.

(14) Elphiston, "The Kurdish Question", International Affairs 22. Ocak 1947, s.97.

(15) Elphiston, a.g.e.

(16) Wadie Jawadili, The Kurdish National Movement, its origin and development. Doktora tezi Syracuse Üniversitesi, 1960, s.714.

(17) "Axis Propaganda in Turkey... Incitement of Kurds, The Times, London, 29 Nisan 1942, s.3.

(18) George Lenkowsky, "Evolution of Soviet Policy Toward the Middle East", Journal Of Politica, Şubat 1958, s.172.

(19) Wilson N.Howell, a.g.e., s.238.

(20) Adının açıklanmasını istemeyen bir Kürt, politik şahsiyetiyle yapılan özel görüşmeden.

(21) George Agabekov, OGPU: The Russian Secret Terror, Translated into English by Henry W.Bunn Brantano's 1931, s.101-102.

(22) Karşılaştırmız: Wadie Jawaidih, a.g.e.

Madalyon'un Ters Yüzüyle Birlikte Kuzey - Irak'taki Soykırıma 'Dur' demek!

Temel Demirer/Paris

NEREDEN başlamalıyım?... önümdeki bir alay döküman ve bir mektup olduğu gibi dururken; yazılabileceklerin olancılığına ilişkin olarak, beynimde hala bu soru var...

Nereden başlamalıyım?... En iyisi, diyorum; önümdek mektuptan aktaracağım bir bölümle başlamak:

"(...)

Geçenlerde dokuz yaşında bir Filistinli kızın -daha nice yüzlerce gibi- başına kurşun sıkkıldı. Gözünün akı mavimsi yüzlerce Kürt kızının serilip toprağa birbir düşüşü gibi, öylece kalıvermişti orada. Donakaldım da, fotoğraf'ın altındaki yazıyı okuyamadım.

Anımsıyorum, geçenlerde İzmir'de emekli bir işçi, geçim sıkıntısıyla cennet getirmişte, 9 ila 13 yaşındaki iki kızının katili oluvermiş.

'L'Humanité'nin ortaya çıkardığı üzere; Amerika'lı çocuk tüccarı, Latin Amerika ülkelerinden 250 dolara satın aldığı ya da sokakta oynarken zorla kaçırttığı çocukları, Amerika'da milyarderlere servis yapan özel kliniklerde öldürüp, parça parça satıyorlarmış. Bir çift göz ise, 15 bin dolar ediyormuş!.. Finans diktatörlüklerinin 'parça satış karı' açısından, 15 bin dolar hiçte 'fahiş' bir fiyat bulunmuyormuş!..

Ve Amerikan beslemesi kontralar Nikaragua sınırında 9 çocuğu kurşuna dizdikten sonra; ABD'de bu 'özgürlük savaşçı'larının başarılı operasyonları şerefine Cumhuriyetçi Parti kongresinde balonlar uçurulmuş; bu balon dahi uçuramış çocuklar katledilirken...

Vede al işte sana kimyasal bombardımanlarla kasıp kavranan Kuzey Irak ve Kürt bebeleri!..

"(...)"

Bunları yazıyor D.E 25.08.1988 tarihli mektubunda; 'ya sosyalizm ya barbarlık' ikilemine sosyalizmin yanıtının verilememesinden ötürü yaşadığımız trajediyi ifade ederken...

İster istemez, Kuzey Irak'taki bomba-i kimya saldırılarındaki insanları anımsıyorum. Gözüm bir gazete haberine takılıp kalıyor: "Serve kadın koruyabildiği tek çocuğuna sarılmış, Irak askerlerinin saldırısı sırasında kaybettiği dört çocuğunu arıyor. Serve kadın ölmeklerine inanıyor. Çeşme başında oynuyorlarmış. Bomba-i kimya haykırıları ile birlikte kalan toz toprakta yitirmiş onları. Kocasının nerede olduğunu sorunca Serve kadının başı dikleşiyor ve cevaplıyor: O savaşıyor." (Cumhuriyet, 01.09.1988) (1) Ve Serve kadınla birlikte Kuzey Irak'lı Kürt'ler, sınır boyunca yaşadıkları trajediye rağmen hala haykırıyorlar: "Kahrolsun Irak, Kahrolsun BAAS faşizmil", "Kahrolsun Saddam, yaşasın yaşaml", "Yaşasın başkan Barzani!", "Yaşasın peşmergel"... Ellerinde Barzani'nin resimlerini taşıyorlar. Vede bir TC zaptiyesinin bu durum karşısındaki tavrı ise; onları sertçe uyararak, şu oluyor: "Burası Türkiye! Bunlar karşıda kaldı..." (Hürriyet), 04.09.1988

...

Bir trajediyi yaşıyoruz. Olmaz olası olan bir soykırıma bir kez daha tanık oluyoruz. taraf kılınıyoruz! Dünya başı ve insan hakları üzerine ağızlarından salyalar saçarak söylev çekenler, (onları çok iyi tanımlayan) bir sessizliği yaşıyorlar. Batı "uygar"lığı ve basın yayın organları TC'yi övüp göklere çıkartırken, bir yandan da uyarıyorlar. (2)

Bu bab'da acil konumuz, bir bütünün güney parçasına denk düşen Kuzey Irak ve oradaki sömürgeci BAAS ırkçılığının bar-

barlığına karşı; en doğal ve demokratik istemleriyle ulusal kurtuluş savaşımı veren Kürt insanları...

...

1987'de Kuzey Irak'tan döndükten sonra şunları yazmıştım: "Güney'deki UKH'nin amacı; her ne pahasına ya da hangi yol ve yöntemlerle olursa olsun, özgürlüğünü kazanmaktır. (...) Güney'deki UKH'i dünya ilerici kamuoyunun ve kimi sosyalist ülkelerin dokusu pekte sıkı olmayan hayırhah ilgileriyle karşı karşıyadır. Hareketin elbette istemediği bu durum; onu kendi açısından 'salt kendine güvenmek' zorunda bırakıp, yerelci ve çarşık eğilimlerle başkalarına pek güvenmeme noktasına itmiştir. Oysa ki, coğrafi ve stratejik açılardan kilit bir öneme sahip olan bu alan ve devasa potansiyeli, kendisini çok daha farklı eksenlerde ifade edebilecek devrimci bir savaşım odağıdır. (...) Gelenekçi hiyerarşik bir etkinliğin sözkonusu olduğu Güney'deki hareketin; gerileyen bir aristokrasi, küçük burjuvazi ve geniş köylü yığınları gibi, temelli üç sosyal kategoriden oluştuğundan da söz etmemiz gerekmektedir. (...) Tabandaki yaygın bir siyasal ilgi ve katılımın, yurtsever bir duyarlılık ve özveriyle taçlandırıldığı Güney'deki hareketin netleşmemiş heterojen dokusu (olumlusundan olumsuzuna değin) her türlü etki ve etkilenime açık olduğu gibi; kendini yenileyerek aşmacı dinemiklere de açıktır. (...) Kanımca Güney'deki yaşayan gerçek, yerleşik ve geleneksel bir alay önyargıyı tekzip eden devrimci bir potansiyeldir. Bu potansiyel anlaşılmalıdır. Bir alay tarihi, coğrafi ve sosyolojik etmenlerden ve de yüzyıllardır yaşanmış bir parçalanmışlıktan (sömürgeleştirilmişlikten) ötürü (batı'dan elbette çeşitli farklılıkları olan) doğu'daki

özgürlükçü Marseyyez'ini söyleyen bu gecikmeli hareket, nesnel olarak el yordamı ile yolunu açarken; büyük işler yapmaktadır. Yapılan iş'in Orta-doğu'daki önemi ise, gerçekten de büyüktür.

Şu açık, Güney'de yığınlar kendi öz ve somut talepleriyle savaş sancakları altında dövüşerek geleceklerine yönelmektedirler. Verilen kavga ulusal ve uluslararası dengelerin gidişatına bağlıdır. (...) Güney'de yığınlar, "toprak ve özgürlük" isteğiyle ekmek, barış ve özgürlük için savaşıyorlar. Bu savaş emperyalizme ve ırkçı/irrasyonel barbar BAAS'ın temsil ettiği komprador bürokratik burjuvaziye karşı verilen ihtilalci bir demokrasi kavgasıdır. Her yığın atılımı gibi, benzer örnekleriyle Çin'deki köylü birlikleri ya da Küba'daki asi ordu benzeri yığın atılım organlarını yaratan bu devrimci ulusal başkaldırı desteklenmelidir." (Temel Demirer, Yeni Öncü, Mart-88, s.30-31)

Hep dedim. Bir kez daha yineliyorum: "Orta-doğu'nun kaderini etkileyebilecek güçteki, objektif bir devrimci merkez niteliği taşıyan Kürt sorunu, yapısı itibarıyla ulusal eksenlerde irdelenmesi gereken bir sömürgeler sorunsalıdır. (...) 'Var mı yok mu?' tartışmasına Abdülhamit'in bile girmediği ve bir zamanlar Lozan'da kabilenilir gibi olan bir gerçeklik, boylu boyunca ortadadır. Bu gerçeklik ve onun ittifaklar arayışı iyice kavranmalıdır. Buna uygun politika ve tavırlar somutla üretilmelidir. Hayır, bu devası devrimci demokratik potansiyel; ABD ikiyüzlülüğünün hayırhah reel politiklerliğine 'entegre olabilecek' bir çikişizlik noktasına itilmemelidir. Artık bir dize, bayat, anlamsız ve kaşarlanmış sosyal-şöven önyargılar ve yaklaşımlarla; daha da fazla yalnızlığa terk edilmemelidir. Bu noktada ezen ulus devrimcilerinin sorumluluğu büyüktür. (...) Bu alandaki gelişmeler birçok şeye ebedir." (Temel Demirer, Sorun, N:176, s.34-37) Lakin, olmadı, bölgedeki ezen ulus devrimcileri sorunu gereğince kavrayıp sorumluluklarını yerine getiremediler. (3)

Bu satırları yazdığımdan bugüne hiç te çok zaman geçmedi. Ama Irak/İran ateşkesi'nden sonra bir çok şey değişti. Kuzey Irak'taki ulusal başkaldırı yalnızlığa terk edildi. İhtilalci demokral kavgası, tüm dayanışma ve desteklerinden yoksun bırakılarak yetmezliğini yaşayacağı o lanet olası noktaya itildi. Ve Orta-doğu'daki verili statüko yanlısı politik-

aların İran ve Irak'ı barıştırma operasyonlarına paralel olarak; devreye sokulan değişim süreci içinde ise, BAAS sömürgeciliği Kuzey Irak'ın üzerine bir karabasan gibi çöktü.

İ.şağıda detaylandırmaya çalışacağım BAAS zulmünün icraatı meydandadır. Maliyeti ise elbette çok yüksektir ama; 1987-yaz'ında Mesut Barzani ile yaptığım röportajda da Mesut Barzani'nin ifade ettiği gibi: "Saddam rejiminin Kürtlere yapmadığı zulüm ve kötülük, inanin sadece onun elinden gelmeyendir. BAAS rejimi Irak Kürdistan'daki elinden gelen zulmü, her türlü vahşi yöntemlerle Kürtlere esirgemez. BAAS rejimi Irak Kürdistan'ında taş üstünde taş bırakmama kararı ile, direnişe ve savunmasız sivil halka karşı, azgınca saldırarak ağır bir insanlık suç'u işlemektedir. Şundan şüphemiz yok: Saddam gerektiği an'da elinde olsa, atom bombasını kullanmaktada bir an dahi duraksamaz. Son kimyasal gaz bomba kullanımını dünya ilericileri kamuoyuna duyurduk. Son saldırılarda can ve mal hasarı büyüktür. Ama Saddam'ın bu azgınlığı da hiç bir şeyi değiştiremeyecektir. (...) Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı ve onun gerçek çözümünün bölgede hangi aşamalarda geçerek gerçekleşeceğini mücadele süreci belirleyecektir. Lakin yeri gelmişken şunu da önemle belirteyim. Bölgedeki Kürt sorunu soykırımlarla, zorla ve zulümle çözülemez! Orta-doğu'daki gerçekçi herkes görmeli ve anlamalıdır. Kürt sorunu adil, demokratik ve gerçekçi bir biçimde çözülemediği sürece, Orta-doğu'da huzur, istikrar ve demokratik bir barış asla gerçekleşemez. Öte yandan Kürt ulusal Kurtuluş hareketi, yapısı ve yönelimleri gereği emperyalizme ve onun bölgedeki çıkarlarına ve ayrıca da, zora dayalı gerici statükosuna karşı olan bir harekettir. (...) TC Kürt sorununun varlığını bile kabullenmemektedir. Bu elbette çok yanlış ve gerçeklere karşı tutumdur. (...) Rejimler gelgeçtir. Asıllan halkların kardeşliği ve dayanışmasıdır. Biz halkları birbirine kirdirtan, halklar arasındaki sorun ve savaşlara karşıyız. Sorunların kardeşçe ve karşılıklı saygı, eşitlik temelindeki demokratik çözümünden yanayız." (Temel Demirer, Mesut Barzani ile röportaj, Yeni Gündem, Yıl:4, NO:82, s.13-14)

Kemal Bal'ın deyimi ile, "Doğu Dramı"(4) ortadadır. Mesut Barzani'nin dedikleri del.. Mesut Barzani'nin bir

alay görüş ve politikasına katılmasak da, bab-i ali kalemsöhrlerinin 'iddia'ları üzere bir "çeteci", bir "terörist" değil (5); bir ulusal kurtuluş hareketinin önderidir. Kuzey Irak'taki hareket ise, tastamina bir ulusal kurtuluş hareketidir.

Vede bugün bu ulusal kurtuluş hareketi vahşi ve barbar bir düşmanın azgın saldırıları karşısında, dünyanın tanık olduğu en büyük soykırımlardan birisini yaşamaktadır. Bu soykırımdan ötürü, (bu ülke insanların iradelerine rağmen, yıllarca önce çekilen tel örgülerin bir yüzünden diğer yüzüne geçmek zorunda bırakılan) Kürt insanların durumu, bir yanıla ciddi bir insanlık trajedisiyse de; belirleyici yan bu insanların, verdikleri ulusal kurtuluş mücadelesinin politik niteliğinden kaynaklanan konuları ve sorunlarıdır.

Bu konum ve sorunlar elbette Turgut Özal'ın (fırsatı ganimet bilen!) 'hümanist' hamasieleriyle' ele alınamaz! Özal "Bize sığınan insanlara yardım etmek, tabii bir insanlık borcudur. Kesin iskan konusunda birşey söyleyemem. Şu anda biz geçici yerleştirme imkanları arıyoruz" diyor. Ardından da Devlet Bakanı Mehmet Yazar, "Türkiye herşeyden önce insani olan bu konuya ilik yaklaştığını deklare ediyor. Konunun bir insani yönü var, bir siyasi tarafı var. Bütün bunlar en iyi şekilde dengelenecektir." (Türkiye Gazetesi, 03.09.1988) diye ekleyiveriyor.

Ve de bunun ardından bir haber daha var: "İltica izni yok" (Cumhuriyet, 01.09.1988) Evet, Ergun Göze'nin de ifade ettiği gibi, "şu anda bulunan formül" iltica değil, sığınmadır..." Zira iltica hukuki bir statüdür. Sığınma ise fiili bir durum." (Tercüman, 04.09.1988) (7)

Söylem 'hümanist' kılıflı samimiyetsizliğiyle çok açıktır. Çünkü, TC'nin Irak ile 1984 yılında imzaladığı ve diplomatik dilde "agreed minute" denilen "belge"ye göre; Kürtlere karşı bir sığınma güvenliği ve teknik yardımlaşma anlaşması vardır. (6)

...

Bu satırların kaleme alındığı Eylül-88'in ilk haftasında, sırf Hakkari ve yörelerindeki Kuzey Irak'lı Kürt mülteci sayısı 120 bin civarındadır. (8) Mültecilere yapılan yardım ise, bu rakama göre komik denilecek kadar çok azdır. Örneğin resmi ağızlarca zikredildiğine göre, Kürtlere şu ana değin 60 ton un, 2 ton şeker, 1 ton çay ve yağ gönderildiği 'iddia' ediliyor. Ayrıca yeri gelmişken, burada şunu da belirteyim: Mültecilerin bu-

lunduğu bölgede eskiden 14 bin liradan satılan bir torba un, 40 bin liraya tırmanmıştır. Ne olup bittiği konusunda varın gerisini siz düşünün!..(9)

Kuzey Irak'taki çarpışmalar tüm şiddetiyle devam ederken, sivil halk kimyasal bombardımanlardan ötürü bölgesel boşaltılmaktadır. KDP'ne bağlı 'ittihat-ı ülema' örgütü üyelerinden Mala Ahmet'in deyişyle; "Saddam bir faşist, Saddam bir diktatör. Biz 1976'dan bu yana, Irak Kürdistan'ında BAAS partisinin haksızlıklarına karşı koyduk ve savaştık. Ama İran-Irak savaşı sona erince ve ateşkes ilan edilince, bu sefer bizi yoketmeye, imha etme yoluna gittiler. Bütün güçleriyle, milis güçleriyle, uçak, helikopter ve tanklarıyla bize saldırdılar. Biz gene direndik. Ama bu sefer, kimyasal silah kullandılar. Acımasızca, kadın-çocuk demeden öldürmeye başladılar." (Hürriyet, 03.09.1988) Yine Ağıt, Ali ve Reşgar'ın naklettiklerine göre; "Irak son olarak Kare mevkiinde, kimyasal bombardımanlarla 200 kişiyi öldürdü. Ölmek için cesetlerimizin üzerine basarak kaçtık." Ayrıca Mesut Barzani aynı konuda 29 Ağustos 1988 tarihindeki çağrısında şunları diyordu: "Sivil halktan onbinlerce insan, Hakkari ilinin Çukurca ilçesi sınırı civarında toplanmış bulunmaktadır. (...) Türk devletinin yöneticileri, bu insanların isteklerini yerine getirmezlerse, biz Türkiye'yi halkımıza karşı kimyevi silahlarla cinayet işleyen Irak rejiminin suç ortağı ve yardımcısı sayacağız" (Hürriyet, 02.09.1988) "Akibetimiz bir Filistin olayıdır. Yurtsuz yuvaşız bırakılan Kürt soyu, Irak ve onun işbirlikçilerinin tehdidi altındadır. (...) Irak askerlerinin öldürdüğü çocuklarımızın kanını alınız, yurtta ve çevresinde bulunan Kürtler gelin bizimle birleşin." (Cumhuriyet, 02.09.1988)

Ve de bu barbar kimyasal vahşet karşısında örneğin Çayırılı köyü muhtarı Hasan Çiftçi'nin ifade ettikleri olayın kapsamlı vahametini iyice sergilemektedir: "Irak jetlerinin yağdırdığı bomba, köyümüzün buraya çok yakın olması nedeniyle büyük korku yarattı. Daha önceleri de bombalama olayları oluyordu. Ancak bu kez, köylülerin tamamına yakın kesimlerde rahatsızlık başgöstermeye başladı. Kadınlarımızda, çocuklarımızda, hepimizde başağrısı, mide bulantısı, göz yaşarması gibi rahatsızlıklar devam ediyor." (Hürriyet, 29.08.1988)

IRNA ajansının verdiği bilgilere göre; Eylül ayının ilk iki gününde, 900

Kürt Piraşer yoluyla İran'a geçmişlerdir. Çarpışmalarda Irak'ın askeri gücü (kendilerinde ifade ettiği gibi) bölgeye yolladıkları 169 bin kişilik ordulardır. Kürtlerin kontrol ettiği 10.300 kilometrekarelik alanda devam eden çatışmaların yoğunlaştığı alan Mergesor, Zive, Merve, Çeresipi, Kentipi, Bandru, Semirge, Turas, Bitelma, Alaski, Bileysin, Çemseyida, Zandure, Suleykesan, Boze, Nezor, Gelipisala ve Sıdıkan bölgesidir. Sıdıkan bölgesinde peşmerge güçleri 66. Irak Özel Görev Tugay'ına büyük kayıplar vermektedir. Ayrıca KDP'nin etkinliğinde olan Behdinan'da, bu yoğun çarpışmalar devam ederken; KYB'nin etkinliğindeki Soran bölgesinde de çarpışmalar aynı şiddetle devam etmektedir. Soran bölgesine Irak 5. ordusu saldırmıştır. Çatışmalar tüm şiddetiyle Mergesor, Hewler, Erbil, Gilana ve diğer bölgelerde devam etmektedir. Ve de KDP sorumlularından Hoşar Zebari'nin açıklamasına göre; "Irak'ın bu uygulamaları sürdüğü sürece, görüşme masasına oturulmaz." (Milliyet, 02.09.1988) Vede kaçınılmaz olarak Mesut Barzani'nin ifade ettiği gibi: "Kuzey Irak'ta bulunan Kürt peşmergeleri İran'ın ve onun rejiminin oyununa gelerek Saddam'ın kucağına itildi. Eli silah tutan tüm peşmergeler, yaşam mücadelemiz için, peşmergelerin kaplılarına katılınız" (Cumhuriyet, 01.09.1988) "Bir soykırımla karşı karşıya bulunmaktayız. Kaybedecek bir şeyimiz kalmamıştır. Kürdistan dağlarındaki son peşmergemiz kalana dek bizi hiç kimse durduramaz." (Milliyet, 01.09.1988) diyen bir karar yaşanılıyordu.(10)

Çarpışmalar tüm şiddetiyle devam ederken, peşmerge gücünün askeri açıdan pek iyi bir durumda olduğu iddia edilemez. Iraklılar 20 bin civarındaki peşmerge gücüne karşı 169 bin kişilik orduları dışında, Mısır ve Ürdün'lü paralı askerleriyle döğüşmektedirler. Peşmerge güç durumdadır. Vede geçen sürede peşmerge 1977 yılından beri kontrolü altında tuttuğu Yekmal, Bosele, Selanis, Tihe, Koskoke, Sinaht, Haftanın, Gernaske, Berzül yörelerindeki kontrolünü yitirmiştir. Bu bölgelerde peşmergenin askeri kaybı 2.000 civarındadır. Vede BAAS vahşeti şu ana değin Behdinan bölgesinde 3.000, Soran bölgesinde de 2.000'e yakın Kürt yerleşim birimini yerle bir etmiştir. Örneğin en basitiyle Iraklılar Zaho bölgesinde Peşmergelere yardımcı olduğu iddiasıyla tastamam 400 köylüyü kurşuna dizmişlerdir.

Kaldı ki, İngiltere de yayımlanan 'Independent' gazetesinin bildirdiğine göre, sıfırı geçen aylarda BAAS zulmüncü 150.000 civarında Kürt zorla Güney Irak çöllerindeki konsantrasyon kamplarına yollanmıştır. Vede Körfez savaşının başladığından bu yana 25.000 Kürt köyü zorla boşaltılıp, buralarda yaşayan 800.000 civarındaki Kürt ise Diwaniye çöllerine yollanmıştır. (Cumhuriyet, 26.08.1988) Ayrıca da 'Amnesty International'ın raporunun açıkladığına göre savunmasız 3.000 Kürt köylüsü BAAS'ca kurşuna dizilmiştir.

...

Tam bu noktada ise dünya kamuoyu suskundur. Birleşmiş Milletler "Irak kimyasal silah kullanmıyor" (Hürriyet, 03.09.1988) diyebilmektedir. Her ne kadar İran başbakanı Mir Hüseyin Musevi Irak'ı Kürtler karşısında barbarlıkla suçlamakta ya da İran Meclis başkanı Haşim Rafsancani "ellerinden hiç bir şey gelmediği" vurgusuyla, Irak'ın soykırımını durdurmak için Türkiye'den Irak'ın petrol boru hattını kapatmasını istese de; Tahran radyosunun 31.08.1988 tarihli yayınında "Irak ateşkesten sonra Kürdistan'ın tamamen yok edilmesi için ülkenin Kuzeyinde geniş çaplı bir vahşet saldırganlığı içindedir" yollu bir lafazanlığa soyunsa da... İran'ın Kuzey Irak'taki ulusal harekete karşı ilgisiz vede hayırhah bir tutum içinde olduğu sır değildir.(11)

...

Ben bu yazımı noktalarken; kavga devam etmekte ve de peşmerge'nin mağlup edilebilmesi olası olmayan direnişi devam etmektedir. Tüm acılara ve zulme rağmen, Ayşe kadın Ferhan bebeyi umutla doğurmuştur. (Cumhuriyet, 31.08.1988) Sitar gelin ile Kek Abdullah evlenmişlerdir. (Hürriyet, 05.09.1988) Hem de topraklarına çekilen bir tel örgünden hemen yanbaşında; diğer yüzde insanları döğüşürken, hayatın engellenemez akışını vurgularcasına ve de düşmana inat!

NOTLAR

1) Kuzey Irak'lı ilticacılar konusunda, 'mal bulmuş mağribiyi' anımsatan bir talancılıkla "bize yakışan bu" (T.Akyol, Tercüman, 03.09.1988) diyenler; dört çocuğunu yitiren, kocası sorulduğunda başı dikleşip, "o savaşıyor" diyen Sevre kadında; başının dikliğinden korkuyorlar... Korkuyorlar! diyorun ve sözü onlara bırakıyorum; "Türkiye'ye sığınan kitlelerin yıllarca Barzani ve Talabani liderliği altında

yaşadıklarını düşünürsek, "başını dikleştirip", "savaşıyor" deme olayında ortaya çıkan psikolojinin yaygınlığı hakkında bir tahminde bulunabiliriz. (...) Ve güvenlik daima baş mesele olarak hiç eskilidn çıkamalı..." (y.a.g.k.) Taha Akyol böyle diyor; Oktay Ekşi ise de şöyle: "Özal hükümetinin Irak'tan kaçan Kürt aşiretlerine sınırlarını açması yerinde bir harekettir. Ancak, hiç bir insani hareket, o hareketi yapanın yarın pişman olacağı sonuçları doğurmamalıdır. Aksi halde o hareket, "insani" niteliğini kaybedip bir "ahmaklık" örneği diye gösterilir." (Oktay Ekşi, Hürriyet, 02.09.1988)

İsmail Cem'e gelince; o önce "kuzey Irak'ta Soykırım var mı?" sorusunu sorup; ardından da şöyle devam ediyor: "Irak-Iran ateşkes uzlaşmasının ardından, Irak kuvvetleriyle Irak'taki ayrılıkçı Kürt birlikleriyle çatışıyor. Hatırlanacağı gibi, Irak İran'la savaşırken, Irak'taki ayrılıkçı güçler, İran'la beraber olmuştur. Irak ikinci bir cephe açmaya zorlanmıştı. Savaş bitince, bu defa Irak kendi topraklarındaki ayrılıkçı güçlere yöneldi. Son çatışmaların bu özelliği Irak'ın sorunudur. Irak ile Irak'taki ayrılıkçılar arasındaki bir hesaplaşmadır. Irak, İran'la savaşırken, İran'la işbirliği yapmış silahlı güçlere karşı şimdi Irak'ın saldırısı bir bakıma doğaldır." (I.Cem, Güneş) Doğal mı?... Doğal olan ne? Irak-İran savaşından da önce var olan bir ulusal kurtuluş savaşının Irak'taki BAAS kudurganlığınca boğazlanmasına (kimi gerekçeler üretip!) 'doğal' demek mi?... Olamaz böyle şey!...

Kuzey Irak gerçeği görülmelidir. Ve de son olaylardaki T.C'nin tavrının "hakkaniyetine ilişkin olarak, Türkiye'nin koşan koşanaların cazibe merkezi bir ülke olduğu" (Agah Oktay Güner, Tercüman, 05.09.1988) yollu spekülâtif demagojilerin karşısına dikilmelidir. Çünkü, bu olay Türkiye'deki egemen sınıf açısından kullanılacak istenmektedir. İşte bu konuda MÜmtaz Soysal'ın itirafları: "Türkiye'nin sığınma arayan Irak Kürtlerine sınır kapılarını açması önemli bir olaydır. Hükümetce alınan bu kararın bütün muhalefet partilerince desteklenilmesi, hatta bir insanlık ve şeref borcu olarak nitelendirilmesi, olayın önemini daha da artırır. Konunun çok büyük çapta lojistik ve güvenlik sorunları yaratacağı aşikardır. Ama Kürt sorunu denen sorun bakımından aynı olayın müthiş bir fırsat yarattığı da aşikardır. Öyle bir fırsat ki, hem bölge halkına, hem de bütün dünyaya önemli bir mesaj vermek açısından rahatlıkla, gönül rahatlığıyla kullanılabilir" (Milliyet, 04.09.1988) abç-yn.

Son olay T.C'nin konuya ilişkin ki geçmişinin ve kendi öz gerçeğinin unutulmasına yada perdelenmesine izin verilmeyecek biçimdeki bir netlikte sergilenmektedir. Sergilenmelidir ki, Ah.net Kabaklı

dahi şunları diyemez olsun: "Türkiye'de Kürtler'e zulüm yoktur, ırk ayrımı yoktur: Zaten aramızda bir fark olduğunu ne devlet, ne memurlar, ne de halk düşünür. Zulüm işkence olmuştur, anlayışsızlık haksızlık olmuştur, "Kürt" denilenlerdense "Türk" diye anılan vatandaşlara daha fazlasıyla yapılmıştır. (...) Türk-Kürt, aynı milleti teşkil ediyor (...) Irak'ta zulüm görülenler, işte vatan alışkanlığı ve tarih arkadaşlığıyla babaevi saydıkları Türkiye'ye sığınmışlardır." (A.Kabaklı, Tercüman, 04.09.1988) Ve birde alın "sol"cu geçinen İlhan Selçuk'un dedikleri: "Kırım'dan kaçan insancıklara açalım kapımızı; insanlığımızı bütün dünyaya kanıtlayalım ve Türklere soykırımcı, zalim, işkenceli, barbar gibi göstermeye çalışan önyargılı batılılara bir ders verelim." (I.Selçuk, Cumhuriyet, 01.09.1988)

Sağ'ından "sol"cu geçinenlerine değin oynadıkları oyun bu, ortak senaryolu bu oyun bozulmalıdır.

2) Örneğin 'Le Soir' (Fransa) 'Irak Kürtleri Türkiye'ye tuzak kuruyor. Onbinlerce Kürt Türkiye'de' derken; 'The Independent' "Türkiye Kürt göçmenlere yardım ediyor." ve 'The Times' ise "Özal Türkiye'ye sığınan Kürtlere kucak açıyor" manşetlerini atıyordu.

3) Buraya yeri gelmişken kimi göndermeler yaparak, bir şeyleri anımsatmak istiyorum: Stalin "Pazar-ışte genç burjuvazi için ana sorun" der ve ekler: "Genç burjuvazinin ereği", emtiyasını sürmek ve bir başka milletin burjuvazisi ile rekabette zafer kazanmış olarak çıkmaktır. Kendi 'öz', 'ulusal' pazarını sağlama bağlama isteğinin nedeni budur. Pazar burjuvazisinin milliyetçiliği öğrendiği ilk okuldur. (...) Ezilen ulusun dört bir yandan sıkıştırılan burjuvazisi, elbette harekete geçer. 'Kendi hakkı'na başvurur ve kendi sorununu tüm halkın sorunuymuş gibi göstererek, avaz avaz 'vatan'ı yardımı çağırmağa başlar. Kendi 'yurttaşları' arasından, kendisi için (...) 'vatan' yararına bir ordu toplar. Ve 'Halk' çağrılara her zaman kayıtsız kalmaz, onun bayrağı yöresinde toplanır; yukarıdan gelen baskı onu da ezer ve onda da hoşnutsuzluk uyandırır. Ulusal hareket işte böyle başlar." (J.Stalin) Aslı sorulursa Kuzey Irak'taki ulusal harekette bu genel çözümlemenin kapsamı içindedir; böyle irdelenmelidir. Türdeş olmayan eğilimleri elbette bağrında taşıyan bu hareketin doğası iyice kavranmalıdır. Yada diğer bir deyişle ulusal hareketin doğasından kaynaklanan kimi 'olumsuzluklar' öne çıkartılarak, ulusal hareket bir bütün olarak mahkum edilmemelidir. Çünkü, "uluslararası yapılan her baskı, geniş halk yığınlarının direncini davet eder; ulusal olarak baskı altında kalan halkın direnci, her

zaman ulusal ayaklanma eğilimi gösterir. Ezilen ulus burjuvazisinin bir yandan pratikte, kendi halkından gizli olarak ve ona karşı, ezen ulus burjuvazisiyle gerici antlaşmalara girerken, bir yandan da ulusal ayaklanmadan sözetmesi hiçte seyrek görülen bir şey değildir. Böyle durumlarda devrimci Marksistler, eleştirilerini, ulusal harekete değil, ama onun alçaltılmasına, bayağılaştırılmasına, o hareketi küçük bir kavga düzeyine indirmeye eğilimlerine yöneltmelidir." (V.I.Lenin, Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, s.73-74) Evet, Kuzey Irak örneğinde de olduğu gibi, eleştirilerimizi ulusal harekete ve onun yetmezliğine yöneltmekten özenle kaçınmalıyız. Bununla nedenle gelince, "eğer sosyalizme ihanet etmek istemiyorsak, baş düşmanımıza, büyük devletler burjuvazisine karşı her başkaldırıyı, gerici sınıfın başkaldırısı olmadıkça desteklememiz gerekir. İlhak edilen bölgelerin başkaldırısını desteklemeyi reddedersek, nesnel olarak, ilhakçılar haline geliriz." (V.I.Lenin, Ulusal Politika ve Proletarya Enternasyonalizmi, s.38) Bunlardan kaçınmamız gerekir; bu konuda tüm temelli ideolojik farklılıklarına rağmen, İbrahim Kaypakkaya'nın şu çözümlemelerine katıldığının da altını özenle çizmeliyim: "Bir milletin kendi kaderini tayin hakkı, emperyalizme alet oldukları veya olabilecekleri iddiasıyla kısıtlanamaz veya ortadan kaldırılamaz; böyle bir iddiayla bir millotien 'özilmesi veya gadre uğraması' savunulamaz." (I.Kaypakkaya, Bütün Yazılar, s.222)

Demem odur ki, Kuzey Irak'taki geleneksel önderliği eleştiriler yöneltilecek ise; soruna ancak böylesi bir perspektifde eğilmek gerekir. Ötesi kağınsının tekeri yolda kırılmışı akıl vermeye kalkışan, boş bir lafazanlıktır.

Bunları burada zikretmemin bir diğer nedeni ne?.. denirse... Geleneksel önderliğin, son olaylardan ötürü T.C'ye karşı iyimser bir jargonu öne çıkmıştır. Bu teorileştirilerek abartılıp aşırılaştırılmadığı oranda, diplomatik açıdan kabul edilebilir. Ama Celal Talabani'nin şu söylemi değil: "Türkiye bütün Kürtlerin kalbini kazanmıştır. Bundan böyle Türkiye'ye karşı girişilen hareketler, Irak Kürtlerini karşılarında bulacaktır. (...) Türkiye'ye 100.000 civarında vatandaşımız sığındı. Bu rakkam daha fazla büyümeyecektir. Bu civarda kalacaktır. Türkiye'nin yasalarına da uyaçklarından emin olabilirsiniz. (...) Lütfen Türk hükümetine Kürdistan Cephesi adına teşekkürlerimizi iletiniz. Türk hükümeti izin verdiği taktirde, kendim veya resmi bir heyet, yetkililerle görüşmeyi arzuluyoruz. Onlara yardımcı olmak için elimizden geleni yapacağız. Lütfen bu mesajımı hükümete iletin, olumlu

karşılaşırsa hemen harekete geçmek istiyoruz. (...) Bizim Apo ile imzaladığımız deklarasyonun silahlı işbirliği ile hiçbir ilişkimiz yoktu. PKK ile bizim gruplarımız arasında savaş çıkmaması ve birbirimizi vurmamamızı sağlamayı amaçlıyoruz. PKK bundan böyle yaklaşımını ve taktiklerini değiştirmek zorundadır." (Milliyet, 05.09.1988) abç-yn.

Aynı şekilde peşmerge sorumlusu Serbest Lezgin "aramızda kesinlikle Apo'cu yok. Bir tane vardı onuda teslim ettik." (Tercüman, 04.09.1988) derken; yada yine Yusuf Ali Fendi'de aynı mantıkla, "devletinize sığınmışız. Bize balık ettiniz. Bizde sizin evladınız. Hangi yoldan deseniz biz o yoldan yürümeye hazırız." (y.a.g.k.) biçiminde kendini ifade ederken; yanlış bir iş yapmaktadırlar. Bu bağlamıyla ki, Y.A.Fendi, S.Lezgin ve de Celal Talabani'nin yanaşımı pragmatiktir, zararlı ve sakıncalıdır! Oysa aynı konuda Mesut Barzani'nin dedikleri ise, daha politik, ölçülü ve dengelidir; "Irak ordusunun katliamlarından kaçan çoğu kadın, çocuk ve yaşlı bu insanlara kapısını açtığı için Türkiye'ye teşekkür ediyoruz." (Tercüman, 04.09.1988)

Konuya bağınılı son bir nokta daha: Türk basın ve yayın organları, M.Barzani ve C.Talabani'nin Türkiye'den sığınma istediği yolu bir alay balon haber yaymıştır. M.Ali Birand'ın da 'tekip' ettiği gibi (Milliyet, 04.09.1988) bu haber asılsızdır. Kürt hareketi liderlerinin şu ana kadar ki tavrı direnmekten yanadır. (Kuşkusuz bunun akside söz konusu olabilir) Kaldı ki Türkiye'deki mültecilerden peşmerge komutanı Tahir'in de belirttiği gibi, mücadele alanlarının topyekün boşaltılması falanda söz konusu değildir: "Bizim bağlı bulunduğumuz partidir. Ancak, henüz partiden bugüne kadar bir mesaj alamadık. Sürekli kalıp kalmayacağımızı parti belirler." (Hürriyet, 05.09.1988)

4) Burada geçerken Kemal Bal'ı zikretmemin nedeni, (K.Bal, Sorun, No: 1, s.34-36, "Doğu dramı ve milliyetler sorunu") Kürt sorununu, hala bir 'milliyetler sorunu' düzeyinin güdüklüğünde ele almak temellî yanılığısı yanında; yazısında şöylesine ciddi bir yanlışla, bu soruna şunu diyebilin bir perspektifte eğilmesidir: "Milliyet sorunu'nun sömürülüp kışkırtıldığı ülkeler, çoğunlukla uluslararası tekeli sermayenin 'Serbest Pazar' olarak görmek istediği, geri kalmış ya da kapitalizmi orta düzeyde bir 'gelişmişlik' gösteren ülkelerdir." (y.a.g.e, s.36) abç-yn.

5) Buraya Çoşkun Kırca'nın konuya ilişkin ki şu seçme saçmalarını aktarmalıyım: "Türkiye şimdi Irak sınırından sığınma istemleriyle karşı karşıyadır. Bun-

lar kimlerdir? Bunlar, Irak devletine karşı ayrı bir devlet kurmak amacıyla isyan etmiş olan silahlı çetelerin mensuplarıdır. Bu çeteleri yöneten kişilerin göttükleri amaç, T.C'nin yüksek çıkarlarına aykırıdır. Irak veya İran arazisi üzerinde bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasının, Türkiye'de nasıl kullanılacağını bilmemek için çok saf olmak lazımdır. (...) Hiç kimse, Türkiye'den kendi yüksek milli çıkarlarını hiç sayarak bu sergerdelere sığınma hakkı tanımamasını isteyemez. Irak'ın kendi bünyesinden atmayı başardığı bir meseleyi, Türkiye kendi bünyesine şiringa edemez. (...) Herhalde, ne kadın, ne çocuk ve ihtiyarlara, ne de eli silahlı isyancılara ve eli silah tutabilecek olanlara Türkiye'de devamlı sığınma hakkı tanınması söz konusu olabilir." (Hürriyet, 04.09.1988)

6) Son gelişmeler Irak ile Türkiye arasındaki sorunları tırmandırmıştır. Irak'ın Ankara büyük elçisi Tarık Abdüljabbar Cevat "Türkiye'nin topraklarına kabul ettiği ve koruduğu insanlar suçludur. Teröristtir. Bugün silahlarını teslim ederler, yarın yine dışardan silah bulurlar" (Milliyet, 04.09.1988) diyerek tepkilerini ifade ederken; Irak 15 Ekim'de sona erecek olan sınır güvenliği antlaşmasına riayet edilip, yine bu antlaşmanın uzatılmasını istemektedir.

Örneğin 02.09.1988'de Irak helikopterlerinin sınırın T.C yüzündeki mültecileri bombalaması sınırdaki tansiyonu yükseltmiştir. Sonra da Alptemoçin T.C'ce özel görevle Bağdat'a gönderilmiştir.

7) Irak Kürt'lerine ilticaya hayır diyen T.C, bu sorunu samimiyetsizce ve 'dostlar alışverişte görsün' zihniyetiyle, sömürebildiği kadar sömürmeye devam etmektedir. Örneğin Özal konuya ilişkin olarak şunları diyebilmiştir: "Eskiden olsaydı bunlar silahla dışarıya atılırdı. Biz sığınan insana, aman dileyen insana yardım ederiz. İnsanoğlu Allah'ın sevgili kulusdur. İnsana yardım, bir insanlık görevidir. Türkiye insan haklarına saygılı, demokratik bir hukuk devleti olduğu için onlara yardım elini uzatmıştır." (Tercüman, 04.09.1988)

8) Örneğin işte kimi muhalefet liderlerinin dedikleri: Erdal İnönü; "Olay büyük bir insanlık sorunudur. (...) Böyle bir insani yardı... yapmakla T.C'yi milletlerarası ilişkilerde üstün bir yer tuttuğu bir defa daha göstermektedir."

Süleyman Demirel: "Bu bölgede yaşayan korkutulmuş insanlar, hudutlarımıza dayanırlarsa, ülkemize mukavemet gösterilmeden geçirilmeli ve burada yaşayabilmelidirler. Bu Türkiye'nin sadece insanlık değil, aynı zamanda kardeşlik borcu sayılır."

Bülent Ecevit: "Güç durumda ve mecbur kalarak sığınmak isteyenlere, ister Irak'tan, ister İran'dan, ister Afganistan'dan olsun Türkiye mutlaka kucak açmalıdır." (Tercüman, 03.09.1988)

Burjuva muhalefetin Kürt sorunundaki (Özal vari) samimiyetsizliği ve bu sorunu referandum öncesinde bir sömürü konusu yapmaya kalkışması, hiçte sır değildir.

Lakin, SHP içinde mevzilenen kimi doğu kökenli ve 'demokrat' milletvekilleriye, bu konuda daha farklı bir konumdadır. Örneğin Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden Sırrı Atalay, olayın hemen ardından Diyarbakır'dar Turgut Özal'a şöyle bir telgraf çekebilmektedir: "Irak sınırımızda, Hakkari-Çukurca mevkiinde, çoğunluğunu çoluk çocuk, kadın, yaşlı ve hastalardan oluşan binlerce insan Irak hükümetinin gaddarca kullandığı kimyasal silahların etkisinden kaçarak ülkemiz topraklarına sığınmıştır. Türkiye resmi makamları ve yetkililerini, bu insanların gayri resmi yoldan ülke topraklarını terke zorlandıkları ifade edilmektedir. Ülkemizin, diğer dünya devletleri karşısında güç durumlarına düşmesine sebebiyet verecek bu insanlık ve hukuk dışı uygulamalardan vazgeçerek, insan hakları evrensel beyannamesinin 14.Üncü maddesine uygun olarak söz konusu insanlara güvenli sığınma olanaklarının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması gereği ve hususunu saygılarımla hatırlatır ve arz ederim." (Milliyet, 01.09.1988)

Bundan başkaca, 01.09.1988 tarihinde Hakkari'de bir kahvede basın toplantısı düzenliyen Cumhur Keskin, Cüneyt Canver, Mahmut Alınak, Adnan Ekmen gibi kimi SHP'li milletvekilleri, Irak hükümetinin soykırım ve katliamlarını tel'in ettiler. (Hürriyet, 02.09.1988) Ayrıca da SHP grup başkanı vekili Hikmet Çetin başkanlığında 13 kişilik bir parlamenter grubu (bunların 7'si doğu kökenlidir) Iraklı Kürt'leri ziyaret etti. (Hürriyet, 05.09.1988) Ayrıca Irak başkonsolosluğu önündeki SHP'lilerin protesto gösterisi de polisçe çöplü olarak dağıtıldı. (Milliyet, 05.09.1988)

9) Devlet Bakanı Cemil Çiçek'in açıkladığına göre, T.C Iraklı Kürtlere sosyal yardım ve dayanışma fon'undan 3 milyar TL ayırdığını iddia ediyor. Ama iddia'lar ancak söylendiğiyle kalıyor. Çünkü Mahmut Alınak'ın bölgedeki gözlemlerinden sonra ifade ettiği gibi: "Bölge halkı akrabalarına yardım etmek istiyor, ancak buna izin verilmiyor. 4 bin kişinin bulunduğu Ortasu köyüne şimdikiye kadar 14 torba un verildi. Hükümet bu insanları süngü zoruyla sınır dışı etmiyor ama, ekmezsiz, yataksız bırakarak bölgeyi terketmeye zorluyor." (Milliyet, 04.09.1988)

10) Aynı konuda Celal Talabani'nin de-

dikleriyse şudur: "Biz bu saldırıyı bekliyorduk. Zaten son bir yıldır sürekli batıda dolaşip yetkilileri uyardım. Dolayısıyla sürpriz olmadı. Ancak öylesine büyük bir güçle ve kimyasal silah kullanarak üzerimize geldiler ki, bugünkü durum ortaya çıkması doğaldı. Mücadele şimdi taktik değiştirecek, Saddam'a karşı daha da büyüyerek sürecektir (...) Siyasi sığınma isteminde bulunmadım ve böyle birşeyi düşünmedim. bizim yerimiz Kuzey Irak ve hala orada çarpışan insanlarımızın arasındır (...) Pervari, Erbil, Sihan, Raniya bölgelerinde ateş devam ediyor. Oradaki insanlarımızın kaçabileceği yer yok. elimizdeki bütün güçle karşı koymaya çalışıyoruz. Açık ve susuzluk giderek büyüyor. (...) Sihan'da halen 60.000 kişi sarılmış durumda." (Milliyet, 05.09.1988)

Celal Talabani'den başka, bir kadın peşmerge, Zühre Sindo ise şunları diyor: "Saddam denilen canavarla 1960'lı yıllardan beri süren mücadelemizde 60.000 şehit verdik. Ama onların kanı boşa akmadı. Halkımız günahkar Saddam cuntasının Kaladerza, Gilala ve Halepçe katliamlarını, şehit kızımız Leyla Kasım ve arkadaşlarının anısını unutmayacaktır. Irak'taki savaşımız sürüyor. Orada bizi destekleyen yedi örgüt var. (...) Döneceğiz. Çok kısa zaman sonra Kuzey Irak'ta çarpışan arkadaşlarımızın yanında yer alıp Saddam cuntasına ders vereceğiz. Biz, davaya sahip çıkan kadın savaşçılarız. Şimdi orada kocalarımız ölüyor. Dönüp onların düşürdüğü silahlara sarılacağız, davaya sahip çıkacağız." (Milliyet, 06.09.1988)

Diya Zühre Sindo'dan başka, yine bir peşmerge komutanı olan Selim Esat ise, "Ellerimiz bağlansa da hem askeri, hem de silahlı mücadeleye devam edeceğiz." deyip devam ediyor: "Kadın ve çocuklarını emniyete alan peşmerge artık Saddam kuvvetlerine karşı daha etkili bir karşı saldırı yapabilecekler. Türkiye üzerinden İran'a geçen peşmerge grupları ailelerini burada bırakıyorlar, daha sonra İran'ın Zive mıntikasından Irak'a geçip Ari dağındaki savaşa katılıyorlar." (y.a.g.k)

Ve son bir haber de KDP'nin sesi radyosundan, "Yurtdışındaki peşmerge cepheye dönün" (Hürriyet, 06.09.1988)

11) İran'ın bu hayırhah tutumu, aslı sorulursa dost elini İran'a gereğinden fazlaca ki bir iyimserlikle uzatan, Mesut Barzani ve hareketi açısından, büyük bir sürpriz değildir. Bu hareket bir 1975 trajedisi yaşamıştır. 75 başkaydı diyebilecek olanlara; 88'de sadece aktörlerin farklı olduğunu anımsatmakla yetineceğim... Örneğin bu konuda Reşit Muhammed, Kamuran Muhammed ve Rizgar Salih'in dediklerinin konumuz açısından önemli verilerdir; denilen şu: "İran'a güvenimiz kalmadı. 1975'de de bizi yalnız bıraktılar.

Hükümet (T.C.-yn.) kabul ederse Türkiye'de kalmak istiyoruz. Türk vatanı daşı olmak değil, iltica etmek istiyoruz... Saddam devriliş Irak'ta demokratik hüküme kuruluncaya kadar." (Milliyet, 05.09.1988) KDP'li Binbaşı Nuri Hasan ise, aynı konu da şunları diyor: "Humeyni ve Saddam rejimleri, Kürtleri yoketmek için aralarında anlaştilar. Aralarında kanlı ve iğrenç bir ittifak kurdular. Ancak ihtilalimiz bitmemiştir. Kan kana dış dişe devam etmektedir. Humeyni savaş boyunca Kürtlerden çok destek gördü. Onun saflarında bir çok Kürt, Irak'a karşı omuz omuza savaştı. Ama ateşkes olunca Humeyni bizleri sırtından hançerledi. Kanlı katil Saddam'a Kuzey Irak'taki Kürt topluluğunu kadın, erkek, çocuk demeden yoketmesi için ruhsat çıkardı. Sınırlarını haince, masum sivil Kürt insanlarına kattı. Bilinmeli ki, Kürt halkı 18'inci yüzyılın başından beri özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi veriyor. Bu mücadelemiz dünya varoldukça sürecektir. Tek düşüncemiz kadınlarımız, çocuklarımız, ihtiyarlarımızdır. (...) Böyle bir katliamı dünya, Hitler zamanından beri görmemiştir. Kuzey Irak bir kan gölü halinde. Kürt yerleşim birimleri önce kimyasal silahlarla bombardıman edilip, sonra napalm bombalarıyla yakılıyor. Her yer kadın ve çocuk cesetleriyle dolu. (...) Birleşmiş Milletler, Kızılhaç gibi uluslararası örgütlerin bu korkunç katliamdaki suskunluğu, umursamazlığı utanç vericidir." (Milliyet, 06.09.1988)

İran'ın bu hayırhah tutumu, elbette Irak ile arasındaki "Ne savaş ne barış" diye ifade edebileceğimiz kesitteki sallantılı ve uzlaşmacı "bekle gör"çülüğünden kaynaklanmaktadır. Vede tam da bundan, bu kesitte Kürt hareketi kurtların barış şöleninin katığı olmaktadır. Lakin tüm bunlara rağmen İran Kürt hareketiyle de tüm köprülerini atmamış, tavrının net belirlenimini Perez de Cuellar'ı Cenevre görüşmelerinin gidişatına bağlamıştır. İlk görüşme de, İran tarafı Velayeti kişiliğinde, "işbirliğine hazır ve umutlu", Irak ise, Tarik Aziz kişiliğinde, çok kuşkulu bir tavır sergileyerek şu soruyu sordu: "Acaba İran, Irak ve komşularıyla barışçıl ilişkilere mi girecek, yoksa taktik peşinde mi?" (Milliyet, 27.08.1988)

Bu nokta da, Perez de Cuellar şunları demek durumunda kalmıştır: "Zaman geçiyor. Her iki tarafa da koşturarak yeni formüller teklif ediyorum. Ama henüz bir orta yol bulamadık." (Tercüman, 03.09.1988) İki taraf arasında dağ gibi bir tarihi Şattularap sorunu dururken, orta yol bulabilmek hiçte kolay görülüyor. Vede İran'daki güçlü adam Ali Hamaney barış görüşmelerinden memnuniyetsizliğini açıkca ifade ediyordu. (Cumhuriyet, 29.08.1988) Ve de Ergun Balçırında ifade ettiği gibi; "Cenevre'deki tikanıklık İran-

Irak barışına giden yolun uzun ve engebe-lerle dolu olduğunu göstermektedir." (Cumhuriyet, 01.09.1988) Tam da bu noktada Haşim Rafsancani'nin Tahran radyosundaki şu sert konuşması anlamlıdır: "Ya görüşmeler yoluyla barışa ulaşırız, ya da Irak'ın ateşkesi ihlal etmesi, savaşın yeniden başlamasına yol açar. Barıştan umudumuzu kesmedik, ama İmam Humeyni'nin söylediği gibi halk savaşta olduğumuzu varsaymalıdır. Eğer kayıtsız olursak acı çekeriz." (y.a.g.k.)

El özet; statüko yanlılarının operasyonlarına rağmen; onlar içinde, bir kez daha sözkonusu olan, "ortadoğu'da zor günler"dir. (İhsan Gürkan, Milliyet, 05.09.1988) ■

Baştarafı 4. sayfada

baskı uygulanması gerektiğini savunarak kitlelerin desteğini kazanamaz. Devrimci prole'aryanın, bıkıp usanmadan genel muhalefet içindeki gerici öğelerin niteliğini, niyet ve amaçlarını halka açıklama gibi vazgeçilmez bir görevi vardır. Bunların muhalefet cephesi içindeki etkinliklerinin kırılması, zayıflatılması uğruna vereceği bir mücadele sözkonusudur. Ama devrimci proletarya hiçbir zaman merkezi bürokrat burjuvaziden, yani baş düşman olan egemen sınıftan, muhalefetteki gerici öğeleri ezmesini istemez, böyle bir durumu alkışlamaz.

Rusya'da devrimci proletaryanın işi hem kolay, hem de zordur. Kolaydır çünkü, devrimi, yaklaşık kırk yıllık sosyalizm tecrübesi olan ileri bir ülkede yapacak. Zordur çünkü, güçlü bir merkezi bürokratik cihaz ve bu cihazın ağır bir baskısıyla karşı karşıyadır. Güçlü ve sıkı bir yeraltı örgütlenmesi, uzun süreli bir yeraltı mücadelesi ve bu mücadeleye tabi geniş bir legal muhalefet olmaksızın sıradanlıktan kurtulup devrimci bir güç haline gelemeye proletarya.

Mevcut durum, Rusya Ana'nın, ikibin yılının arifesinde önemli mücadelelere sahne olacağını gösteriyor. Yirminci yüzyılın en büyük devrimini doğurdu. Arzulu ve sancılı görünüyor. Yirmibirinci yüzyılın en büyük devrimini doğurabilecek mi? ■

Doğu'da halk göçe zorlanıyor!

12 Eylül askeri darbesinden bu yana uygulanan işkence, baskı ve göç politikası, son dönemlerde daha da artmış ve yeni yeni biçimler almıştır. Sa-dece bu yıl Tunceli'de 18 tane karakol yapılıyor. Bu karakollar güya halkın can güvenliğini sağlamak için yapılıyor. Ama işin gerçeği ise bu karakollar halka işkence, baskı ve zulüm etmek için kuruluyor. Halkı devrimcilerden koparmak için yapılıyor.

Örnek olarak; Tunceli'nin Mazgirt ilçesinin en stratejik noktasında (Ataçınar Köyünde) yapılan karakol, halka işkence edip, zorbalıkla göçe zorluyor. Karakol yapımında halk zorla çalıştırıldı, evler yıkılıp taşları karakol inşasında kullanıldı. Söğüt ve kavak ağaçları kesilerek halk yağmalandı. Yoldan geçen insanlara dahi baskı yapıp gezmelerini yasakladılar. Nazimiye'den Ata-

çınar köyüne akrabalarını ziyarete gelen Ali Doğan'ı yakalayıp 24 saat ağaca bağlayıp aç, şusuz bırakarak işkence yaptılar. Haziran 1988'de Çelikler mezarına gelen askerler orada konaklayıp, halktan yer içerler. Gece yarısı olduğunda ise teröristler gelmiş diye yediği içtiği evleri kurşun yağmuruna tutarlar. Tüm aileyi dışarı çıkartıp sabaha kadar bekletirler. Bunlar da yetmezmiş gibi ev sahibini Mazgirt'e çağırıp üç gün gözaltında tutarlar. Daha sonra bırakırken küfür ederek, hemen göç etmeleri gerektiğini, yoksa evlerinin bombalanacağı tehdidinde bulunurlar. Bununla da yetinmezler, ikincisi gün, halkı köy meydanına toplayarak yakası açılmadık aşâğılık küfürleri savurarak göç etmelerini söylerler. Mazgirt yüzbaşı, 10 çocuk babası Rıza Yeşiltepe ve 5 çocuk babası Ali Ak-

yol'u sürgün ederek, hemen köyü terk etmeleri gerektiğini belirtir. Karakol çevresindeki tapulu ormanı kesip satan bu yüzbaşı, orman sahibinin bu benim tapulu malımdır, niye kesip satıyorsunuz, diye karşı çıkmasına ise, "siktir ol git, dayak mı yemek istiyorsun" diye tersler.

Tüm bu uygulamalar, Türkiye'deki orman kanunlarının nasıl işlediğini gösteriyor. Demokrasi aşığı Özal hükümetinin bu tür icraatları nedense televizyon ekranlarına gelmiyor. Herhangi bir "büyüğümüzün" bir demeci, bir şehirden bir başka şehre gitmesi, hatta af buyurun tuvalete gitmesi bile televizyon ekranlarını işgal ederken, bu uygulamalar ne bir haber değeri taşıyor, ne de halka duyuruluyor. Bugün işleyen orman kanunları bir gün halkın kendi kanunlarıyla ters yüz edilir. ■

1 AĞUSTOS GENELGESİNE KARŞI GÜÇLERİMİZİ BİRLEŞTİRELİM, BİRLİKTE HAREKET EDELİM!

Arkadaşlar, bilindiği gibi "1 Ağustos genelgesi" ile siyasi iktidar cezaevlerine yönelik yeni bir saldırı kampanyası başlatmış bulunuyor. Genelgenin içeriği ve amaçları bizler için sır değil. Disiplin cezalarının yaygınlaştırılması ve buna bağlı olarak infaz yakma voluna gidilmesi gündeme gelecek uygulamaların en başında geliyor.

Başta, tek tip elbise olmak üzere, yeni "Genelge" ile dayatılmak istenen yaptırımlara ve hak gasplarına, biz tutsak devrimcilerin karşı çıkacağı açık ve kesin bir gerçektir. Nitekim çeşitli cezaevlerindeki devrimcilerin gerek basına yaptıkları açıklamalarda gerekse de gazetelerde çıkan ilanlarında bu durum çok net olarak vurgulanmış, direnme konusundaki kararları kamuoyuna açıklanmıştır.

12 Eylül sonrası cezaevlerindeki direnişler genel olarak tek tek gelişmiş,

koşulların elverişsizliği nedeniyle ortak birleşik bir direniş yaratılmamıştır. Bu durum ne ölçüde nesnel koşulların ürünü olursa olsun, genelde devrimcilerin bir eksikliği olarak kabul edilmelidir.

En son 1987 yılında belli bir zaman dilimine yayılan ve merkezi bir koordinasyona taşınmamakla birlikte birbirini bütünleyen direnişlerin etki gücü azımsanmayacak bir boyuta ulaşmış, siyasi iktidar bir süre sonra tek tip elbise konusunda geri adım atmak zorunda kalmıştır.

Bu durum tutsak devrimciler açısından önemli bir noktaya işaret ediyor. Tüm cezaevlerini ilgilendiren genel sorunlarda birleşik direniş geliştirmek için daha çok çaba göstermek gerekliliği... Bugün koşullar kuşkusuz geçmişe oranla çok daha elverişlidir. Ve bu konuda azami çabayı göstermek gerektiğine inanıyoruz.

Siyasi iktidarın başlattığı yeni saldı-

rının planlı ve merkezi niteliği tüm cezaevlerindeki tutsak devrimcileri ZAMANDAŞ bir direniş geliştirme konusunda uyarıcı olmalıdır.

Biz METRİS'teki devrimci siyasi tutsaklar olarak öncelikle kamuoyunun siyasal bakımdan olgunlaştırılması ve devrimci - demokratik güçlerin güçlü bir baskı oluşturmaları gerektiği düşüncesindeyiz.

Mevcut siyasi koşulları değerlendirdiğimizde (referandum vb.) devrimci-demokratik güçlerin çabaları ve eylemleri, iktidara geri adım atabilir; bunun olmaması halinde bile en azından kamuoyundaki duyarlılığın artmasını sağlayacaktır.

Bizlerin çabaları bu noktada önem taşıyor. Direnme kararlılığımızın her fırsatta yinelenmesini, kamuoyuna bu yönde mesajların iletilmesini, demokrat kişi ve kuruluşları etkilemeye yönelik faaliyetleri vb. öncelikle düşünülme-

si gerekenler olarak görüyoruz. Fiili direnişimizin ve oluşacak kamuoyu baskısının ilk etapta dayatılan "Genelge" konusunda iktidara geri adım attırması halinde, ülke cezaevlerinde ZAMANDAŞ bir direniş için harekete geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Aynı zaman dilimine denk düşecek açlık grevleri cezaevlerindeki direniş güçlerinin ortak hedef doğrultusunda birleştirecek ve başarı şansını artıracaktır.

Bu ZAMANDAŞ eylemin organizasyonu için her cezaevinin azami duyarlılık içinde hareket etmesi gerektiği inancındayız. Bunun için cezaevlerinde yürüteceğimiz fiili tavırları mümkün olduğunca bu program çerçevesinde yönlendirmeye çalışmalı, ilgili dernekler, aileler ve çeşitli yollarla sağlanacak haberleşme ile doğal bir iletişim kurulmalıdır. Bu yapılsa güçlerin toplu seferber edilmesi hiç de zor olmayacaktır.

"1 Ağustos Genelgesi"ne karşı güçlerimizi birleştirmek için çaba gösterebiliriz!

ZAMANDAŞ BİR DİRENİŞ İÇİN DUYARLI VE HAZIRLIKLIL OLALIM! ■

Metris'li Devrimci Siyasi Tutsaklar

(Not: Önemli olan cezaevleri arasındaki koordinasyon ve zamandaş mücadelelerdir. Kendi özgül konumuna göre davranan cezaevleri yalnız bırakılmamalıdır. K-KÖ)

DEMOKRAT YURTSEVER KAMUOYUNA

Hak kısıtlamalarıyla cezaevi içinde ikinci bir cezaevi/ezavi durumuna getirilen, uğruna nice canlar verdiğimiz cezaevleri hâlâ kanayan bir yaramızdır. Hâlâ her cezaevi başka bir devletin sınırları içindeymiş gibi ayrı ayrı keyfi uygulamalar ile yönetiliyor. Hâlâ tutsakların kan, can pahasına elde ettiği kazanımlar bir diğer cezaevinde görmezlikten gelinerek yoksa-yılıyor.

Bizler (23 kişi) 7.9.1988 tarihinde Diyarbakır Cezaevi direnişini sonucu elde ettiğimiz diğer kazanımların yanı sıra, yargılama durumu olan tutsakların sürgün/sevk edilmeyeceği de belirtilmişti. Buna rağmen eylemin henüz içinde ve sonrasında arkadaşlarımız oraya buraya sürüldü.

Bir arkadaşımızın öldüğü 9 Şubat direnişinde elde ettiğimiz son kazanımların hemen hiçbiri bu cezaevinde yok. Bu cezaevinde idare "döner sermaye" adı altında yapılan ticarete vurgunlar

veriyor. Tutsağın parasıyla işletilen kantinde, çay ocağında azgın sömürüye, bir ikincisi daha ekleniyor. Buna rağmen zorunlu olarak verilmesi gereken ihtiyaçları -ki idarenin tüzüğe göre bunları karşıması gerekiyor- gene tutsağın parasıyla aldırılıyor.

Bu cezaevinde ayrı koşullarda bulunan iki tutsağın bırakın misafirliği, selamlaşması suç, tutuklu temsilcilik kurumu oluşturması yasak, çay, şeker ve diğer temel gıda maddelerinin aileleri vasıtasıyla dışardan alınması yasak, elektrikli ocak, ısıtıcı kullanması yasak.

Aramaları gardiyanların yapmaları gerekirken, askerlere yaptırılıyor. TV'yi yatakhane seyretmek zorunda bırakılıyor. Üzerinde 25 bin TL'den fazla para bulundurulmasına izin verilmiyor. Bunların yanı sıra sayamayacağımız daha bir yığın irili ufaklı kısıtlayıcı engel, cezaevi sakinlerinin önünde demoklesin kılıcı gibi duruyor.

Sesi soluğu çıkmasını diye gecekondular

gibi, bir gecede gözlerden irak yerlere kourulan cezaevlerine kulak verin. İçinde eli devrimci kanına bulaşmış faşist gardiyanların cirit attığı Ceyhan Cezaevi'nde bulunuyoruz.

Bizler Diyarbakır'da acıyla, ölüm ve direnişle elde ettiğimiz hakların burada uygulanmasını istiyoruz. Kazanılmış haklarımızdan vazgeçmeyeceğiz. Bizler asgari düzeyde de olsa insanca yaşamak istiyoruz. İdare ve ilgililerin bu tavırdükçe, direnişle elde ettiğimiz hakları korumak için yeniden direnmekten çekilmeyeceğiz. Tüm ilerici-demokrat-yurtsever kişi, kurum ve kuruluşların bizlere sahip çıkmasını, sorunlarımız konusunda duyarlı olmalarını ve bize destek vermelerini bekliyoruz. ■

**DİYARBAKIR I NO.LU
CEZAEVİ'NDEN CEYHAN
CEZAEVİ'NE SÜRGÜN/SEVK
EDİLEN SİYASİ TUTUKLULAR**

Sayın Yeni Demokrasi Emekçilerine

Ülkemizin şafağında bir kardelen gibi açarak yayın hayatınıza başlamanızdan beri derginizi sürekli takip ediyoruz.

Her çıkan yeni sayınız bir öncekine göre daha iyi ve daha verimli çıkıyor.

Dünyada burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf cephelerinin keskinleşmesiyle birlikte ülkemizde de burjuvazinin yerli işbirlikçileri komprador patronlar ve büyük toprak ağaları devreye girmiştir. 12 Eylül rejimiyle ülkemiz halkları üzerinde katmerleşen baskı, zar ve sömürü aracından biz memurlar da fazlasıyla payımıza düşeni aldık. En ufak bir demokratik isteme karşı baskı ve zor kullanarak cevap veren egemen güçler, emekçi yığınlar üzerinde her türlü anti-demokratik yasaları kanun koyucu zo-

ruyla yasallaştırmaya çalışıyorlar.

Birbuçuk milyon memur emekçisinin yaşadığı ülkemizde egemen güçler memurların örgütlenmesini engelleyip tek tip düşünmeyen robotlaşmış insanlar yaratmada elinden gelen tüm olanakları kullanmışlardır. Memurlar ikinci bir iş yapmaya fuhuşa ve rüşvet almaya sürüklenmişlerdir. Büyük vurgun ve talanlarını daha rahat yapmak için küçük memurları küçük rüşvetlere zorla sürüklemişlerdir. Burjuva basınının baş sayfalarında devlet aracılığıyla hacılara, hocalara yazılan fetvalar aracılığıyla fitre ve zekata layık görülmüşlerdir. Ve devlet bunu onaylamıştır. Akşamları işten çıkıp ikinci bir işte (Seyyar satıcılık, işportacılık, temizlik, bilet, simit v.s.) geçenin onikilerine kadar çalışarak ezilen

memur emekçiler elbette bu eşitsizliklerin hesabını soracaklardır. Üzerimizdeki tüm keyfi uygulamalara nazaran elbette bizim de sesimizi duyuracak günler gelecektir. Bizler üzerimizdeki her türlü baskı ve zor araçlarına nazaran yeni demokrasi mücadelesinde üzerimize düşen görevleri yerine getirmeye kararlıyız. Memurlar üzerinde uygulanan tüm keyfi yaptırımları ve idari baskıyı lanetliyoruz.

Memurlar üzerindeki anti-demokratik uygulamalara son...

Memurların örgütlenmesini engelleyen yasalar kaldırılmalıdır...

Maliyeden
Bir Yeni Demokrasi
Okuru

KOKUŞMUŞ DÜZENİN KOKUŞMUŞ ZİNDANLARI BİRER BİRER YIKILIYOR

Metris zindanındaki büyük kaçıştan sonra, 17 Eylül sabahı Kırşehir Zindanının çürümüş duvarlarını düzenin suratına çarparak 18 devrimci kaçtı. Egemen sınıflar "en güçlü kalelerimiz" dediği zindanlarda yenilgi almanın hırçınlığı içinde, yurt çapında baskı ve aramalarını da sıklaştırdılar. Aynı zamanda bakanlıklar birbirine girdi ve kaçışta suçlu arıyorlar. Tabii her zaman olduğu gibi nöbetçi askerleri ve gardiyanları "suçlu" ilan etmekte de gecikmediler. Gardiyanları MİT işkenceye alarak zorla "suçlu" olduklarını kabul ettirmeye çalışıyor.

Devrimci ve demokratları zindanlara tıkayarak onları çürütmeyi hesaplayan egemen sınıflar, "en güçlü" kalelerinde yenilgi alınca daha da hırçınlaşarak saldırganlaşıyorlar. Kırmızı alarm vermenin yanında, halkı yıldırma için her türlü baskıyı uygulamaktan çekinmiyorlar.

TC. tarihinde en büyük kaçış olarak nitelenen Metris kaçışında da halka görülmemiş bir baskı uygulamışlardı. Çünkü "kuş uçmaz" dedikleri Metris zindanı, devrimci azim karşısında çatırdayınca uykular kaçtı. Ve büyük bir siyasi zafere olan Metris kaçışı karşısında ne yapacaklarını şaşırarak gibi, yurt çapında tam bir zulüm havası estirdiler. Kaçan 29 kişiden onbirini yakalamalarına rağmen bu onların başarısı değildir. Metris kaçışı egemen sınıflara siyasi olarak çok şey kayıp ettirmiştir. Birincisi, "En güçlü olduğumuz yer" dedikleri zindanda devrimcilerin güçlü olduğu bir kere daha gösterilmiştir. İkincisi, ezilen yığınlar cesaret ve coşku vermiş, devrimcilere olan güveni artırmıştır. Üçüncüsü, cezaevlerindeki devrimci ve demokrat tutsaklara cesaret vermiştir. Kaçışın en zor koşullarda dahi başarılabileceğinin parolasını vermiştir. Bunun yanında egemen sınıflara büyük bir moral bozukluğu kazandırırken, zindanların yıkılabileceğini göstermiştir. Metris cezaevi kaçışının yarattığı siyasi hava, 12 Eylül faşizminden sonraki en olumlu ve etkili olanlarından birisidir. Bu eylemin siyasi yanını görmeyerek işi grupçuluğa döken "grupçuklar", devrimin genel çıkarlarını düşünemezler. Onlar için geçerli olan "BEN"

'dir. Ne var ki çeşitli milliyetlerden Türkiye halkının nezdinde bu tür grupçu tavırların beş para etmediği de görülmektedir. Nitekim Metris cezaevinden kaçışın yarattığı devrimci siyasi atmosferi yıkmaya çalışanlar her zaman hüsrana uğramak zorundadır. Egemen sınıflar ilk hüsrana uğrayanlardan. Çünkü Metris zindanının delinişi daha unutulmadan peşinden Kırşehir zindanının delinişi gündeme geldi.

Zindanlardan kaçanlardan bazılarının yakalanması bizleri üzse de, bu üzüntümüz kaçışların yanında hafif kalıyor. Önemli olan çürümüş düzenin zindan-

larının birer birer yıkılmasıdır. Devrimcilerin azimlerinin tükenmediğini, en zor koşullarda bile zindanların delinebileceğinin bilincinde olmak ve bu konuda çaba harcamaktır. Dişle, tırnakla beton duvarları ve kayaları kanlarını akıtarak kazıyıp yıkanları coşkuyla karşılamak gerekir. Nitekim halkımız bunu yaptı. Zindanları delenleri bağrına bastı.

Zindanları delerek özgürlüğü ve aktif mücadeleyi seçen devrimcilere bin selam.

"Ser Verip Sır Vermeyen Bir Yiğit"

ÇIKTI

HAYATIN TANIKLIĞINDA
İşkencede
ölümün
güncesi

NİHAH BEHRAM

Bütün Kitapçılarda

"...Canımda damıttım
seni ey zulüm
sancısını
inceden
kum gibi taşıdığım
kasığımda Amerikan kemendi
bağıra bağıra geceler boyu
kaskatı kesilip
kan işedim..."

A. Arif

YURT
KİTAP-YAYIN

İsteme Adresi:

Sokullu Mehmet Paşa Caddesi, No: 156/C

Tel: 182 46 42 Dikmen-ANKARA

YILMAZ GÜNEY'E ÖZGÜRLÜK KAMPANYASI, ANTI-FAŞİST KİTLE GÖSTERİSİNE DÖNÜŞÜYOR

Haydar Yalnız/Paris

1 2 Eylül'le birlikte anti-demokratik baskılar doruk noktasına ulaştı. Halka yönelik bu baskıların hedeflerinden birisi de demokrat, ilerici aydınlarımız oldu. Kitap yasaklamaları, yakma kararları kâğıt zamları, sansür birbirini izledi. Her türlü insanlık dışı uygulamalar, halka, emekçi kitlelere ve aydınlarımıza mübah görüldü.

Bu noktada özgürlük ve demokrasi mücadelesine bağlı aydınlarımız bu baskılara karşı, çeşitli biçim ve derecede direndiler. Kitlelerin ruh halindeki bozukluk ve pasifize olayı bazı aydınlar üzerinde olumsuz etki yaratarak, düzenin bu yoğun saldırıları karşısında ezici çoğunluğu sus pus olmuşlardır. Acı, ama gerçek olan da budur. Direnen aydınlarımız, direnmeyen kesim içinde azınlığı oluşturuyor. Bu vesile ile gerçek demokrat aydınlarımız, bu kesitte yürütmüş oldukları mücadelede yalnız bırakıldılar.

Aydınlığa düşman tüm gerici, faşist düzenler, geleceğin dili ve tercümanı olan sanatçılara ve bilim adamlarına karşı sürekli susturma yöntemini kullanmışlardır. Yılmaz Güney şöyle der: "Tattığımız yenilginin burukluğu, içine düştüğümüz hataların kırıklığı ve çarpışmalarda, idam sehpaalarında, işkenceler-

de, açlık grevlerinde kaybettiğimiz arkadaşlarımızın içimizdeki acısı büyüktür. Yenilgileri zafere dönüştürmenin temel koşulu, kendi gerçekimizi görmektir."

Yılmaz'ın kendi deyimiyle içinden geçtiğimiz süreci değerlendirmek, yenilginin objektif ve subjektif faktörlerini görmek, buna bağlı olarak geleceği tayin etmektir. İşte, patlayan her şafağın ruhuna işleyecek olan büyük aşk, incir çekirdekleriyle inşa ettiğim ışıklı, dev abide. Enginleri fethetme aşkı büyük sanatçılarda daha güçlüdür. Kendi yaratıklarına yönelen en ufak bir müdahaleyi ya da zorlu, tahammülsüzlük ve tepkiyle karşılarlar. Herkesin eleştirisi haklı vardır. Ama hiç kimsenin bir başkasının düşünme ve yaratma özgürlüğünü denetim altına alma, yasaklama, cezalandırma hakkı olamaz. Bu anlamda yukarıda da ifade ettiğim gibi işçi sınıfının ve emekçi halkımızın sosyal ve siyasal yaşamını, her türlü engellere ve baskılara rağmen başeğmezliği ile sanat yaşamında dile getiren ve proletaryanın kültürünü, sanatını yaşatmaya çalışan Yılmaz Güney'i vatandaşlıktan atma, film ve kitaplarını yasaklama, Türk devletini kurtarmayacaktır. Lakin yığınların göstermiş olduğu militan ve coşku gösteri, yığınların Yılmaz'a olan saygı ve sevgisinin belirtisiydi. Özellikle şunu belirtmek isterim: Güney'in şahsında so-

mutlaşan gerici, faşist saldırıların, genel olarak proleter sanat ve kültüre yönelmesi, bu geçen süreçte bir kez daha kendisini kanıtlamıştır.

Yine Yılmaz şöyle der: "Benim çıkış noktam, sınıf mücadelesi, işçi sınıfının iktidarı ele geçirme mücadelesi ve bu mücadelenin çeşitli yolları var. Siyasi mücadelemiz var. Aynı zamanda kültürel ve ideolojik mücadelemiz var. Bir yandan sanatsal faaliyet, özellikle sinema ile ilgili faaliyet, sadece yolun bir parçası gibi." Burada da işaret ettiği gibi sanat sınıf savaşımının 3 ana silahından birini oluşturuyor.

Bütün bunlarla bağlı içinde yurt dışında başlatılan **Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyası** kitlesel bir harekete dönüştü. Kitlelerin coşkulu ve militan desteğiyle kampanya hâlâ devam ediyor. Bu kampanyanın bir parçası olarak **Demokratik Sanatçılar İşçiliği ve Tohum'un** örgütlemiş olduğu Yılmaz Güney'in mezarının başında yapılan bir basın toplantısıyla akabinde tertiplenen kültür gecesiyle Paris halkasındaki faaliyet sonuçlandırılmaya çalışıldı. Paris Yeni Demokrasi temsilcisi olarak da aktif olarak yürütülen faaliyeti destekledik.

Yılmaz Güney'e Özgürlük!

Yılmaz'ın şahsında proleter sanata ve aydınlarla yönelen bu gerici faşist saldırıları protesto ediyor ve kınıyoruz. ■

“FERMAN”LAR, “1 AĞUSTOS GENELGESİ” VE BAŞKALARI!...

Şafak Yıldız

“1 Ağustos” denince, “86 KANLI AĞUSTOS”unu çağrıştırıyor bizlere. 9 Kardelen, 9 can karanlığı kaldırıp aydınlığı yaymak aşkıyla yanan yüreklerini fırlatarak ortaya, savaşın ortasında, Munsur’da özgürlük türküsünü söylüyorlardı. Zulmün hükümranlılığı vardı.! Alev alev yanan yürekler, geleceği aydınlatmakla yükümlü ışıllı parlayan beyinler karanlık hükümranlılığının ölümü demek olacaktı. Bunlar bugün yüz, yarın yüzbin olurlardı. O nedenle izin verilmezdi. Tüm ışıklar söndürülmeliydi. Ozan Hasan Hüseyin’in “Işıklarla oynamayın!” uyarısı onlar için bir şey ifade etmiyordu. Onlar tek tek de olsa yanan ışıkları söndürdükçe koyu karanlığın egemenliğini sürdüreceklerini sanı-

yor, vahşi saldırılarını azgınca sürdürüyorlardı.

Evet, 9 ateş parçası yürek, karanlığın kurşunlarıyla “1 Ağustos” da söndürüldü. Ve karanlığın karşısına yüreklerini koyanlarca bugüne “Kanlı Ağustos” yakıştırmaları yapıldı. Ama tüm ışıkları söndürmek ve karanlığı ebedi kılmak mümkün değildir. Bu, yaşamın gerçeğine tersdir. Nitekim hâlâ bugün de “1 Ağustos”lara rağmen ışıklar doruklarda yanmakta, “Ben yanmasam/sen yanmasan/biz yanmasak/nasıl çıkar/karanlıklar aydınlığa” türküsü dört bir yanda yanılmaktadır.

“1 Ağustos” bir de, geçtiğimiz günlerde Adalet Bakanı M.Topaç’ın imzasıyla şaşaalı bir şekilde kamuoyuna açıklanan ve çeşitli hileli oyunlarla yutturulmaya çalışılan cezaevlerine yönelik “1 Ağustos Genelgesi”ni ve dolayısıyla

“Kara Eylül” sonrası süreçte özgürlük tutsaklarının çektiği onca acıları, zulümleri ve tabii yılmaz direnişlerini de çağrıştırıyordu.

Basın-yayın yoluyla kamuoyuna açıklanan “1 Ağustos Genelgesi”ne karşı haklı olarak birçok cezaevinden tepkiler yükseldi. Özgürlük mahkumları, haklarına dokundurtmayacaklarını, genelgeyi uygulamayacaklarını açıklayan, gerekli olduğunda kendi aralarında aynı zaman dilimine denk düşen şekilde (zamandaş) eylemlerle birlikte tavır alarak böl-yönet politikasını boşa çıkartacaklarını belirten, bu konuda ilerici-demokrat-devrimci kamuoyunu duyarlı olmaya çağırın mesajlar yayınladılar.

Özgürlük mahkumlarına süresiz açık grevi dahil her türden eylemleri gündemlerine aldırın ve cezaevlerinin birlikte hareket ederek eş zamanlı-ortak-kam-

panyaların yürütülmesini gerekli kılan "1 Ağustos Genelgesi" üzerinde durmak istiyorum.

Öncelikle bir kaç maddesini buraya aktaralım:

Madde 1: "Tek tip elbise uygulaması(...) Tüzüğün 139.ncu maddesi hükümünün uygulanması konusunda azami hassasiyet gösterilecektir."

Madde 2: "aa: Normal ziyaretler kapalı kurumlarda 15 günde(...) 30-60 dakika arasında ve ziyaret mahallinde maddi teması önleyecek ve konuşmalar görevli personel tarafından duyulacak şekilde yaptırılacaktır.

Madde 3: aa: (...) "Ziyaretçiler veya posta aracılığıyla çiğ veya pişmiş gıda, yiyecek ve içecek maddelerinin sokulması, kesinlikle önlenemez, (...) koğuşlarda yemek pişirilmesine müsaade edilmeyecektir."

Madde 4: a: (...) "Koğuşlara sıvı gaz tüpü, gaz ocağı, elektrik ocağı, ısıtıcı vb. eşya verilmeyecektir."

Madde 5: (...) "Dışarı ile telefon görüşmesi yapmalarına kesinlikle izin verilmeyecek."

Madde 6: "Hükümlü ve tutukluların, 4 numara alabrus veya 4 numara makina ile 15 günde bir(...) saçları kestirilecek, alışılmış hali dışında sakal ve bıyık bırakılmasına müsaade edilmeyecek."

Madde 7: aa: "Radyo, teyp, wolkmen(...) gibi yayın cihazları verilmeyecek..."

bb- "Daktilo, bilgisayar, müzik aletleri ve kesici malzemeleri; koğuş, yemekhanede kesinlikle bulundurulmayacak."

c- "Tütün, kuruçay, çikolata, peynir, bisküvi ve sigara gibi maddeler istisnasız bir şekilde içeri sokulmayacak..."

Madde 10: "Disiplin cezası gerektiren fiiller:"

"a- İdarenin izni olmadan havalandırma, teneffüs ve ders saatlerinde koğuşlara girmek yasak."

"b- Yatma saatlerinde yüksek sesle konuşmak yasak."

"c- Koğuş duvarlarına, yazı yazmak, resim yapmak, resim asmak (...) yatak değiştirmek, (...) diğer koğuşlara girmek yasak..."

"c- Suç veya disiplin suçu işleyenlere engel olmamak veya idareye 'haber' vermemek."

"k- İdarece miktarı tayin edilenden fazla para ve kıymetli eşyayı alıkoymak yasak."

"m- Koğuşlarda yemek yemek yasak."

Tutuklu ve hükümlüler bunlara uymadığı takdirde cezai müeyyidelere tabi tutulacaklar.

Madde 13: a: "Gazete ve mecmua ve basılı eserlerde cezaevi disiplini bozabilecek mahiyette haber yayınlaması ha-

linde, bu bölüm kesilerek çıkarıldıktan sonra hükümlü ve tutuklulara verilir."

Madde 15: "(...) İyi hallilik vasfını kazanmayan hükümlüler en fazla iki, iyi halli hükümlüler ise haftada en fazla dört mektup yazabilirler. Yazılacak mektuplar bir dosya kağıdından fazla ol-

maz(...) okunaklı olarak yazılması gerekir."

Genelgede önemli bir nokta eksik bırakılmış. Tutuklu ve hükümlülerin günde kaç defa nefes alıp-verebilecekleri saptanmamış. Nefes almaları yasaklanmamış. Genelgeyi hazırlayan uzmanlar,

● 'HÜCREMDE BİR GÜN' ●

Beş kıtadan akar nehirleri yeryüzünün
akar gelir kaç ömür yoldan
karışır birbirine / göl olur okyanuslar boyu

"kimileri zaferin düşünüy bile kuramadan
yol aldılar ölüme doğru"
ayrı dillerde tutanağa dururken
halkların yazgısı

Ve sen hey BOBBY SANDYS
sen Belfast'da / ben Diyarbakır'da
onca uzak yolda hey Bobby Sandys
aynı hücreyi bölüştük seninle
aynı sevdalı hüznüle
aynı zapdedilmez öfkeyle
aynı solukta türkülere durduk Bobby Sandys

Sen elinde pimi çekilmiş bir bomba tutar gibi
o bir parça tütün topağını
ve yavuklunun tılsımlı notunu
tutarken ağzında neleri hissettinse
ben bu müsvetteyi aynı rizikolarla
tutuşturacağım elerine karımın

Sen Long Kays'da
açlığı bir tüfek gibi olup koynuna
menzile yatarken zülmün burcunda
benimde ülkemde çılk bir yaraydı zindanlar
kasvetli, metruk ve zalim

Ve senin için nasıl farksızsa Miltown mezarlığı
ya da H. Blok mahzenleri
benim içinde farksızdı Diyarbakır zindanı
veyahut Silivrikapı Mezarlığı

Ve daha dün dört yüz ışık yüzlü insan
kurşuna dizilirken Luriganço avlusunda
hayatın en bahar çağında

Soruyorum size hey bilge insanlar
Hey, aşkın ve direncin kutsanmış oğulları
bu ne muhteşem, bu ne erdemli kudrettir!
bir ucundan bir ucuna dünyanın
omuz omuza, yürek yüreğe yaşar.

acıyı, korkuyu, kaygıyı / onuru, umudu,
kavgayı

ölümüne ve kardeşçe sevmeyi!...

Eylül-87

Ali YAĞAN

bunu nasıl düşünmemişler? Hayret doğrusu!!!

Yukarıda genelgeden aktardığımız maddeler. Demokrasiden çokça sözedilen ve uluslararası insan hakları sözleşmesi ve Helsinki Sonuç Belgesi vb. gibi anlaşmalara imza atan 1988 Türkiye'sinde cezaevlerine yönelik hazırlanmış M, Topaç imzasıyla kamuoyuna açıklanan "1 Ağustos Genelgesi"nde geçmektedir. Bu yasakları uygulamaya çalışmak "zor"u getirecektir. Bu "zor" cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü bulunan siyasi tutsaklar için daha birkaç yıl önce direnişlerle geriletilen kaba fiziki ve psikolojik yan karışıklı "zor"un tekrarı ve devamından başka bir şey değildir.

Türkiye tarihinde bu muhtevalı genelgeler emekçi kitlelerin yaşamlarının birer parçası olmuş ve egemen sınıf düzeninin şövenist, feodal cebir karışıklı kendine has faşist özelliğinden dolayı hep gündemde tutulmuştur.

Egemen sınıflar halkın öncü, ileri kesimlerine "zor"u acımasız, pervasız uygulamaya gelmiş ve uygulamaktadır. Türkiye tarihinde egemen güçler düzeni, emekçilerin ileri kesimini kitlelerden koparmak amacıyla, acımasız yöntemlere başvurmuşlardır. Bu kesimin yüklenmiş misyonu yerine getirmemek için, bunu çıkar yol bilmekteyler. Günlük yaşamda emekçi kesimlerin, ileri kesimlerine karşı türlü baskı yöntemlerine başvurdukları gibi, cezaevlerinde bulunan kesime daha ağır, sindirme ve boyun eğdirme, düzenin sadık bir parçası haline getirmek amacıyla çeşitli yöntemler öne sürerek uygulamaya çalışırlar. "Kara Eylül" darbesi ile birlikte gözüaltına alınan ve tutuklanıp cezaevlerine konan toplumun ileri kesimine karşı acımasız

ve zalimane uygulamalar başlamış, siyasi kimliklerine karşı yoğun bir saldırı yöneltilmiş, kimliklerini inkâr etmeleri istenmiştir. Bu süreç içerisinde, kendi siyasal kimliklerine sahip çıkamayanlar olduğu gibi, esastâ devrimci siyasal tutuklular ve hükümlüler, kendi siyasal kimliklerini korumuş ve savunmuşlardır. Her türlü baskı-zor yöntemlerine göğüs gerebilmişlerdir.

Kara Eylül faşizmi boyunca cezaevlerinde siyasal tutuklu ve hükümlülere karşı aşıktan işkence, baskı, yasaklar ve her türlü zor uygulandı. Ama siyasi tutsaklar bu uygulamalar karşısında -onurlu, isyankâr, direnişlerde de eksiklikler olmasına karşın- boyun eğmediler. Ve saldırıları açılar pahasına da olsa geri püskürttüler. Tek tip elbise giyeceksiniz dendi -belli bir zamanda taktik olarak giyilmesine rağmen-giymeyi esasta reddettiler ve giymediler. Gerici-faşist marşlar söyleyeceksiniz dendi- söylemediler. Saç-sakal keseceksiniz dendi; kesmediler. Yemek duası okuyacaksınız dendi; okumadılar. Sıra halinde yürüyeceksiniz dendi; yürümediler. Eğitim yapacaksınız dendi; yapmadılar. vs., vs. Emrivaki zor yöntemlerine ve depolitizasyon uygulamasına hep karşı koydular. Onurlu direnişleriyle, saldırıların önüne bedenleriyle, yürekleriyle set çektiler. Ve bu güne geldiler. Bu günde, o yaptırımlar yeniden raflardan çıkarılıyor ve "yenilenerek" gündeme sokulup, yeniden uygulanmak isteniyor, ama boşuna...

12 Eylül dönemi boyunca aşıktan yapılan bu uygulamalar, ANAP'ın hükümet olmasıyla beraber giderek "Demokrasi" aldatmacasına uygur olarak "rehabilitasyon", "topluma kazandırma", vb. gibi maskeyle gizlenmeye çalışıldı. Yani ANAP hükümeti bu aldatmacalar-

la baskı, zor yüzünü saklamaya ve "hoşgörülü" görünmeye çalışmaktadır. Ancak "Görünen Köy, Kılavuz İstemez." uygulamaların sonuçlarını gizleyebilmeniz mümkün değil.

"Topluma kazandırmak"tan söz ediliyor. Gerçekte topluma "kazandırılmaya" ihtiyacı olanlar varsa onlar da devrimci tutsaklar değil, egemen sınıflar, onların sözcüleri vb.'leridirler. Çünkü topluma kazandırmadan bizim anladığımız; her şeyden önce insanca yaşam koşullarına sahip olunması, emekçilerin sömürülmesine karşı çıkılması, işkenceye, zorbalığa karşı mücadele edilmesi, ulusal baskıların sona ermesi, cinsler arasındaki ayrıcalığın kaldırılması, yani insanlığın gelişmesi için çalışma ve bunun önüne zorbalıkla, sahtekârlıkla engel olmak isteyenlere karşı mücadele etmektir. Toplumsal kurtuluş için savaşçı olmaktadır.

Oysa egemenlerin bundan anladıkları tam tersi şeylerdir. Sömürüye dayanan, emekçilerin alınteri ve kanlarıyla beslenen, ulusal baskının, kadın cinsinin aşağılanması, zulmün, zorbalığın kaynağı olan düzenlerinin sürdürülmesine karşı ses çıkarılması, dahası onu desteklemesidir. İyiye güzele olan sevdedan vazgeçilmesi ve insanın alçaklaşmasıdır. Onların "topluma kazandırmak"tan anladıkları budur... O nedenle gerçekte devrimci tutsakların topluma kazandırılma diye bir sorunları olmadığını tam tersine egemen sınıfların ve uşaklarının topluma "kazandırılması" gerektiğini, insanlığın sınıfsız toplumu için bunun gerekli ve zorunlu olduğunu belirtiyoruz.

Özal hükümeti yetkililerinin kısa bir dönem önce, cezaevlerine yönelik iyileştirmelerin olacağı ve Türkiye'deki ceza-

evlerinde "Avrupa'daki cezaevleri standartları ve hatta onlardan da iyi olacağı" şeklinde düzenlemelere gidileceği, "cezaevlerinde yaşam koşullarının iyileştirileceği", "telefonun bağlanacağı ve tutuklu ve hükümlülerin istediği zaman aileleriyle konuşabileceği", "ziyaret ve avukat görüşmelerinin daha iyi şartlarda sağlanacağı", "cezaevlerinin basın ve kamuoyuna açık hale getirileceği" vs., vs. şeklinde beyanları olmuştur.

Ancak tüm bunların geçici görüntüden ve aldatmacadan ibaret olduğu açıktı. Pratikte bunu gösterdi. Amaç direnişleri ve muhalefeti pasifize etmek. Avrupa gündeminde olan Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na (AT) üyeliği meselesinde şirin gözükme. Ki, en temelde de cezaevlerindeki bu uygulamalara karşı başkaldırıları ve de demokrat-devrimci kamuoyunun başarısı idi. İşte bu nedenlerden dolayı, bu kısmi ve geçici iyi-

leştirmeler ve aksatmalarla diğer yandan da "Demokrasi Havarisi" kesilenecekti... Özal AT'ye üye olmak için, Avrupa ülkelerinin gündeminde olan Türkiye'de İnsan Haklarının çiğnendiği vs. gibi ilerici-demokrat kamuoyunun tepkileri vesilesiyle "Demokrasi Havarisi" kesilmek ve yüzeysel birtakım iyileştirmelere gitmek zorundaydı.

Ama bu "...Havarilik" pek uzun sürmedi. Özal hükümetinin kabinede değişiklik yapması ve yeni Adalet Bakanı'nın atanmasıyla Bakanlık kanalıyla cezaevlerine yönelik "yeni" tedbirler paketi temelinde bir genelge hazırlanarak gündeme kondu. Adalet Bakanı, cezaevlerine yönelik gündeme getirilen bu meşhur "1 Ağustos Genelgesi"yle ilgili öyle övücü sözler söyledi ki, duyan ta inananlar artık cezaevlerinde sorunların biteceğini sandılar. Ancak genelge piyasaya sürüldüğü zaman, görünen o ki, genelge pek tutulmadı. Genelgenin "yeni" bir şey olmadığı, eskisinin de gerisinde ve yüz kızartıcı olduğu anlaşıldı. Ve yine cezaevlerinde, kamuoyunda, yeniden haykırışlar başladı. Yine cezaevlerinde direniş ve direniş hazırlıkları gündeme geldi.

Bugün uluslararası alanda; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Helsinki Sonuç Belgesi ve Uluslararası İnsan Hakları Bildirgesine Türkiye Cumhuriyeti imza atmış bulunmaktadır. Ama bugüne kadar Türkiye bu anlaşmaların gereklerine uymamış ve attıkları imza formalite ve aldatmacadan öteye geçmemiştir. Bugün Özal hükümeti de bu sözleşmelere imza attıklarını söylüyor ve övünüyor da. Özellikle son dönemde imza attıkları "...işkenceye karşı sözleşme"yle övüne övüne bitirememektedirler. Ama görünen odur ki, bu sözleşmelere uydıkları yok ve bu sözleşmelerin gereklerini yerine getiremeyecekler ve saklayacaklardır. Çünkü düzenleri "zor" üzerine kuruludur. Ve bununla ayakta tutuyorlar.

Gündeme gelen ve uygulanmak istenen "1 Ağustos Genelgesi" uluslararası sözleşmelere hiç te uygun değildir. Ve bizzat bu sözleşmelerin çiğnenmesi içeriğindedir. Bu genelgeyle amaçlanan, tutuklu ve hükümlülerin yaşam koşullarını kötüleştirmek, insani değerleri ayaklar altına almak ve kişilikleri depolitizasyona tabi tutmaktır. Bu genelge tamamen yasaklar ve dayatmalarla doludur. İyileştirme temelinde hiç bir yönü yoktur. Bu genelge her yönüyle sahtekarca ve yüz kızartıcı bir belgedir. Bu genelge kişinin özgür gelişmesini engelleyen ve ileriye yönelmesine set çeken bir belgedir ve Adalet Bakanı Mehmet Topaç bu yüz kızartıcı genelgeyle anılacaktır.

Şöyle bir kaç noktayı irdeleyip bir ba-

140. YIL...

Sen ve ben

aynı yarım-küre'yi paylaşıyoruz.

Aynı güneş'in renkleriyle

bükülü rüyalarımız...

aynı ay'a bakıyoruz,

aynı pencere'den.;

senin'kine demir çubuklar

dizili

benimkine kara kiprikler..

aynı yaş'ı paylaşıyoruz seninle,

çeyrek yüzyıl gerilerden takip ediyorsam seni

hücrelere kapatılmış usumla,

sen yetmişini dolduruyorsan,

beton ve demirden örülü yetmiş mum yakılmışsa

başı ucunda..

Oysaki, sen,

özgürlük bayrağının yetmiş yıldızlı
gezegenisin;

kara boşlukları deliyor,

kara-kaderleri yırtıyor besili nefesin..

Ekim güneşi'yle çatlamış tohumum,

yedi renkli Afrika gülüm,

sen

milyonla demetsin bozkırlardan dürülmüş.

kömür inadlı damarlım,

elmas terlim,

inci dişlim,

yetmişlim....

Sana, kucak dolusu selam getirdim

toprağı ayakları altından çekilmiş,

Avustralya sehbasına gerilmiş

Aboriginal yarım'den..

Sen

içerde,

biz,

dışarda..

Ne garip değil mi?

Sana, ölümsüzlüğün nişanını getirdim,

Tırnakla betondan, demirden koparılmış,

Namlu'ya dizilmiş,

deli-dolu

barut yüklü

Yürek-Yürek

diyar-ı Bekir Karpuzu gibi

içli,

çekirdek-çekirdek

Kızıl tadlı...

..!

kahım. "1 Ağustos Genelgesi"nin ne kadar zalimce ve yüzkarası olduğunu daha yakından görelim.

Genelgenin 8. sayfası ve 1. maddesi, "Tek Tip Elbise uygulaması..." öne sürülen amaç; "Fırarları önlemek". Mad-di durumu iyi olmayan tutuklu ve hükümlülere "yardım". İşte "Fırarı önleme" ve "yardım" maskesiyle esas amaç gizlenmek isteniyor. Eğer Tek Tip Elbise "yardım" mahiyetinde ise, ihtiyacı olanlar giysinler. Niçin herkese giydirilmek isteniyor? Fırarı önleyecekmiş!

Cezaevlerinde bu elbiselerle bir sürü firar olmadı mı? Oluyor da. Görünen odur ki amaç bu değil, amaç düzenin emekçilere ve tüm halk kesimlerine karşı uyguladığı depolitizasyonun gerçekleştirilmesi... Nasıl ki 12 Eylül faşizmi döneminde çeşitli toplum kesimlerinde düşünce, yaşam, kültürel, örgütlenme temelinde tek-tip insan yaratmak istendiyse ve bu temelde faaliyete girildiyse, cezaevlerinde bulunan ve daha "tehlikeli" olan siyasi tutuklu ve hükümlülere de bu çerçevede tek-tipe tabi tutma politikası hayata geçirilmek istendi ve halen bugün de sürdürülmek isteniyor. Nasıl ki toplumda giyim-kuşamda tek-tip uygulanmak istendiyse, okullarda tek-tip dernekler yaratılmak ve gençlik siyasetten uzak tutulmak istendiyse, siyasi tutuklu ve hükümlülerin tek-tipe tabi tutulmaması söz konusu olur mu? İşçisinden, memuruna kadar, giyiminden tut, yemesine kadar tek-tip düzenlenmesine çalışıldı. Ve bununla faşizm; politikadan uzak, yönetimden uzak, hak aramadan uzak, düşünmeden uzak vs. toplum yaratmak istedi. İşte cezaevlerinde de uygulanmak istenen tek-tip elbise uygulaması bunun bir biçimidir.

Genelgenin 9. sayfası ve 3. maddesi; "...Ziyaretçiler veya posta aracılığı ile çiğ veya pişmiş gıda, yiyecek ve içecek maddelerinin sokulması kesinlikle önlenilecek..." Öne sürülen gerekçe "iaşe bedeli eskiye oranla hayli arttığı": Evet iaşe bedeli kişi başına 650 TL. Bu bedelle bir insan nasıl sağlıklı beslenebilir? Bir de bu iaşe bedelinin kullanımında çeşitli yolsuzluklar ve dolaplar dönerse kişi sağlıklı beslenmesi bir yana nasıl karın doyurabilir? Çıkan yemekler iki öğün ve bir-iki kap, üstelik te kalitesi düşük ve çeşidi az.

İşte Adalet Bakanlığı'nın iaşe bedeli böyle az iken ve cezaevlerindeki açlığa mahkum ederken ailelerin "yardım" etmelerine de engel olmaktadır. Demek ki esas amaç; cezaevindeki insanları da bıraktırmak, perişan etmek, hastalığa ve ölüme terketmektir.

Genelgenin 10. sayfası 4. maddesi; "...Koşullara sıvı gaz tüpü, gaz ocağı, elektrik ocağı, ısıtıcı ve benzeri eşya ve

rilmeyecek..." Direkman, insanları yokluğa, sıkıntılara ve açlığa terketmenin bir yolu. İnsanlar yemek pişirmeyecek, çay yapmayacak, banyo yapmayacak vs., vs. Sadece idarenin sınırlı verdikleriyle yetinecekler.

Genelgenin 12. sayfası, 8. maddesi; "Radyo, teyp, wolkmen gibi yayın cihazları verilmeyecek...", "Daktilo, bilgisayar, müzik aletleri, resim malzemeleri... bulundurulmayacak." Maskelenen

amaç; "İdeolojik yayın yapan yabancı radyoların dinlenilmesi..."ni önlemek, "...içerden dışarıya, dışardan içeriye... yapılacak haberleşmenin doğurabileceği zararların önlenmesi amacıyla..." yasaklanması. İşte cesaretsizliğin ve güçsüzlüğün örneği. "Yabancı ideolojiden (Hem bu kime yabancı; sömürücülere mi, sömürülenlere mi?) niye bu kadar korkuluyor? Yapılmak istenen siyasi mahkumları depolitizasyona tabi tut-

Sana Bastil'in anahtarını getirdim-
irin-kanla yoğrulu.
ikiyüzbir ayaklı
bir dev getirdim
Eyfel kulesi boyunlu.
Sana Don-kişot'un kılıcını getirdim
zorlu mu zorlu..
velhasıl sana,
Abel-Tutu'dan bir tomar gülcük getirdim
Nobel'e aday.
İsa'dan çalıntı...

....
Kurt'la Kuzu birleşti senin için.
Ayı ile Kartal sevişti senin için.
Savaş'la Barış çiftleşti senin için
doğmadan öldürdüler senin için?
Ne garip değil mi?
Afganistan'da

gün doğmadan batarken,
Kremlin'de yetmiş mum yakıldı senin için..
Nikaragua'da ölüm, kalmıla sevişirken
Beyaz sarayda,

yetmiş kandil yakıldı senin için..
İrlanda çarmlı gerilmiş, kanarken,
saçlarını süpürge yaptı,
Demir-Cadı senin için..
Velhasıl dostum Mandela,
sermaye oldun
yalan'a, kap-kaç ve talana..

....
Dostum Nelson,
dışı ak,

kara yüzlere inad,
çeyrek asır adına,
seni tanımadan, seni görmeden, seni bilmeden
yüz kırkıncı yılına
eriyip, mum olmak isteyen
benim, senin, O'nun torunu adına
bir yetmiş yıl daha,
demir'e beton'a İNAD,

YAŞAMALISIN..

Çelikleşmelisin hücre hücre
küfe-pasa İNAD,

Yüzkırkıncı yılını,
yüz-milyonla,
çam kokusu gibi özgür

ve bağımsız

Kilemenjero'da

KUTLAMALISIN..

V.Kemal,
17.Temmuz.1988/Sydney

mak, gelişmelerden, kültürel etkinliklerden ve yeniliklerden uzak tutmak, bireyin özgür gelişmesini ve yenileşmesini engellemektir. Ancak, idarenin kontrolünde ve uygulamalarının denetimi altına girerek, yani boyun eğerek bütün etkinliklere girişebilsin. Yani kul, köle ve onların düşünceleri temelinde şekillenilsin ki bu etkinliklerden de yararlınsın.

Genelgenin 19. sayfası 13. maddesi; "Gazete ve mecmua ve basılı eserlerde, cezaevi disiplinini bozabilecek mahiyette haber yayınlanması halinde, bu bölüm kesilerek çıkarıldıktan sonra hükümlü ve tutuklulara verilir." Uygulanmak istenen saçmalığa bakın! Yasal olarak basılan günlük gazeteye bile yasaklama getirilmek isteniyor. Hangi mantıkla bunu bütünleştirebiliyorlar? Amaç hep belirli aldatmacalarla depolitizasyonu saklamak, insanların gelişmesi ve şekillenmesinin önüne kendi uygulamalarını koymak ve gelişme ve şekillenmeyi kendi kontrolleri altına almak.

İşte gündemdeki genelge, baştan itibaren bu tür yasak ve yaptırımlarla dolu. Tutuklu ve hükümlülerin bu genelgeye uyması içinde cezai tedbirler konulmuş. Bu cezai tedbirler; infaz yakma, mektup kısıtlaması, ziyaret yasağı vs. gibi en doğal ihtiyaçlar üzerinde şekillendirilmiştir. Egemen sınıfların ve temsilcisi Özal hükümetinin bugün uygulamak istediği ve amaçladığı "dikensiz gül bahçesi"dir. Bu hayal dünyasını yaratmak içinde her türlü zorbalığa başvuracaklardır. "Uslanmayan" devrimcilerin infazını da yakacaklar ve daha çok cezada vereceklerdir. Ama nafiye "dikensiz gül bahçesine" hiç bir zaman kavuşmayacaklardır.

Bugün Türkiye'de uygulanmak istenen yöntemler; faşist diktatörlüklerin azgınca uygulandığı Şili, Güney Afrika, Peru ve geçmişte Nazi Almanyası, Mussolini İtalyası, Franko İspanyası... gibi ülkelerde zindanlarda bulunan tutsaklara uygulanan yöntemlerin aynısı ve "ye-

nileşmiş" şeklidir.

Bugün Türkiye'deki cezaevlerinde; "koğuşlarda yemek yemek" yasak, "Havalandırma, teneffüs ve ders saatlerinde koğuşlara girmek" yasak. "Duvara... resim asmak, yatak değiştirmek yasak", "Suç ve disiplin suçu işleyenlere engel olmamak veya idareye haber vermemek" yani işpiyonculuk yapmamak yasak vs., vs., gibi uygulamalardan söz ediliyorsa bunun faşist diktatörlüklerin uygulandığı ülkelerdeki yönetimin aynısına benzetmemek pek doğru olmasa gerek.

Özal hükümeti cezaevlerine yeni yeni zor, baskı ve yasaklarla dolu genelgeler hazırlarken buna paralel olarak da burjuva basını cezaevlerine yönelik çeşitli provakasyon ve komploları ortam hazırlamakta. Burjuva basını, siyasi, polis kaynaklı haberlere başvurarak cezaevlerindeki siyasi tutukluları hedeflerken, uşak kaleşörlerde köşelerinde patronları Özal'a yol göstererek yardımcı olmaktadır. Burjuva basınında bu yalan, demagoji ve provakasyon oyunlarına şöyle bir bakalım.

"Tüm cezaevlerinde toplu firar eylemi olacak" (Hürriyet)

"Yok olma telaşı içindeki kanlı örgütler, tahliye olan sol militanları kullanmaya başladı." (Tercüman)

"Metris cezaevindeki idari boşluğun sorumlusu kim? Kurtarılmış hapishane." (Zaman)

"Metris'teki 18 ayrı fraksiyonun meydana getirdiği terör gücünün en kısa zamanda dağıtılıp, örgütler arasındaki ilişkinin bozulması için bütün komünist hükümlülerin ülke içindeki çeşitli ceza ve tutuklevlerine dağıtılması." (Tercüman)

"Bir sürü vatan haini ile uğraşıyorum." (Metris Cezaevi Müdürü Cabbar Özden - Zaman Gazetesi)

İşte bu burjuva basınının başvurduğu provakasyon oyunları... Oynanan oyun açık, Özal hükümetine yol göstermek, yardımcı olmak ve hükümetin ha-

zırladığı genelgenin uygulanması için ona uygun koşullar yaratmak, kamuoyu oluşturmak.

Sonuç olarak; Egemen sınıflar ve onların temsilcileri hiçbir zaman emekçi kitlelere yaşamlarına yönelik, kendi gönül rızalarıyla iyileştirmeye gitmemişlerdir. Hiçbir zaman toplumun demokratikleştirilmesini kendi rızalarıyla kabul lenmezler. Bizzat onlar daha fazla kâr için emekçi sınıfları daha da baskı altına alırlar. Eğer egemen sınıflar belirli iyileştirme temelinde düzenlemelere gidiyorlarsa, bu kitlelerin gelişen mücadelesinden korktukları içindir.

Kendi arzuları ve istekleriyle cezaevindeki siyasi tutuklu ve hükümlülere de hiç de taviz vermezler ve iyileştirmeye gitmezler. Ancak onlar cezaevlerinde mücadele, direniş ve haykırışlarını görünce, ailelerin haykırışlarıyla karşılaşınca ve kamuoyu oluşunca geri adım atmak zorunda kalırlar ve yaşam koşullarında iyileştirmeye giderler.

Bu nedenle, Özal hükümeti de hiçbir zaman cezaevlerinde siyasi mahkumlara karşı özellikle, gönül rızasıyla düzeltmelere gitmeyecektir. Ancak AT gibi bazı alanlarda çıkarları olduğunda kısmi ve geçici tavizler verecektir. Ama esas olarak siyasi mahkumlar, kendi onurlarıyla, direnişleriyle, ailelerinin desteğiyle yaşam koşullarını düzeltebilirler.

Devrimci kıpırdanışın başgösterdiği günümüzde toplumun her kesimi, kendisinin ekonomik-demokratik talepleri için mücadele etmek zorundadır. Haklarını alabilmeleri ancak mücadelenin sonucunda mümkündür. Bugün, proletaryanın sınıf bilinciyle silahlanmış kadrolarına düşen görev (temel alanlar ve kesimler dışında) kıpırdanışın olduğu her kesim içerisine girerek, gelişmeleri doğru bir yöne kanalizasyon etmek, başkaldırıcıyı daha ileri, daha ileriye götürmek perspektifi olmalıdır. Emekçi kesimler korkaklık, yılgınlık ve teslimiyetle olan tüm gerici bağlarını koparmalı, kendi saflarını arındırmalı, atılған ve coşkuyla bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesinin enginliğine atılmalıdır.

Yüreği vurgun yememiş, ruhunu "şeytan"a satmamış, devrimci coşku ile dopdolu unsurları saflarımızda toplama- li. Çekinmeden onlara görevler verebilmeliyiz. "Karanlığın karşısına yüreğimi koydum." diyen ve bunda samimi olan her insanımıza, tecrübesiz de olsa, geri de olsa, görevlendirmede güvenmeli, onların gelişmesine özel bir önem vermeli ve onlara yardımcı olmalıyız. Süreç, başkaldırının gelişeceği bir süreçtir. Her onurlu insan da, bu başkaldırının içinde, sorumluluğu, gücü oranında yerini almaktadır. ■

Niçin kafa yoralım bir bilene soralım

Ali Dolunay

On yıl önce A siyaseti rehavet içinde gayet rahat konuşur, laf torbasını şöyle doldururdu: "İlahi Mao'cular, bir geriye dönüş teranesidir ki tutturmuş gidiyorsunuz. Sosyalizm orada dimdik ayakta. Revizyonizmin iktidarda olduğuna bakmayın. Alt yapı sosyalisttir. Belirli bir bürokratik reformasyonu rağmen toplum, sosyalist bir toplumdur."

On yıl önce B siyasetinin kurmayı, laf folluğunu şu tip yumurtalarla dolduruyordu:

"Biz A siyasetinden daha ileri düşünüyoruz. Sovyetler'de revizyonist diktatörlüğün olduğunu söylüyoruz. Ama sizin anti-Sovyetik çizginize de düşmüyoruz. Altyapı kesinlikle sosyalisttir. Sovyetler sosyalist bir toplumdur."

On yıl önce Troçkist bir siyaset, gayet mağrur bir edayla şöyle kükrerdi:

"Oradaki bürokratik yozlaşmaya teşhisini koyan ilk kişi Troçki'dir. Ama biz sizler gibi sorunu abartmıyoruz. Bürokrasinin korkunç egemenliğine rağmen, Sovyet devletinin bir işçi devleti olduğunu söylüyoruz."

Tüm bu orkestrada yer alan, aynı müziği değişik tınılarla tevennüm eden "sanaçtı"ların kavrayamadıkları ya da kavramak istemedikleri şey, devlet teorisi. Siyasal iktidarın tayin edici rolü, Modern revizyonizmin sınıf karakteri, Proletarya diktatörlüğü altında sınıflar ve çetin sınıf mücadeleleri gerçeği konusunda küçük burjuva hülyalarının kucağındalar.

Devrimden önce Lenin, revizyonizmi devrim saflarında mevzilenen bir burjuva akım, hatıa daha da ileri giderek, emperyalist burjuvazinin işçi sınıfı içindeki kolu olarak tanımlardı. Bu, revizyonizmin burjuva sınıf karakterini vurgulamak açısından öğreticiydi. Bugün revizyonizm, modern biçimleriyle birçok irili ufaklı ülkede iktidardadır. Bu ülkelerde artık devrim saflarında değil, devrimin karşısında devlet gücü olarak, karşı-devrim olarak yer almış bulunuyor.

İktidara kim hakim olacak, proletarya mı, burjuvazi mi? Hem burjuva, hem de proletarya iktidarında temel bir sorundur bu. İçi geçmiş, kaşarlaşmış bir

sosyal demokrat, yani bir liberal-burjuva merkebi bu soruya şöyle itiraz eder, "hayır!" der, "sorun böyle kesin akkara mantığıyla konulamaz. Ne burjuva, ne de proleter olmayan (siz sınıfları üstü anlayın) bir güç iktidara pekalâ gelip oturabilir. İşte çıplak örneği: Günümüzün Sosyal Demokrasisi "dikkat edin. Ülkemizin gelmiş geçmiş anlı şanlı devrimci küçük burjuva sosyalistlerinin mantığı da aynıdır. Sovyetler'de bir bürokrat burjuva diktatörlüğünün olmadığı teorisi ve mantığına dayanıyor. Orada bürokrat burjuvalar değil, ne burjuva, ne de proleter olmayan, sınıflar üstü garip yaratıklar, iki ruhlu modern satirler egemendir. Bunlar tıpkı Pan gibi ilginç bir müzikle ülkeyi büyülüyorlar. Her ne kerametse, bu yaratıkların otuz yılı aşkın bir süredir iktidarda oldukları ülkelerde sosyalizm dimdik ayakta duruyor, sosyalizm, sosyalist ülkeler şeklinde yaşıyor, egemenliğini sürdürüyor. Bu, küçük burjuvazinin karma ruhundan, ideolojik bulanıklığından kaynaklanan renkli bir çöl serabıdır.

Genel olarak sınıf diktatörlüklerini ve bu diktatörlüklerin araçlarını iyi kavramalıyız. Sosyalist devlet, sınımlanacak bir cennet değildir. Ustaların dediği gibi burjuvasız bir burjuva devlettir o. Devrimci proletaryanın hem baskı aracı, hem de baş belasıdır. Sınıf egemenliğinin ve sınıf mücadelesinin dolaysız, çıplak ve hoyrat bir ifadesi olan bu cihaz, durmadan yeni burjuva üreten doğal bir eğilime, doğurganlığa sahiptir. Proletarya diktatörlükleri altında artık öne çıkan temel sorun, özel mülkiyetin sosyalist mülkiyete dönüştürülmesi sorunu değildir. Temel sorun, sosyalist devlet mülkiyeti (Lenin'in deyimiyle modern devlet kapitalizmi) şeklinde ortaya çıkan bu yapının, durmadan yeni burjuva üretmesi ve üreyen bu gürhün giderek bin başlı bir Hidre haline gelerek devrimci proletaryayı iktidardan aşağı etmesidir. Bu geçiş toplumunda proletaryanın başı beladadır. Kafa ile kol, şehir ile köy farkı; değer yasası; üretilen kolektif zenginliğin eşitsiz paylaşımı, yani bir burjuva hukuku olan "emeğe göre" ilkesi ve benzerleri, devrimci proletarya

için tehdit merkezleridir.

Bununla birlikte devrimci proletaryanın yenilmesi kader değildir. Devrimci proletarya, bu tehdit merkezlerini çok uzun bir tarihsel süreçte ortadan kaldıracak güce ve yeteneğe olan biricik sıradır. Bunun için devrimci proletaryanın kendi tarihsel tecrübelerinden dersler çıkarması, hata ve zaaflarından arınması, kendisini cesurca aşması gerekiyor. Sınıf mücadelesi ve onun bir biçimi olan kültür devrimleri, ilerlemede proletaryanın vazgeçilmez temel araçlarıdır. Bu olmaksızın sevk ve idarede Sovyet ve komün insiyatifini kurmak, kitlesel eleştiriyi ve denetimi gerçekleştirmek, proleter demokrasisini kendi adına layık bir tarzda uygulamak mümkün değildir. Bu olmaksızın, sınıf diktatörlüğünün parti diktatörlüğüne bundan daha da kötüsü, bürokrat Burjuva diktatörlüğüne dönüşmesini engellemek mümkün değildir.

On yıl önce Modern devlet kapitalizmini Sosyalizm olarak gösterenler, geriye dönüşün en güçlü kanıtı olarak bizlerden özel mülkiyete dönüşü göstermemizi istiyorlardı. Bunun pek önemli olmadığını, ortada zaten modern bir devlet kapitalizminin olduğunu söylüyorlardık. Kruşçev'in başlattığı özel mülkiyete dönüş çizgisini, günümüzün Gorbaçov'u daha da derinleştiriyor. On yıl öncesinin kahramanlarını acaba, Gorbaçov'un burjuva reformları ve bunları onaylayan 19. Konferans kararları ikna edecek mi? İkna olacaklarını pek sanmıyoruz.

19. Konferans kararları, imalat sanayinde yarı-özel kooperatiflere daha büyük önem verilmesi görüşünü vurguluyor. Artık tarımda çiftçinin toprak edinme ve tek başına işletme kurma imkânları genişletilecek. Rekabet şartları yaratılacak, fiat kontrolleri adım adım terkedilecek. Konferanstan hemen sonra yetkililer, SSCB'de tahvil piyasasının yeni sıra hisse senedi piyasasının da kurulacağını açıklıyorlar. Rus televizyonunda bürokrat burjuvazi, rubleyle hacin kardeşliğini yeniden ilan ediyor. Rus Ortodoks kilisesinin bininci kuruluş yılı kutlamaları dolayısıyla spiker halka, di-

ni duyguların güçlü olduğu toplum katlarında moral değerlerin bozulmadığını ilan ediyor. Rus bürokrat burjuvazisi, burnunun dibinde olup bitenlerden, yani Polonya'dan ders çıkarıyor. Kiliseyle çatışmaktansa, Bizans gibi onu satın alıp bir yedek güç olarak kullanmanın daha doğru olduğuna karar veriyor. Bunun için Gorbaçov Rus Ortadoks kilisesi kuruluş törenlerinde, Patrik Pimon'la yan yana halka gülümsüyor. Din işleri hükümet konseyi başkanı Karçev, kilisenin yardım çalışmaları örgütleyebileceğini, yüzbin incilin basıldığını, yüzelli bin tanesinin de basıma hazırlandığını açıklıyor. Kovulan Marksizmin bilinçteki boşluğunu din dolduruyor. TASS ajansı, 70 milyon Sovyet yurttaşının dindar olduğunu açıklıyor.

"Beni bürokratik zincirlerden kurtar, hantallığı aldedip sana canlılık ve daha çok kâr getireyim." Bugünkü sermayenin Gorbaçov'dan istediği budur işte. Glasnost'u ve Perestroika'yı ortaya çıkararak da sermayenin bu direktifidir. 19. Konferansın büyük çoğunluğu bu direktifi ayakta alkışlarla kabul etmiştir. Gorbaçov'un bu reformları henüz başlangı-

ca aittir. "Glasnost'u ve Perestroika'yı durdurursak sosyalizm ölür" diyor. Evet, dünya çapında rekabet gücünü zaafa uğratan bir klik iktidarda biraz zor durur. Emperyalizm, amansız rekabet, hegemonya ve egemenlik demektir. Bu şartın hakkını veremeyen klikler tepetakla devrilirler. Bunun için Gorbaçov atıl durumda olan potansiyeli harekete geçirmek, ülkeyi tam kapasiteyle çalışır bir duruma getirmek istiyor.

Ama kim ne derse desin, Gorbaçov'un reformları objektif olarak sınıf mücadelesinin güçlenmesine, baskı altında olan ulusların kendi ayakları üzerinde dikilmesine hizmet ediyor. İktidara çöreklenen modern revizyonist oligarşinin iç çelişkilerini şiddetlendiriyor. Devlet sendikalarının merkezkaç eğilimlerini güçlendiriyor, aydınlar başta olmak üzere değişik sınıf ve tabakaların örgütlenme şevkini artırıyor. Nerede olursa olsun, güçlü bir merkezi oligarşik diktadan burjuva demokratik ufuklara doğru açılım, yığınların kendi güçlerine olan güven duygularını artırır, onların taze ve zinde moral değerlerle donanmasına yol açar. Rusya'da kitlesel suskunluk dönemi artık geride kalmıştır.

Bizim gibi yarı-sömürgelerin devrimcilerinde "bir bilene sorma" eğilimi çok güçlüdür. Boyun direğimizin üzerinde, adına kelle denilen ve içinde beyin olan yuvarlak bir nesne taşıdığımızı çoğu kez unutuyoruz. Gözlerimiz, "Büyük Baba"nın ya da "Bir Bilen" in işaret parmağındadır. Mao Zedung, "Stalin'i ve komüntern'i dinleseydik Çin'de devrim yapamazdık" diyor. Mao, Lenin'in Rusya'ya önerdiklerini birebir Çin'e önerseydi, devrim yapabilir miydi? Mao'nun başında bulunduğu ÇKP, "Çin başkanı bizim başkanımız, Çin'in yolu bizim yolumuzdur" diyen ve kendi özgüllüklerini göremeyen Çaru Mazumdar grubunu ciddi bir şekilde eleştirdi.

Ülkemizin devrimcileri, "niçin kafa yoralım, bir bilene soralım" felsefesinden kendilerini kurtarmak zorundadır. Herkesin birbirini dinlemesi iyidir. Ama bir beyin değil, bütün beyinler çalışmalı ve cesur olmalıdır. Herkesin bir Roma olmaya çalışması iyidir. Altıncağ, herkesin bir Roma olduğu çağ değil midir? Aksi takdirde insanın insanı yönetmesi nasıl tarih olacak? Eşyanın yönetimi, biricik yönetim haline nasıl gelecek? ■

Kitleselleşme ve Kadrolaşma Üzerine

Devrim kitlelerin eseri olacaktır" önermesi, Marksizm-Leninizm biliminin ve sosyal gerçeğin bir ürünüdür. Bu nedenle sınıf bilinçli proletarya kitleleri kucaklamak için tüm mücadele biçimlerini kullanır. İktidarı burjuvaziden almaya soyunan proletarya, kitleleri kendi bayrağı altında toplamadan iktidarı burjuvaziden alması sözkonusu olamaz. Proletarya kendi sınıfının ve devrimden yararı olan sınıfların önemli bir bölümünü, yani çoğunluğunu kendi etrafında toplamadan iktidarı alması mümkün değildir. Devrim bir avuç öncü ile yapacaklarını sanan "öncü savaşı" fokocu anlayışlar,

özünde devrimi imkansız kılıyorlar. Zaten tarih bu anlayışta olanları mahkum etti.

Devrim kitlelerin eseri olacağına, sınıf bilinçli proletarya kitleleri kucaklamalıdır. Bu nasıl olacaktır? Bu proletaryanın her türlü mücadele biçimini esas mücadele biçimine tabi kılarak usta bir şekilde kullanmasını bilmesidir. Ülkemizin sosyal yapısının dengesizliği siyasal yapısındaki dengesizliği de beraber getiriyor. Bu duruma uygun doğru bir taktik izleyerek, proletarya kitleleri uzun vadede kendi etrafında toplayabilir.

Kitleselleşme esas mücadele biçimle-

rini gözardı etme olmadığı gibi bizzat onun bir zorunluluğudur. Sınıf bilinçli proletarya geniş bir kitle örgütü değildir elbette. O, Lenin'in dediği gibi dar ama sağlam bir profesyonel devrimciler örgütüdür. Bunun böyle olması bugünkü zor koşulların bir gereğidir. Ama bu durum geniş kitleleri kucaklamak ve devrimci sınıf bilinçli proletaryanın bir kitle partisi olmasının önünde engel değildir.

Öncü müfrezinin dar örgüt yapısı ile geniş kitleleri kucaklaması birbiriyle çelişen olgular değildir. Bunu aydınlatan troçkistler ve fokocu anlayışa sahip olan anti marksist-leninistlerdir. Çünkü fokocu anlayışın derdi kitleleri kucakla-

mak değildir. Her ne kadar sözde kitleleri örgütlemek için mücadele ettiklerini söyleseler de, özünde kitlelerden uzaklaşmadır.

Kitleleşmede ikinci yanlış anlayış ise, barış içinde geçiş anlayışlarından hareketle, salt barışçıl mücadeleyi esas alıp diğer mücadele biçimlerinin açık veya üstü örtülü reddedilmesidir. Yani kitleleri kucaklamanın biricik aracı olarak barışçıl mücadeleyi seçmiş olmalarıdır. Böyle bir kitleleşme olamayacağı gibi, olsa da kof bir kitleleşme olur. Partiyi iktidarı alma aracı değil, burjuvazinin yedeği durumuna getirir. Nitekim bu anlayışlar 12 Eylül pratiğinde ağır darbeler yiyerek mahkum oldular.

Sosyal pratik canlı bir organizma gibidir. Canlı organizmanın kendine özgü kuralları ve çelişkileri vardır. Canlı organizmanın çelişkilerini yakalamak ona göre taktikler uygulamak, sınıf bilinçli proletaryanın kaçınılmaz bir görevidir. Çelişkiler yumağının stratejik ve taktiksel çözümlerini bilmeyenlerin, burjuvaziden iktidarı alması da sözkonusu olamaz.

Sınıf bilinçli proletarya kitleleşmeyi savunurken, ve bunun için her türlü mücadele biçiminin kullanılmasının şart olduğunu söylerken kitleleri sınıf mücadelesinin gerisine çekmeye çalışan anlayışlara karşı da amansız bir mücadele yürütmeyi önüne koyar. Kitleleşelim adı altında kitle kuyrukçuluğu yapan anlayışlar mahkum edilmeden, kitleler gerçek fonksiyonunu ya da oynaması gereken fonksiyonu oynayamazlar.

Kitlelerin varolduğu yerlerde ML olmalıdır. Kitlelerin devrime seferber edilmesi, ve onların en üst mücadele biçimine kanalize edilmesi, onların içinde çalışarak, burjuva ve anti-ML anlayışları mahkum ederek olabilir. Kitle örgütlerinde, sendikalarda, kooperatiflerde vb. yerlerde sınıf bilinçli proletarya çalışmak zorundadır. Sınıf bilinçli proletaryanın buralarda güçlenmesi onu ciddi bir parti durumuna getireceği gibi, ciddi bir iktidar alternatifi durumuna da getirecektir. Ve en önemlisi de sınıf bilinçli proletaryanın kırsal alanlarda yürüttüğü mücadeleyi güçlendirecek ve gelişmesine neden olacaktır. Kır-şehir diyalektiğinin bir yanı da budur. Bunu görmezden gelmek sınıf bilinçli proletaryayı dar bir alana hapsedmek olur ki, bu da onun ölümlü demektir.

Kitlelerle birleşmenin yolu, kitlelerin günlük mücadelesini, genel siyasal mücadele ile birleştirmek, günlük taleplerini genel siyasal taleplerle birleştir-

mektir. Kitle mücadeleleri küçümsenmeden onlara katılıp önderlik edilmeli, ve esas mücadeleye tabi kılınmalıdır. Kitleler içinde çalışmadan, onların sorunlarına sahip çıkmadan kitlelerin örgütlenemeyeceğini kavramalıyız. Kitlelere giderken, sınıf bilinçli proletaryanın politikası somut koşullara uygulanarak, sloganvari şekillerde değil, bizzat kitlelerin somut talepleri devrimin siyasal sorunlarıyla birleştirilmelidir. Kitlelerin acil talepleri devrimin siyasal sorunlarının önüne geçirilmemeye dikkat edilmelidir. Acil talepler uğruna devrimin siyasal talepleri feda edilemez. Zaten bu, kitlelerin uzun vadeli çıkarlarına ters düşer. Ekonomist ve reformistlerden ML'leri ayıran kıstaslardan birisi de budur.

Geniş kitleleri kucaklamak, devrimci demokrat kesimlerle eylem birliklerini de zorunlu kılar. Yani birleşebileceğimiz tüm güçlerle birleşmek, bunu ML'lerin lehine kullanmaktır. Dar grupçu zihniyetten kurtulmak şarttır. Bu zihniyet proletaryanın müttefiklerini daraltır, onları devrim lehine kullanmasını engeller. Bu nedenle ittifaklar politikası proletarya açısından çok önemlidir (Ittifaklar sorunu konumuz olmadıktan şimdilik geçiyoruz. Bu konuya bir başka yazıda değineceğiz.) Sendikalarda diğer çeşitli kitle örgütlerinde başta burjuvaziye karşı olmak üzere her türlü karşı devrim akımlarına ve güçlerine karşı, devrimci-demokrat güçlerle eylem birliklerine gidilmeli ve onlar bu politikaya zorlanmalıdır. Eylem birlikleri doğru ele alınırsa ML'leri güçlendirir. Yanlış ele alınırsa oportünistleri güçlendirir. "Devrim lehine olan her şey benim ahlakıma uygundur" (Engels) anlayışı ile hareket edilmelidir.

Burjuva partilerinin kitleleri kendi etrafında toplama diye bir sorunları yoktur anlayışı yanlıştır. Burjuvazinin temsilcileri kitleleri kendi bayrakları altında toplamak için her türlü olanaklarını kullanırlar. Bugün ülkemizdeki burjuva, feodal partilerinin, basın yoluyla, TRT ile ve diğer araçları kullanarak halkı uyutmak ve kendi politikası etrafında toplamak için yırtınmaları boşuna değildir. Onların da kitleleri kazanmak diye bir sorunları vardır. ML'ler bunların içyüzünü en geniş şekilde teşhir etmek ve halkı uyarmak, aydınlatmak zorundadırlar. Bunun için her türlü siyasal teşhiri kullanmalıdırlar. Burjuva-feodal partilerin halkı afyonlaştırmak istediklerini kitlelere göstermelidirler.

Sınıf bilinçli proletaryanın bugün acil sorunlarında biri de kitleleşme ve kadrolaşmadır. Sınıf bilinçli proletarya-

nın kitleleşmesi kadrolaşmasıyla paraleldir. ML'lerin siyasetini kitlelere götürececek biricik güç kadrolardır. "İyi kadrolarımız olmadan hiçbir şey olmaz" (Stalin) önermesinin doğruluğu tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Kitleleri ML'ler etrafında toplayacak olan kadrolardır. Türkiye devrimci hareketinin 12 Eylül sürecinde aldığı ağır yenilgi sonucu büyük bir kadro kaybına uğradı. ML'ler açısından da sonuç aynı idi. Bugün önemli bir gelişme sağlamakla birlikte kadrolaşma yeterli değildir. Kadrolar durup dururken yetişmeyecektir elbet. Bizzat sınıf mücadelesinin keskin pratiği içinde yetişecek ve olgunlaşacaktır. Kitle mücadelesi ve diğer mücadeleler içinde çok iyi kadrolar yetişir. Bunları değerlendirmesini bilmek, yerleştirmesini bilmek ve tecrübeli kadroların tecrübesi ve yeni olanlara yardım etmesi ve önderlik etmesini sağlamak şarttır. Kadrolarımızı birer çiçek gibi korumalı ve yetiştirmesini bilmek zorundayız. Yetiştirmek bugün açısından önemlidir. Çünkü "davanın başarısını kadrolar tayin eder" (Stalin). Bunu kavramayan bir düşünce yapısı kadrolaşmanın önemini de, kadroların korunmasını da kavrayamaz. Ve devrimi imkansız hale getirir.

Proletaryanın her alanda güçlenmesi o alanlarda yetenekli ve o işlerin uzman kadroları olmasına da bağlıdır. Doğru siyasetin olması tek başına yeterli değildir. Doğru siyaseti uygulayacak iyi ve yeterli kadroların olması şarttır. Siyaset tek başına onu uygulayacak kadroları olmadan tayin edici fonksiyonunu oynayamaz. Doğru siyaseti kitlelere götüreceği ve onu kitlelere mal edecek kadrolarımız olmalıdır. Kitleleri kucaklamanın yolu da budur diyebiliriz. Geniş kitlelerin içinden doğal önderler çıkacaktır. Bu doğal önderlerin yetişmesine ve bunların ML'lerin saflarında toplanmasına önem verilmelidir.

Sınıf bilinçli proletarya bu iki olguyu çok iyi kavramalıdır. Kitleleşmeye ve kadrolaşmaya önem vermeli, bu konudaki yanlış anlayışlara karşı mücadele etmelidir. Kitleleri kucaklama, sadece şehirlere özgü bir olay olarak kavranmamalıdır. Kırsal alanlarda da aynı şekilde hareket edilmelidir. Kırsal alanlardaki kitle örgütlerinde (kooperatif vb.) çalışılmalıdır. Kitle örgütleri yoksa yaratılmalıdır. Geçmişten beri bu konuya önem verilmediği gözlenmektedir. Sorun tek yanlı ele alınarak, kitle örgütlerinde çalışma küçümseniyor. Kırsal alanlarda esas mücadelenin yanında diğer mücadele yöntemlerine de önem verilmeli, birincisini geliştirici ve güçlendirici temelde ele alınmalıdır. ■

Kendiliğinden Gelme İşçi Hareketleri ve Proleter Devrimci Siyasi Mücadele

Zeki Uygun

Kendiliğinden gelme işçi hareketlerinin hızla yoğunlaştığını ve yaygınlaştığını görüyoruz. Bu durumda, kendiliğinden gelme mücadele ile, bilinçli siyasi mücadele ilişkilerini, kendiliğinden gelme hareketlerin sınıf mücadelesi içindeki yerini ve işçi sınıfı hareketinin nasıl bir politika ve örgütlenme ile, kendiliğinden gelmekten kurtarılıp, bilinçli siyasi mücadele haline getirilebileceğini araştırmak daha da önem kazanmaktadır. Bütün bunları bu konulardaki bilimsel sosyalist görüşü ve bilimsel olmayan yanlış görüşleri ortaya koymak, mücadelemize ışık tutacak ilkeleri tesbit bakımından zorunludur.

Proletaryanın sınıf mücadelesi, yani, bilinçli siyasi mücadele, onun dünya görüşü olan bilimsel sosyalizmin emrettiği mücadeledir. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünya yaratmayı hedef alan ve o hedefe doğru, bilinçle götürülen mücadeledir. "İşçilerin mücadelesi, ancak bütün ülkenin işçi sınıfının başta gelen temsilcilerinin tek bir sınıf olarak kendilerinin bilincine vardıkları ve tek tek patronlara değil de, tümüyle kapitalist sınıfa ve o sınıfı destekleyen hükümete karşı yönelmiş bir mücadeleye giriştikleri zaman sınıf mücadelesi haline gelir." (Lenin, "Önümüzdeki Görev" Türk Solu, sayı 113) İşçilerin iş güçlerini daha elverişli şartlarla satmak için, çalışma ve hayat şartlarını iyileştirmek için patrona karşı yürüttükleri kollektif mücadele, yani, iktisadi mücadele, yine proleter devrimcilerinin müdahalesi olmadan iktisadi ve demokratik haklar için hükümete karşı yürütülen mücadele, kendiliğinden gelmedir. İşçilerin bu mücadeleye girebilmek için tüm işçi sınıfının üyesi olduğunu kavra-

maları ve çıkarlarının düzenin tümü ile uzlaşmaz olduğu bilincine varmaları gerekmez. Şüphesiz kendiliğinden gelme her hareket de içinde belirli ölçüde "bilinç ışınları" taşıyor. Lenin'in dediği gibi, "İlkel isyanlar bile belirli bir ölçüde bilincin uyanışını ifade ederler". Mesele sistemli grevler daha çok "bilinç ışınları" taşıyor; bunlarda sınıf mücadelesinin "filizlendiğine" tanık oluruz. Ama yine de bu grevler, sınıf mücadelesinin kendisi değil, onun "sadece filizlendiği" hareketlerdir. Çünkü bu grevler, sosyalizmi amaçlamaz. Sadece sendika mücadelesidir. "İşçiler çıkarlarının düzenin tümüyle uzlaşmaz çelişkinin bilincinde olmadıkları ve olama-

dıkları için, yani onların bilinci proleter devrimci bilinci olmadığı için, bu grevler isyanlara göre büyük bir ilerlemeyi temsil etmelerine rağmen, gene de 'sınıf mücadelesi' değildirler ve olamazlar." (Lenin, Ne Yapmalı, sf: 40)

İşçi sınıfı kendi çabasıyla ancak sendikacılık bilincini geliştirebilir. İktisad demokratik taleplerle, tek tek patronlara karşı, ya da gerekli işçi kanunlarını çıkarması için hükümete karşı mücadele etmek üzere sendikalar içinde birleşmenin gerekli olduğu bilincini geliştirebilir. "Kendi başına kalınca, kendiliğinden gelme işçi hareketi, ancak sendikacılığı doğurabilir ve kaçınılmaz olarak hep onu doğurmuştur." (age, sf: 20) Çünkü sos-

yalizm ile işçi sınıfı mücadelesi ayrı ayrı ön şartlardan meydana gelirler. Birbirine paralel olarak gelişirler, fakat birbirini doğurmazlar. Sosyalizm, burjuva aydınları arasında, bilimin gelişmesinin bir sonucu olarak doğmuş ve zenginleşmiştir. Bu nedendir ki, bilimsel sosyalizm işçi sınıfına burjuva aydınlar tarafından dışarıdan iletilir. Proletarya, bilimsel sosyalizmi, kendi sınıf mücadelesine dışarıdan irhal eder. Proleter devrimci bilincin işçi sınıfının kendiliğinden gelme mücadelesine tabi olarak doğacağını iddia etmek, bu bilinci işçi sınıfına götürme görevini unutturmak demektir. Bu ise, işçi sınıfının ideolojik bakımdan, burjuvazi tarafından köleleştirilmesi sonucunu doğurur. "Çünkü kendiliğinden gelme işçi sınıfı hareketi, trade-unionculuktur (...) ve trade-unionculuk ise, işçilerin burjuvazi tarafından ideolojik bakımdan köleleştirilmesi demektir." (aynı eser, sf: 52) İşçi yığınları kendiliğinden gelme mücadeleleri içinde, bağımsız bir ideoloji yaratamayacakları ve burjuva ideolojisini, ya da sosyalist ideolojiyi benimsemek, bunlar arasında bir seçim yapmak zorunda kalacaklardır. "Sosyalist ideolojiyi herhangi bir biçimde küçümsemek, bu ideolojiye azıcık olsun sirt çevirmek" işçi sınıfına siyasi bilinç ileme görevini azıcık olsun ihmal etmek, burjuva ideolojisini güçlendirmeye yarayacaktır. Çünkü, burjuva ideolojisi köken bakımından proletarya ideolojisine nazaran çok daha eskidir, çok daha gelişmiştir ve çok geniş ölçüde yayılma imkanları vardır. (aynı eser, sf: 51-54) Bilerek veya bilmeyerek, isteyerek veya istemeyerek, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğmek, onu yüceltmek, bilincin rolünü küçümsemek, işçiler üzerinde burjuva ideolojisinin etkisini güçlendirmeye yarayacağından, objektif olarak burjuvaziye hizmet etmek olur.

Proleter devrimcilerinin görevi, işçi sınıfı hareketini proleter devrimci hareketin kanadı altına almak, onların büyük gücünü proleter devrimci hareketin emrine vermektir; kendiliğinden gelmeliğe boyun eğerek, proleter devrimci hareketin büyümesini geciktiren bütün eğilimlere karşı, hoşgörü göstermeden mücadele etmektir. Proleter devrimci politika, işçi sınıfı hareketini proleter devrimciliğinin kanadı altına alma, işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketini bilimsel sosyalizmle birleştirerek, onu bilinçli siyasi mücadeleye yükseltme politikasıdır ve kendiliğinden gelmeliğin politikası, "işçi sınıfının burjuva politikası" olan trade-unioncu politikanın tam zıddıdır. Proleter devrimci politika, işçi sınıfının siyasi eğitimini, siyasi bilincin gelişmesini aktif olarak ele almayı emreder. İşçi yığınlarının bilincini gerçek bir siyasi

bilinc, gerçek bir sınıf bilinci düzeyine yükseltmeyi emreder.

İşçi yığınlarının bilinci, ne zaman gerçek siyasi bilinç, gerçek bir sınıf bilincidir? Yine Lenin'e başvuralım:

"Eğer işçiler, hangi sınıflar gadre uğarsa uğrasın, her türlü suistimale karşı, zulmün ve zorbalığın bütün davranışlarına karşı tepki göstermeğe alışmış (işçiler) ve işçiler bunlara karşı herhangi bir açıdan değil de, Sosyal-Demokrat (sosyalist) açıdan tepki göstermeye alışık (işçiler), işte o zaman işçi sınıfının bilinci gerçek bir sınıf bilinci (olabilir). Eğer işçiler, öteki sosyal sınıfların her birini entellektüel, manevi ve siyasi hayatlarının bütün tezahürlerinde gözleyebilmek için somut ve aktüel siyasi gerçek ve olaylardan yararlanmasını (öğrenirlerse) ... eğer materyalist tahlil ve kıstasları, bütün sınıfların, kategorilerin, grupların, bütün eylem ve hayat tarzlarına pratik olarak uygulamayı (öğrenirlerse, işte o zaman) ... işçi yığınlarının bilinci gerçek bir sınıf bilinci (olabilir)" (aynı eser, sf: 88-89). Proleter devrimci olabilmek için, işçi, bütün sınıf ve tabakaların "iktisadi niteliğini, sosyal ve siyasi özelliklerini", buhranların güçlü ve zayıf yanlarını bilmelidir... Marks'ın deyimiyle, "muhafazakarların parolası olan 'adil bir işçüğü karşılığında adil bir ücret' yerine, bayraklarına 'sömürme düzeninin kaldırılması parolası'nı" (Karl Marks, Ücret, Fiyat ve Kâr, Ankara, Sol Yayınları, 1965, sf: 101) yazan ve bunun gerektirdiği mücadeleye giren işçiler bilinçli işçilerdir.

İşçi sınıfını siyasi bilince nasıl ulaştıracağız? Bunun için toplumun bütün sınıfları arasına girmeliyiz. Bütün haksızlıklara karşı zamanında ve geniş mücadele kampanyaları örgütlendirmeli, canlı olayları, çevremizde olup bitenleri yığınların gözleri önüne sermeliyiz. Bütün alanlarda örgütlenen bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası, "ancak böyle bir kampanya, yığınların siyasi bilince ulaşmasını sağlayabilir ve yığınların devrimci eylemini hızlandırabilir" (Lenin, Ne Yapmalı, sf: 88) Siyasi ajitasyon görevini ye-

rine getirebilmek için, hayatın bütün alanlarını kapsayan geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası örgütlen-dirmek, siyasi ajitasyonu zulmün bütün belirtilerini ele alarak yürütmek zorunludur. "Geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası örgütlen-dirmemek, işçilerin siyasi bilincini geliştirme görevimizi yerine getirmeyeceğimiz besbelli değildir." (aynı eser, sf: 73)

Böyle bir eylem, besbellidir ki bu eylemin muhtevasıyla sıkı sıkıya bağlı bir örgütü gerektirir. Bu örgüt, birinci olarak, herşeyden önce ve başlıca mesleği devrimci eylem olan kimselerden kurulmalıdır. Üyeler arasındaki bu ortak özellik, işçilerle aydınlar arasında ve çeşitli meslek grupları arasındaki her türlü farkı kesin olarak siler. İkinci olarak, bu örgüt, bütün şartlarda ve bütün dönemlerde mücadeleyi sürdürebilecek sağlam bir yapıya sahip olmalıdır. Ancak böyle bir örgüt, bütün ülke çapında siyasi gerçekleri açıklayacak geniş, dengeli ve sürekli bir siyasi ajitasyon yürütebilir. Sağlam bir devrimci hareket ancak böyle bir örgütün varlığıyla mümkündür. Çünkü ancak böyle bir örgüt mücadelenin çeşitli ve hızla değişen şartlarına uyabilir. Çünkü, ancak böyle bir örgüt, küçük grup ve hizipleri hareket katılan bütün unsurları bir bütün içinde toplayabilir, geniş yığın örgütlerini kendisine bağlayabilir, denetim ve yönetimine alabilir. Ve yine, ancak böyle bir örgüte, eyleminin başlıca muhtevası toplumun bütün katları arasında yürütülen canlı siyasi ajitasyon olan bir örgüte sahip olanlar, "devrimin geldiğini önceden görememe tehlikesini en aza indirmiş" olabilirler ve "sınıf mücadelesinin kendini büyük ölçüde ortaya koyuşu sırasında" geniş örgütsüz yığınları da bir ölçüde kumanda edebilirler.

Kendiliğinden gelme yığın hareketleri ne kadar yaygınlaşır ve büyürse, böyle bir örgütün gereği o ölçüde artar. "Ancak Marksizmi anlamayanlar... işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelme yükselişinin ... devrimciler örgütünü yaratma görevinden bizi azadettiğini düşünebilir-

ler. Tam tersine bu hareket, örgüt görevini bize yüklemektedir; çünkü mücadele güçlü bir devrimciler örgütü tarafından yönetilmediği sürece, proletaryanın kendiliğinden gelme mücadelesi hiçbir zaman onun gerçek sınıf mücadelesi olmaz." (Aynı eser, sf: 167). Mao Zedung'un deyişiyle de, "devrimci prensiplere, Marksizm-Leninizmin devrimci tarzına göre kurulmuş bir parti olmaksızın, işçi sınıfı ve geniş halk kitleleri emperyalizme ve uşaklarına karşı yönetilemez."

Eyleminin başlıca muhtevası, temerküz noktası, toplumun bütün katları arasında yürütülen canlı siyasi ajitasyon olan devrimciler örgütü, bu çalışmayı en iyi biçimde ancak bütün ülkeyi kapsayan ve düzenli aralıklarla yayınlanan gazete ile başarabilir. Üstelik böyle bir gazete propaganda ve ajitasyon görevinden başka, bir örgütlenme görevi de yapacaktır. "Bir gazete sadece kolektif propagandacı ve kolektif ajitator değil, aynı zamanda da kolektif örgütlenicidir de." (aynı eser, sf: 89)

Buraya kadar, kendiliğinden gelmeliğin ne olduğunu ve işçi sınıfını nereye götüreceğini, kendiliğinden gelmek karşısında proleter devrimcilerin görevini, bilinçli siyasi mücadeleyi ve bu mücadelenin icabı olan örgütlenmeyi, bilimsel sosyalizmin esas kaynaklarına dayanarak özetlemiş bulunuyoruz. Şimdi de, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğen, proleter devrimci saflara sokulmuş iki siyasi akım üzerinde duralım.

KENDİLİĞİNDEN GELMELİĞE BOYUN EĞEN İKİ AKIM: EKONOMİZM VE TERÖRİZM

Ekonomizm, işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketini yüceltme, putlaştırma teorisidir. Ekonomizm, siyasi mücadeleyi reddetmeyen, fakat, kendiliğinden gelme siyasi mücadelenin bilinçsizliği önünde boyun eğen, yani, proleter devrimci politikayı, trade-unioncu politika derekesine düşüren bir akımdır. Ekonomizmin benimsediği politika, işçilerin içinde buldukları şartlardan ileri gelen acıların hafifletilmesini sağlamaya yönelir. Hükümetten gerekli kanunların çıkarılmasını talep ve bunun için mücadeleyi kabul eder. Ama bu politika, işçileri sermayenin boyunduruğunda tutan şartların ortadan kaldırılmasını hedef almaz.

Ekonomizm, işçilerin sınıf bilincini geliştirmek için, iktisadi mücadeleyi biricik ya da başlıca temel sayar. Ekonomizm, iktisadi mücadelenin yığınları aktif siyasi mücadeleye çekmek için en geniş uygulama alanı ve bir araç olduğunu iddia ederek, siyasi ajitasyonun kapsamını, işçilerin siyasi bilincinin gelişme-

sini hiçbir zaman sağlayamayacak olan dar bir çerçeve içinde sınırlandırır. Bütün yönleri ile siyasi ajitasyon yerine, "aşamalı bilinçlendirme teorisi"ni koyar; önce ekonomik mücadele bilinci, sonra bu mücadele sınırları içinde kazanılan siyasi bilinç (!). "Bir grevden sonra, hiç değilse birkaç grevden sonra, hükümet polisi ve jandarmayı karşılarına çıkarınca, yığınlar kısa vadeli çıkarlarını anlamaya başlıyorlar" iddiası, ekonomistlerin, oportünizmin teorisi olan "aşamalı bilinçlendirme teorisi"nin tipik bir örneğini teşkil eder.

Ekonomizm "işçi sınıfının dikkatini, gözlem imkanlarını ve bilincini" yalnız işçi sınıfı üzerine, işçi sınıfının iktisadi mücadelesi üzerine çeker. "Salt işçi hareketi" taraftarıdır; işçi olmayan her aydına, sosyalist de olsa düşman gözüyle bakar. Böylece işçi sınıfının "çağdaş toplumun bütün sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler hakkında tam bir bilgi, siyasi hayatın tecrübesine dayanan bir bilgi" (aynı eser, sf: 89) sahibi olmasını önler.

Ekonomizmin, "iktisadi mücadelenin siyasi ajitasyon için en geniş ölçüde uygulanabilen araç olduğu yolundaki, bizim görüşümüzün bugün iktisadi mücadelenin kendisine bir siyasi nitelik kazandırma vb. olduğu yolundaki iddiaları, sadece siyasi bakımdan değil, örgüt bakımından da görevlerimizin dar sınırlı bir anlayışını yansıtır." (aynı eser, sf: 124). Devrimci politikanın yerine, kendiliğinden gelmeliğin politikası olan trade-unioncu politikayı koyan ekonomizm, devrimciler örgütünün de, kendiliğinden gelişen örgüt biçimlerini koyar. "Devrimci eylemde dar kapsamda yetinmeyi, bu kadar dar eylem temeli üzerinde iyi bir devrimci örgütün kurulamayacağına anlayamamayı, nihayet (ki bu en önemlisidir) bu kadar dar kapsamlı çalışmayı haklı göstermeyi ve onu özel bir 'teori' durumuna yükseltmeyi, yani bu mücadelede de kendiliğinden gelmeliğe boyun eğmeyi ifade eden" ilkelliği savunur. İlkellik, ekonomizmle sıkı sıkıya bağlıdır. Ekonomizmden kurtulmadıkça, ilkellikten, yani dar kapsamlı örgüt eyleminden kurtulmanın imkanı yoktur. Ekonomizm, yığın hareketine "devrimci eylemimizi güçlendiren ve ona hız veren bir şey olarak değil de, bizi devrimci eylemi yürütmeye zorluluğundan azad eden bir şey" olarak bakar. (aynı eser, sf: 138) Bu nedenle de, birinci ve en acil pratik görevimizin siyasi mücadeleye gerekli enerjiyi, çetinliği ve devamlılığı sağlayabilecek olan bir devrimciler örgütü yaratılması olduğunu göremez. Örgütlenmede gevşekliği savunur. İşçilerin yığın örgütleriyle devrimciler örgütünü birbirinden ayırdedemez.

Besbelli ki, ekonomizm işçi sınıfını kurtuluşa değil, onu bataklığa, burjuvazinin kuyruğuna takmaya, köleleştirme-ye götüren bir akımdır.

Terörizme geçelim:

Terörizm genel olarak, iktidarın terörlü yıldırılacağı ve düzenin terörle bozulabileceği görüşüdür. Terörizmle ekonomizm arasında zorunlu bir iç bağlantı ortak bir kök vardır. Bu bağlantı, bu ortak kök, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğme denen şeydir. Ekonomistler, "salt işçi hareketleri" önünde boyun eğler; "Teröristler ise, devrimci mücadele ile işçi sınıfı hareketini birbirini tamamlayan bir bütün içinde birleştirme yeteneğinden yoksun olan, ya da fırsatını bulamayan aydınların tutkulu öfkelerini kendiliğinden gelmeliği önünde boyun eğmektedirler." (aynı eser, sf: 95-96). Terörizm, en geniş siyasi ajitasyonun yerine terörü, "heyecanlandırıcı terörü" koyar. Bütün alanları kapsayan siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının mutlak olarak zorunlu olduğunu göremez. Siyasi mücadeleyi birtakım komplolar olarak sınırlandırır. Siyasi devrimi gerçekleştirmek için sıkı ve inatçı bir mücadele ile proletaryayı eğitmek, devrimcilerin güçlü bir örgütünü yaratmak yerine, heyecanlandırıcı bir terörizm ile işçi sınıfı hareketini canlandırmayı savunur.

Terörizmin örgütlenme anlayışı da, siyasi mücadele anlayışına uygun olarak, ilkelliği savunmaktadır. Lenin, ekonomizm ile terörizmi karşılaştırarak şöyle der: "Biri oportünist, öteki ihtilalci olan bu iki eğilim, egemen bulunan ilkel metodlara boyun eğmektedirler." (aynı eser, sf: 131-132) Ve yine teröristlerin terör çağrıları ve ekonomistlerin iktisadi mücadelenin kendisine bir siyasi nitelik kazandırma yolundaki çağrıları "şu anda Rus devrimcilerinin omuzlarına yüklenen en acil görevden, örgütlenme ve bütün biçimleriyle siyasi ajitasyon görevinden kaçmak için iki ayrı yoldan başka bir şey değildir" der. (aynı eser, sf: 98)

Kendiliğinden gelmeliğe boyun eğen bu iki akımı, bunların siyasi görev ve örgüt anlayışlarını da Lenin'den yaptığımız aktarmalarla özet olarak vermiş bulunuyoruz.

Sınıf bilinçli praleteryaya, bugün ülkemiz işçi hareketi içinde önemli ölçüde varlık gösteren ekonomist-reformist bakış açılarına karşı, ML-MZD bilimi rehberliğinde yoğun bir ideolojik-siyasi pratik mücadele yürütmeye görevine daha sıkı sarılmalıdır. Ülkemizde siyasal iktidarı alabilmenin odağını oluşturan kılırdaki barışçı olmayan mücadeleye güç verme ve ona hizmet etme perspektifi biran olsun unutulmamalıdır.

Röportaj:

Hayatın Gerçekliği

Yeni Demokrasi: Adınızı ve memleketten gelişinizi anlatır mısınız?

İ.Sürer: Adım İ.Sürer. Bingöl'ün Kığı kazasının bir köyünden geldim. İmkanlarımızın olmaması ve yaşam şartlarının zor olması sonucu tarihini tam hatırlayamıyorum ama 68-69 yıllarında İstanbul'a geldik. Türlü türlü işlerde çalıştım. İtildim, kakıldım.

Yeni Demokrasi: O zaman evli miydiniz ve şu an kaç çocuğunuz var?

İ.Sürer: Evet. İki tane çocuğum Bingöl'deyken doğdu. İki tanesi de İstanbul'da. 4 tane çocuğum var. Şimdiye kadar kapıcılık yaptım, çaycılık yaptım. Kapıcılık yaptığım sırada anlaşılmadığımızdan bir gece eşyalarla birlikte attılar bizi. O gece eşyalarla birlikte dışarıda kaldık. İkinci akşam komşunun evine gittik. Derken, kiralık bir yer tuttum. Şimdiye kadar bir çok işte çalıştım, çabaladım. Yani, itildim, kakıldım. Libya'da 5 sene Sezai Türkes'te çalıştım. Paramızı vermediler. Orada çalıştığım beş sene zarfında tek kurusuz tekrar Türkiye'ye geldim.

Yeni Demokrasi: Paranızı almak için herhangi bir girişimde bulundunuz mu?

İ.Sürer: Girişimde bulunduk, ama başarılı olmadık. Mesela mahkemeye vermiştik. Mahkemeyi kazanmamıza rağmen, firma iflas etmiş olduğundan bir şey alamadık. Ondan sonra buraya geldim ve çeşitli işlerde tekrar çalıştım, çıktım, derken, en sonunda ikinci boğaz köprüsünde bir buçuk sene çalıştım. Burada en kaliteli ustaya en fazla 80 bin, 90 bin ya da 120 bin lira gibi az bir ücret veriyorlardı.

Yeni Demokrasi: Sigortalı mıydınız?

İ.Sürer: Evet, sigortalıydım. İşçiler verilen para azdır diye bir kaç defa yazılı olsun, sözlü olsun müracaat ettiler. Ayrıca yemekler yenmiyor, yatakhaneler berbattı. Baktık çare yok. Biz bütün işçiler, bu insanlık dışı muamelelerin düzeltilmesini, düzeltilmezse çıkışımızı alacağımızı söyleyerek direnişe geçtik. Sözde varolan sendika bize sahip çıkmıyordu. Bu haksız uygulamalar dışında ayrıca paralarımız da verilmiyordu. Başlatmış olduğumuz direnişi kırmak için

17. maddeden 30 arkadaşımızı işten attılar. Bunun üzerine bütün işçiler direnişe geçtiler. Az önce de belirttiğim gibi, sendika da sahip çıkmıyordu bize. İşçiler hem işverene karşı, hem de sendikaya karşı direniyordu. Sendika da bize karşıydı. Sendikasız olarak 3 gün (tabi ki bu arada polis çağırıldılar, jandarma çağırıldılar) jandarma koltuğunun altında oturduk, kalktık. Direnişin üçüncü günü işçi kapı dışarı edildi. Sözde tazminat verilecekti ama, tazminat diye bir şey verilmedi. Ondan sonra yine iş aramaya kalktık, bulamadık. Tabi ki Türkiye'de iş bulmak, siz de tahmin ederseniz ki çölde su bulmak kadar zor. Ama bunu ancak iş arayanlar bilir. Neyse!.. Gittik bir torpil bulduk. Torpille işe girdik. Birbuçuk ay dayanabildik. Bir buçuk ay sonra tekrar STFA'dan dışarıya atıldık.

Ben artık Türkiye halkının kurtuluşunun ancak kendi elinde olduğuna inanıyorum. Ben kendi şahsıma göre buna inanmışım. Yani ML-MZD'nin Türkiye ve dünya üzerindeki önemi ve İbrahim Kaypakkaya yoldaşın bu ML-MZD

ışığında Türkiye'ye ilişkin sunduğu görüşler doğrultusunda başarıya ulaşacağına inanıyorum. Başka alternatif göremiyorum. Şimdiye kadar uğraştığım görmek için ama göremedim.

Yeni Demokrasi: Sendika size hiç yardımcı olmadı mı?

İ.Sürer: Hayır. Sendika bize hiç sahip çıkmadı. Son olarak STFA'ya girdim. Bir buçuk ay çalıştım. Burada çok hakaret gördüm. Orada, soyadını bilemeyeceğim Oktay isminde bir şantiye şefi var. Bu adam işçilere olmadık küfürler ediyordu. Yıldırım için bir nevi psikolojik işkenceler yapıyordu. Yine bir tane personel şefi var. Mehmet isminde, bunun da soyadını bilmiyorum. Bu da aynı. Bütün işçileri takip ediyor, sürekli izliyor.

Yeni Demokrasi: Peki bu baskılar karşısında işçilerin dayanışması olmadı mı?

İ.Sürer: Yok...

Yeni Demokrasi: Kaç kişi çalışıyordu son çalıştığınız STFA'da?

İ.Sürer: Yeni kurulmuş bir şantiye olduğu için 100 kişi civarında çalışan vardı. Ben'den sonra beş-altı kişinin daha ça-

kışını vermişler. Bu çıkışlar da diğer işçilerin gözlerini korkutmak içindir. Diğerleri de "yarın da bizim çıkışımız verilir" korkusuyla seslerini çıkaramıyorlar. Çıkarmanın diye de bu beş-altı kişinin daha çıkışını, diğerlerinin gözünü korkutmak için vermişlerdir.

Yeni Demokrasi: Peki, son çalıştığınız işyerinde, işten atılmaları hangi gerekçeye dayandırılıyordu fabrika yönetimi?

İ.Sürer: Bana işyerinde iş saati içinde dinleniyor olmam gerekçe gösterildi. Olay şöyle gelişmişti. Çok çalışmıştım, yorgundum. Bacaklarım ağrıyordu, ayakta duramıyordum. Bir arkadaşla beraber dinlenmek için oturmştuk. Baktık karşımızda şantiye şefi duruyor. Ve hemen özür diledik, ayağa fırladık. Yorgunduk. Ben bilakis vurguladım. Ve dedim ki, "Sen bana bir babalık et. Yorgundum. Eve gittim huzur yok, para sıkıntısı var, eve bir şey götürememenin sıkıntısı var. Zaten işe yeni girdim, aylık da alamadım henüz -ki gerçek te oydu- hem de fazla işten yorulduğumdan dolayı mecburen dinlenmek ihtiyacı duydum. Dört çocuk sahibiyim." O kadar anlatmama rağmen "ben mi sana çocuk doğur dedim" diyecek adar alçaldı ve "kesinlikle bunun çıkışını verin, s..... olsun gitsin" dedi. Diğer altı işçiye benden sonra çıkış verilmiş. Ben dosyamı almaya gittiğim zaman öğrendim. 3 kişi kaynakçılardan, 3 kişi de boyacılardan.

Yeni Demokrasi: Peki, sendikamız var mıydı? Sendika üyesi miydiniz?

İ.Sürer: Tabii. Yol-İş Sendikası üyesiyiz. Ama sendika gerçekten sahip çıkmıyordu bize. Satılmış bir sendikadır ve bunu defalarca söyledim yüzlerine. Ben bilakis kendim gittim. Hamit Aydemir diye bir sekreterleri var. Şunu özellikle vurgulayayım, bu işverenden daha fazla işçi düşmanıdır. Gittiğimizde işten atıldığımız ve işverenin atıldığımızı dair gösterdiği gerekçeleri anlattığımda, "ben hiçbir şey yapamam" dedi. "Peki, sen hiçbir şey yapamazsan, ben ne yapacağım, ne yapayım?" dedim. İki aydır orada çalışıyordum ve hemen aida-tımı kestiler. "Sizin bize yararınız ne olacak?" diye sorduğumda da, "Yasalar böyle, devletin getirdiği yasa budur. Yasaların dışına çıkamayız. Ben sana bir şey yapamam" dedi. Ve ben de ensemi kaşıyarak geriye çekildim.

Yeni Demokrasi: Peki şimdi ne yapıyorsunuz?

İ.Sürer: Şimdi boştayım, iş arıyorum. Nereye gidiyorsam iş yok. Hatta sendika beni bir yere göndermişti. Almadılar. Kaç yere kendim başvurudum. İş yok. Belki konumuzun dışında bir şey söyle-

miş olacağım ama, konumuzla bağı yine de var kanısındayım.

Bugün Türkiye'de devrim yapacağız diyen bir sürü küçük-burjuva örgütler vardır. Tabii ki bunlar nasıl yapmışlar, etmişler, bir sürü insanı peşlerine taktmışlardır, bilemiyorum. Ama ben inanıyorum ki, bu halk bunları bırakacaktır. İbrahim Kaypakkaya'nın Türkiye'de tahlil ettiği yolda yürüyecekler. Yani Türkiye'nin başka şansı, başka kurtuluş yolu yok bence. Çünkü bakıyoruz

kimin peşine takıldıksa bizi hayal kırıklığına uğrattılar, aldattılar.

Yeni Demokrasi: Mevcut siyasi yapılanmalardan bahsediyorsunuz. ANAP, SHP, DYP gibi partiler alternatif değil mi, ya da sizce başka alternatif nedir?

İ.Sürer: Ben düzen partilerine inanmıyorum. Ben Türkiye'de kendini ML sanan küçük-burjuvalara da inanmıyorum. Yani, SHP, ANAP vb. partiler de bizim kurtuluşumuz değil. Biz kendi alternatifimizi bulmalıyız, yaratmalıyız.

18 MAYIS

18 yaşında bir genç gibi gelişmektedir karanlıkta
Kimilerine göre kötüdür ölüm
Kimilerine göre ölümü güzelleştirir ölen
Kimilerine göre ecel
Kimilerine göre 90 gün örülen direniş

Ölüm canlanan yaşamdır Kaypakkayalarda
Bir çağlayan
Ve yüreğimizin işyanı
Ve bir alev
Munzur bile söndüremez bu yangını

Diyarbakır'da bir kaya
Sanki yükselmiş aya
Diyarbakır'da bir zindan
Zindanda Kaypakkaya

Nasıl ki sevgiyle kucaklaşmışsa ölümü
Nasıl ki 90 kere 24 saat katlanmışsa acıya
Nasıl ki haykırmışsa kinini
Tükürmüşse suratlarına suskunluğunu
Bize de anmak düşer coşkuyla onu

Vurdu gövdesini karanlığın zembereğine
Ve doldu ışık yürek penceresine
Ey benim cevahirim
Ey benim dişleri kenetlim
Coşkun ırmağım

ser verenim
Sır vermeyenim

Durmadı coşkun akan ırmağın
Susmadı yoldaşlarına bıraktığın
Ve namlusuna yüreğini sakladığın
Ne o zindanlardaki sesin
Ne de nefesin

Hâlâ gitmiş değil hücre karanlığından
Her düşen düştüğün yere
Çıktı göğsünü gere gere
Bilinen o ki,
Kesilince bileklerin
Sökülünce tırnakların
Ödü koptu puştuların

Her Mayıs'ta vurdular bizi
Yine de yaşattık kendimizi
Attılar bizi hasret'in koynuna
Boğmak istediler hasrete
Oysa ne kadar da güzeldir bizimle hasret sürmüş
Filiz vermiş içimizden sevdam

İbrahim'in gösterdiği yol ancak bizi kurtuluşa götürür. Başka kurtuluş yolu yok.

Yeni Demokrasi: Yine konumuza dönelim. Oturduğunuz ev kendinizin mi?

İ.Sürer: Bizim, kendimizin.

Yeni Demokrasi: Evi ne zaman yaptınız?

İ.Sürer: 1977'de devrimciler bize yardımcı oldu. Ve burada halka önderlik ettiler. Halk burada birer oda yaptı, altına girdi.

Yeni Demokrasi: Ne kadar ev yaptınız?

Hani kurşun sıksan parçalanır gece
Hani uzatsan elini aya gölge düşer
İşte öyle güçlenecek

Kıvılcımlarla üreyen mazin
"Ve halkın koynunda bir incir gibi
Büyüyüp gelişmektedir zafer
Biz de gördük küçük adamları
Köhnemiş silahlarıyla saldıranları"
Biz de yaşadık
Acıları sevince boğan direnişleri
Elbette ki vardır bir diyeceği
Yaptığımız tarihin

Elbette unutulmaz direnişin senin

Çünkü;

"Büyüyüp gelişmektedir zafer"

Bir yangın gibi taşıyıp durduk

Zulamızda cevahirini

Sanki okyanusta damla

İşkencede denizdin

Ey günü uyandıran

Toprakla söyleşen rüzgar

Ey halkımın yaralı gülü

Sol yanımın kıvılcımı

Ey gökteki ay

Dağdaki kaya

İbrahim KAYPAKKAYA

Onlar yoruldu doksan günü saya saya

Bıkan onlardı

Onlar şaşırdı

"Can çekiştikçe yaşamaya"

Bulutlar yağmura

Karanlıklar aydınlığa

Bugünler yarına

Yarınlara mahkumdur.

Ve yüzleri gülmez

Vurdukları ölmez

Gökteki ay

Dağdaki Kaya

İBRAHİM KAYPAKKAYA

Devran geriye dönmez.

Sağmalcılar-2

Dev-Yol Tutuklularından

Hüsnü Çavuş

lardan 8 bin liradan alacaklar.

Yeni Demokrasi: Ulaşım nasıl? Yolunuz, otobüstünüz var mı?

İ.Sürer: Ulaşım kötü. Sadece seçimden önce bir belediye otobüsü verdiler, o da herhalde seçimden sonra kalkacak. Bu otobüsü seçimden dört gün önce verdiler. Ondan sonra bir de yol yaptılar. Ama yol, yapıldıktan sonra yıkılıp gidiyor. Öyle bir yol yaptılar ki, ameleyle duvar yaptırıyorlar. Yani usta parası vermesinler diye. Geçen gün burada yolun yanında beton atıyorlardı. Ben baktım toprağın üstüne beton atıyorlar. Sorudum, "bunların kontrolleri nerede?" dedim. "Aşağıda" dediler. Ben biraz bağırdım. Dedim, "biz de betoncuymuz, biz de işçiyiz. Biliyoruz burada beton nasıl dökülür. Niye böyle döküyorsunuz?" Adam döndü ve dedi ki, "12 cm. beton döküyoruz." 12 cm. değil, 20 cm. de dökse o beton tutmaz. Çünkü toprağın üstüne beton öyle dökülmez. Bunun üzerine şikayet edeceğimi söylediğimde, "git nereye şikayet edersen et" dedi. Kısacası bu betonu dökmek için verilen para toprağa atılmıştır diyorum. Bu bize hizmet değil.

Yeni Demokrasi: 4 çocuğunuz olduğunu söylemiştiniz. Çocuklarınız okuyor mu?

İ.Sürer: İki okuyor.

Yeni Demokrasi: Hangi okula gidiyorlar?

İ.Sürer: Aşağı okula gidiyorlar. Bir saatlik yolu her gün gidip-gelmek zorundalar.

Yeni Demokrasi: Eğitim durumu nasıl?

İ.Sürer: Yetersiz. Mesela bir yardım istiyorlar okuldan, veremiyoruz. Geçen gün toplantıya çağırıldılar. Okulun perdeleri yok, silgisi yok, bilmem tahtası yok, badanası yok, şu yok, bu yok. Para vereceksin. Ee... o da bizde yok. Nereden getirip vereceksin. Yok ki. Ben değil, kimse vermedi, veremedi.

Yeni Demokrasi: Biraz da okulun hakkında seninle sohbet edelim. Önce bize adını söyler misin?

- Nilüfer.

Yeni Demokrasi: Nilüfer sizin sınıfta kaç kişi var?

- 24 kişi.

Yeni Demokrasi: Sabahtan akşama kadar mı okuyorsunuz, yoksa sabahçı-öğlenci şeklinde mi oluyor?

- Sabahçı-öğlenci şeklinde oluyor. Ben öğlenciyim.

Yeni Demokrasi: Kaçınıcı sınıftasın?

- İkinci sınıftayım.

Yeni Demokrasi: Teşekkür ederiz Nilüfer. Şimdi tekrar size dönelim sayın Sürer. Burada oturanların genel durumu nasıl? Nerede çalışıyor bu insanlar? Ekonomik durumları nasıl?

İ.Sürer: Çoğunlukla boştayız. Mesela burada erkekler iş bulamıyor, kadınlar çalışıyor. Kadınlar, genellikle evlere gidip hizmetçilik yapıyor, temizlik işlerine gidiyorlar.

Yeni Demokrasi: Peki komşular arasındaki ilişki ve dayanışma nasıl?

İ.Sürer: Pek dayanışmayı sağlayamıyorlar. Bilinçsizler. Mesela birbirlerine gidip "merhaba" dahi diyemiyorlar. Örneğin ben komşuya gidemiyorum. Neden gidemiyorum? Bir sürü problemden dolayı bunalıma düşüyorum. En büyük problemim ise işsiz oluşum. İş peşinde dolaşılıyor, iş arıyorum. Bu bunalımla komşuya dahi gidemiyorum.

Yeni Demokrasi: Siz İ.Sürer'in eşisiniz. Adınızı öğrenelim.

- Hafize...

Yeni Demokrasi: Çalışıyor musunuz?

- Yok çalışmıyorum.

Yeni Demokrasi: Evde çocuklara bakıyor, ev işleriyle ilgileniyorsunuz. Peki kocanızın durumu, yani işten atılması, işsiz kalması, çektiğiniz sıkıntılar vs. sizi nasıl etkiledi?

- Vallahi ne bileyim, ne diyeyim.

Yeni Demokrasi: Aranızda tartışmalara neden oluyor mu bunlar?

- Yok olmuyor. Bazen...

İ.Sürer: Oluyor, niye olmuyor ki, söyle işte. Geçenlerde seni niye dövdüm? Anlatsana nedenini?

Yeni Demokrasi: Görünüşe bakılırsa, eviniz pek sağlama benzemiyor. Rutubet ve aynı zamanda akma da oluyor galiba. Bu sizin için zor olmuyor mu?

İ.Sürer: Evet, ev olduğu gibi çamurdan yapılmış, harç març yok. Çünkü imkanlar bu kadar. Sadece içini hafif bir boyayla sıvadık o kadar. Pirketler de kırılmış, su olduğu gibi içeriye giriyor. Bundan dolayı da kışın hep hastanelik oluyoruz. Hastahaneden başka nereye gidebiliriz ki? Öyle oluyor ki, hastahane de götüremiyoruz. Ayrıca kömür de alamıyoruz. Bir ay oldu. Ben bundan sonra ne zaman kömür alacağım ki? Yok ki param alayım. Birikmiş param da yok. Kömür girişim pahalı oluyor. Ne ile kömür alacağımı düşünemiyorum. Bu kışın ne yapacağız, bunu da bilemiyorum. Ben çocuklardan bir kaç tane gözden çıkarttım. Kömür alamayınca, hastahane götüremeyince nasıl kalacağımızı bunların altından, bilemiyorum?

Yeni Demokrasi: Bu uzun sohbetimiz için çok teşekkür ederiz.

İ.Sürer: Ben size teşekkür ederim. Sorunlarımızı, bizim gibi yoksul insanları savunmanızı, onların sorunlarına, dertlerine ortak olmanızı, yol göstermenizi takdirle karşılıyorum, mücadelenizde başarılar diliyorum. ■

I

hüzün çökmüş geceye
vurmaz yüzüme ayışığı
düşmez ellerime yıldızların ışıltısı
varoşlardan bir tren çılgığı
aşarak taşduvarları ve karanlığı
taşır bana
anılarla yüklü başkent gecelerini
güz yağmurlarıyla yıkanmı türkülerimizi
merhaba türkülerle gelen dost

II

hani söz vermiştik can
halay çekecektik kolkola gülkardeşimizle
menekşelerle ezgilenen özlemlerden
turnalarca sevinçlere devinecektik

III

kollarım bir daha saramaz seni
selamım yollarda kalır
dağlar gecit vermez olur
kör olur dilsizlenir
kuytulara gizlenende ölüm
dosta haber vermez olur

IV

hangi dağbaşlarında bıraktın can
dudaklarının bezeği sıcak gülümsemeni
sen deli poyraz sen coşkun ırmak
bilirim sığmaz olunca can kafesine yürek
vardın aktın toprağına dostluğun ve sevginin
ilk yazda seninle gülecek güneşe başak
seninle açacak sevdaya çiçek

V

bak zaman deviniyor yaşam içinde
birazdan söker şafak
Hüseyingazi'nin tepelerinde
bir karlı gününde başkent
içtiğimiz son çay kadar
demli ve sıcak

VI

şimdi şiirler ağlamaklı olur bende
türküler ağıt
ama söyleyeceğiz bir gün
utkunun coşkusunu da
o gün aramızda olacaksın sende
yaşamını türkülerle bezerdin
şimdi türküleştin onurlu yaşamınla

● Yenilgi Dönemlerindeki İdeolojik Saflaşmalar Üzerine

Devrime soyunan proletarya, dünyayı değiştirme mücadelesinde daha çok yenilgiler tadacak ve bu yenilgilerden dersler çıkararak geleceği inşa ve değiştirme mücadelesinde kullanacaktır.

Kerem Yılmaz

Her yenilgi, olumlu ve olumsuzlukları da beraberinde getirir. Türkiye devrimci hareketi de 12 Eylül yenilgisinin olumlu ve olumsuzluklarını hâlâ üzerinde taşıyor. Buna damgasını vuran esas yanı ise olumsuzluklarıdır. Yenilgilerin olumlu yanı olmaz diyenler çıkacaktır. Bilinmelidir ki, dünya proletaryası yenile yenile zaferi elde etti. Büyük Ekim devriminden önce Rus proletaryası bir çok yenilgi tattı. Paris Komünü'nün yenilgisi üzerine Marks ve Engels geleceğe ışık tutan dersleri çıkararak Marksizmi daha da geliştirdiler. Lenin, Stalin ve Mao da aynısını yaptılar. Kendi ülkelerindeki devrimci mücadelenin yenilgilerinden dersler çıkararak, teorilerini daha da zenginleştirdiler. Ve bir daha da aynı hataya düşmemeye çalıştılar. Devrime soyunan proletarya, dünyayı değiştirme mücadelesinde daha çok yenilgiler tadacak ve bu yenilgilerden dersler çıkararak geleceği inşa ve değiştirme mücadelesinde kullanacaktır.

Yenilgi dönemlerinin özellikleri proletarya için bütün ülkelerde aynı olmuştur. Her yenilgi devrimci ve sosyalist hareket üzerinde olumsuzluklar yaratmış, toplumda geniş bir dejenerasyona yol açmıştır. Lenin'in 1905 devriminin yenilgisi üzerine Sol Komünizm adlı kitabında söylediği hatırlanırsa, ülkemizde 12 Eylül sürecinde (ve bugün) Türkiye devrimci hareketinin içinde bulunduğu durumu iyi anlar, 12 Eylül sürecinin yoğun faşizm koşullarında, bir zamanların 'keskin' devrimcilerinin nasıl sağa-sola savrulduğunu, devrimden soğuduklarını, hatta bir kısmının devletin uşağı du-

rumuna düştüğünü rahatlıkla görebiliriz. Davadan dönmeler, kapitalizmi övmeler, ideolojik yozlaşma, felsefi olarak gericileşme, ahlaksal yozlaşma, Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesi'ne düşmanca tavırlar içine girme, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerine tamamen sırt çevirmenin yanında, artık proletarya devrimine inanmama ve ülkemizde reformizme, revizyonizme, troçkizme, modern revizyonizme kayma gibi...

12 Eylül öncesi Türkiye'de çıkan 'sosyalist' menşe-i'li dergilere baktığımızda muazzam bir radikalizm vardı. İdeolojik yanlışlıkları bir yana, yükselen sınıf mücadelesinin gerisinde kalmamaya çalışıyorlardı. Bunun da ötesinde devrime 'inanç' yaymaya çalışıyorlar ve devrimci hareketten önemli ölçüde etkileniyorlardı. Reformizmin ve Avrupa komünizminin karşısında yer almaya çalışıyorlardı. Troçkizmin etkisi ise zayıftı. Ama modern revizyonizmin etkisi o dönemde de vardı.

Dün bir çok dergide, Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'dan övgüyle söz edilirken, bugün övgülerin yerini 'aşma' adı altında deyim yerindeyse siyasi küfürlere bırakmış. Çünkü bu keskin devrimciler uzun yıllardır mücadele ettikleri için çok yorulmuşlar.

Bugün ise, çıkan 'sol' dergilerin çoğuna baktığımızda radikalizmden eser kalmamış. 1980 öncesi Marksizm-Leninizm'den etkilenmelerinin izlerini de sil-

mişler, ya da silmeye çalışıyorlar. Ve çoğu Marksizm'in eskidiğinden, çağımızın değiştiğinden ve Marksizm'in 'yeni çağa' uydurulması gerektiğinden utanmazca dem vermaktan geri kalmıyor. Bir çoğu da yasalaşmanın faydalarından söz ederken, bazıları da parlamentonun cialananmış yaldızlı kapılarının 'çekici' şehvetine kapılmışçasına devrimciliği orada arar duruma gelmişler. Yani günümüzün tasfiyeciliğinin şampiyonluğunu yapıyorlar.

Bugünkü bir çok 'sol' görünümlü dergide, 'devrim' sözcüğü unutuldu ve unutturulmaya çalışılıyor. 12 Eylül faşizminin istediği de buydu. Düzene zarar vermeyecek ve de ML'i yozlaştıracak teorik tartışmaların olmasını istiyor-du. Bunu kısmen başardı diyebiliriz.

Dün bir çok dergide, Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'dan övgüyle söz edilirken, bugün övgülerin yerini 'aşma' adı altında deyim yerindeyse siyasi küfürlere bırakmış. Çünkü bu keskin devrimciler uzun yıllardır mücadele ettikleri için çok yorulmuşlar. Artık başka kapılarda kalemsözlük görevini üstlenmeyi kendilerine sorumluluk hedeflediler.

12 Eylül faşizminin hedefleri arasında devrimciliği tasfiye etmek, Marksizmi-Leninizmi 'öcü' göstermek vardı. Geçmişin bazı devrimci-demokratları üzerinde bu tavır etki yarattı ve onları burjuvazinin yanına 'sol' görünümlü, özünde ise burjuva ideolojisi olan teoriler ile donatmasına neden oldu.

Sınıf bilinçli proletarya, 12 Eylül sürecinde subjektif hatalarından dolayı yenilgi almasına rağmen, yaşanan ideolojik saflaşmadan esas olarak etkilenmemiş, ML/MZD özünü korumuş, niteliğinden en ufak bir taviz vermemiştir. Ül-

Türkiye Devrimci Hareketi içindeki yeni ideolojik saflaşma ve ayrışmaları sadece 12 Eylül yenilgisine bağlamak yanlıştır. Esas olarak UKH içinde yaşanan bunalım ve geriye dönüşlerin olmasıdır. İkincisi ise 12 Eylül sürecinde yaşanan baskı ve bunun sonucu alınan yenilgidir.

kemizde estirmeye çalışılan 'sivil toplumcufuk', 'Avrupa Komünizmi', 'Troçkizm' dalgasına karşı kararlı olarak karşı koymuş ve ideolojik olarak da mahkum etmiştir. Diğer oportünist ve revizyonistler ise, 12 Eylül sürecinde aldıkları yenilgiden sonra yeni arayışlara ve yeni saflaşmalara gittiler. Bugün ülkemiz, bu saflaşma ve arayışlara sahne olmaktadır.

Türkiye Devrimci Hareketi içinde yeni ideolojik saflaşma ve ayrışmaları sadece 12 Eylül yenilgisine bağlamak yanlıştır. Esas olarak UKH içinde yaşanan bunalım ve geriye dönüşlerin olmasıdır. İkincisi ise 12 Eylül sürecinde yaşanan baskı ve bunun sonucu alınan yenilgidir. Birincisi ideolojik saflaşmada esas iken, ikincisi tali ve onu huzlandırıcı bir rol oynamıştır.

UKH içindeki bunalımlar ve bunun ülkemize yansımaları

Bugün Türkiye devrimci hareketi içindeki ideolojik saflaşmaları daha iyi kavramak için, 1956'lara kadar uzanmak gerekiyor. Şunu da belirtmek gerekir ki, UKH içindeki her gelişme Türkiye devrimci hareketi içinde büyük yankılar uyandırmıştır. 1. paylaşım savaşı sonrasında Ekim devrimi ülkemizde Mustafa Suphi önderliğinde TKP'nin doğuşuna neden olmuştu. Ancak M. Suphi'nin ölmesiyle TKP'nin önderliğini ele geçiren Şefik Hüsnü revizyonisti, TKP'yi gerçek kimliğinden uzaklaştırarak reformcu bir çizgiye soktu. Kemalizmin yedeği durumuna getirdi. TKP, 1966'da Kruşçev modern revizyonizminin etkisi altına (uşağı demek daha doğru olur) girmesiyle giderek sosyal-faşist bir karaktere büründü ve o günden beri aynı niteliğini koruyabilmektedir.

UKH içindeki esas ayrışım 2. enternasyonal önderlerinin birinci paylaşım savaşında, kendi emperyalistlerini destekleme tavrına girince oldu. Lenin ve

Lenin'i takip eden ML'ler ise, 2. enternasyonal önderlerinin bu tavrını proletaryaya ihanet olarak yorumladılar. Çünkü, bu revizyonistler 1. paylaşım savaşı sırasında proletaryanın safında değil, savaş yanlısı emperyalist tekellerin yanında saf tuttular. İşte ilk ciddi ayrım bu olurken, 1956'da ise, UKH büyük bir ayrışma içine girdi.

Stalin'in ölümünden sonra 1956'da SBKP(B)'i bir darbe ile ele geçiren Kruşçev ve ekibi, ML'e büyük bir darbe vurdu. Dünyanın ilk proletarya devletini artık modern revizyonistler ele geçirmiş oluyordu. Diğer ülke ML'lerinin SBKP(B)'i yanılmaz otorite olarak görmeleri, sosyalizmde sınıf mücadelesi olgusu gerçeğini kavrayamamaları, sosyalizme önderlik eden proletarya partileri içindeki iki çizgi mücadelelerini kavramamaları, burjuvazinin dışta değil, esas olarak partinin göbeğinde olduğunu görememeleri sonucu, Kruşçev modern revizyonizminin gerçek yüzünü görmelelerini engelledi ve göremediler de. Bunların yanında önderlerinde bir tecrübe çıkaracakları böyle bir geriye dönüşün olmasının da etkisini hesaba katmalıyız.

Dünya emperyalist burjuvazisi için 'sosyalizm' en büyük düşmandır. İdeolojik olarak ve fiili olarak sosyalizme yönelen her saldırıyı desteklemekten çekinmezler.

Kruşçev saldırısının esasını, ML nezinde Stalin'e yöneltti. Aslında bu saldırı, büyük ML usta Stalin şahsında dünya proletaryasına, ML'ye saldırdı. Stalin'in 'kanlı bir diktatör' olduğunu ilan etti. Ve Stalin'e karşı yoğun bir karalama kampanyasına girişti. Kruşçev'in bu saldırısı bütün emperyalist ve gerici-ler tarafından da (bugün Gorbaçov'un gördüğü gibi) büyük destek gördü. Çünkü emperyalistler kendileri için büyük bir tehlike olan dünyanın ilk sosyalist devletinin kapitalizme geri dönüşünün ilk adımlarını görüyorlardı. Dünya emperyalist burjuvazisi için 'sosyalizm' en büyük düşmandır. İdeolojik olarak ve fiili olarak sosyalizme yönelen her saldırıyı desteklemekten çekinmezler. İşte Kruşçev'e de bu nedenle destek verdiler.

Kruşçev modern revizyonizmi, ideolojik olarak da ML'e saldırdı. Artık SBKP(B)'nin halkın partisi olduğunu, devletin ise halkın devleti ve sosyalizmin tam olarak yerleştiğini; ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinin barış içinde olacağını, emperyalist bir savaşın çıkmayacağını, emperyalist ülkeler ile kardeşçe ve yarış içinde sorunların çözüleceği modern revizyonist tezlerini savundu. Ki-

sacası ML'in en önemli bilimsel özelliklerini, sınıf mücadelesi gerçeğini, proletarya partisinin niteliğini, proletarya devletinin özü olan ML teorilerinin içini boşaltarak, onları burjuvazi için yarar-sız birer teori haline getirdi.

O dönemde ülkemizdeki TKP'de dahil 80'i aşkın parti, Kruşçev modern revizyonizminin safında yer tuttu. Mao Zedung önderliğindeki ÇKP başta olmak üzere, AEP ve bazı partiler Kruşçev modern revizyonizminin burjuva tezlerine karşı büyük bir mücadeleye giriştiler. Mao Zedung, Kruşçev modern revizyonizminin gerçek yüzünü açığa çıkarırken, ideolojik olarak da mahkum etti. SBKP(B)'deki bu gelişmeleri bilimsel bir şekilde tahlil etti. Sosyalizmde sınıf mücadelesinin varlığı, burjuvazinin proletarya partisi içinde aranması gerektiği ve buna bağlı olarak proletarya partisi içinde iki çizgi mücadelesi gerçeğini, SB'nin geriye dönüşü sırasında formüle etti ve geliştirdi. Kruşçev modern revizyonizmine karşı ML'i geliştirdi ve ML'e yeni katkılarda bulundu. Üretici güçler teorisinin özünün burjuva ideolojisi olduğunu ortaya koydu. Sosyalizmden altınçağa geçişin çok uzun yılları alacağı ve sosyalizme geçilmekle mücadelenin bitmediği, aksine burjuvazinin mi, proletaryanın mı kazanacağını belli olmadığını tahlilci ve yol gösterici bir şekilde UKH'ne mal etti. Nitekim son 30 yıllık sınıf mücadelesi ve geriye dönüş gerçeği Mao Zedung Düşüncesini doğruladı. Bu yeni teorileri Mao'da değil de Lenin ve Stalin'de aramak hayal-cilik olur. Çünkü onların önünde böyle bir geriye dönüş sorunu olmadığı gibi, dünyada ilk defa proletaryanın yeni bir devleti olmuştur ve sosyalizm daha yeni dünyaya adımını atmıştı. Lenin ve Stalin'de 'bunlar yok' diyerek Mao Zedung'a karşı çıkanlar ML'in gelişen bir bilim olduğunu kavramayan dogmatik revizyonistlerdir.

Sovyetler Birliği'nin geriye dönüşü UKH içinde büyük bir bunalım ve ideolojik saflaşma yaratırken, Çin ve ÇKP içinde de bu ideolojik saflaşma yaşan-dı. Deng-Siao-İng, Liu-Şau-Şi ve Şüre-kası (daha sonra Lin Biao'da katıldı), Kruşçev modern revizyonizminin görüşlerini değişik bir kılıfla Çin'de yaşatmaya çalıştılar. 1960-70 arası on yıllık bir yoğun mücadele sonucu modern revizyonist anlayışlar mahkum edildi. Ve ezilen dünya halklarını ve proletaryayı ayağa kaldıran Büyük Proleter Kültür Devrimi Çin'de yaşandı. BPKD Çin'deki modern revizyonist ve troçkistlere karşı kitlelerin hisımla ayağa kalkmasının bir ifadesi iken, ezilen dünya halklarına da örnek oldu. Onlara mücadele şevki aşıladı. Nitekim 1960 ortalarından

1975 ortalarına kadar BPKD'nin etkisi bütün ülkelerde görüldü. Dünyada görülmemiş bir devrimci durum yaşandı. Bu, emperyalizme, tüm gericiğe ve modern revizyonizme karşı bir ayağa kalkıştı. Nitekim 1975'lerden sonra böyle bir ayağa kalkışı hâlâ dünyamız yaşamadı.

Bugün bir dizi revizyonist ve oportünist, BPKD'nin bu muazzam etkisini görmezlikten geliyor. Ve BPKD'ni devrimci içeriğinden boşaltmaya çalışıyorlar.

Bu dönemde dünya proletaryası ilk sosyalist devleti kayıp etmesine rağmen, emperyalizmi ve gericiği gerilettiler. Latin Amerika, Asya, Avrupa ve Asya halkları ayağa kalktı. Yeni proletarya partileri kuruldu. Bu genç proletarya partilerinin çoğunluğu ML-MZD'nin ideolojisi ile donanmıştı.

Ancak SBKP(B) ile ÇKP arasında orta yolu izleyen küçük burjuva akımlar da çıktı. Özellikle Latin Amerika ülkelerinde fokocu akımlar önemli bir etkinliğe sahiptiler. ÇKP'ne de, Kruşçev'ci SBKP'ne de sahip çıkıyorlardı. Silahlı mücadele konusunda Mao Zedung'dan etkilenirken, diğer konularda Kruşçev revizyonizminden etkilenmişlerdi. Ülkemizde bunların temsilcisi THKP-C ve THKO idi.

O dönemde bir çok reformcu akımda, ÇKP'nin safında yer aldı. Bunlardan birisi de TİKP (PDA) idi. Aybar takımı ise, SB'nin Çekoslovakya işgalinden sonra SB'ne karşı çıktı.

Öncü savaş teorisinin özü, silahların siyasete kumanda etmesidir. THKP-C'e hakim olan anlayış da bu idi. THKP-C'de varolan bu revizyonizm, onun ülkeye bakışını, ülkedeki devrimin yolu ve karakteri konusunda da revizyonizmin batağına sürüklemiştir.

THKP-C Latin Amerika'da ortaya çıkan orta yolcu, fokocu akımın etkisinde kalırken, geriye dönüş, proletarya partisi içinde iki çizgi mücadelesi, sosyalizm altında sınıf mücadelesinin sürmesi, emperyalist savaşın artık çıkmayacağı vb. gibi Kruşçev'in tezlerini savunuyordu. ÇKP'den olumlu etkilenmesi silahlı mücadeleydi. Ancak bu da salt askeri bakış açısının bir ürünü olarak ele alınıyordu. Öncü savaş teorisinin özü, silahların siyasete kumanda etmesidir. THKP-C'e hakim olan anlayışta bu idi. THKP-C'de varolan bu revizyonizm, onun ülkeye bakışını, ülkedeki devrimin yolu ve karakteri konusunda da revizyonizmin batağına sürüklemiştir. Nitekim THKP-C'nin bugünkü takipçileri de aynı orta yolcu tavırlarında ısrar ede-

rek, revizyonizmin batağından çıkmak istemiyorlar.

THKO ise, tamamıyla fokocu bir anlayışta idi. İdeolojik şekillenmelerinin esasını öncü savaş teorisyenlerinden almalarına rağmen, halk savaşı konusunda Mao'dan belli bir etkilenmeleri söz konusuydu. UKH içindeki ayrışmada orta yolcu bir yöntem izliyorlardı. ML kavrayışları THKP-C'den daha da geriydi.

Bu hareketlerin (THKP-C ve THKO) bütünlüklü değerlendirilmesi başlı başına bir konu. Ancak, UKH içindeki saflaşmaların ülkemize nasıl yansıdığını görmek açısından kısaca değindik. Bu hareketlerin ülkemizdeki o günkü ML'i kavrayışlarının sıklığı bir ölçüde maruz görülebilir. Çünkü ülkemizin geçmişinde Mustafa Suphi TKP'sinin kısacık ömrünü saymazsak, o döneme kadar 50 yıllık bir revizyonizm hakimdi. Ama bugün bu 'maruz' karşılanamaz. Çünkü ideolojik çatışmalar daha da keskinleşmiş ve ülkemiz devrimci ve sosyalist hareketi 20 yıldır bu deneyimlerle yüzyüz ve içindedir.

50 yıllık revizyonizmin ve reformizmin etkisi, BPKD'nin ideolojik panzehiri ile bir olmuş, Kemalizmi 'devrimci' diye yutturan revizyonist ve reformistlerin bu teorileri mahkûm edilmiş. Kemalizmin komprador burjuvazi ve top rak ağalarının ideolojisinin temsilcisi olduğu ortaya tahlilci bir şekilde konmuştur.

Büyük Proleter Kültür Devrimi dönemi hem ülkemiz açısından, hem de dünya açısından ideolojik saflaşmanın odağı olduğunu söylersek yanlış olmayız. Bu dönemde ülkemizde ML adına piyasaya sürülen revizyonist ve reformist görüşler ML-MZD ışığında İbrahim Kaypakkaya tarafından yerle bir edilmişti. 50 yıllık revizyonizmin ve reformizmin etkisi, BPKD'nin ideolojik panzehiri ile yerle bir olmuş, Kemalizmi 'devrimci' diye yutturan revizyonist ve reformistlerin bu teorileri mahkûm edilmiş, Kemalizmin komprador burjuvazi ve top rak ağalarının ideolojisinin temsilcisi olduğu ortaya tahlilci bir şekilde konmuştur. 1970'lerin başlarına kadar Türkiye devrimci hareketi, Kemalist ideolojiden etkilenmişti. Gençliğe Kemalizm ilercisi olarak lanse edilmişti. Ne var ki, bu tür gerici teorileri İbrahim Kaypakkaya yerle bir etmiş ve Kemalizmin gerçek özünü koymuştur.

Türkiye Devrimci Hareketinin genel durumunu kısaca böyle özetlersek, herhalde genel bir bilgilendirmeyi sağlamış

sayılırız. Çünkü Türkiye devrimci hareketinin bir bütün tarihini incelemek, tek tek hareketlerin görüşlerini irdelemek, aralarındaki farkı koymak, pratik hatlarını tahlil etmek başlı başına bir konu olduğundan geçiyoruz.

Çin ve Arnavutluk'taki geriye dönüşler sonrası UKH'nin durumu

UKH 1956'lardan 1970'lere kadar yoğun bir ideolojik mücadeleye ve saflaşmaya girerken, 1970'lerin sonlarında yeni bir bölünme ve saflaşma ile karşı karşıya kaldı ve proletaryanın büyük öğretmenlerinden Mao Zedung'un ölümünden sonra, AEP'in Mao'ya karşı revizyonist cepheden saldırıya geçmesi oldu. Mao'nun ölümünden sonra ÇKP içindeki 'Üç Dünya Teorisine' bağlı olarak 'üretici güçler' teorisini savunan modern revizyonistlerin de ÇKP'nin önderliğini ele geçirmesi, UKH içindeki ÇKP ve AEP gibi iki önemli ML partinin ML saflarından uzaklaşmasını da beraberinde getirmişti.

1978'lerde Enver Hoca'nın bugüne kadar ML ve 'usta' dediği Mao'yu 'feodal', 'küçük burjuva' olarak nitelemesi, ÇKP önderliğindeki Çin Devrimine 'Milli Burjuva' devrimi demesi, BPKD'ni klikler arası bir mücadele olarak ilan etmesi ve Mao'nun ML olan katkılarını inkar etmesiyle yeni bir saflaşma UKH içinde kaçınılmaz oldu. Enver Hoca, dün kadar Mao'nun izinden yürüdüğünü belirtirken, Mao ölürl ölmez birden (aynı Kruşçev gibi, Stalin ölmeden önce Kruşçev Stalin'i göklere çıkarıyordu. Stalin ölünce, ağzına gelen her küfürü Stalin'e mübah gördü. Enver Hoca'da ikinci bir Kruşçev olarak sahneye çıktı.) karalama ve revizyonist cepheden saldırıya geçmesi, onun ne kadar tutarsız c'düğünü, troçkizmin ve revizyonizmin güdümüne girdiğini de gösteriyordu. Bir zamanlar ML olan Enver Hoca revizyonisti, Mao'yu 'çürütmek' için Arnavutluk halkının mücadelesini inkara ve çarpıtmaya kadar götürdü.

Enver Hoca döneminin dönnekliliğine aynen karşılık veren uluslararası alanda birçok hareket çıktı.

Enver Hoca revizyonistin Mao'ya getirdiği belli başlı eleştirileri şunlardı: "ÇKP'nin hiçbir zaman komünist olmadığı", Çin devriminin milli burjuva dev-

rimi olduğu, 'Halk Savaşı teorisinin özünü köylülerin devrime önderlik etmesinin' teorisi olduğu, 'KP içinde iki çizgi mücadelesi olmayacağı', 'sosyalizmde sınıfların' olmayacağı. Ayrıca Mao'nun sosyalizmin dinamizmi, halk savaşı, Marksist felsefeye katkılarını bütünü ile reddediyordu. Kısacası Enver Hoca revizyonisti kendini inkar ediyordu.

Enver Hoca döneginin dönemliğine aynen karşılık veren uluslararası alanda bir çok hareket çıktı. Ülkemizde Halkın Kurtuluşu, DHB, Devrimci Proletarya, Devrimci Halkın Yolu gibi gruplar, hemen Enver Hoca döneginin safında yer aldı. Aynı revizyonist gruplar, bir kaç gün önce ise 'Mao'ya sahip çıkma' konusunda birbiri ile yarış ediyorlar ve 'Mao'yu çarpıtmakla' birbirlerini suçluyorlardı. Bukalemun'un bile düşmanı karşısında bu denli hızlı bir renk değiştirme kabiliyeti yoktur. Ama revizyonizm ve oportünizm, yılan kıvraklığından daha hızlı bel bükmekte olan dansözler adeta taş çıkardılar. Çünkü oportünizm bel kemiksizdir. Dün savunduklarını, bugün reddetmeye hazırdirler. Bu revizyonistler Mao konusunda dönekest ustaları Enver Hoca'yı bile dönekestlikte geride bıraktılar. Bu kez de birbirlerini 'Mao'nun etkisinde' olmakla suçlamaya giriştiler.

Bütün bunlar oportünist ve revizyonistlerin ML konusunda çok sığ olduklarını, oportünizmin batağı içinde oldukları için, kolayca inkarcı bir konuma düşebildiler. Ayrıca, ayakları yere basmıyordu. Belli yerlerdeki işaretlerle hareket (ideolojik anlamda) ediyorlardı. Sınıf karakterleri gereği, kaypak oldukları için, o an için 'güçlü' görünenin kolayca safında yer alırlar. Sözünettettiğimiz revizyonistlerin yaptıkları da bundan başka bir şey değildi.

Mao'nun ölümünden sonra ÇKP'nin modern revizyonistlerin eline geçmesiyle, uluslararası alanda da 'ÜDT' (Üç Dünya Teorisi) savunan bir çok grup çıktı. Ülkemizde PDA bunların başında geliyordu. (PDA bugün sözde de olsa bu teoriyi reddediyor.) Bazı küçük gruplar da (ülkemizde) bu teorisinin peşindeydi. Ne var ki, Avrupa'daki üç dünyacılar genellikle yeşilci oldu. Bir çoğu 80'in başı ve ortalarında kendilerini fesh ettiler. Çünkü siyasi hayat hakkı bulamadılar. Kendileri gibi karşı-devrimci gruplar vardı.

Ülkemizdeki orta yolcu akımlar bu ayrışmada da 'ne şiş yansın ne kebab yansın' anlayışı ile hareket ettiler. Çin'e de, Arnavutluk'a da 'sosyalist' demeye devam ettiler. Çünkü onların sınıfsal karakteri bunu gerektiriyordu. 1956'daki ayrışım tavırlarını aynen korudular. Böylece ÜKH içindeki ideolojik ayrış-

malardaki sessizliklerini korumayı sürdürdüler.

Ancak ülkemizde esas ayrışım, 1980 12 Eylül sonrasında oldu diyebiliriz. Özellikle orta yolcu kesimlerde ve Enver Hoca'cı akımlar içinde Çin ve Arnavutluk'ta geriye dönüşlerin olması, Avrupa ve diğer kıtalarda büyük çalkantılar yarattı. Kapitalizm güçlendi, sosyalizm zayıfladı. Bu ML'in ağır bir darbe yemesiydi. Bunun olumsuz meyvelerinin de bütün ülkelerde yaşanmaması söz konusu olamazdı. İşte Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül 1980 yenilgisiyle olumsuz meyvelerini vermeye başladı. Marksizm-Leninizm karşı güvensizlik yayıldı. Avrupa Komünizmi ve Troçkizm önemli bir etkinlik kazandı. Dev-Yol, TDKP ve Kurtuluş bundan en çok etkilenen akımlardır. 'Tek ülkede sosyalizm kurulamaz' troçkist yaftasının yanı sıra, Yugoslav örneği 'öz yönetim', 'sivil toplumculuk' vb. gibi Avrupa komünizmi etiketli bir çok anlayışlar boy vermeye başladı.

'Sivil toplumculuğun', 'reformizmin', 'troçkizmin', 'modern revizyonizmin' 12 Eylül sürecinde daha çok taban bulmasının esas nedeni, geriye dönüşler sorunudur. Son yıllarda RSE'de olan olaylarda orta yolcuları ve bir zamanlar bunlara bel bağlayanları sarstı. Bir zaman RSE uşağı olan bazı grupları bu çizgiden ayırırken [TKP(B) ve TKF içinin Sesi- (İngiltere kanadı)], bazı orta yolcular da belli arayışlar içine girdi. Kurtuluş, Avrupa komünizmi ağırlıklı bir çizgiye kayarken, troçkizmi de büyük ölçüde içinde barındıran bir yapıya kayd. TDKP ve Dev-Yol içinde 'Avrupa Komünizmi' etiketli bir çok grup ortaya çıktı.

Ayrıca, burjuva demokratik nitelikteki aydınlar arasında 'sivil toplumculuk' önemli bir etkinlik kazandı. Troçkizm ise, SB, Çin ve Arnavutluk'un geriye dönüşünü kullanarak, 'tek ülkede sosyalizm kurulamaz' anti-ML anlayışı belli bir zemin bulduğu için daha fazla sahneye çıktı. Uluslararası alanda da ülkemizde de eskiye oranla belli bir güç kazandı.

Reformizm ülkemizde 'sosyalizm' kılıfı altında varlığını korumaya çalışırken, geriye dönüşleri kendine bir kazanç saymakta ve 'çoğulcu sosyalizm' adı altında 'yeni' teoriler ortaya sürmeye çalışarak güç toplamaya çalışmaktadır.

Modern revizyonizmin eskisi kadar güçlü olduğunu (dünyada) söylemek yanlışdır. RSE dünya halkları önünde teşhir olmadığı bir ortamda güçlüydü. Ancak 1980'den sonra giderek zayıfladı. Afganistan işgali, Filistin ve Kürt ulusunun mücadelesine yaklaşımı, esas olarak da Rusya ve Rusya'nın güdü-

mündeki Doğu Avrupa ülkelerindeki gelişmeler, modern revizyonizme sempati ile bakanları ürkütmeye başladı. Özellikle Gorbaçov'un 'Glasnost' ve 'Perestroika' gibi politikaları, orta yolcu akımları modern revizyonizme karşı daha itiyatlı davranmaya itti. Nikaragua ve El Salvador'daki devrimci hareketlerin RSE tarafından yalnız bırakılması, orta yolcuları modern revizyonizme karşı belli bir uyanışı götürmüştür benziyor. Bu örnekler çoğaltılabilir.

RSE'nin genel olarak güç yitirmesi, ülkemize de yansımaktadır. Modern revizyonizmin gerçek yüzünün daha iyi açığa çıkmasına hizmet ediyor ve edecektir. Bu ML-MZD açısından önemli bir gelişmedir. Modern revizyonizmin ipliğini daha iyi açığa çıkarmaları açısından bulunmaz bir fırsattır. Nitekim modern revizyonist ele başlarından TBKP liderlerinden Haydar Kutlu'nun savunması, 'yeni' politikaları, geniş devrimci yığınları kazanma açısından iyi bir teşhir aracıdır.

Dünyada olduğu gibi, ülkemizde de bu gelişmeler yeni blokların doğmasına neden olmaktadır. Örneğin bugün, modern revizyonizm, troçkizm, sivil toplumcu ve Avrupa komünizmi etiketli ve reformist akımlar ortaklaşa (bir çok konuda) hareket ediyorlar. Diğer blok ise, ML'de içinde bulunduğu devrimci-demokrat blok. Reformistlerin bu blok için çekilmesi ve diğer blokun zayıflamasını getirecektir. Bu da devrimci-demokrat blokun yararına olacaktır. Ancak reformist akımlar her iki dalda da oynamaya çalışacaklardır.

Sonuç olarak, 12 Eylül 1980 sürecinde Türkiye Devrimci Hareketinin kısa bir görünümünü sunmaya çalıştık. ÜKH'nin zayıflığı ve ülkemizde de ML'lerin zayıflığı, her türlü anti-ML akımların daha fazla kafa karıştırmalarına neden olmaktadır. Bunun yanında 12 Eylül sürecinde alınan yenilgi, devrime ve nihai zafere olan güvensizliği geliştirmiştir. Türkiye Devrimci Hareketinin zayıflığı ele alınırken bütün bunlar bir bütün olarak ele alınmalıdır. Ülkemizdeki ideolojik saflaşmaları ÜKH içindeki saflaşmalardan da ayrı ele alınmalıdır.

Marksizm-Leninizm, önce SB, sonra Çin ve Arnavutluk'un geriye dönüşü ile, emperyalizm karşısında bir yenilgi almıştır. Ancak, altınçağa kadar inişli-çıkışlı ve yoğun sınıf mücadeleleriyle sürececek olan bu yenilgi geçicidir. Bu yenilgiler ML-MZD yanlışlığını değil, onun bir yenilgi aldığını gösterir. Son yıllarda gelişmekte olan sosyal kurtuluş mücadeleleri, geleceğin ML-MZD yolunda yürüyen dünya proletaryasının ve halklarının olacağını göstermektedir. ■

OBLOMOV ve OBLOMOVLUK ÜZERİNE NOTLAR

Bir fıkra vardır: "Anadolu'da Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde miskinler tekkesi bulunmuş. Bu tekkelerdeki dervişler, iyiliksever insanların yardımları ile yetinerek hiçbir iş yapmadan otururlarmış. Bu tekkelere birisinde, birgün bir yangın çıkmış, Miskin dervişler yine de yerlerinden kıpırdamamışlar. Yangın iyice büyüyüp, her yana alevler yayılmaya başlayınca, mürid dervişlerden birisi, "artık kalksak, neredeyse biz de tutuşacağız" deyip kalkmaya yeltenince, dervişlerin şeyhi müdahale etmiş. "Durun şu iki tahta da yansın, öyle kalkarız, acele etmeyin!.."

Gonçarov'un romanının baş kişisi, İlyay İlyiç Oblomov, eğer bu dönemlerde Anadolu'da yaşasaydı, herhalde bu miskinler tekkelерinin "Pir"i olurdu.

İlyay İlyiç'in bir kişi değil, bir kişilik olduğu, bugün tartışma gerektirmez bir gerçek. Gonçarov, bir insanı değil, çağının Rus toplumunun ürünü olarak Rus insanların genelinde bulunan özellikleri "İlyay İlyiç Oblomov" tipinde, çarpıcı bir şekilde sunmaktadır. Bu nedenle bu kitapta, "önemli olan Oblomov değil, oblomovluktur" (Dobrolyubov). İnsanların varlıklarını belirleyen bilinçleri değil, bilinçlerini belirleyen toplumsal varlıkları olduğuna göre, Oblomov'u toplumsal varlığı, koşulları içerisinde açıklayabiliriz.

Bugün, "19. yy. Rus insanını" tartışmak gereksiz, diye düşünülebilir. Tarih, bugün ve gelecek için bir anlam taşıyorsa tartışmaya ve incelemeye değerdir. Bugün, dünyanın bir ürünü ise, yarın yön vermekte bugünü kavramakla olanaklıysa, tarih "antikalar müzesi" olarak görülemez. Kaldı ki ilerde açıklamaya çalışacağımız üzere, oblomovluk, günümüzün de sorunudur. "Maddi koşulların yarattığı ve insanın kendini gerçekleştiremeyecek köleleşmesi demek olan (Obomovluk; duyarsız, tembel, sevgisiz, bencil, amaçsız, zavalı, anlamsız) bir yaşam biçimi olarak bugün

de korkunç boyutlardadır." (Öner Yağcı)

Oblomovluğu, salt feodal toplumsal yapının ürünü olarak gören (ileride eleştireceğimiz) Hasan Yalçın'da; "Oblomovluk, içinde yaşadığımız yarı-kapitalist toplumsal yapının üstünde yükselen yeni toplumsal değerlere örtülü olarak hiç kuşkusuz yaşamaya devam ediyor. Sözde modern ilişkilerin şekerli tabakası kaldırılınca, drajenin altından oblomovluk boy gösteriyor. Ortaçağ tortuları, bir yarı-oblomovluğa kaynaklık etmeyi sürdürüyor. Sadece kırılık alanlarda, sadece kırsal kökenli aydınlar değil, en tepelere tırmanmış aydınlarımız arasında ve içinde bile, tembellik, hayalcilik; vurduduyamazlık; boyvericilik, koyvericilik, kaytarıcılık, mazeretçilik, topluma ve toplumsal sorunlara karşı duyarsızlık, ertelemecilik, ilk zorlukta yan çizme, 'daha daha nasılsın' sohbetçiliği, plansızlık, zaman öldürmecilik, vb. oblomovluğumuzun belirtileri ve unsurları oluyor.

Ivan Gonçarov'un "bir sanat ürünü olarak modası asla geçmeyecek şaheserini, toplumsal eleştiri anlamında da hâliyle güncel kılan, işte bu durumdur" diyerek, bir takım doğruları dile getirmektedir. (a.b.ç.) Lenin'in "Ekim Devriminden sonra bile, Rusya üç devrim geçirdi, ama gene Oblomovlar kaldı; çünkü oblomovlar yalnız derebeyler, köylüler aydınlar arasında değil, işçiler komünistler arasında da vardır. Toplantılarda, komisyonlarda nasıl çalıştığınıza bakarsanız, eski oblomov'un içimizde olduğunu görürüz. Onu adam etmek için daha çok zaman yıkamak, temizlemek, sarsmak, dövmek gerekecektir." saptaması, oblomovluğun güncelliği açısından dikkat çekicidir.

Oblomovluk günümüzde de insanın insanlaşması sürecinde önemli bir engeldir. Nasıl ki, herhangi bir nesne ya da durumu değiştirmek için tanımak gerekli ise, oblomovluğu tanımakta, aşılması için zorunludur.

Gonçarov'da İlyay İlyiç oblomov tipinde, oblomovluğu sergilerken, Dobrolyu-

bov'un sandığı gibi salt gerçeği betimlemekle yetinmiyor (Dobrolyubov, kendi yazın anlayışı, eleştirel gerçekçiliği var-görmektedir Gonçarov'da) Şoltz tipini idealize ederek, kendi dünya görüşü doğrultusunda toplumsal yaşamı biçimlendirmeye çalışıyordu. (Dobrolyubov Gonçarov'un ideal tipi Şoltz'u sorgularken de bu durumu gözden geçiriyor) Bu arada vurgulamalı, H. Yalçın'ın da Şoltz'u ideal tip olarak görmesi ilginçtir ve Cemal Hekimoğlu'nun karşı çıkışını hak ediyor. Dobrolyubov Şoltz'u çözümler ve ideal olmayan tip olarak Şoltz'u da özünde "oblomovluk" hastası görürken önemli bir doğruyu saptamaktadır.

Ba saptamayı, romandan alıntı ile birlikte aktaralım:

"—Peki ne yapmalı?— diye sordu Olga - kendimizi koyvereceğiz ve üzülüp duracak mıyız?"

—Hiç de değil, -dedi Şoltz- kararlı ve sakin olacağız. - Sonra Olga'yı kucaklayarak: -Biz olağanüstü güçleri olan bir dev değiliz - diye sürdürdü, -bu bakımdan da başkaldırmış sorunlara karşı Manfredler, Faustlar gibi kaba bir savaşa girişecek değiliz, bu sorunların savaş çağrısını kabul etmeyeceğiz, başımızı eğip zor anı sessiz bir biçimde savuşturacağız, sonra hayat yeniden gülümseyerek, yeniden mutluluk ve...

—Ya bu zor anı sessiz bir biçimde savuşturamazsak, ya bu sorunlar yakamızı bırakmazsa?... Bitmez tükenmez bir keder gitgide daha çok kemirmeyecek mi içimizi?"

—Ne gelir elden? O zaman bunu hayatın başımıza yolladığı yeni bir felaket olarak kabul edeceğiz?..."

Görülüyor: Şoltz, yaşamda zorlu anlar geldiğinde, direnmek yerine, boyun eğmeyi, yazgıyı kabullenmeyi savunuyor. Oblomovluk değil mi karşımızdaki?

Hasan Yalçın'ın bu yanlıgısı "burjuvazinin ilericiğini mutlaklaştırma"dan kaynaklanmaktadır. Oysa "burjuvazinin ilericiğini görelidir, başından beri karşıtı da içerisinde taşımaktadır. Dünyadaki "burjuvazi devrimleri"nin

tarihi bilimsel olarak değerlendirildiğinde görülebilir. Hatta burjuvazinin, en liberal olduğu, Fransız Burjuva Demokratik Devriminde bile, burjuvazi emekçi kitlelerin devrimci coşkusundan korkuya kapılınca, feodal unsurlarla uzlaşma ve emekçi kitleleri sindirme çabasına girmiştir. Diğer ülkelerin burjuva devrimlerinde daha açık görülebilir. Feodalizm temsilcisi Oblomov'a karşı, burjuvazinin temsilcisi Stoltz'u alternatif, ideal tip olarak görmek; kapitalizmin, feodalizmin daha ileri bir sistem olduğu, burjuvazinin, feodalizmi tasfiye edeceği, bu nedenle ilerici olduğu" gibi basit ve tarihsel materyalizmin özünü boşaltan bir saptamadan hareketle olanaklıdır ancak; ya da burjuva kuyrukçuluğudur...

Dobrolyubov, Gonçarov'un romanında, ideal tip olarak Olga'yı görmektedir. Roman sınırları içerisinde katılıyorum. Ancak eklemek istiyorum: Olga, romanda, olgunlaşmamış bir kişiliktir; gelişmeye açıktır ve süreç içerisinde geliştirmektedir kendisini. Gelişiminin geri aşamasında Oblomov'u seven Olga'ya, gelişimi içerisinde kaçınılmaz olarak Oblomov yetmeyecek ve Stoltz'a yönelecektir Olga. Ama Stoltz'da özünde yatan Oblomovluktan dolayı, bir süre sonra yetmeyecektir Olga'ya. Olga'da gelişimi içerisinde, insanlığı görüyorum...

Gonçarov, romanında, feodalizm ile birlikte Oblomov'da bulunduğu varsaydığı iyilik, dürüstlük, sağlık, duygululuk gibi özelliklerin yok olduğunu düşünür ve yeni düzene -kapitalizme- eleştirilerini de Oblomov'un ağzından dile getirir. Uyuşukluktan kurtulan toplumda paranın egemenliği altına girmesi, "aç gözlük, rekabet, dedikodu" nun insan ilişkilerine egemen olması vb. Hatta ideal tip Stoltz'un annesinin Rus aristokrat kökenli olması ve Rus kültürünü Stoltz'a vermesi de Gonçarov'un düşüncesini yansıtır.

Eski düzene karşı köktenci bir tavır içerisinde değildir. Gonçarov, olumlu gördüğü kimi özelliklerini savunur bir yandan, yeni düzene eleştiriler getirirken... Ama, bu dünya görüşü, toplumsal gerçekliği sergilemesine engel olmaz, nasıl ki bir Gogol, bir Balzac gibi aristokrasi yanlısı yazarların toplumsal gerçekliği sergilemeleri gibi. Burada Cemal Hekimoğlu'nun "Oblomov'a Şükran Borcu"na değinmek gerekiyor. Hekimoğlu da Gonçarov ve H.Yalçın gibi Oblomov'un "erdemli" olduğuna inanıyor. Dobrolyubov gibi ben de Oblomov'un erdemine inanmıyorum.

"Akıldan çok daha değerli bir şey ondaki dürüstlük, vefalı bir yürek! Onun doğuştan getirdiği saf altına, benzer değerler bunlar (...) ufacak bir sah-

tekârlığa bile yervermedi hayatında, ufacak bile bir çamur bulaştırmadı kendisine. En gözde yalanlar bile onu baştan çıkaramaz, hiçbir şey o'nu sahteliğin yoluna sürükleyemez. Çevresini baştan başa pislik, kötülük okyanusu sarsa da tüm dünya müthiş bir zehirin etkisinde kalsa dünyanın altı üstüne gelse de, Oblomov hiçbir zaman yalan ve sahteliğin putuna tapmaz, her zaman temiz, dürüst, pırıl pırıl kalır (...) O'nun yüreğini hiç kimse hiçbir şeyle satın alamaz, o'na her zaman güvenilebilir...

Dubrolyubov, Gonçarov'un Oblomov'a ilişkin bu anlattıklarına her okurun gerçeğe alabildiğine aykırı şeyler bulabileceğini öngörür. Yanlış, Oblomov'un "erdemlerini" keşfedemez (!). "Hakkıkate Oblomov'da iyi olan tek şey vardır: başkalarını kazıklamak için hiçbir çaba göstermemesi..."

Bunun da nedeni, hazretin doğuştan tembel olmasıdır. Ona her zaman güvenilebilmiş!... İnsaf edin, ne zaman güvenilebilir O'na? Hiçbir şey yapmamak gerektiği zaman mı? Gerçekten de, hiçbir şey yapmamak konusunda, hiç kimsenin olamayacağı kadar başarılıdır üstad (...) Sahteliğin putuna tapmazmış! Tapmaz tabi, puta tapmak için de olsa insanın önce yattığı yerden kalkması gerekir. Sürüyüp kaldırım o'nu divandan ve putun önüne dizüstü bırakın: doğrulup kalkamayacaktır. Kendisini hiç kimse hiçbir şeyle satın alamazmış! Ne bu satın alan için zor bir iş olacaktır. Ya kendisine hiçbir çamur bulaşmamasına ne demeli? Bu soruya da ben yanıt veriyim: Çamur bu'aşması için de divandan kalkması ve sokağa çıkması gerekir, Oblomov'un, yani yaşama karşıması... Romani okuyan herkes, kendinde bulunan Oblomovluğa karşı dürüst olan herkes, bunun Oblomov'a aykırılığını görecektir. Bu nasıl erdemdir ki; yaşamını, üçyüz kölesinin sırtından sürdürür, istediğinde, Zahar'a yaptığı gibi, burnuna tekme indirilebilir ve bundan son derece haklıymış gibi hiçbir iç rahatsızlık duymaz ve erdemli Oblomov'umuzda (!), insanları küçük görmeye üstüne yoktur...

Oblomov, Stoltz'da somutlanan burjuva yaşam biçimini benimsemeyi ve eleştiriyor. Bunun karşısında, geçmiş düzene tutunuyor, "Oblomov'un rüyası" O'nun nasıl bir yaşam biçimi arzuladığını, Hekimoğlu'nun "Oblomov'da aristokrat yaşam biçimi ve felsefesi yoktur" düşüncesinin tersine kanıtıyor. Oblomov'u rahatsız eden yalnızca "değişen dünya"dır. Oblomov, "değişen dünya" karşısında, arzularının bir hayal olarak kalacağına bilincindedir ve bu nedenle yaşama amacını yitirerek "boşlukta ve dengesiz" kalmıştır. Bu

"boşlukta ve dengesiz kalış", bir arayış doğurması anlamında "Rusya'da bir kuşak sonra beliren ve 'gemileri yakan' aydın tipine" bir şey devrettiği söylenebilir. Ancak, burjuva toplumunda da, toplumsal yabancılaşmanın benzer biçimde "boşlukta ve dengesiz kalış" doğurduğu ve benzer bir arayış içerisinde, benzer bir sonuca yolaçabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca bu küçük olumlu mirasta fazla abartılmamalıdır. Çünkü, ilkin, olumsuz miras daha da ağırdır. İkincisi, devrimcilerin, "boşlukta ve dengesiz kalışın" sonucu devrimci oldukları gibi; Ahmet Altan, Latife Tekin vb. yazarlara haklı oldukları izlenimi vereceği için...

İlyâ İlyiç Oblomov'da her insan gibi olumlu ve olumsuz yanları içerir kişiliğinde. Bu karşıt güçler, birlikte ve çatışma içerisinde süreci oluştururlar, yaşamı belirlerler. Oblomov'da bu çatışmayı görürüz, özellikle Olga ile olan ilişkisinde ki zıdır. Oblomov da gençliğinde "hazır gücü varken çalışmam istiyordum, çünkü bitmez tükenmez kaynakların işlenmesi için Rusya'nın yetişmiş ellere ve kafalara ihtiyacı vardı."

Aslında şu anda da; "Kafasında yüce düşünceler yaşatmanın hazzını tatmıştı; tüm insanlık için ortak olan acıların yabancı sayılmazdı. Zaman zaman yüreğinde derin bir sızıyla insanoğlunun çektiği acıları düşünür, nedenini bilemediği, adını koyamadığı bir keder çöreklenirdi içine, sonra uzak bir alemin, belki de Stoltz'un bir zamanlar kendisini sürüklediği alemin özlemine duyar ve tatlı, tatlı ağlardı. Kimi zaman da, insanların rezilliklerine, yalana, iftiraya, dünyayı tika basa dalduran kötülüğe karşı bir nefretle dolar, insanların yaralarının nerede olduğunu gösterme arzusuyla yanardı; böyle anlarda kafasında birden bire doğuveren düşünceler, denizin dalgaları gibi birbirini kovarlar, niyet halini alırdı; kanı kaynamaya başlar, damarları şişer, kasları yer yer gerilir ve niyetler isteğe dönüşürdü: İçinden yükselen bir güçle durmadan yerini değiştirir, gözleri parlayarak yatağından doğrular, elini uzatıp müthiş bir ilhamla, heyecanlı gözlerini çevresinde gezdirirdi... Bırakacak çaba daha gösterse istekler gerçekleşecek ve kahramanlık bayrağı göndere çekilecektir... İşte o zaman... O zaman... Ah tanrım! Gösterilen bu yüce çaba, bu coşkun atılış, ne mucizeler gerçekleştirebilir, ne hayırlı sonuçlar yaratabilirdi!... Ama bir de bakarsınız, sabah çoktan geçmiş gün bitmeye yüz tutmuştur... Günle birlikte, Oblomov'un iyice yorulmuş bulunan zihinsel güçleri de sessizliğe, dinginliğe doğru eğilmeye başladılar. Ruhundaki fırtınalar dinler, kafası düşüncelerden arınır, kanının akı-

şı yavaşlardı. Oblomov sessiz, düşünceli yatağına sırtüstü uzanır, kederli bakışlarını pencereden göğe dikip, dört katlı bir evin altında görkemli batmakta olan güneşi hüzünle seyredirdi. Kaç kez, kaç kez böyle olmuştu bu!"

Gonçarov'un bu etkili psikolojik çözümlenmesi, bize Oblomov'da insancıl yan ile bu insancılığı aktarmasına engel olan toplumsal koşullar tarafından oluşturulan "Oblomovluk" illeti arasındaki çatışmayı sergiliyor. Bu çatışma sınıktır, ağır basan yan hep "Oblomovluk" olmuştur ve İly'a içerisinde "yaşamın sönüp gidişini" hep duyumsamaktadır... Ama bu her insanda, kaçınılmaz olarak şu ya da bu düzeyde yaşanacaktır. Bu çatışma; Oblomov'a özgü değildir ve bu olumlu yanlarından dolayı, Oblomov'a özel bir şükran borcu doğmaz, sanıyorum.

Oblomov zengin bir iç dünyaya sahiptir. Kendi dışındaki yaşama katılmadığı için, yaşamsal güçleri kendisine yönelmiştir: Hayaller kurar... Gerçekten eşsiz bir hayal gücü var, hayalciliği ve hayalleri kendisine kalmak üzere hayalgücünü alabiliriz. İnsanı hayvandaki ayıran en önemli özelliklerden birisi, yapacağı işi önceden tasarlayabilmesindedir. Hayal gücü, hayaller tasarımı dönüştürülebildiğinde, insanın yaratıcılığının önemli bir etkeni olur. Oblomov'da hayaller, tasarımı dönüştürmez. Şükran borcu bu kadardır ve asıl sorun gündeme gelir: "Oblomovluk'la hesaplaşmak..."

İly'a İlyiç Oblomov'un belirleyici özellikleri, yaşamda olup biten her şeye karşı ilgisizlik ve duyumsamazlıktan gelen tam bir tembellektir. Öyle ki, üzerinde meşhur hırkası, eskimiş kanapesinde ya da yatağında bütün gün hayal kurup, yorulduğunda uyuyarak zaman geçirmektedir. Hatta Olga'ya sevilenmesi bile Oblomov'da bir kıpırdanışın dışında bir devinime yol açmaz. Oblomov o güne kadar "sıcak, öğle vakti gibi hareketsiz" bir aşk hayatı özlemiştir. Oysa şimdi görmektedir ki sevgide de rahat yok. O da değişiyor, durmadan değişiyor... Bütün hayat gibi. Romanda bu dönemin dışında, Oblomov'u neredeyse hiç ayakta göremeyiz. Duyarsızlığı, "kısmen nesnel konumuna doğrudan, kısmen de akli ve ahlaki gelişim'den" (ki, biyolojik etken ile birlikte yine nesnel koşulların dolaylı bir yansımasıdır) kaynaklanmaktadır.

"Oblomov'un nesnel konumunu, toprak sahibi bir efendi olması belirler": Onun tembelleğinin nedeni, gereksinim duyduğu bütün şeyleri karşılayacak insanların olmasıdır. Gerekli geliri, mülkiyetine sahip bulunduğu, miras kalan Oblomovka'da çalışan 300 köleden sağlanmaktadır. Yemeğini yapan, çorapla-

rını giydiren, hatta saçını bile tarayan vs... hizmetçisi Zahar'dır. Oblomov gibi, bir insanın yetiştirilişinde ve sonraki yaşamında tüm gereksinimlerinin başka insanlar tarafından karşılanması, o insanın hiçbir iş yapmasını gerektirmez ve böylece iş yapmaya alışırılır.

Böylesi bir çocuk yetiştirmenin, aynı biçimde olmasa bile, günümüz toplumunda da varolduğu bir gerçektir. Toplumumuzun, geleneksel aile ilişkilerinde, çocuk yetiştirilişinde erkek çocuk çoğunlukla ev iç işlerinden (çamaşır, bulaşık, yemek vb.) uzak tutulur. Eğer varıl değil de hizmetçileri yoksa, bu işler evin kadınları, kızları tarafından yapılır. Kız çocuk, bu işleri yapmak biçiminde yetiştirilir, ev dışındaki yaşama uzak tutulur: Çocuklar iyi bir anne ve baba olmak üzere eğitilir ki aile işbölümünde kadın ev işleri ve çocuk bakımını, erkekte ailenin geçimi yükümlülüğünü yerine getirebilsin. Kapitalizm ile birlikte, kadının çalışma yaşamına girmesi, burjuva toplumunun ataerki yapısından dolayı geleneksel aile işbölümünü değiştiremez. Bu durum, çağdaş Oblomovlar üretiminde önemli bir etkidir. Ancak belirleyici değildir. Çünkü, bu aile işbölümünde toplumsal ilişkiler tarafından biçimlendirilmiştir.

İnsan insan yapan üretkenliğidir. İnsan, yaşamını sürdürmek için duyduğu gereksinimlerini karşılamak için doğayı dönüştürme etkinliği, üretim, içerisinde kendi doğasını da değiştirmiş, geliştirmiş, insanlaştırmıştır. Toplumsal-tarihsel süreç içerisinde, üretici güçlerin gelişmesi ile gereksinimlerinden çok ürün üretilmiş, üretim süreci içerisinde, iş bölümünün nesnel koşulları doğmuş, keza bu işbölümü emeğin üretkenliğini daha da artırarak üretimde toplumsal-artıyı çoğaltmış ve bu temelde, insanların üretken etkinlikleri içerisinde kurdukları ilişkilerden doğan toplumsal ilişkilerde de işbölümünü doğurmuştur. İlkel komünal toplumun, üretim araçları üzerindeki ortak mülkiyet ilişkisi, üretim güçlerinin önünde bir engel durumuna geldiğinde, üretim güçlerinin gelişme düzeyine denk düşen özel mülkiyetin ortaya çıkışı ve üretim araçlarının özel mülkiyetinin dağılımının eşitsiz gelişimi bir kısım insanı üretimden koparmıştır.

Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahiplik, bu bir kısım insanı üretime katılmadan, üretimden pay alabilmesini sağlamıştır. Bu, bir kısım insanın, üretken etkinlikten uzaklaşması, aynı zamanda insanın özdoğasından da uzaklaşması olarak "yabancılaşma"dır. Kendi özdoğasına yabancılaşan insan kaçınılmaz olarak, diğer insanlara da yabancılaşacaktır. Bununla birlikte, doğrudan

üretkenlik içerisinde bulunan insanlar da üretimi başkası, üretim araçlarının sahibi için yaptıklarını anlamakta, üretimi karşı ilgisizleşmekte ve bu bağlamda "yabancılaşma"ya uğramaktadırlar.

İly'a İlyiç'in çocukluğunu yaşadığı Oblomovka'da durum böyledir. Gonçarov'un çarpıcı sergilemesinden, anlıyoruz. Bir cümle ile aktarırsak: "Oblomovka'da her şeye durgunluk ve uyuşukluk egemendir." İly'a İlyiç böyle bir ortamda yetişmiş ve bu ortam kişiliğini biçimlendiren en büyük etkenlerden birisi olmuştur. İly'a İlyiç'in çocukluğundan beri üretken etkinlikten uzak kalmış, onun kendisini bir insan olarak geliştirememesi ve gerçekleştirilememesi olarak "yabancılaşmış"lığını belirlemektedir. Bu yabancılaşmışlıktır ki, İly'a İlyiç'i başta kendi sorunları olmak üzere, yaşamın tüm sorunlarına karşı ilgisiz ve duyarsızlaştırmakta, tam bir atalet ve uyuşukluk içerisinde düşürmektedir. Bir örnek aktaralım, Petersburg'da yaşayan İly'a İlyiç'in geçimini sağladığı Oblomovka çiftliğini, bir kahya yönetmekte, kahya İly'a İlyiç'in ilgisizliğinden yararlanarak çiftliğin gelirinden gönderdiği parayı sürekli olarak azaltmaktadır. Geliri azaldığı için, çiftlik işlerine müdahale etmek isteyen İly'a İlyiç, hayal kurmanın ötesinde hiçbir şey yapmaz ve İvan Metveyiç'e vekalet-vererek, yine başkasının sırtından durumunu düzeltmeye çalışır. Ama İvan Matveyiç'te yine İly'a İlyiç'in ilgisizliğinden yararlanarak çiftliği ele geçirmeye çalışır. Bu kez de İly'a İlyiç'i kurtaran Stoltz olur.

Oblomov'un bu durumunun, üretim ilişkileri içerisindeki konumuna belirlenen, yabancılaşmışlığı olduğunu belirtmiştik. Oblomovluğu doğuran toplumsal yabancılaşma, nesnel koşulları çağdaş toplumlarda da varlığını sürdürdüğünden, Oblomovluk çağımızın da kronik hastalığıdır. Üstelik, bu sorun çağımızda daha da derinleşmiş ve bu ölçüde de çözümünün koşullarını olgunlaştırarak; "Çünkü yakından bakıldığında her zaman görülecektir ki, sorunun kendisi, ancak onu çözüme bağlayacak olan maddi koşulların mevcut olduğu ya da gelişmekte bulunduğu yerde ortaya çıkar." (Marx).

Yukarıda H. Yalçın'ın Oblomovluğu, yalnızca feodalizmin bir ürünü olarak gördüğünü ve bu düşünceleri yanlış bulduğumu belirtmişim. Feodalizmde Oblomovluğu doğuran nesnel koşullar, kapitalizmde de varlığını sürdürmektedir. Üstelik, daha da yoğunlaşarak, farklı bir görünüm kazandı. Bir burjuva kişiliği simgeleyen Stoltz'un da gerçekte bir Oblomov olduğunu, Dobralyubov'un çözümlenmelerinden anlıyoruz.

Oblomovluğun nesnel koşulları, ka-

pitalizmde de varlığını sürdürmektedir. Bu nesnel koşul, bir daha yinelersek, üretim ilişkilerinden kaynaklanan "yabancılaşma"dır.

Kapitalizm ise, "yabancılaşma"nın doruğuna ulaştığı koşulları içerir. Kapi-

talist üretim tarzında; doğrudan üretici (işçi)'nin üretim araçlarının mülkiyetinden bütünüyle yoksun oluşu, ürettiği ürünün ve bu üründe içerilmiş (maddileşmiş) kendi emeğinin de denetimine sahip olamaması, kapitalizmin meta eko-

nomisi özelliğinden dolayı, kendi emeğinin pazarda kendisine yabancı ve egemenliği altına alan bir güç olarak çıkması; işçiyi kendi emeğine ve böylece kendi özüne yabancılaştırmaktadır. Ayrıca, kapitalist üretim tarzında, giderek gelişen işbölümü (ve atomasyon), işçinin bir bütün olarak üretim sürecinin denetimini ve bilgisini elinde tutamamasına (kapitalistin tekelindedir) ve bu anlamda, üretim sürecinin bütününe ilgisiz kalmasına, makinaların egemenliği altında kalmasına ve yabancılaşmasına neden olmakta; böylece emekçi, üretken etkinliği içerisinde yeteneğini, yaratıcılığını, bilgisini, yeni bir insan olarak kendisini geliştirmesini ve gerçekleştirmesini engellemektedir. Diğer yandan kapitalist burjuvazi ve memurlar vb. gibi, doğrudan üretken etkinlik içerisinde yer almayan sınıf ve tabakaların bireyleri de insanın özdoğasına yabancılaşmayı yoğun olarak yaşamak durumunda. Bunlarla birlikte, kapitalizmin meta ekonomisi özelliğinin, insan ilişkilerinin üzerine meta ilişkileri perdesini çekmesinin doğurduğu metafetişizmi ve meta değişiminin para aracılığı ile gerçekleşmesinden kaynaklanan para fetişizmi de, insanlararası yabancılaşmanın kaynağı olmaktadır. Üretim araçlarının özel mülkiyeti biçiminde oluşan üretim ilişkilerinin bir ürünü olan ve kapitalist üretim tarzında doruğuna ulaşan yabancılaşma, yalnızca iktisadi bir olgu olarak kalmaz, toplumsal yapıyı ve ilişkilerinin niteliklerini de belirler; kuşkusuz toplumsal yapı ve ilişkilerin özerkliği içerisinde... Örnek olarak, toplumsal üstyapı kurumlarından, en önemli unsurlarından biri olan devleti ele alır-sak; en gelişmiş demokrasilere sahip burjuva toplumlarına baktığımızda bile, yönetim ile üretim arasında derin bir işbölümünün bulunduğu, üretkenin yönetimine katılmasının çok sınırlı olduğunu görebiliriz.

Toplumsal yabancılaşmanın çağdaş burjuva toplumlarında ulaştığı boyutlar tüm çarpıcılığı ile ortadadır. İnsan ilişkilerine egemen olan bencillik, sevgisizlik, ikiyüzlülük, çıkarıcılık, çürümüş / kokuşmuşluk, insanların içerisine düşükleri yalnızlık, umutsuzluk, karamsarlık, toplumsal sorunlara karşı ilgisizlik ve duyarsızlık korkunçtur.

Bir toplumun üretim tarzının toplumsal ilişkileri ve toplumsal üstyapı kurumlarını belirlediğini; ancak toplumsal üstyapı kurumlarının üretim tarzının yalnızca edilgen bir ürünü olmadığı, etkin bir biçimde, ürünü olduğu üretim ilişkilerinin varlığını korumak ve sürdürmek işlevini taşıdığı, tarihsel materyalizmin temel kavramlarından bir tanesidir. Şimdi burada, toplumun üst yapısal bir

BELDE-İŞ SENDİKASI

KASIM '88 PANELLERİ

Tel: 521 88 87

- % 10 İŞKOLU BARAJINA HAYIR - 6 KASIM
- İDARİ VE MALİ DENETİME SON - 13 KASIM
- SEÇME ve SEÇİLME ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ
KALDIRALIM - 20 KASIM
- DEMOKRASİDE SENDİKALARIN YERİ
- 27 KASIM

*Sarı Sendika Zincirini Kıralım
Örgütlenme Önündeki Engelleri Kaldıralım*

YER : İstanbul Tabip Odası Konferans Salonu

Saat : 13 - 20

CIHAN ÇELEBİ

1960-1980

*Eli kanlı sivil faşistlerce katledildi.
Anısı Önünde Saygıyla Eğiliriz.*

Hüseyin Çelebi, Ailesi ve Arkadaşları

kurumu olarak eğitimi ele alıp, İlyâ İlyâ'ın eğitime göz atarak, günümüz eğitim sistemi ile taşıdığı ortak özelliklere dikkat çekmek istiyorum.

Eğitimi iki yönden inceleyebiliriz. Birincisi: Mevcut üretim ilişkileri içerisinde, üretimin gerektirdiği nitelikte işgücünü sağlamaktır.

Başka bir deyişle, üretim araçlarını harekete geçirerek emekçiye, üretim bilgisi verilmektedir. Üretimi, daha geniş anlamda, bir bütün olarak toplumun kendini yeniden üretmesi olarak alırsak, eğitim, dar anlamda maddî üretimin ötesinde nitelikli işgücü yetiştirmek içindir: Memurların, bürokratların vs...

Eğitimin ikinci yönü "toplumsallaştırma" aracı olmasıdır. "Toplumsallaştırma"yı var olan toplumsal değer yargılarının (ahlak, felsefe, din, vs...) bireye içerilmesi olarak tanımlayabiliriz. Bu, toplumsal bilinç öğeleri ilişkilerinin bir ürünüdür ve üretim ilişkilerinin korunması ve sürdürmesi işlevini taşırlar. Eğitim de bu işlevi yerine getirmenin aracıdır. Bu anlamda eğitim, toplumdaki "egemen ideoloji"ye hizmet eder. Egemen ideoloji üretim ilişkileri içerisinde üretim araçlarının mülkiyetini elinde bulandıran sınıfın ideolojisidir. Egemen sınıf, elindeki diğer üstyapı kurumları aracılığı ile kendi ideolojisini, üretim ilişkilerini sürdürmek için, diğer sınıf ve tabakalara içermeye çalışır; bu yolla toplumsal ilişkileri biçimlendirmeye çalışır.

Eğitim de kendi içerisinde birçok unsur içerir. Bunlardan en önemlileri "aile ve okul"dur, denebilir. İlyâ İlyâ'ın aile eğitimine yukarıda değinmiştik, burada okul eğitimine değinmek istiyorum. İlyâ İlyâ, aile dışında ilk eğitimini, Oblomovka'dan biraz uzakta oturan bir Alman (Baba Şoltz)'dan alır. Ancak eğitim gerek İlyâ İlyâ'ın önceki yaşam biçiminden kaynaklanan tembelliği, gerek ailesinin aşırı ilgisi ("hava soğuk", "hasta görünüyorsun", "birkaç gün sonra bilmem ne bayramı" vs... nedenlerle okula göndermemesi) gerekse de Alman öğretmenin oğlu (Andrey Şoltz)'nun yardımıyla (kopya vermesi, ödevlerini onun yerine yapması gibi), daha doğrusu tembelliğini sürdürmesine kolaylık sağlaması nedeniyle bölük pörçüktür.

Yatılı okuldaki eğitiminde de; öğretmenin anlattıklarını uslu uslu dinler (Çünkü yapacağı başka bir şey yok); derslerini ter dökerek (ofluya pufluya güç bela öğrenir; öğretmenin işaretlediği yerden fazlasını öğrenmek, bir şeyler toplamak aklıdan bile geçmez; sınıfta tuttuğu notları söyle bir okur, anladığını anlar, anlamadığı yerleri geçer; istatistik, tarih, iktisat kitaplarından bazı bö-

lümüleri ezberlemekten zevk alır; derslerin dışında kitap okumak O'nun doğasına ters düşerdi. Andrey Şoltz'un bütün çabaları, O'nu tembelliğinden çıkartmaya yetmezdi. Öğrenimini bitirdiğinde, dimağı, birçok tozlu dosyaların, rakamların, eski dinlerin ve bilimlerin birbirini tutmayan bir yığın belgenin toplandığı bir ambar durumuna gelmişti. Kafası bir kitaplıktı, ama ayrı ayrı ve hiçbiri tamam olmayan, ciltlerle dolu bir kitaplık! Öğrenim hayatı İlyâ İlyâ'ı garip bir düşünüşe götürmüştü; onca hayatla bilgi arasında bir uçurum vardı, bu uçurumu kapamaya girişmek bile istemiyordu; kafasında hayat ayrı, bilgi ayrı bir şeydi.

Başka bir deyişle; İlyâ İlyâ, bilginin gerçeklikten doğduğunu, gerçekliğin ifadesi olduğunu kavrayamamıştır. Bu nedenle, edindiği bilgilerin gerçek yaşamda ne işe yarayacağını anlayamamıştır. Yani; Oblomov amaç/araç ilişkisini kuramamıştır. Hayallerini bir amaca dönüştüremez, çünkü nasıl ve hangi araçlarla gerçekleştireceğini bilemez ve böylece yaşama amacını yitirir...

Oblomov'un öğrenim yaşamının özgül olduğu, öznal yapısından kaynaklandığı ileri sürülebilir. Ama sorun bu değil; toplumumuzda günümüz eğitim sistemi, nesnel olarak Oblomovvari bir nitelik taşımaktadır: Ezbercilığe dayanan, yüzeysel, tek yanlı, üretimden kopuk... 16.11.1987 günü "Öğrenci sorunları" konulu bir panelde, Gazi Ü.İ.İ.B.F. Dekan yardımcısı Doç. Dr. Ergin İğrek'in yaptığı ankette, fakülte son sınıf öğrencilerinin "aldıkları bilgileri, gerçek çalışma yaşamında, nasıl kullanacaklarını bilmedikleri" yanıtı sanırım sorunu özlü bir biçimde dile getirmektedir.

İlyâ İlyâ'ın entelektüel yaşamına ilgi duyanlar için şu özelliklerine dikkat çekmekte yarar vardır: "İyi bir kitaptan söz edildiğini duydum mu, onu edinmek, okumak ister, sorar soruşturur, hava, eğer çabucak bulup getirirlerse hemen okumaya girişir! Kitabın konusu üzerine hafiften bir fikir edinmek üzeredir; bir adım daha atsa, konuyu tümüyle kavrayacaktır, ama bir de bakarsınız ki divanına uzanmış, gözleri duymamazca tavana dikili... Kitapsa okunup, bitirilmemiş, anlaşılmamış, öylece yanbaşında duruyor... Bir şeyden soğumak, bir şeye gönül verip kapılmaktan daha hızlı gelişen bir durumdur O'nda... yarım bıraktığı kitaba da bir daha hiç dönmez..."

Oblomovluk Gonçarov'un roman kahramanı İlyâ İlyâ Oblomov'la aynı biçimde görünmeyebilir. Dobrolyubov, değişik görünümler altında çıkan Oblomovluğu, Rusya'nın çeşitli yapıtlarının kahramanlarını ele alarak, ustaca çö-

zümlemektedir. Dobrolyubov'un bu çözümlerinde Oblomovluğu bütün yönleriyle bulmak olanaklı, bir "sevgi" konusundan "dostluğa", "insana bakış açısından", "idealler"e kadar hemen hemen yaşamın tüm önemli alanlarında Oblomovluğu çeşitli görünüşleri içerisinde irdeliyor, sergiliyor... yinelemek gereksiz. Ancak, Dobrolyubov'un şu söyledikleri, sanıyorum, bugün bizim toplumumuz içinde geçerlidir: "Her birimizde Oblomov'dan önemli birparça var ve yurdumuzda Oblomovluğun mezar taşını dikmek için çok erken..." Çünkü Oblomovluk, yazıda açıklamaya çalıştığımız üzere, toplumsal yaşamın nesnel koşullarının bir ürünüdür. Bu nesnel koşullar dönüştürülemedikçe, toplumsal yapı ve ilişkilerce, bireyler birer Oblomov olarak yetiştirilecektir. Üstelik nesnel koşullar değiştirildikten sonra bile uzun bir süre Oblomovluk varlığını sürdürecektir.

Çünkü, yeni nesnel koşullar, nasıl ki bugünkü nesnel koşulların bağrında, gelişiminin bir yanı olarak bulunmaktaysa, geçiş sürecinde, bugünkü nesnel koşullarda, yarının toplumunda gelişiminin diğer yanı olarak varlığını sürdürecektir, Oblomovluğu üretecektir. Yeni nesnel koşullarda; çalışma, bir zorunluluk olmaktan çıkarak, (üretici güçlerin muazzam gelişimi bunu olanaklı kılar), bir zevke dönüştüğünde, Oblomovluk son nefesini verecektir...

Bu durumda, nesnel koşullar dönüştürülene kadar, toplumdaki ve içimizdeki Oblomovluğu aşmak için hiçbir şey yapılamaz mı, ya da neler yapılabilir? Öncelikle saptanması gereken, nesnel koşulların dönüştürülmesi, toplumun özünde devingen güçlerinin Oblomovluğu aşma uğraşısına bağlıdır. Oblomovluğun aşılması da, Oblomovluğun nesnel koşullarını dönüştürme savaşımı içerisinde gerçekleştirilebilir. Doğayı dönüştürme savaşımı içerisinde kendi doğasını da dönüştüren (özdoğasını oluşturan) insan, Oblomovluğu aşma savaşımı içerisinde kendi insansal doğasını geliştirebilecektir ve bu savaşımın yaşamın tüm alanlarında, politikadan, edebiyata, en sıradan insan ilişkilerinden sevi ilişkisine kadar her yerde verilmesi gereklidir.

KAYNAKLAR

1. Gonçarov "Oblomov", Çev: S. Eyüpoğlu, E. Güney Sosyal Yay. 4. Basım 1986 İstanbul
2. Dobrolyubov: "Oblomovluk nedir? Çev: M. Beyhan Yön Yay. 1987 İstanbul
3. Hekimoğlu: "Bir Genele Nasıl Doğar? Oblomov'a Şükran Borcumuz" Gelenek Kitap dizisi 2. Kitap Ar. 1986
4. Yalçın: "Oblomov ve Oblomovluğumuz" Saçak, Ağustos 1987 s. 31.

HİNDİSTAN'IN HASSAS GERÇEĞİNİ ÖĞRETEN BİR ÖZELEŞTİRİ

**PARTİMİZ
ÖNDERLİĞİNDE
YÜRÜTÜLEN
DEVİRİMCİ KÖYLÜ
MÜCADELESİ
TECRÜBELERİNDEN
ÖĞRENEREK
İLERLEYELİM!**

Ön Açıklama;

Yenilgiler, başarı ve zaferlerden daha öğreticidir. Partiler, sadece kendi yenilgilerinden değil, başka partilerin, proletaryanın partilerinden faşist partilere kadar değişik dünyaların partilerinin yenilgilerinden de öğrenmelidir.

Günümüzün Hindistan'ında HKP (M-L) toparlanmakta olan, hem pratikte hem de teoride cesur ve canlı bir partidir. Bu partinin geçmişini ve ağır yenilgilerinin nedenini, yenilgiden bir müddet sonra, yetmişli yılların ilk yarısında yaptığı ünlü özeleştiriden öğrenmek yararlı olacaktır. Sözkonusu özeleştirisi, aynı zamanda partinin Hindistan'a ve dünyaya nasıl baktığını öğrenmek açısından da önem kazanıyor.

HKP (M-L), Merkezi Örgütlenme Komitesi, genel sekreterinin kaleme aldığı özeleştiriyi yayınlarken, özellikle Hindistan tecrübesini bilmeyen genç okuyucularımızın özeleştiriyi ilgiyle okuyacaklarını umuyoruz.

YENİ DEMOKRASI

Naxalbari'de 1967'de başlayan devrimci köylü mücadelesi Hindistan devrim tarihinde büyük bir dönüm noktasıdır. Revizyonist liderliğin Telengana'da silahlı köylü devrimine ihanetinden sonra, Marksizm-Leninizm Mao zedung Düşüncesi önderliğinde belli bir gaye için başlamış ve bilinçli olarak süren köylü devriminde ilk başlangıç noktası Naxalbari'dir. 1948-1951 tarihlerinde Punapra, Telengana, Vagalur ve Tebhaga'da verilen kahraman silahlı mücadelenin mirasçısı ve takipçileri olarak bugünkü silahlı köylü mücadelesini başlatmak ve devam ettirmek HKP-ML için gurur vericidir.

Marksizm-Leninizm — Mao Zedung düşüncesi önderliğinde başlayan devrimci köylü mücadelesi, kanser gibi yayılmış olan revizyonizme karşı ilk darbe idi. Bu revizyonistleri, sarsacak kadar sert bir darbeydi. Bunun içindir ki; bir yandan revizyonistler ve modern revizyonistler, öte yandansa büyük burjuvazi ve feodal güçleri temsil eden Kongre Hükümeti bütün güçleriyle silahlı köylü mücadelesini kanla boğmak ve mücadelelerin liderleri proleter devrimcileri tecrit etmek ve onlara son darbeyi indirmek için sahneye çıktılar.

Naxalbari'deki köylü devrimi bütün ülkede ezilen halkı coşturduğu kadar sömürücü sınıfları da korkuttu. Naxalbari

ri çizgisinin kurtuluş için tek yol olduğu zamanla ezilen köylülük arasında yayıldı. Son derece artan işsizlik ve sonu gelmeyen ekonomik krizler, şaşkına dönen şehir orta sınıflarına Hindistan devrimi boyunca görülmeyen coşkuyu getirdi. Naxalbari kıvılcımı bozkır yangını gibi kısa zamanda ülkenin çeşitli köşelerine yayıldı. Srikakulam, Mushahari, Debra, Gopi, Ballabhur, Lakhimpur-Kheri ve Birbhum'daki devrimci köylü savaşları titreterek yüreklerine korku saldı. Bu mücadeleler, işçiler, kırık bölgelerdeki köylüler ve şehir ve kır orta sınıfları arasında emsali görülmemiş bir coşkunluk ve sempati yarattı.

Revizyonizme başkaldıran proleter devrimciler şanlı Naxalbari mücadelesinin liderliğini yüklendiler. Yoldaş Charu Mazumdar'ın önderliği ve bizzat mücadelenin kahramanlarının desteğiyle Bütün-Hindistan-Komünist-Devrimciler-Koordinasyon-Komitesi kuruldu ve devrimci köylü mücadelesi Komitenin desteği ile memleketin çeşitli yerlerine yayıldı. HKP-ML (Lenin'in doğum günü) 22 Nisan 1969'da Hindistan Komünist devrimcilerinin güvenine sahip yoldaş Charu Mazumdar'ın liderliği altında, aktif mücadeleyi başlatan proleter devrimcilerle kuruldu. Bütün-Hindistan-Komünist-Devrimciler-Koordinasyon-Komitesi liderliği altında olanların hemen hepsi HKP-ML içinde birleşti. Bu nedenle Hindistan köylü devriminin 1967'den beri HKP-ML'in liderliği altında ilerlediğini iddia etmek hiç de mübalağa olmayacaktır.

Naxalbari'den sonra dalga dalga ilerleyen devrimci köylü mücadelesi 1971'de gerileme gösterdi. Partimizin önderliği altında ilerleyen köylü devriminde çok büyük başarılar kazandık. Birçok kaybımız ve yenilgilerimiz oldu. Mücadele yolunda yüzlerce en iyi Parti örgütleyicimiz ve kahraman gerillalarımız canlarını verdiler. Bunun neticesi olarak da

her seviyeden liderlik kadrolarından çok sayıda kayıplarımız oldu. Binlerce Parti üyesi ve sempatisanı bugüne kadar hapislerde tutulmaktadır. Şurası gerçektir ki, Hindistan köylü mücadelesi bugün memleket çapında gerileme ile yüzleşmektedir. Kısaca, bizim şimdiki durumumuz yüce bir gaye için amansız bir savaş sonu, yenilip geri çekilmiş fakat yenilgiyi zafere ulaştırmak için bundan gerekli dersleri çıkartarak yeni bir savaş için hazırlanan bir orduya benzer.

Devrim sırasındaki kayıpların büyük ölçüde ideolojik karışıklığa yol açması, Parti çizgisi ve mücadele taktikleri üzerinde şüpheler uyandırması devrimci partilerin tarihinde yeni bir olay değildir. Partimiz de bugün aynen böyle bir olayla yüzleşmektedir. Bu kayıplara ek olarak Parti üyelerinin ve halkın büyük ölçüde itimadını kazanmış olan liderliğin büyük ölçüde verdiği kayıpların yarattığı karışıklık da Partinin gelişmesi ve devrimin ilerlemesi yolunda büyük bir engel teşkil etmiştir. Bu durumdan kurtulmak için Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi ışığı altında altı yıllık devrim boyunca açığa çıkan pratikteki ve kavramdaki doğru ve yanlış yönlemlerimizi baştan sona kadar tartışıp doğru kararlara varmamız gerekmektedir. Partimizin geçen altı yıl boyunca yürüttüğü mücadele büyük bir mücadeledir. Bu büyük mücadeleye yön veren Partimiz gerek yaş, gerekse tecrübe olarak gençtir. Demokratik devrimde yer alacak olan sınıfları işçi sınıfı önderliğinde birleştirecek, devrimi ilerletmede kararlılık ve Mao Zedung düşüncesine sarsılmaz inanç ve köylülüğü harekeçtirerek silahlı mücadeleyi devam ettirecek pratik tecrübe çok azdır. Bu durumdaki herhangi bir partinin hata yapması imkânsız veya az görülmüş bir şey değildir. Buna rağmen Partimiz bütün mücadele alanlarında en iyileri, devrimi gerçekten arzu edenleri saflarına çekebildi. Partimiz bu tip üyelere meydana geldiği için şanlı fedakârlık örnekleri verebildi. Hükümetin vahşi kıyımına karşı durabildi. Partimizin üstünlüğü işte burada yatar. Eğer yaptığımız hataların, buna sebep olan anlayış eksikliklerinin ve bunların sınıf temelinin Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi ışığı altında tam ve samimi olarak özeleştirisini yaptıktan sonra açık dersler çıkararak olursak, en erken zamanda devrimin ilerlemesine engel olan bugünkü ideolojik karışıklığın içinden çıkmayı başaracak ve aynı zamanda devrimimizi dünya sosyalist devriminin bir parçası olarak ilerletebileceğiz. Bütün bunlar mümkün olan en ciddi şekilde ve sahte gösterişe yol açmadan yapılmalıdır. Böylece Dünya Sosyalist Devrimi-

nin bir parçası olan Hindistan devrimini nihai zaferine kadar ilerletebiliriz. Bu önemli görevi yerine getirebilecek tek güç Partimizdir. İşlediğimiz bazı hatalarımıza rağmen, Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi ışığı altında Hindistan köylü devrimini başlatma ve kahramanca devam ettirmek ve yoldaş Charu Mazumdar'ın liderliğinde paha biçilmez fedakârlık örnekleri vermekle devrim için gerekli vasıflara sadece Partimiz sahiptir.

Altı senelik silahlı mücadelenin iyi ve kötü yanlarının özeleştirisine başlamadan önce büyük lider Lenin'in şu sözlerini akılda tutmak gerekir: "Uzun ve zahmetli ve belki de çok büyük kayıplarla dolu bir mücadele vermeden yapılmış bir devrim varolmamıştır ve de olamaz." (Peking Review, sayı: 13, s.27)

Başkan Mao'nun şu sözlerini hatırlayalım: "Zor durumlarda başarılarımızı gözden kaçırmamamız, parlak geleceği görmemiz ve cesaretimizi toplamamız gerekir."

Sadece hatalarımızı görüp kayıplarımızı büyütürken, başarılarımızı ve bunun neticesi olarak demokratik devrimin ilerleyişini görmezsek tecrübelerden yanlış dersler çıkaracağız ve gelecekte devrime zararlı olacağız demektir. Ne yazık ki bugün Parti içinde iki akım hakimdir. Birinci akım son altı senedeki hatalarımızı büyütürken ve başarılarımızın tesirini çeşitli yöntemlerle asgariye indirmeye çalışmaktadır. Diğer akım ise bir tek hatayı dahi kabul etmeyi reddediyor. Bu akımların ikisi de tehlikelidir. İkisine karşı da mücadele edilmelidir. Bununla beraber birincisi çok daha tehlikelidir. Revizyonizmin dünya çapında esas tehlikeyi teşkil ettiği günümüzde birinci eğilim bizi sadece revizyonizmin bataklığına götürür ve pratikte silahlı mücadele yolunda engeller yaratmaya hizmet eder. Birincinin etkisi altında kalmadan ikinciyi, yani sol maceracı akıma karşı mücadele için de her türlü tedbir alınmalıdır. Bunlardan başka bir kimsenin yenilgiden doğan panik içinde olmadığı halde, bir şeyi hatalı görmesi olağandır. Hükümet baskılarına karşı koymada kendi hataları yüzünden çeşitli derecelerde zayıflık gösterenler bu anlayışın arkasına sığınarak sadece, Partinin yanlış yolu takip ettiğinden, böyle yapmaya mecbur olduklarını söylüyorlar. Bunlar bir yandan kendi zayıflıklarını gizlerlerken, mücadele içinde kararlı hareket edenleri de, Partinin kayba uğramasından ve kendilerinin soysuzlaşmasından sorumlu tutuyorlar. Hâlâ mücadele içinde olan yoldaşlar bunların ikiyüzlü davranışlarından nefret ediyorlar. Bunlar birazcık özeleştiri yaptıkları takdirde, sağcı oportünistlerin bunu bir

avantaj olarak kullanacaklarını ve Partinin tekrardan revizyonist bataklığa tabileceğinden doğal olarak korkuyorlar. Bu görüş tamamen yersiz değildir. Bunların benzeri bir grup Telengana silahlı mücadelesinde, savaşta sağlam bir tavır almayarak, ihanet edip de liderlikten uzaklaşmış ama, bugün maceracılıkla mücadele adına Parti örgütlerinin çeşitli kademelerinde yönetime gelmişlerdir. Bunlar, mücadele seyri içinde sıfırdan başlayıp, gelişen devrimci kadroların bilerek cesaretlerini kırma ve morallerini bozmayı başardılar. Bütün bunlar revizyonist liderliğin belirli bir plana göre düzenlediği bir suikastti. Bu tecrübe tarihimize henüz önemini kaybetmemiştir.

Altı senelik silahlı mücadele boyunca yapılan hataların düzeltilmesini isteyenler arasında bugün Partimize bağlı birçok samimi unsur vardır. Ama aynı zamanda Parti içinde ayrılmış teşvik edenler, kariyeristler ve sağlam görüşlere sahip olmadıkları için parti kuruluşlarını parçalamada bunlara yardımcı ve suç ortağı olanlar da vardır. Bunlardan başka mücadele boyunca çeşitli derecelerde zayıflık gösterenler de vardır. Aslında bu durumda olanların büyük bir kısmı da sızlanıp yakılarak "her şey mahvolmuştur. Charu Mazumdar yüzünden Parti halktan kopmuştur" diyorlar. Bundan dolayı, bu durumda hâlâ mücadele içinde olup kendilerini devrimci militanlığı muhafaza etmeye ve Kızıl Bayrağın şerefini korumaya adanmış kişilerin bu çeşit korkulara kapılması tuhaf değildir. Fakat son altı senenin hatalarını görmeden ve bu hataların kökünde yatan yanlış anlayış düzelmeden bu yoldaşlar devrimi ilerleterek Partiyi, kendilerinin de istemedikleri, bu hale düşürmekten kurtarabilirler mi? Bu hayati öneme sahip olan bir sorudur. Dünya devrim tarihi bize bunun imkânsız olduğunu öğretiyor. Bundan dolayıdır ki, mücadelede kararlılıkta, devrimci militanlıklarını muhafazada ve Kızıl Bayrağın şerefini korumada birer örnek olan yoldaşların en başta gelen görevi hiçbir şüphe, korku ve hatalı gurur anlayışına kapılmadan Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi temelinde özeleştiri yapmak ve devrimi zafere götürmek için gerekli dersleri çıkarmaktır. Sadece bu görevi başarılı olarak gerçekleştirdiğimiz takdirde Partiyi ideolojik karışıklıktan kurtarabilir, Leninist örgütlenme prensibine uygun olarak güçlü bir parti inşa edebilir ve halk ordumuzla devrim zafere doğru ilerleyebiliriz.

Özeleştiri bir günde tamamlanabilecek bir şey değildir. Özeleştiri parti içinde baştan aşağı yürütülmesi gereken bir harekettir. Özeleştiri parti üyelerinin teo-

ri ve pratiklerinde kafalarına yerleşen yanlış anlayışı düzelterek ve Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesi ışığında doğru siyaseti formüle ederek devrimin ilerleyişini hazırlamak için yürütülen büyük bir eğitim kampanyasıdır. Bundan dolayı özeleştirici Partimiz iç mücadelesi olup dıştaki sınıf mücadelesinin parti içinde yansımaları olan bir mücadeledir. Birinin bir dalışta bütün Ganj Nehri'ni temizleyemeyeceği gibi biz de geçmişteki hatalarımıza tövbe etmekle parti içinde yerleşmiş yanlış anlayışı aydınlatamayız. Bir kişinin kendi hatasını görmesi daha kolaydır. Bunun yerine her durumda ne yapılacağını bilmesi ise daha zordur. Bir kişinin eski hatalı davranışları yerine, onları farketmediği halde, ne yapacağını bilmemesi hiç de şaşırtıcı değildir. Bu gibi şeyler gerçek devrimci pratik içinde halktan öğrenilecektir. Halk bizim öğretmenlerimiz için yeterli sabrı göstermeli ve alçakgönüllü olmalıyız. Aksi takdirde subjektivizme yem olur, her şeyi bildiğimizi zannederek gerçekleri, ezberlediğimiz formüllere uydurmaya çalışarak, eski hatalarımızı düzeltmek yerine kötü sonuçlara yol açan yanlış pratiğin kurbanları oluruz. Bunun için dünya devriminin öncüsü olan Çinli yoldaşlar kendi iç mücadelelerinin 10'unu gözden geçirirken bir yanlış akım diğer bir yanlış akımı örter ve bir yanlış akımı düzeltmek için verilen her mücadele başka bir yanlış akımın tohumlarını taşır, diyorlar. Bu nedenle Çin'li yoldaşlar dünya devrimcilerini birinci hatalı akımı düzeltmeye çalışırken, pratikte hatalı başka bir akıma düşmemeleri için ikaz ediyorlar. Çünkü zamanında tedbir alınmadığı takdirde bu tohumlar gizlenir ve büyür. Özellikle, ülkedeki devrimci durumun ve devrimi yürütmek için gerekli yetenek ve tecrübenin gerisinde kalmış olduğumuz gerçeğini göz önünde tutarak bu ikazı görmemezlikten gelemeyiz.

Bunların yanında parti üyelerinin, sempaticianların, kahraman gerilla müfrezeleri üyelerinin eski hatalarımızın derecesini ve dolayısı ile sebeplerini görebilmesi için çok sabır isteyen bir mücadele yürütmemiz gerekmektedir. Bu sistemli bir yöntem olmadan olanaksızdır. Böyle sabır isteyen bir mücadele, parti üyelerinin ve kahraman gerilla birliklerinin savaşçı ruhunu, kendilerine olan güvenlerini ve devrimci gayretlerini kaybetmemeleri ve cesaretlerinin kırılmaması için her ne pahasına olursa olsun gerekli dikkatin gösterilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde Partimiz, yenilgiden telaşa kapılarak kendi saflarında panik ve dağınıklık yayan bir general gibi korkacaktır. Öyleyse yukarıda bahsettiğimiz dünya devrimi tecrübelerinden çıkaraca-

ğımız dersleri de göz önünde tutarak, daha fazla beklemeden özeleştirimizi yapalım.

Aşağıdakiler özeleştirimizin ana noktalarıdır:

1) Eski görüş ve pratiğimizdeki iyi noktalar.

2) Pratikte ortaya çıkan başlıca hatalarımız ve bunların arkasında yatan yanlış görüşler.

3) Halen öğrenmemiz gereken dersler ve yerine getirmemiz gereken görevler. Şimdi bunları daha geniş incelemek için teker teker ele alacağız.

Naxalbari'de başlayıp son altı yıldır devam eden köylü mücadelesinde görüş ve pratiğimizin Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi ile uyum içinde olan çok sayıda doğru noktaları vardır. Birçok başarılar elde edebilmemizin nedeni budur. Bunların neticesi olarak ülkemiz demokratik devriminde yeni bir dönem başlamıştır. Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesine göre pratik ve görüşlerimizdeki esas noktalar şunlardır:

a) Hindistan yarı-sömürge ve yarı-feodal karakterde bir toplum yapısına sahiptir.

b) Aşağıdaki dört çelişme bugün memleketimizde çatışma durumundadır; çelişkiler:

1. Bir vanda Sovyet Sosyal Emperyalizmi ve ABD emperyalizmi ile öte yanda geniş halk kitleleri arasında.

2. Geniş halk kitleleri ile feodalizm arasında.

3. İşçi sınıfı ile kapitalizm arasında.

4. Hakim sınıflar ve bunların politik grupları arasında.

Bunlardan baş çelişme feodalizmle geniş halk kitleleri arasında olan çelişmedir.

c) Sosyal devrimimiz Sovyet ve ABD emperyalist güçlerine, Hindistan komprador-bürokratik burjuvazisine ve feodalizme karşı yönelmektedir. Ülkemizdeki demokratik devrimin zaferi sadece bu güçlerin yenilgisine bağlıdır.

d) Halkımızın yüzde sekseni meydana getiren işçi ve köylüler devrimimizin ana gücünü teşkil ederler. İşçi sınıfı devrimin önderidir. İşçi sınıfı işçi-köylü ittifakı temelinde bütün anti-emperyalist ve anti-feodal güçlerin geniş birleşik cephesini kurar. İşçi sınıfı devrimin zaferi için böyle bir birleşik cephe kurarken tam manasıyla topraksız yoksul köylüye dayanır, sıkı bir şekilde orta köylülükle birleşir ve samimi bir şekilde zengin köylüleri devrime kazanmaya, kazanılacak durumda olmayanları en azından tarafsızlaştırmaya çalışır. Şehir orta sınıfları ile sıkı bir şekilde birleşir ve milli burjuvaziyi kazanmaya çalışır.

Ülkemizde süren devrim, demokratik

halk devrimidir. Bu devrim toplulumuzun gelişmesine engel olan dört büyük dağı kökünden sökecektir. Bunlar Sovyet sosyal emperyalizmi, ABD emperyalizmi, Hindistan komprador burjuvazisi ve feodalizmdir. Devrimin önderi sadece işçi sınıfı olabilir. Bu devrim proletarya hegemonyası altında, işçi-köylü ittifakı esasına dayanan bütün anti-emperyalist ve anti-feodal sınıfların diktatörlüğünü kuracaktır. Bu devrimin nihai hedefi insanın insan tarafından sömürülmesinin imkânsız kılındığı altın çağdır.

e) Marksizmin büyük öğretmeni Lenin'in koyduğu gibi devrimde temel mesele hangi sınıfın/sınıfların, hangi sınıftan/sınıflardan iktidarı aldığıdır. Devrimdeki diğer bir temel mesele de gerçek dost ve düşmanlarımızın kimler olduğudur. Bu soru tartışma götürmeyecek bir şekilde halledilmelidir. Partimiz Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi temelinde bu soruları doğru olarak çözmüştür. Bu temel soruların, hareketin tarihi boyunca açıkça ve tartışma götürmez bir şekilde ilk defa çözüldüğünü iddia etmek hiç de mübalağa değildir.

(2) Devrimin yolunu doğru olarak ortaya koyarak onun dost ve düşmanlarını tayin ettikten sonraki en önemli sorun devrimde izlenecek yol hakkında karar verme sorunudur. Bu sorunda Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi temelinde Partimiz tarafından doğru olarak yerine oturtulmuştur. Partimiz parlamenter yolu kesin olarak reddetmiştir. Partimiz kurtuluş için tek yol devrim olduğunu kabul etmiştir. Partimiz lafta silahlı mücadeleyi göklere çıkartan, gerçekte ise çeşitli bahane ve sebeplerle devrimci güçleri parlamenter yöntemlerle saptırmaya çalışan sahte devrimcilerin bütün planlarını yıktı. Partimiz şu kesin doğrunun üzerinde ısrarla durur: "İktidar namlunun ucundadır" ve "Halkın ordusu yoksa hiçbir şey yoktur." Partimiz Hindistan'da köylü devriminin, aralarında bazı zaman ve yerel farklar olmasına rağmen Çin Devrimi'nin yolunu takip edeceğini açıklıkla ortaya koymuştur. Partimiz başka bir deyimle önce köylerin kurtarılacağını, daha sonra da iktidarın güçlü merkezleri şehirlerin sarılıp kurtarılacağını, mümkün olan yerlerde kurtarılmış bölgeler kurulacağını ve giderek bütün memleketin kurtarılacağını açıklıkla belirtmiştir. Bu amaç sadece uzun süreli halk savaşçı yöntemi ile gerçekleşecektir. Hindistan Komünist Partisi tarihi boyunca bu ilk defa Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi temelinde hiç şüpheye yer bırakılmayacak kadar

berrak kararlara varılması mümkün olmuştur.

(3) Hindistan Komünist Partisi içinde onlarca senedir kök salmış olan revizyonizme ölümcül darbeyi vurmaya başladık. Bunların Sovyet Sosyal Emperyalizminin idaresinde, politik ve ideolojik olarak büyük burjuvazinin sandık ortakları olduklarını bütün çıplaklığı ile ortaya koyduk. Gerek parti içinde, gerekse parti dışında revizyonizmin tezahürlerine karşı amansız bir mücadele yürüttük.

(4) Sovyet Sosyal emperyalizmini teşhir ettik. Sosyalizm ve komünizm maskesi altında dünya devrimi davasını ihanetlerini açığa çıkarttık. Sovyetler'in dünya hakimiyeti emellerini gerçekleştirmek için Sovyet-Hindistan dostluğu adına, Hindistan'ı anti-Çin entrikalarında alet olarak kullanma, Asya kollektif savunma hattı kurarak Çin'i kuşatıp tecrit etme ve yeniliğe uğratma gibi sinsi Sovyet planlarının varlığını halkımızın görebilmesini sağladık. Sovyet Sosyal Emperyalistlerin halkımızın güçlüklerle kazanılmış zenginliklerini "yardım", "borç", "ticaret anlaşmaları" vs. adına yağma etme yöntemlerini çekimeden teşhir ettik. Gittikçe artan bir şekilde dünya devriminin kökünü kazımak ve kendi dünya hegemonyasını kurmak için dünya emperyalizminin vurucu gücü olarak ilerleyen Sovyet Sosyal Emperyalizminin yüzünden maskesini yırtıp aldık.

(5) Hiçbir çok uluslu ülkede bütün farklı milliyetler arasındaki farklılıklar demokratik olarak çözülüp, birlik sağlanmadan demokratik devrim başarıya ulaşamayacaktır. Demokratik devrimlerin büyük dünya sosyalist devriminin bir parçası olarak yer aldığı günümüzde çok uluslu ülkelerde, onları emperyalizme ve feodalizme karşı birleştirmek için, kendi geleceklerini bağımsız bir şekilde seçebilmelerini sağlayabilmek için gerekli şartları yaratmanın tek yolu çeşitli milletlerin kendi kaderini tayin hakkını tanımaktır. Dünya sosyalist devriminin başlangıcından beri gerçekleşen bütün demokratik devrimler, milletler arasında emperyalizm ve feodalizme karşı sağlam bir birliği kurmaya, sadece Lenin'in milletlerin kendi kaderini tayin ilkesinin muktedir olduğunu göstermiştir. Partimiz ülkemizde yaşayan çeşitli milliyetlerin birliğini sağlamak için bu ilkeyi benimsemiştir. Bunun yanısıra Partimiz Naga'ların, Mizos'ların kendi kaderlerini tayin hakkını kazanmak için verdikleri silahlı mücadeleyi kayıtsız şartsız desteklemiş ve kendi kaderlerini tayin mücadelesinde Keşmir'lilere destek olmuştur.

(6) Anti-Çin zehiri salmak için birleşen revizyonistler, modern revizyonistler ve hakim sınıfların sinsi kampanyasına karşı direttik. Hindistan hakim sınıflarının Sovyet Sosyal Emperyalistlerine verdiği cesaretle Pakistan'ın işlerine silahlı müdahalesine ve kolunun haksız olarak kesilmesine amansızca karşı durduk. Bengaldeş'te yardıma gitme vesilesi altında Pakistan'la savaşta Hindistan büyük burjuvazisinin yayılma emellerini teşhir ettik. Hakim sınıfların ülkemizi Sovyet Sosyal Emperyalizminin dünya hegemonyası siyasetinin bir parçası olan anti-Çin entrikalarına bir merkez olarak kullanılmasını teklif ettikleri gerçeğini halkımıza anlattık ve bunun Hindistan demokratik Devrimi için ne kada: büyük bir tehlike olduğunu gösterdik. Hakim sınıfların kendi menfaatlerini kolaylaştırma görüşü ile hakimiyetlerini Pakistan'dan öte daha küçük komşuları Nepal ve Sikkim'a zorla kabul ettirmek için uyguladıkları yayılma yöntemlerini kesin olarak mahkûm ettik. Burjuva sövenizmine ve dar milliyetçiliğe karşı koyarak proleter enternasyonalizminin bayrağını yüksek tuttuk.

(7) Kendini sırf kararlar almaya hapsedmeyerek silahlı mücadeleyi pratikte gerçekten başlatması Partimiz için gurur vericidir. Birçok eksiklikleri görmezlikten gelmememize rağmen Partimizin ülkenin birçok bölgesinde silahlı mücadeleyi başlattığını söyleyebiliriz. Kahraman Telengana ve Panapra-Vayalur'un şanlı köylü mücadelesinin mirasçısı olarak ve demokratik devrimi başarıya ulaştırmayı amaç edinerek silahlı devrimi memleketin birçok köşesine yaydık ve şanlı mücadele ve fedakârlık örnekleri verdik.

(8) Naxalbari, Sirikakulam, Mushahari ve Birbhum'da silahlı köylü mücadelesini bir üst düzeye çıkarttık. Tecrübesizliğimiz yüzünden bazı hatalarımız olmakla beraber buraları gerilla alanları haline getirdik. Hareket bazı başka bölgelerde de böyle bir düzeye erişti. Silah ele geçirmek için Bengal'de büyük bir kampanya yürütüldü. Elde edilen 300 tüfekte her ne kadar düşük düzeyde de olsa Kızıl Ordu için bir üs kura bildik. Naxalbari, Sirikakulam, Mushahari ve Birbhum bölgelerindeki ezilen halk kendi güçlerini görme fırsatını buldular. Bu Hindistan Devrimi'nde çok büyük öneme sahip bir olaydır.

(9) Naxalbari mücadelesi başladıktan sonra gençlik ve öğrenciler arasında büyük bir uyanış görüldü. Bunları örgütlemek ve bu kesimleri topraksız ve yoksul köylülükle birleştirmek için büyük çaba sarfettik. Bunlar Partimizin bay-

rağı altına gelerek topraksız ve yoksul köylüleri seferber etmede ve silahlı mücadelenin yürütülmesine destek olmada kararlılıkla çalıştılar. Silahlı müfrezele-
rimize mümkün olduğunca çok topraksız ve yoksul köylülükten militanını katılması ve müfrezelerin liderliğinin bunlardan oluşması için çaba sarfettik. Bu arada siyasi komiser olup orta sınıflardan gelenler de onların askeri müfrezede gerçek liderliği oluşturmaları için çalıştılar. Böylece bu müfrezelerde sınıf kininin keskinliği ve kendine güvenin artırılması sağlanmış oldu. Eğer Hindistan sosyalist hareketi boyunca bu sınıflarla kaynaşmak ve büyük ölçüde onların içine girmek gayesi ile toplumun temel sınıflarından bir liderlik kurulması için (hem parti hem de müfrezeler içinde) ilk defa olarak bilinçli bir çaba sarfedildiğini iddia edersek bu kimseyi şaşrtmamalıdır.

(10) HKP (M-L)'i, parti örgütlenmesinin Leninist ilkelerine göre, revizyonizme karşı başkaldıran devrimcilerin önderliği altında ve bunların çabalarının sonucu olarak büyük bir dalga gibi yükselen silahlı mücadelede çelikleşen üyelerle örgütledik. Partiyi sınanmış ve denemiş, özellikle silahlı mücadelede savaşmış unsurlarla inşa etmemiz, ülkemizde geçen otuz yıllık Parti örgütlenmesi yöntemlerindeki nitelik değişmeyi ifade eder. Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi temelinde demokratik halk devrimini zafere ulaştırmak için uzun köylü silahlı mücadelesini yürütmeye yetenekli HKP (M-L)'in tüm Hindistan çapında kurulmasının ülkemiz demokratik devriminde bir dönüm noktası olduğunu iddia edebiliriz.

(11) Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesinin düşüncelerimizin teorik temelini oluşturduğunu açıkça ifade ettik. Bu dönemde Hindistan'da Mao Zedung düşüncesini yayma kampanyası başlatıldı. Çabalarımızın sonucunda, Mao Zedung düşüncesi bütün ülkede öğrenci ve gençler üzerinde eşi görülmemiş bir biçimde etki bırakmayı başardı. Bugün silahlı mücadele bölgelerinde ezilen kitleler Çin'i dünya devriminin yol göstericisi ve Hindistan devrimini de Çin'in liderliği altındaki dünya sosyalist devriminin bir parçası olarak görmektedir.

Bütün bunlar altı senelik uzun mücadelemizdeki görüş ve pratiğimizin iyi taraflarıdır: Bunlar Hindistan Demokratik Devrimini genel değerlendirmemizin doğru ve Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesiyle uyum içinde olduğunu ispat ediyor. Demokratik Devrimin yeni bir sayfaya girmesi ve kayda değer bir ilerleme göstermesinin nedeni budur. ■

YENİ ÇÖZÜM'ÜN ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜ

Ali Yağan

“Yüz çiçek açsın, yüz fikir yarılsın”, bu sosyal düşüncenin evrimidir. Halk içindeki çelişmelerin devindirici gücü kolektif yaratımın candamarıdır. Bu, 'birlik-eleştiri-birlik' normunun zemini, izdüşümü, sentezidir.

“Uzlaşmaz karşıtlık ile çelişme asla aynı şey değildir”. Keza, “çelişme nesnel olarak var olan şeylerdeki ve öznel düşüncedeki bütün süreçlerde vardır, bu çelişmenin evrenselliği ve mutlaklığıdır.”

Bilinen ifadeyle “uzlaşır çelişmeler uzlaşır yöntemlerle çözülür”. Uzlaşır yöntemi yakalayabilmek, nesnelliği, bilimsel kuşkuyu, sorunsal bilinç ve uzamı gerektirir. Yanlış yöntemler uzlaşır çelişmeleri uzlaşmaz karşıtlara götürabiliyor. Dostu düşmanı ayırmada ve halk arasındaki çelişkilerde kılı kırk yaran bir duyarlılık gerektir. Bu sorumluluk bilincidir. Halk içi çelişmelerin çözümüne paralel gelişecek olan kolektif yaşam biçimidir. Sürecin verimliliği, bilimsel düzeyi teorik derinliğiyle ilintilidir. Ancak bu da yetmiyor. Savunulan düşüncenin sosyal-yaşamsal gerçekliğini yaratması ve bu çizide tutarlılık yakalayabilmektir asolun.

Halk içi demokrasi tartışma, dönüştürme, kavratmayı artı, öğretirken öğrenmeyi gerektirir. Öznelliğin, tek boyutluluğun benseviciliğin, tahammülsüzlüğün ve bütün bu illetlerin var edeni felsefi idealizmin, sorunların çözümüne getireceği hiçbir şey olamaz. O, esasta çözümsüzlük, yöntemde, savunulan değerlerin inkarıdır.

Sürecin ittifaklar sorunu olacağını, yarının birlik halk cephesinin olmazsa olmaz koşulunun, dostların gücüne inanmak, dışımızdaki devindirici gücü hesaba katmaktan geçeceğini biliriz. Bu tartışmayı yadsımayız. Tartışmak zenginliktir, kolektif üretkenlik ve etkinliktir. Yeni ufukların, geniş açıkların yoludur. Ancak, tartışmaların yararlılığı ya da yararsızlığı, tartışmaların yolu, yöntemi, araçları, düzeyi-düzeysizliği belirler. Tartışılan konuların süreçteki yeri-

ni, özünü ve muhtevasını, önemi veya önemsizliğini -beyaz ve siyah arasındaki tonları da hesap ederek- çözümlenmesindeki yararı-yararsızlığı- da görmek gerekir.

Yararsız tartışmalara bir örnek “YENİ ÇÖZÜM” yöntemidir. Bu yöntemin, geçmişteki şekillerine daha doğrusu şekilsizliğine çokça tanık olduk. Geçmişteki bu olumsuz örneklerin diyeti Eylül sürecinde ağır bedellerle ödenmişken bugün onun bir adım gerisinde YENİ ÇÖZÜM'ün tartışma zemininin, halk içi çelişmelere getirdiği boyut, sıklık ve kangrenleşmedir, (cerrahide kangrenleşen uzvu keserler, ya değilse organizmanın tümünden işlevsizleşmesi, telef olması içten bile değildir. Düşman başa! Bunu kim ister?

Y.Ç'nin yöntemi, altını aydınlatmayan lamba gibi kendisiyle çelişiktir. Yani başkalarına “doğru”yu vaiz ederken kendi halet-i ruhuesini görememenin açmazını yaşamaktadır.

“Hem ne dersin / o berbat o ayarsız sesim/öyle bir dokunuyor ki içime, yüreğim parçalanıyor”. Öyle ya herkesin sesi kendine hoş gelir. Ama o “tatlı yılan dilimiz”in bir orkestrada inatla aykırı nota basan akortuz bir enstrümantal olabileceğinin de farkında mıyız acaba?!.. Türkümüz, kör hücrelerde, kör duvarlara okumak için değil de, geniş bozkırlara, varoşlara, işliklere karışmayı öngörüyorsa gerçekte güzel olmalıdır. Ters durumda sesin “berbatlığı” kişinin kendine! Bunda toplumu rahatsız eden bir yan olamaz. Onun sosyal pratiğe yansıyan yönü, yani hataların “sosyal karakteri”dir bizi ilgilendiren. Çalınıp söylenen öznel duyuların ötesinde bir misyona soyunacaksa milyonların hançeresindeki sese-soluğa ulanacaksa sözüyle, ezgisiyle ve icrasıyla bütün güzel olmalıdır...

Bütün bunlar Y.Ç için görülüyor ki bilinen şeyledir. Değil midir ki, her “icra-i sanatta” aynı gönül alıcı-açıcı-sözler okuruz Y.Ç'den. Tath-yılan dilimizin ağısını düşmana... Ama gerçek böyle midir? Özürlü kabahtından büyük Y.Ç'nin sayfalarını açın bakın, dost

kimdir düşman kimdir muamma! Yanılmak istersiniz, “mutlak sürç-i lişan” olmalı dersiniz fakat heyhat! Her sayıdan sayfalar dolusu sürç-ü lisan ki bu artık YENİ ÇÖZÜM'ün çözümsüzlüğünün hal tarzı olmuştur. İlkokul çocuklarının karnelerinde eğitmenin bir lütfü olarak en toleranslı not “hal ve gidiş” üzerinedir. Y.Ç için yazık ki bu alicenaplığı gösteremiyoruz. Ortada Polyanna'nın yetemediği kötücül bir tablo sergilenemedi. İyimserlik kifayetsiz!

“Bana bir kelime söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim”. Bir siyasal hattı tanımlamak onca kolay olmazsa da örneğimizde bu sözün gerçekliğini görebiliyorum. Yayın hayatını T.T.Metris, Ö.O. gibi dar zeminlerde sürdürülen Y.Ç'nin bugün kısır polemiklere, eğreti çelişkilere yaslanması anlaşılır bir olaydır. Ciddi sorur. “allıklarda politika üretmemenin, yüklendiğini düşündüğü misyonlara yetememenin açmazıdır. Bu, verimsizliğin, kör doğuşçülüğün aymazlığıdır, pek radikal önermelerini cilasını kazıdığınızda Y.Çözüm'ün çözümsüzlüğünü görürsünüz.

Bililir, Eylül öreni kimileri için tam bir bitkisel hayat oldu. Kalp sektesinin ardından ölüm yoksa çoğun sastik arazlar bırakır. “Ol mihalde sirkatin söyleyerek secaat arz eden Merd-i kıptinin” sosyo-psikolojik tanımlanması vardır. Ama, bazen susmak, pek çok şey söylemekten daha anlamlıdır. Y.Çözüm'ün müzmin çözümsüzlüğünden itina etmek, onun zemininden kaçınmak da bir cevaptır. Çünkü onun hayat bulduğu ortam budur.

Y.Çözüm'ün diline pelesenk olmak kötü! Muhatabının kendi payına bunu düşünmesi gerekir. (Altını çizerek geçiyorum).

Sakız çiğnemenin bir hazımsızlık işareti olduğunu düşünüyorum. Y.Çözüm'ün çiğnemekte olduğu “sakız” çiğnemenin çenesini yoracaktır.

Dönüp sahibini yaralayan bumerang'ı düşünün!..

Buğdaysız dönen değirmen taşının kendini öğütmesini, düşünün!..

19.9.1988

YALNIZCA TARİHSEL BİR İLGİ KAYNAĞI OLARAK TROÇKİZM VE STALİN

Troçkizm olarak adlandırılabilen bu karşı-devrimci ideolojik akım çoktan yargılandı; hak ettiği yere, tarihin harabeleri arasına çoktan kondu. Nedir ki, dünya ölçeğinde ve ülkemiz özgülündeki sağa savruluş bu akımı yeniden sütunlara manşet yaptı.

Erdal Gönen

GİRİŞ YERİNE:

Diyalektiğin şaşmaz çarkları arasında çoktan yargılandı; tarih hakkında hükmünü vereli yıllar oldu. İlerleyen tarihsel sürecin aleyhine tanıklığını sürdürdüğünü görmeyen kalmadı. Ne iktidar olabildi ve ne de çoğunluğun iktidarını benimsedi. Tek ülkede sosyalizmin zaferi olanağını imkânsız gördü. Devrimin hazırlanışında, devrimde ve devrimden sonra "saf"lığa ateşli bir tutkuyla bağlandı hep. "Katıksız" işçi devrimi menziline mevzilendi. Köylülük devrimin yedeği olarak görmedi; ona sırtını döndü. Dolayısıyla bu durum onu köleleştirilmiş sömürge ve bağımlı dünyadaki fırtına merkezlerine karşı ilgisiz, edilgen, güvensiz hatta mihladi.

Onikinci SBKP (B) Kongresi tarafından küçük burjuva sapması olarak nitelendi. Daha sonra MK içinde muhalif bir grup ve hizip olarak ortaya çıktı. Zamanla bölücü bir yeraltı örgütüne

dönüşerek Leninizme ve onun bayraktarı Stalin'e karşı hile ve entrikalara başvurdu. 1930'lara daha varmadan proletarya diktatörlüğüne düşman tüm unsurları içine toplayarak kendine özgü niteliğini tüm çıplaklığıyla ortaya koydu.

Troçkizm olarak adlandırılabilen bu karşı-devrimci ideolojik akım çoktan yargılandı, hak ettiği yere, tarihin harabeleri arasına çoktan kondu. Nedir ki, dünya ölçeğinde ve ülkemiz özgülündeki sağa savruluş bu akımı yeniden sütunlara manşet yaptı. Kimileri bu akımı göklere çıkarırken, kimileri de "bir muhalif olarak değerli" diyerek eskiden tuttukları hattın gerisine düştüler.

Bu yazıda amacımız, Leninizm ve onun bayraktarı, döneminin Uluslararası Komünist Hareketin önderi, enternasyonal proletarya ve ezilen dünyanın büyük öğretmeni Stalin'e düşman Troçkizmin eleştirisi; Stalin'in bu sınıf düşmanımız ideolojik akım karşısındaki Leninist konumunun bir kez daha teslim edilmesidir.

KÖYLÜLÜĞÜN ROL VE ÖNEMİNE SIRTINI DÖNME:

Köylülüğün devrimci bir güç, proletaryanın bir bağlaştığı, en yakın komşusu olarak rol ve önemini inkârı Troçkizmin başlıca özelliklerindedir. Onun "süreklili" devrimi, köylülüğün devrimci bir kuvvet olarak dikkate almaz, onunla öncü arasına nifak tohumları eker. Devrimin müttefiklerini, en yakın yedeklerini proletaryadan ayırarak, devrimin perspektifleri, karakteri ve itici güçleri sorununda tam bir açmaza mahkûm olur. Eğer Lenin, daha 1905 devrimi dönemlerinde Troçkizme karşı savaşım yürütmüşse, bu her şeyden önce, özellikle bundan dolayıdır. Troçkizmin teorisi için "Troçki'nin özgün teorisi, proletaryanın kararlı devrimci mücadelesine ve politik iktidarın proletarya ile ele geçirilmesi çağrısını bolşeviklerden, ama köylü sınıfının rolünün 'yadsınmasını' da menşeviklerden alıp kabul ediyor." "...gerçekte Troçki, Rusya'da köylü sınıfının rolünün 'yadsınmasını' niyet eksikliği sanan, köylüleri devrime kıskırtan liberal işçi politikacılarına yardım ediyor!" der.

Lenin, kapitalist ülke proletaryasıyla, köleleştirilmiş sömürgelerin ezilen yığınlarının devrimci bloku olmadan dünya devriminin zaferi olanaksızdır

dediğinde, ezilen yığınlardan kastettiği, her şeyden önce köylülüktür. Devrimde öylesine bir öneme haiz ki, Lenin, "öbür ülkelerde devrim olmadığı sürece, Rusya'da, sosyalist devrimi ancak köylü sınıfıyla bir anlaşma kurabilir" diyordu.

Ve işte Troçkizmin reddettiği, görmediği budur!

Bundan dolayıdır ki Lenin, Troçkizm için, köylü hareketini "atlamak"tır; "iktidarı ele geçirme oyunudur" der.

Her şeyden önce ve dosdoğruca sorulması gereken soru şudur: Devrimin hazırlanması, devrim ve sonrası dönemde kentlin ve kırsal geniş emekçi yığınları kimi destekleyeceklerdir; kimin bağışığı olarak saf tutacaklardır. Burjuvazinin mi, proletaryanın mı?

Bu soru, Troçkizmi pek ilgilendirmez. Onda "saf" devrim; "katsıksız" işçiler, "saf" evreler vardır. O devrimin hazırlanış mücadelesinin "saf"lığına

bütün "saf"lığıyla inanmıştır. Bu yanı, onu, devrimin yedeklerine karşı kayıtsız, güvensiz bir rotaya sokmuştur. Yedeklere karşı siyasal sekterizm özgünlüğüdür onun.

Oysa bu soru, iktidar mücadelesinde köylülüğün emekçi kitlesinin kimin yanına komşu olacağı sorusu, devrimin kadere sorunudur, proletarya ya diktatörlüğünün sağlamlığı sorunudur. 1840-50'li yıllarda ve 1871'lerde, eğer devrimler başarısızlık hattına mahkûm olmuşsa, başka şeylerin yanında önemli bir neden olarak köylülüğün proletarya değil, burjuvazinin yanında saf tutmasından ötürü değil midir? İşte Troçkizmin kötülüğü "atlayan" "sürekli" devrimi bu gerçekleri görmez. Oysa bilinir ki, proletarya diktatörlüğü, ittifakin yönetici gücünün proletarya olması koşuluyla sermayenin devrilmesi ve sosyalizmin kesin zaferi için proletarya sınıfıyla köylülüğün emekçi kit-

leleri arasındaki ittifak biçimidir. Proletarya diktatörlüğü diyor Lenin: "... emekçilerin öncüsü proletarya ile emekçilerin proleter olmayan çok sayıdaki tabakası arasındaki (küçük-burjuvazi, küçük patronlar, köylülük, aydınlar vb.), ya da bu tabakaların çoğunluğu arasındaki sınıf ittifakının özel bir biçimidir; bu ittifak, sermayeye karşı yönelmiş, sermayenin tam yıkılışını, burjuvazinin direncinin ve canlanma çabalarının tamamıyla ezilmesini hedef almış, sosyalizmin kesin kuruluşunu ve sağlaştırılmasını amaçlamış bir ittifaktır."

Proletarya diktatörlüğü diyor Lenin; "... emekçilerin öncüsü proletarya ile emekçilerin proleter olmayan çok sayıdaki tabakası arasındaki (küçük-burjuvazi, küçük patronlar, köylülük, aydınlar vb.) ya da tabakaların çoğunluğu arasındaki sınıf ittifakının özel bir biçimidir; bu ittifak, sermayeye karşı yönelmiş, sermayenin tam yıkılışını, burjuvazinin direncinin ve canlanma çabalarının tamamıyla ezilmesini hedef almış, sosyalizmin kesin kuruluşunu ve sağlaştırılmasını amaçlamış bir ittifaktır."

Bilinir ki, Ekim Devrimi, Leninizmin bu ilkesini tamı tamına uygulamış ve doğrulamıştır. Troçkizm, Lenin'in bu teori ve pratiği ile çatışma halindedir. Hem de daha 1905'ten beri.

Ne diyordu Troçki 1905'lerde: "Kahrolsun Çar! Yaşasın İşçi Hükümeti." Anlaşılır ki, Troçki'nin bu şiarı, köylülüğün bir yana koyar. Köylülüğün olmadığı bir rotaya takılır kalır l. emperyalist paylaşım savaşının başarılarında, emperyalizm çağında yaşıyoruz ve emperyalizm "burjuva ulusla eski rejimi değil, proletarya ile burjuva ulusu karşı karşıya getirir" diyor de odur. "İktidar Mücadelesi" adlı makalesinde bu teorisinin sonucu olarak köylülerin devrimci görevlerinin azalması gerektiğini, topraklara elkonulmasının önemini yitirdiği yargısına varır. Troçki'nin bu yargılarını ele alan Lenin, onu, köylülüğün önemini yadsımakla eleştirir, bu teorisi mahkûm eder. Onun için Lenin, "henüz karara varamamış köylü hareketini unutan" bir deneme olarak eleştirir Troçki'nin "Yaşasın İşçi Hükümeti" sloganını. Ve Troçki'nin bu sloganı için "işçi hükümetiyle ikti-

darı ele geçirme oyunu" diyen de Lenin'dir.

1905 gerilerde kalır. Troçki 1922 yılında "1905 Yılı" kitabına yazdığı önsözde der ki; proleter öncülüyle, köylülüğün büyük kitleleri arasında düşmanca çatışmalar olacaktır; proletarya ile köylülük arasındaki mevcut çelişkiler Sovyet iktidarının yıkımını hazırlayacaktır. Oysa bilinir ki, proletarya dikta-törlüğünün temeli, proletarya ile köylülüğün emekçi kitlelerin ittifakıdır. Lenin'in Rusya'da sosyalist devrimi ancak köylü hareketiyle bir anlaşma kur-tarabilir sözü boşuna değildir. Troçki, sömürülen emekçi yığınların proletarya öncülüğünde yönetilmesini değil, "halkın ezici çoğunluğunun köylülerden oluştuğu geri kalmış bir ülkedeki işçi hükümetinin çelişkileri" olarak görür bu kitleleri. Devrimin güçlerinin yedekleri arasında en yakın komşuları arasında sağlama teorisinin yerine, Troçki, gerekli güçleri sadece ve sadece "proletaryanın dünya devrimi alanından" sağlar.

İşte, tam bu ipe-sapa gelmez teorik didintilerin açıklandığı o ünlü pasaj: "İktidarı ele geçiren proletarya, yalnız devrimci mücadelesinin başlangıcında kendini destekleyen bütün burjuva gruplarda değil, yardımcılarıyla iktidara geldiği büyük köylü yığınlarıyla da çatışmaya düşecektir. Kırsal halkın ezici çoğunluğu oluşturduğu geri kalmış bir ülkede işçi hükümetinin durumundaki çelişkiler, ancak uluslararası ölçüde proletaryanın dünya devrimi arenasında çözümünü bulabilir." (abç)

Yeterince açık!

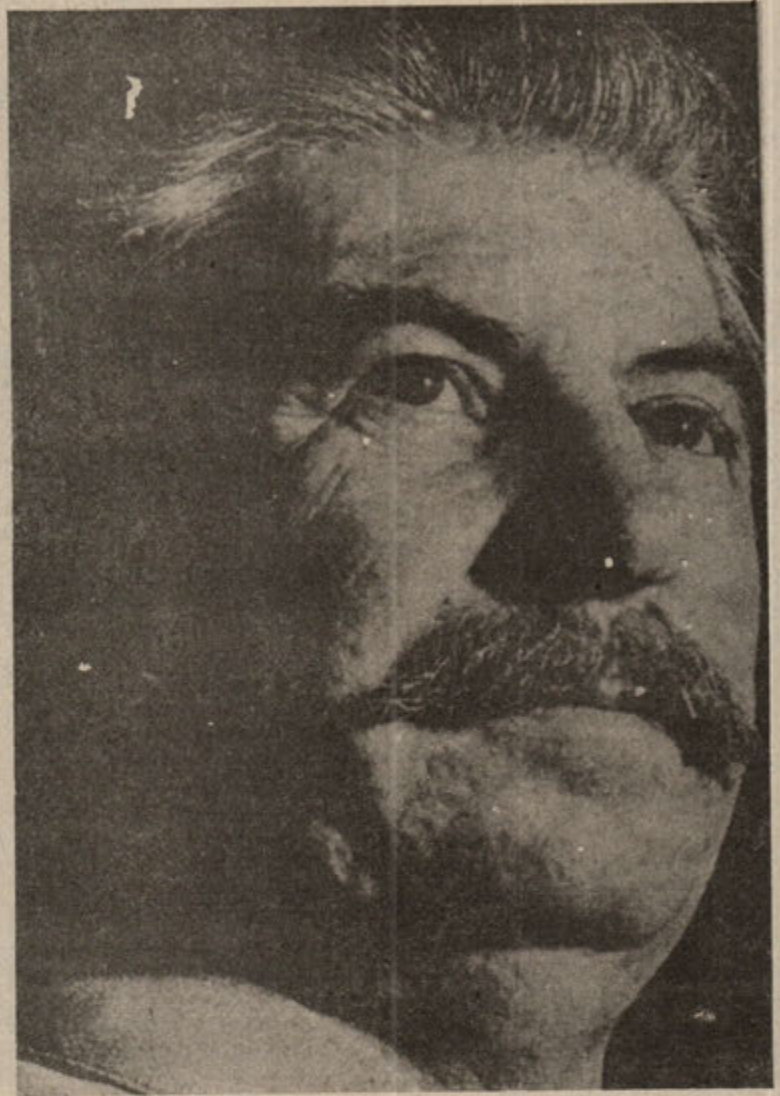
Troçki budur; köylülüğü "atlayan" onu proletaryaya karşı kamplara koyan teorisi böyledir.

Çözümlü dünya devriminin zaferi ve dünya devrimi alanında arayan bir kafa, dünya devrimi hayali ve bekleyişi içinde sonunu da hazırlamak zorundadır.

Düzensiz bir kafanın düzeni!

Dahası.

Proletaryanın köylü bağlaşıklarını yönetmesi ve sosyalist esasın ortaklaşa kurulması Rusya'da olanaksızmış ve "Rusya'da sosyalist ekonominin gerçekten gelişmesinin ancak proletaryanın önemli Avrupa ülkelerindeki zaferinden sonra" gerçekleşebilmiş! Troçkizme tam karşıt Lenin soruna böyle yaklaşmaz: "...sosyalizmi günlük hayata soktuk ve burada yönümüzü belirlememiz gerekiyor. İşte günümüzün görevi budur. Bu görev, ne kadar güç olsa da daha önceki görevlerimizle karşılaştırıldığında ne kadar yeni olsa da ve bize bir yığın güçlükler çıkarabilse de - hep birlikte, yarı değilse de, bir-

kaç yıl içinde, bu görevi ne pahasına olursa olsun başaracağımıza ve NEP Rusya'sından sosyalist Rusya'nın doğacağına inancımı belirterek sözlü-rimi bitirmeme izin veriniz." (abç)

Bir de Troçki'yi dinleyelim: "Ama biz, politik ve askeri bakımdan, devlet olarak tutunabilirsek, gene de sosyalist bir toplum yaratmış olmayız; evet, bunu başaramayız. ... Öbür Avrupa ülkelerinde burjuvazi iktidarda kaldıkça, biz, ekonomik tecrite karşı mücadelede, kapitalist dünya ile anlaşma olanağını araştırmak zorundayız; bu anlaşma ekonomimizin bazı yaralarını sarmada ve birkaç adım ilerlemede bize en iyi şekilde yardımcı olabilir, ama bir devletin ulusal sınırları içinde, tecrit edilmiş olarak sosyalizmin kurulmasına olanak olmadığına ... Rusya'da sosyalist ekonominin gerçekten gelişmesinin ancak proletaryanın önemli Avrupa ülkelerindeki

zaferinden sonra gerçekleşebileceğine açık bir kanıttır."

Tezlerin tezatlığı ortadadır.

Troçki, sosyalist inşayı dünya devrimi arenasında ele alırken; Lenin, devrimin kendi gücüyle ayakları üzerine dikileceğini esas mesele olarak ortaya koyar. Lenin sosyalist ekonominin esasını proletarya yönetiminde köylülükle birlikte kurmayı öngörürken, Troçki tam karşı cephede yer alarak, proletaryanın değil köylüleri yönetmesini, onlarla düşmanca çatışmalara gireceği kehanetinde bulunur.

Ve işte Troçkizme karşı, Leninizm bayrağını dalgalandıran Stalin'in Troçkizm karşısındaki durduğu zemin budur. O, yalnızca Leninizm yolunda ve onun bayraktardır. Leninizmi Troçkizmle "düzeltme" ve altetme değildir

Köylülüğü proletaryanın yakın bir müttefiki olarak gözdardı eden, devrimci potansiyelini reddeden Troçkizm, 1906

yıllarında, Lenin'in, burjuva devrimin zaferinden sonra orta köylülüğün bir bölümünün karşı-devrime yöneleceği ibaresini, somut koşullardan kopararak kendi "özgün teorisine yamamaya kalktı. Sosyalist devrimin zaferinden sonra da, bu yargının kendi tezleriyle uyum arzettiğini tanıtlama işine girip şere, haklılığını tanıtlamaya çalıştı.

Ama nafi!

Herkesçe bilinir ki; Bolşevizmin köylü sorununa ilişkin üç şiarı, üç taktiği vardı. 1903'ten 1917 Şubat'ına kadar geçen süreyi kapsayan **birinci aşamada: bütün köylülükle birlikte**, liberalmonarşist burjuvaziyi tecrit ederek, Çarlığa ve Orta Çağ kalıntılarına karşı; 1917 Mart'ından 1917 Ekim'ine kadar geçen süreyi kapsayan **ikinci aşama: yoksul köylülükle birlikte**, orta köylülüğü tarafsızlaştırarak, burjuvaziye ve kulaklara karşı sosyalist devrim için; 1917 Ekim'inden sonraki dönemi kapsayan **üçüncü aşama: yoksul köylülük ile birlikte orta köylülükle sağlam bir ittifak kurarak** köyde ve kentte ekonominin kapitalist unsurlarına karşı sosyalist düzenin zaferi için.

Troçkizmin bu üç ayrı aşamaya denk düşen üç ayrı plana rağmen, kendi teorisinin doğruluğunu tanıtlama işinde Lenin'i yarıdama çağırması bir hayli garip kaçmıyor mu?

Ama bilinir ki; iç savaş yıllarında Eylül 1918'de kendini Bütün Rusya'nın Geçici Hükümeti ilan eden ve 1918 Kasım'ına dek süren "Ufa Hükümeti" sırasındaki ve iç savaş koşullarında orta köylülüğün önemli bir bölümü devrimle, karşı-devrim arasında yalpaladı ve hatta Volga bölgesinde bir bölüm orta köylülük kulaklara ve karşı-devrime kaydı. Bunun başka türlü olması beklenemez miydi?

Ancak, karşı-devrime önemli darbelerin vurulduğu, önemli zaferlerden sonra ve özellikle Sovyet iktidarının güçlenmesinden sonra, orta köylüler Sovyet iktidarı t rafına dönmeye başladılar. Tam da böyle bir dönemde Lenin, Troçkiyi hiç de haklı çıkarmayan şu sözleri söyledi: "Orta köylülük **sağlam bir ittifak temeli yaratmak**" için kullanmamız gereken somut, ayrıntılı, köylerdeki çalışma denemesinin temeli üzerinde denenmiş başlıca kuralları ve yöntemleri yetkinleştirmenin sözkonusu olduğu sosyalist kuruluş dönemine girdik."

Yeterince açık ve anlaşılır diyor insan.

Troçki ve muhalefetin politik yanlışları, köylülüğün farklılaşması ve sanayileşme sorununda da kendini gösterir. Bu yanlışlar, onun, devrimin karakteri ve perspektifleri sorunundaki baş-

lıca yanlışlarının doğrudan uzantılarıdır.

Nedir bunlar?

NEP politikasının yürürlüğe sokulmasıyla birlikte, Sovyet kırında, özel küçük sermayenin geliştiğini ve bu yüzden de önderliğini Troçki'nin çektiği muhalefetin ayağa kalktı ve bu durumu teorilerinin haklılığının pratikte tanıtlanması olarak ele aldıkları bilinir.

Onların bu noktadaki yaygalarına rağmen Stalin, durumun hiç de muhalefetin işaret ettiği kadar panik çıkarılacak kadar vahim olmadığını şu sözleriyle tanıtlar: Bizde der Stalin, köylüler arasındaki farklılaşma kendine özgü biçimde oluyor. Üç noktalar birbirine ne doğru çekilirken, orta köylü durumunu güçlenerek koruyor. Olan budur. Hiç de muhalefetin paniği derecesinde değildir. Ayrıca belirtmeye gerek yok ki; a-) toprağın kamulaştırılması, b-) köylülerin büyük kooperatiflerde toplanması, c-) vergi politikası gibi yollarla mevcut farklılaşma belirli ve zorunlu bir seviyede ve ölçüler içinde kalıyor. Mevcut koşulların sınırlılığı farklılaşmayı sınırlı tutuyor.

Demek ki, köylerde özel küçük sermayenin gelişimi konusunda muhalefetin şirazesinden çıkması, yalnızca kuru bir gürlütdür. Kuru gürlütdür çünkü, ağır sanayinin gelişmesinde atılan bir adım, mevcut farklılaşmayı daha da dengeleyeceği, özel sermayenin her türlü süne karşı en etkili panzehir olacağı ekonomi-politiğin abc'sidir.

Ve demek ki; önderliğini Troçki'nin çektiği muhalefetin özel sermaye ve farklılaşma yüzünden çıkarttıkları gürlütü, sosyalizmin kurulmasını imkânsız gören teorilerinin yalnızca arka yüzüdür.

Sanayi ile tarım arasındaki ilişki sorununda da Troçki ve yandaşları, tarımı gözardı eden, köylüleri, proletaryanın sömürmesi gereken "sömürge" gibi gören, ürünün bol olmasının düzensizliğe yolaçmasından ürken tezleriyle orta yere çıkmışlardır. Güttükleri politika: sanayi ile tarım arasındaki iç çelişmeleri üç noktalarla çekmek olan kapitalist yöntemi kullanmayı öngörmektedir.

Açıktır ki bu politika, "sanayi, ekonominin yönetici unsuru ise, tarımın, sanayimizin üzerinde gelişeceği temeli oluşturduğunu kavrayamıyor" diyen Leninizmle aynı yoldaki Stalin'in doğru zemininin terk edilmesi sonucudur.

Sanayiye tek yanlı ağırlık veren, NEP ricat olarak damgalayan, tarımı gözardı eden, adım adım inşa çizgisi yerine inşayı kısa bir evreye sıkıştırıp, mevcut dengeleri alt-üst eden Troçkizm ve muhalefetin sözkonusu yanlış-

larına karşı Stalin, hayatın doğruladığı, aradan geçen onca yıllık devrim pratiğinin tanıtladığı yolu izler.

Nedir bu yol?

Bu yol her şeyden önce, sanayinin tarımdan ayrılmaması, her iki dalın gelişmesinin sosyalist ekonomiyi rayına oturtan yoldur. Birini diğerinden koparmanın sosyalist ekonomideki uyumlu gelişme ve koordinasyonunu bozacağına ekonomi-politiğin bir ilk gerçekliği olduğu bilinmeyen bir şey mi? Bundan dolaydır ki, Leninizm zemininde hareket eden Stalin, sosyalist sanayinin derinlemesine ve genişlemesine gelişebilmesinin, önemli unsur olan köylülerin maddi durumlarının sürekli olarak düzeltilmesine bağlıdır der. Bilinir ki, sosyalist sanayileşme, sanayileşmenin çıkarlarını, halkın çıkarlarıyla birleştirir, yığınların yoksullaşmasını değil, maddi ve kültürel durumlarının düzeltilmesini, iç çelişmelerin hafifletilmesini gerekli görür. Köylü kitlelerinin sosyalizme ilgi duymaları ve kooperatiflerde yığın halinde örgütlenmesi de bu yüzden değil midir?

Bu yüzden değil midir ki; "küçük ve çok küçük köylü çiftliklerini yavaş yavaş, ama sürekli bir biçimde; baskı yaparak değil, örnekler vererek ve ikna yoluyla; toprağın komünal, kardeşçe ve kolektif bir biçimde işlenmesine dayanan, makina ve traktör kullanan ve tarımın yoğunlaştırılması için bilimsel yöntemler uygulayan büyük ölçüde işletmelerde birleştirin" diyen Stalin'in direktifleriyle köylüler, büyük kooperatiflerle birleştirilmiş, sosyalist sanayi ile tarım birlikte sanayinin yöneticiliğinde sonuca ulaşmıştır.

Nedir ki, köylülüğü ve dolayısıyla tarımı gözardı eden Troçki, bu gerçeklere rağmen, sırf teorisinin haklılığını tanıtlamak için şu gülünçlüklerle uğuldamaktadır.

Dinleyin bakın: "Bu koşullarda tarım ekonomisinin potansiyel çoğalması demek olan bol bir ürün, sosyalizme doğru ekonomik gelişme temposunu hızlandırmayan, tersine, ekonomimizi düzensizlendiren, kent ile köy arasındaki ve devletin kendi içindeki, tüketiciyle devlet arasındaki ilişkileri teklkeye sokan bir etmen olabilir. Pratik bakımdan, bol bir ürün -sınai ürünlerinin azlığı yanında-, artan miktarda ev vorkası yapımında kullanılacak ve kentte, dükkânların önünde kuyruk'a başlayacak demektir. Politik bakımdan, bu, çiftçilerin dış ticaret tekeline karşı, yani sosyalist sanayie karşı mücadelesi anlamına gelecektir."

Demek ki Troçki, "bol ürün" değil, "düşük bir ürün" ile ancak sanayileşmenin gelişebileceği ve yoluna soku-

labileceği bir zeminde yol alıyor. Görülüyor ki, her alanda bir çatışma halindedir Troçki, Leninizmle ve Stalin'le.

Çin Devrimi konusunu bilmeyen var mı?

Milyonlarca, onmilyonlarca köylülüğü harekete geçirmiştir bu devrim. Mao, işçi sınıfının, ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinde köylülüğü devrimin temel gücü olarak ele almıştır. Troçkizm, bu gerçeği, bu Çin özgüllüğünü hesaba katmayarak, bir aydın küçümsemesiyle, devrimde, işçi sınıfına, Çin'in özgüllüğüne rağmen, fazlasıyla bir rol yükleyerek temel itici güç olarak görmüştür. Köylülüğü arka plana iterek devrimdeki önemini kavrayamamıştır. Tarımsal devrimi Çin'de anlamaz gören Troçki'dir. Çin'de feodal koltukların olmadığı, varsa bile, Çin kırında pek önem taşımadığı düşüncesi O'nundur ve bütünlüklü mantık silsilesinin doğrudan uzantısıdır.

Troçki ve muhalefetin temel hatası, farklı koşul ve ayrı çerçevede gelişen devrimler arasındaki ayırım çizgisini ve özgüllüğü anlamamaktır. Stalin'in sözleriyle, "Bu ayırımı yapmamak, bu ayırımı anlamamak, emperyalist ülkelerdeki devrim ile sömürge ülkelerdeki devrimi bir tutmak demek, Marksizm yolundan, Leninizm yolundan çıkmak demektir; II. Enternasyonal yandaşlarının yoluna girmek demektir."

Troçkizm, sömürge, yarı-sömürge ülkelerdeki devrim sorunlarını çözmede de açmazla örtünmüştür. Troçki ve muhalefetin temel hatası, farklı koşul ve ayrı çerçevede gelişen devrimler arasındaki ayırım çizgisini ve özgüllüğü anlamamaktır. Stalin'in sözleriyle, "Bu ayırımı yapmamak, bu ayırımı anlamamak, emperyalist ülkelerdeki devrim ile sömürge ülkelerdeki devrimi bir tutmak demek, Marksizm yolundan, Leninizm yolundan çıkmak demektir; II. Enternasyonal yandaşlarının yoluna girmek demektir."

Nedir bu ayırım?

Bu ayırım her şeyden önce, ezen ülkelerdeki, emperyalist ülkelerdeki devrim ile sömürge ve bağımlı ülkelerdeki, ezilen ülkelerdeki devrim arasındaki farklılıktır. Emperyalist ülkelerdeki bur-

juvazi, ezilen ülke halklarını ezer, sömürür ve buralarda burjuvazi devrim sürecinin tüm aşamalarında karşı-devrimci olmaktan geri kalmaz. Ve buralarda kurtarıcı savaşım ögesi olarak ulusal öge eksiktir. Sömürge ve bağımlı ülkelerdeki devrimlere ise durum farklıdır. Buralarda emperyalist baskı baş köşeyi işgal eder, bu baskının ucu ulusal burjuvaziye de yönelir. Dolayısıyla ulusal burjuvazi bu ülkelerde devrimin bir müttefikli olarak rol oynar. Bu ülkelerde kurtuluş için savaşım ögesi, ulusal öge, devrimin bir etmenidir.

Emperyalist bir ülkedeki liberal-burjuvazi, karşı-devrimin raylarına çökerken, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki ulusal burjuvazi, devrimci blokta saf tutar. Ezen ve sömüren kesimin tabutunu gömmede omuz verir. Birincisiyle, devrimin tüm aşamalarında her türlü, blok, anlaşma sözkonusu yapılamazken, ikincisiyle, bir blok, bir anlaşma, bir ittifak mümkün ve gereklidir. Stalin'in sözleriyle: "Sömürge ülkelerde, sömürge devrimin belli bir evresinde, burjuvazi ile geçici blok ve anlaşmalar, sadece kabul edilebilir şeyler değil ama kesinkes zorunlu şeylerdir de."

İşte muhalefetin hatası, Çin Devrimi ile Rus Devrimi, sömürge ülke devrimleriyle, emperyalist ülkelerdeki devrim arasındaki ayırımı görememesidir. Oysa Lenin "III. Enternasyonal sömürgelelerin ve geri kalmış ülkelerin burjuva demokratlarıyla geçici bir ittifak kurmalıdır, ama onlarla kaynaşmamalı ve en ilkel biçimde olsa da proleter hareketin bağımsızlığını bağınazlıkla korumalıdır" derken, hiç de Troçkist muhalefetin zemininde değil; Stalin'le uygunluk içindedir.

Onlar, Çin Devrimi sorununda, ne ÇKP'nin Kuomintang'a katılmasının, ne devrimin darbelerini esas itibarıyla emperyalizme yönelttiği ve ulusal burjuvazinin desteklediği genel ulusal birleşik cephe devrimi yani Kanton dönemini, ne burjuvaziye karşı tutumu ve ne de Çin Devrimi'nin niteliği ve perspektifleri sorununu anlayamadılar. Ve gelişen tarihsel süreç, Troçki önderliğindeki muhalefeti ve daha tam söylersek karşı-devrimin bir aleti haline gelen Troçkizmi haklı çıkarmadı.

Troçkizmin "özgün" teorisi, Çin devrim pratiğinde de yankı uyandıramadı; yaşamın, pratiğin görüşü açısına cevap vermekten uzakta kaldı.

Ve hayat ve toplumsal pratik ve devrimler bu teorinin yanından geçip gitti.

Anlaşılır ki; Troçki, devrimin hazırlanış, devrim ve sonrası tüm dönemde köylülüğün rol ve önemine sırtını dönmüş. Bu teori, onu, köylülüğe ve onla-

rin sorunlarına, tarımın sorunlarına karşı, geri ülkelerin sorunlarına karşı duyarlı ve uzak bırakmıştır.

Eğer, yakın geçmişte ve günümüzde devrimin fırtına merkezleri sömürge ve yarı-sömürge ülkelerse ve devrim rüzgarı buralardan egemenleri savuruyorsa ve eğer dağların doruklarında devrim buralardan bütün haşmetiyle doğruluyorsa bunda şaşılacak bir şey yoktur. Bu demektir ki, yaşanan tecrübe, Troçkizm'in aleyhine, Leninizm'in, Stalin'in ve Mao Zedung'un ışıklı yolunun lehine tanıklık ediyor.

Eğer bugün, aradan onlarca yıl geçmesine rağmen, Troçkizmin teorisi, pratikte hayat hakkı bulmamışsa, bu demektir ki; onun dünyayı yorumlama anlayış ve teorisi, dünyayı değiştirme, "mevcut duruma saldırma" mücadelesinin gerisinde kalmıştır. Troçkizmin teorisini beslememizi altındaki toprağı çekip almıştır.

Köylülüğün devrimci barutunu yoksayan Troçkist mantık, köleleştirilmiş sömürge ve bağımlı ülkelerdeki devrimlerde ve devrimci uyanışlarda da yankı bulamamış; katıksız devrim, katıksız işçiler, katıksız mücadele hayaliyle süreçleri ve onlarda mevcut çelişmelerin karmaşıklığı karşısında anahtar rolünü yüklenemeyerek teorik bir "işçilik" düzeyinde yalnızlığa mahkûm olmuştur.

Eğer bugün, aradan geçen onca yıla rağmen, Troçkizm, Asya, Afrika, Latin Amerika'da yankı uyandıramamışsa, hayat hakkı bulamamışsa, bu demektir ki, onun teorisi, gerçeklerin gücüne çatışma halindedir.

1905'li rde "Kahrolsun Çar! Yaşasın İşçi Hükümeti" diyen, 1922 yılında, proleter öncüyle, köylülerin büyük kitlesi arasında düşmanca çatışmalar olacaktır diyen, devrimin güçlerini kendi ülkesi zeminde üzerinde en yakın müttefikinde arama yerine, dünya devrimi arenasında arayan; sosyalist ekonominin kuruluşunun, ancak ve ancak önemli Avrupa ülkelerindeki devrimlerin zaferi sonrasında birakan bir mantık, elbette ki, emperyalizmin çevre-gerisindeki ezilen mazlum milliyetlerin ve ezilen halkların dünyasında yankı bulamaz. Ve elbette ki, teorisi, o ülke ger-

çeklerinin gerisinde derinlere gömülü kalır.

Onun "saf" proleter devrim teorisi, köylülük, proletaryanın bir müttefiki, bir bağlaştığı olarak daima karşısına alır. Oysa bilinir ki; Çin, Vietnam vb. devrimlerle tanıtılmıştır ki köylülüğün devrimci bir güç olarak hesaba katılmadığı, proletarya öncülüğünde ittifakın belirleyici bir gücü olarak görülmediği her geri ülke devrimi başarısızlıkla sonuçlanmaya, sonunu önceden hazırlamaya mahkumdur. Sömürge ve yarı-sömürgelerde köylülük ülke nüfusunun ortalama yarısı ve hatta yer yer çoğunluğunu oluşturur. Önemli bir sayısal gücü oluşturan ve hatta çoğunluğu temsil eden, devrimden çıkarılan bu gücü hesaba katmadan, çok çok azınlıktaki, yüzde beş, onlarda seyreden bir işçi gücüyle harekete geçmek hangi mantıkla bağdaşabilir.

Emperyalizm-feodalizm-komprador kapitalizm gibi üç "büyük" dağ tarafından sömürülen ve bunlarla çatışma ve çelişme içinde olan böyle bir gücün tükenmemiş devrimci potansiyelinden yararlanmadan, onlara dayanmadan, onlardan devrimin ana ordusunu teşkil etmeden, onları öncünün gövdesi haline getirmeden salt "işçilik" hastalığıyla bezenmiştir Troçkizm.

Eğer, yakın geçmişte ve günümüzde devrimin fırtına merkezleri sömürge ve yarı-sömürge ülkelerse ve devrim rüzgârı buralardan egemenleri savuruyorsa ve eğer dağların doruklarında devrim buralardan bütün haşmetiyle doğruluyorsa bunda şaşılacak bir şey yoktur. Bu demektir ki, yaşanan tecrübe, Troçkizmin aleyhine, Lenin'in, Stalin'in ve Mao Zedung'un ışıklı yolunun lehine tanıklık ediyor.

Pratik, ilkelerden değil, ilkeler pratikten doğarlar. Troçkizmin teorisi, plan, buyruk, siyaset vb.'i pratikle uyumuyorsa, bunlar yanlış, çözüm getirici şeyler değil demektir; sökülüp atılmalıdır pratiğin önünden.

İstesek de, istemesek de, sevsek de, sevmesek de, köylülük irademizin dışında, bize rağmen -Troçki'ye rağmen- orta yerde duruyor. Tıpkı bize rağmen dünyanın dönmesi gibi. Köylüleri yok sayan, hesaba katmayan 1905 devriminde de bu böyleydi. Ve Lenin ona zamanında şu peygamberce sözleri söylemişti: "Yaklaşan devrimde sınıf ilişkilerini aydınlatmak devrimci bir partinin başlıca görevidir... Troçki, **Naşe Slava**'da, bu sorunu doğru çözmüyor; 1905 yılındaki 'özgün' teorisini vineliyor ve tam on yıl boyunca hayatın neden bu 'olağanüstü' teorinin yanından geçip gittiğini hiç düşünmüyor." Ama hayat Troçki'yi değil, Lenin'i doğrula-

dı. Köylüleri hesaba kattı hayat. 1917 Ekim'inde de, 1917 sonrası da, sosyalist inşada da.

Oyleyse, hayatın gerçeğidir: Köylülük!

Hayatın, özgülün, dünyanın gerçeğini yok saymak; onsuzluğu, ona rağmenliği savunmak!.. Evet, Troçkizm budur! Köylü gerçeği "olmazsa olmaz" gerçeğidir.

Sınıflar, sınıf mevzilenmesi ve sınıf çelişmelerinin niteliğini belirleyen şey, ekonomik-toplumsal statünün özgüllüğüdür. Bu özgüllüğün kendine özgü niteliğidir, süreçlerdeki sınıflar ve sınıflararası ilişkiyi belirleyen şey.

Troçkizmin program ve siyaseti objektif gerçekler arenasında değil, pratikle çelişmeli piramit üzerinde yükselir.

Sınıflar, sınıf mevzilenmesi ve sınıf çelişmelerinin niteliğini belirleyen şey ekonomik-toplumsal statünün özgüllüğüdür. Bu özgüllüğün kendine özgü niteliğidir, süreçlerdeki sınıflar ve sınıflararası ilişkiyi belirleyen şey. Troçkizmin "atladığı" şey, bu mevzilenisteki çıplak gerçeğe sırtını dönmektir. İlişki ve çelişkileri objektif-realitenin temeli üzerinde yorumlamak, anlamak, çözmek materyalist-diyalektiğin bir ilk gerçeğidir. Köylülük bize rağmen vardır ve hesaba katılmalıdır, iradeci-subjektivizmle bu olguya gözlerimizi kapayamayız.

İşte eğer, Troçkizm, dünyanın ezilenleri nezdinde yankı bulmamışsa, bu suç, Troçkist teoride aranmalıdır. Oysa Troçki'nin yıllarca karşısında düşmanca yer aldığı ve Stalin'in kişiliğinde ve siyasetinde saldırdığı teori, bugün, milyonlara yol göstermeye, canlılığını korumaya devam ediyor.

Köylülük, yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde temel güçtür; devrimin üzerinde yükseldiği piramittir. Bu alanda devrimin ana ordusunu köylülük oluşturur ve demokratik devrim bir bakıma da köylü devrimidir. Öncü ve egemen güç olarak proletaryanın en yakın komşusunun köylülük olduğu az mı tanıtıldı devrimin fırtına merkezleri kırlarda.

Devrimin fırtına merkezlerine seslenen teoriden yoksun olan Troçkizmin bugün artık, Avrupa'nın arka sokaklarında kaderiyle baş başa kalan, müritlerinin dışında yankı yapmadığı, yapamadığı ortadadır.

Troçkizmi bugün artık, devrim reddetmiştir; hayat reddetmiştir.

Köylülüğü reddeden Troçkizmi, köylülük reddetmiştir.

Sonuç olarak, Lenin'in, öbür ülkelerde devrim olmadığı sürece, Rusya'da sosyalist devrimi, ancak, köylü sınıfıyla bir anlaşma kurtarabilir yargısı, hayat tarafından doğrulanırken; köylülükle yankı bulurken, Troçki'nin, proletarya iktidarı ele geçince, köylülüğün büyük kitleleriyle de düşmanca çatışmalara girecektir tezinin üstünden hayat atlamıştır.

Evet, köylülük sorununda Troçki - Leninizm ve onun bayrakları Stalin arasındaki polemikğin özü budur.

Ve Troçkizm bu sorunda, köylülük sorununda işte böyledir!

ŞAŞILACAK ŞEY

acayip mahluklar azizim
görünüşe bakılırsa
basbayağı insan!

elleri yüzleri
gülüşleri yürüyüşleri
edaları lakırdıları
fena halde benziyorlar insana
oysa
zerresi değil hiç biri
şapkalannı asar gibi vestiyere
öylesine duraksamasız
asıveriyorlar insanları
kasap çengellerine!

E. A. Yağan

Tüm tutuklulara, tutuklu yakınlarına, devrimci-demokrat kamuoyuna, aydınlara, insan hakları savunucularına ve tüm demokratik kurum ve kuruluşlara

ÇAĞRI

Egemen güçlerin; bir siyasi tutukluların, onlarca arkadaşımızın yaşamını yitirmesi, yüzlercesinin sakat kalmasının ve çekilen sekiz yıllık acının bedeli olarak elde ettiğimiz kazanımlarımızın gasbına yönelik her türlü provakasyonuna ve çağdışı, onur kırıcı bir nitelik taşıyan "Tek-tip Elbise"nin yeniden dayatılmasına karşı sizleri, güçlerimizi birleştirerek tek ses, tek yumruk olmaya ve hep bir ağızdan haykırmaya çağırıyoruz.

Tek-tip elbiseye ve kazanılmış haklarımızın gasbına;

Çağdaş cezaevi tüzük ve yönetmeliklerine, keyfi disiplin cezalarına ve infaz yakmalara;

İnsanlığımıza ve siyasal düşüncelerimize yönelik her türlü baskı ve uygulamalara hep birlikte hayır diyelim.

Diyarbakır 1. Nolu Cezaevi Tutuklu Temsilciliği Adına
M.Sait ÜÇLÜ

İLERİCİ-YURTSEVER, DEVRİMCİ DEMOKRAT KAMUOYUNA ÇAĞRI

Bugün önemli bir insanlık sınavından geçiyoruz. Bir ulusun özgürlük mücadelesi, kimyasal silahlarla gerçekleştirilen vahşetlerle yok edilmeye çalışılıyor. Yok edilmek istenen sadece mücadele değil, bizzat bu ulusun kendisidir. Çocuk, yaşlı, kadın demeden savunmasız sivil halk, üzerine yağdırılan hardal, siyanür gibi gazlarla vahşice ve bütün dünyanın gözü önünde katledilmektedir.

Evet, Güney Kürdistan'ın (Irak Kürdistanı) yaşanan, bir soykırımdır. Egemen güçler, Kürt ulusunun yükselen özgürlük mücadelesi karşısında düştüğü çaresizlik sonucu, bu kez, bir bütün olarak Kürt ulusunu yok etmeye yönelmiştir. Bugüne değin insanlık, Vietnam dahil, hiçbir ulusal kuruluş savaşında kimyasal silahlar yoluyla gerçekleştirilen bu boyutta bir soykırımla, karşılaşmamıştır. Daha 16-17 Mart 1988'de Halepçe'de katledilen 5 bin Kürdün mezarlarında çimenler yeşermeden Kürt halkı bu kez daha örgütlü bir saldırıyla karşı karşıya kalmıştır.

İran ve Irak egemen güçleri arasındaki haksız savaşın son bulması, ateşkesin sağlanmasından sonra, bu gerici rejimlerden etkin militarist güçleri Kürdistan halkının özgürlük mücadelesine yöneltmiştir. Buna rağmen yiğitçe direnen Peşmergelerle başedemeyen Saddam diktatörlüğünün eli kanlı faşist katilleri, hiç çekinmeden onbinlerce sürgün ve Peşmergenin üzerine kimyasal silahlar yağdırmaktadırlar.

İşte bunun sonucunda, kimyasal silahlardan korunmak için, Güney Kürdistan halkı onbinlerce çocuk, yaşlı ve kadınıyla TC Devleti sınırlarına yığılmış, iltica talebinde bulunmak zorunda kalmıştır. İlk başlarda iltica talebiyle birlikte, sığınma istemlerini bile reddeden ve Kürt halkını kimyasal silahlarla karşı karşıya bırakan siyasal iktidar, çok geçmeden gerçek yüzleri, suç ortakları açığa çıkar korkusuyla ve uluslararası kamuoyunun da baskısıyla, Kürt halkının TC Devleti'ne sığınmasına izin vermek zorunda kalmıştır. Fakat iltica talepleri büyük bir ikiyüzlülükle reddedilmiştir. Diyarbakır'da, Van'da ve daha birçok yerde bu toprakların gerçek sahipleri kendi ülkelelerinde aç, susuz ve sefalet içindeyken, zorla göç ettirilirken ve buna karşın Afgan gericilerine ev, toprak, iş, maaş gibi her türlü olanağı hazırlayan TC Devleti, Güney Kürdistan'dan kaçmak zorunda kalan insanlarımızın iltica taleplerini bile reddetmiş, istemeye istemeye sığınma istemlerini kabul etmek zorunda kalmıştır. Bunun ortesinde de iktidarıyla, muhalefetiyle burjuvazinin tüm ve onların sesi, renklisiyle, rensiziyle tüm basın mutluluk tabloları oluşturmaya, "insaniyetten", "Türk kardeşliğinden", "dost ellerden", "şefkatten" dem vurmaya başlamışlardır. Hayır, insanlık bu kadar alçalamaz. Bu yalana, bu utanmazlığa, bu ikiyüzlülüğe bir "dur" denmelidir. Bu aldatmacaya karşı, her türlü suskunluğu, tavırsızlığı, sorunu kinamalarla geçiştirmeyi bütün nefretimizle protesto ediyoruz.

Yalancılardan, ikiyüzlülerin gerçek yüzlerini açığa çıkaralım, maskelerini düşürelim.

Döktükleri timsah gözyaşlarıyla, suç ortaklığını gizlemeye çalışanlar, "dost ellerden", "insanca bakıştan", utanmazca dem vuranlar - daha düne kadar "TC Devleti içinde Kürt yoktur" deyip, bugün Güney Kürdistan'dan gelen Kürt halkı ile "kendi hudutlarında" yaşayan insanların "soydaş" olduklarını, "akraba" olduklarını, söylemektedirler. Diyorum ki; takke düşmüş, kel görünmüştür.

Evet, onlar birbirleriyle soydaştır. Onların akrabaları yalnızca TC Devleti hudutları içinde değil, İran devlet hudutlarında, Suriye devlet hudutlarında da parçalanmış bir halkın çocuklarıdır bunlar. İşte kimyasal silahlarla yok edilmek istenen bu insanlar Kürt ulusunun karşı yakadaki akrabalarıdır. Bugün onlara kucak açmak isteyenler de onların "soydaşlarıdır."

"Şefkatten", "insanlıktan", "dost ellerden" dem vuran baskı, mecburi iskân ve toplu sürgünlerle Kürt ulusunun ayrılmaya hakkı başta olmak üzere kendi kaderini tayin hakkını, en temel ulusal demokratik istemlerini bile zorbalıkla karşılayanlara gereken cevabı vermek, insanlık onurunu katliamın suç ortaklarına teslim etmemek, acil bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

Halepçe katliamında 5.000 kişinin toplu imhasının gerçekleştirildiği kimyasal silahları Türk tekelcileri aracılığıyla Irak'a taşıyanların, her fırsatta Güney Kürdistan topraklarına göz dikenlerin, Musul ve Kerkük'ü işgal senaryolarıyla kıvrıpçı duranların, "eşkiyayı takip" adı altında defalarca masum ve savunmasız Güney Kürdistan köylerini bombardımanlarla yakıp yok eden, onlarca Kürdü katledenlerin, utanmazca "dostluktan", "insanlıktan", "şefkatten" bahsetmelerine karşı mücadeleyi, onların çirkef yüzlerini deşifre ederek yükseltelim.

Saddam diktatörlüğüne karşı mücadele eden Kürt ulusunu desteklemek, onun her türden suç ortaklarının kanlı yüzlerini açığa çıkarmak insan olmanın gereğidir.

O halde bütün ilerici, yurtsever, devrimci-demokrat kamuoyunu, insanlık onuru taşıyan herkesi mücadeleye çağırıyoruz.

Güney Kürdistan'daki soykırıma son! Kürt ulusu üzerindeki baskı ve katliamlarına son! Kürt ulusunun K.K.T.H. engellenemez! Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Yeni Demokrasi, Yeni Çözüm, Medya Güneşi, Emegün Bayrağı, Emek Dünyası, Güneşe Çağrı

Ölümünün 3. yıldönümünde **Sıdika Can**'ı saygıyla anıyoruz.

*Ey kahpe kanemici
tamamladım ilmiği
eşhedsiz kefensiz
sana mezar kazacağım
anamın ak saçıyla
seni boynundan asacağım.*

Oğulları adına Serdar Can